

**วิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์
ที่ประสบความสำเร็จ**

โอภาส เพียนสูงเนิน

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาศักยภาพ)
คณะพัฒนาศักยภาพ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**

พ.ศ. 2546

วิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ
โอภาส เพียนสูงเนิน
คณะพัฒนาสังคม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์.....ประธานกรรมการ
(ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร)

ศาสตราจารย์.....กรรมการ
(ดร.สนิธ สมักรการ)

อาจารย์.....กรรมการ
(ดร.คมพล สุวรรณภู)

ศาสตราจารย์.....รองอธิการบดี รักษาการแทนคณบดี
(ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่)
วันที่.../...กันยายน พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : วิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ
ชื่อผู้เขียน : นายโอกาส เพ็ญสูงเนิน
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาศึกษา)
ปีการศึกษา : 2546

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ และศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองที่นำไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนักหนังสือพิมพ์ที่ทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งองค์การตั้งตั้งกระบวนว่าประสบความสำเร็จ จำนวน 18 คน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้าประกอบกับการใช้สถิติเชิงพรรณนาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพอสรุปได้ ดังนี้ :

1. นักหนังสือพิมพ์ที่จะประสบความสำเร็จในวิชาชีพได้จำเป็นต้องมีลักษณะหรือบุคลิกภาพพื้นฐาน คือ เป็นผู้ที่มีชีวิต ช่างสงสัย ช่างถาม ใฝ่หาความรู้ มีเหตุผลคิดเป็นระบบ มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มีความอดทน และมีมารยาทสุภาพอ่อนน้อม
2. วิธีคิดที่ยึดความถูกต้องยุติธรรม และมุ่งนำเสนอความจริงเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นวิธีคิดที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จของนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด
3. วิธีการปฏิบัติ นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาการทำงานวันละ 10 – 12 ชั่วโมง ในการประชุมโต๊ะข่าวเพื่อกำหนดประเด็นข่าว คัดเลือก ตรวจสอบเพื่อให้ได้ข่าวที่มีความถูกต้อง จากนั้นจึงนำมาเขียนด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายยึดความถูกต้องให้ผู้อ่านเข้าใจตรงความหมายที่ต้องการสื่อ
4. แนวทางการพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะความสามารถ ที่ส่งผลต่อการได้รับความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือ การอ่านหนังสือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการพบปะนักวิชาการ หรือผู้รู้ในเรื่องที่สนใจโดยตรง

5. แนวทางการพัฒนาตนเองด้านอารมณ์ เพื่อให้มีจิตใจที่แจ่มใส สามารถเผชิญกับปัญหา หรือแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จนเกิดกำลังใจ ความมุ่งมั่นในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการ ได้รับความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือ การใช้เวลาว่างทั้งหมดกับครอบครัว เพื่อให้ได้รับความรัก ความเข้าใจและการสนับสนุนต่อรูปแบบการทำงานที่แตกต่างไปจากอาชีพอื่น

ข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการวิจัย คือ

1. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ควรสร้างความเข้าใจถึงบทบาทเพื่อป้องกันความขัดแย้ง จนนำไปสู่การละเมิดกฎเกณฑ์จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ ขณะที่องค์กรหนังสือพิมพ์ควรจัด สถานที่ออกกำลังกาย เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาความแข็งแรงของร่างกาย และจัดหาอุปกรณ์เสริมความรู้ในการประกอบอาชีพในสถานที่ทำงานให้มากขึ้น

2. นักหนังสือพิมพ์ที่ต้องการประสบความสำเร็จควรมีจิตใจที่รักในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความอดทนพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองตลอดเวลา นอกจากนั้นยังต้องมีครอบครัวที่เข้าใจลักษณะการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาครอบครัว หรือปัญหาที่กระทบต่อการ ทำงานในอนาคต

ABSTRACT

Title of Thesis : Journalists' Way of Life and Self-development
Leading to Career Achievement

Author : Mr.Opas Piansoongnern

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2003

The objectives of this research are to study the characters of the successful journalists, their ways of life and approaches they use for self-development leading to achievement in journalism as a career.

It is a qualitative study applying the in-depth interview technique with 18 Bangkok successful journalists indentified by their organizations. Data collected were verified with triangulation technique and later analysed with the help of descriptive statistics.

Results of the study can be summarized as follows :

1. The successful journalists possess these essential characters, i.e., thoughtful, curious, like to ask questions, seek further knowledge, rational, responsible, endure and with acceptable-manner.
2. Being a person with the sense of justice and presenting facts for the benefit of the society at large are the most important ingredients leading to being successful as journalists.

3. In practice, most of them spend around 10-12 hours working in various journalistic work, i.e., meeting to select news issues, screening and verifying news and news writings.

4. Approaches for self-development in knowledges and skill improvement used by most of them are reading, searching and meeting with knowledgeable or resource persons.

5. In emotional development preparing for hardwork and pressures from various situations, it appears that most successful journalists spending their spare time with their families to store happiness with mutual understanding of their work being considerable difference from other works.

Among important recommendations emerged are, for example, the National Press Council should promote journalistic ethics and provide more tools for technical knowledge development for journalists who, at the same time, need to be patient and work for the benefits of the society as a whole.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร ที่ได้ให้คำชี้แนะ เกี่ยวกับการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพทุกขั้นตอนเป็นอย่างดี และกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สนิท สัมครการ และ อาจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภู ที่ได้ให้ความกรุณาแนะนำกรรมวิธีการ ทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสมบัติ - คุณแม่เนื่อทิพย์ พี่นสูงเนิน คุณเสาวลักษณ์ จตุพิรพรจันทร์ น้องๆ และเพื่อน ๆ คณะพัฒนาสังคม ภาควิชา รัฐที่ 31 ทุกคน ที่เป็นกำลังให้ผู้เขียนสามารถดำเนินการทำงานวิทยานิพนธ์เรื่องวิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของ นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จได้ลุล่วงสมบูรณ์

โอภาส พี่นสูงเนิน

กันยายน 2546

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
ABSTRACT	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(11)
 บทที่ 1 บทนำ	 c1 1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
 บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	 c2-1 5
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์	5
2.1.1 ประเภทหนังสือพิมพ์	6
2.1.2 บทบาทหน้าที่หนังสือพิมพ์	9
2.1.3 ลักษณะนักหนังสือพิมพ์ที่ดี	17
2.1.4 การควบคุมหนังสือพิมพ์และนักหนังสือพิมพ์	c2-2 27
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์	38
2.2.1 ความหมายของวิถีชีวิต	38
2.2.2 องค์ประกอบของวัฒนธรรมในแง่วิถีชีวิต	39
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง	42
2.3.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาตนเอง	
ต่อการประสบความสำเร็จในชีวิต	42

2.3.2 แนวคิดการพัฒนาตนเอง		46
2.3.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow		46
2.3.2.2 ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg	c2-3	47
2.3.2.3 ทฤษฎีการคาดหวังของ Vroom		48
2.3.2.4 แนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้อง		49
2.3.3 แนวทาง ขั้นตอนการพัฒนาตนเอง		51
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		55
2.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา		60
บทที่ 3 วิธีการศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูล	c3	63
3.1 วิธีการศึกษา		63
3.2 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ		64
3.3 การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ		64
3.4 แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก		65
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล		71
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล		72
บทที่ 4 ผลการศึกษา	c4-1	73
4.1 สถานภาพหนังสือพิมพ์และนักหนังสือพิมพ์ไทยปัจจุบัน		74
4.2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ		77
4.3 ตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	c4-2	86
4.4 เหตุผลการเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์	c4-3	118
4.5 ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์		120
4.5.1 ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์		120
4.5.2 ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน		122
4.5.3 แนวโน้มการประกอบอาชีพ		124
4.6 วิธีการคิดในการทำงานหนังสือพิมพ์		125
4.6.1 วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม		125
4.6.2 วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม		127
4.6.3 วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง		
โดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)		129
4.7 วิธีการปฏิบัติในการทำงานหนังสือพิมพ์		132

4.7.1	รูปแบบการทำงานในระยะเริ่มต้นอาชีพนักหนังสือพิมพ์		132
4.7.2	จำนวนเวลาการทำงานในรอบวัน		133
4.7.3	การคัดเลือกประเด็นข่าว		134
4.7.4	การตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวรายวันทั่วไป		135
4.7.5	การตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวประเภทสืบสวนสอบสวน หรือข่าวเจาะ		136
4.7.6	การเขียนข่าว บทความ สารคดี		137
4.7.7	การรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว	c4-4	138
4.8	การพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ		139
4.8.1	การพัฒนาตนเองด้านร่างกาย		139
4.8.2	การพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะความสามารถ		140
4.8.3	กิจกรรมที่กระทำเมื่อว่างเว้นจากการทำงาน		141
4.8.4	กิจกรรมที่ชอบกระทำเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ		142
4.8.5	ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน		143
4.8.6	วิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดความเครียด		144
4.8.7	พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด		145
บทที่ 5	สรุป และข้อเสนอแนะ	c5	150
5.1	สรุปผลการศึกษา		150
5.2	ข้อเสนอแนะ		155
5.2.1	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย / ในทางปฏิบัติ		155
5.2.2	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป		158
บรรณานุกรม		bi	159
ภาคผนวก			
ภาคผนวก ก	แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ap-1	166
ภาคผนวก ข	ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ	ap-2	174
ภาคผนวก ค	ข้อบ่งชี้ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ฯ	ap-3	206
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์		v	210

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ	84
4.2 แสดงเหตุการณ์เข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์	120
4.3 แสดงทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์	122
4.4 แสดงทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน	124
4.5 แสดงแนวโน้มการประกอบอาชีพ	125
4.6 แสดงวิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	127
4.7 แสดงวิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	129
4.8 แสดงวิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)	131
4.9 แสดงวิธีคิดที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ มากที่สุด	132
4.10 แสดงรูปแบบการทำงานในระยะเริ่มต้นอาชีพนักหนังสือพิมพ์	133
4.11 แสดงจำนวนเวลาการทำงานในรอบวัน	133
4.12 แสดงการคัดเลือกประเด็นข่าว	135
4.13 แสดงการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวรายวันทั่วไป	136
4.14 แสดงการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวประเภทสืบสวนสอบสวน หรือข่าวเจาะ	137
4.15 แสดงการเขียนข่าว บทความ สารคดี	138
4.16 แสดงการรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว	139
4.17 แสดงการพัฒนาตนเองด้านร่างกาย	140
4.18 แสดงการพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะความสามารถ	141
4.19 แสดงกิจกรรมที่กระทำเมื่อว่างเว้นจากการทำงาน	142
4.20 แสดงกิจกรรมที่ชอบกระทำเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ	143

4.21	แสดงประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน	144
4.22	แสดงวิธีการแก้ไข้ปัญหาเมื่อเกิดความเครียด	145
4.23	แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด	146
4.24	สรุปแนวทางการพัฒนาตนเองที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จมากที่สุด	147
4.25	แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จของนักหนังสือพิมพ์	148

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 แสดงวิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ ที่ประสบความสำเร็จจากการสัมภาษณ์เจาะลึก	149

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชน นับเป็นสถาบันทางสังคมสำคัญสถาบันหนึ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์และสังคมอย่างมาก เนื่องจากสื่อมวลชนมักถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารถ่ายทอด ภาษา ประเพณี ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนแนวความคิดต่าง ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจากชนรุ่นหนึ่งหรือสังคมหนึ่งไปสู่ชนรุ่นต่อไป หรือสังคมอื่น เพราะสื่อมวลชนทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้ข่าวสารเรื่องราวและประสบการณ์ต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมทั้งของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกและสังคมอื่น จากการรายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ข่าว บทความ สารคดี ละคร ฯลฯ ซึ่งเป็นการช่วยขยายโลกทัศน์ทางวัฒนธรรมของมนุษย์ให้กว้างขวางขึ้นอันทำให้เกิดสติปัญญา ความคิดในการดำรงชีวิตเพื่อปรับตัวในการดำรงอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข

หนังสือพิมพ์ ถือเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีอายุยาวนานที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นวิทยุ หรือ โทรทัศน์ และนับว่าหนังสือพิมพ์จะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันที่ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกด้าน ทั้งการอุปโภคบริโภค การศึกษา การทำงาน และการพักผ่อน เนื่องจากหนังสือพิมพ์สามารถให้รายละเอียด รวมทั้งสามารถใช้เวลาคิดไตร่ตรอง ทบทวนได้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติสำคัญในการชักจูงใจให้ผู้อ่าน หรือ ประชาชนมีความคิดเห็นคล้อยตามได้ ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์เปรียบเสมือนกระจกบานใหญ่ที่จะ สะท้อนให้เห็นภาพเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน และข้อเขียนของหนังสือพิมพ์ ยังเป็นพยาน เอกสารในการศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ (รัตน์ นุ่มไพศาล, 2522 : 9) ด้วยเหตุผลดังกล่าว หนังสือพิมพ์จึงมักจะถูกนำมาใช้เป็นช่องทางหนึ่งในกระบวนการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อมอยู่เสมอ

การพิจารณาว่าหนังสือพิมพ์ฉบับใดเป็นหนังสือพิมพ์ที่ดี มีคุณภาพ เหมาะสมแก่การนำไปเป็นช่องทางสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้นปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงได้ คือ บุคลากรที่ทำหนังสือพิมพ์ หรือนักหนังสือพิมพ์ เพราะเป็นบุคคลสำคัญซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการแสวงหาข่าวสาร ข้อมูล ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมานำเสนอแก่ผู้อ่านหรือประชาชนในประเด็นและรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม และประชาชนควรรับรู้

ดังคำกล่าวของ สุภา ศิริมานนท์ (2536 : 14) นักหนังสือพิมพ์ และนักวิชาการผู้บุกเบิกวิชาการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยที่ระบุว่า หากเปรียบนักหนังสือพิมพ์ก็เหมือน ผู้เฝ้าประตู หรือ นายประตูแห่งข่าวสาร (Gatekeeper) ที่คอยคัดเลือก คบแต่ง และปล่อยให้ข่าวสารข้อมูลของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ผ่านไปถึงประชาชน ซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญในการก่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และวัฒนธรรม แต่ทว่าปัญหาที่นายทวารแห่งข่าวสารมักเผชิญก็คือ การใช้วิจารณญาณอย่างสุขุมในการตัดสินใจเลือกสรรและเสนอข่าวสารให้ตรงไปตรงมามากที่สุด ซึ่งจำเป็นต้องเข้าใจ และตระหนักถึงความต้องการของมวลชนผู้รับข่าวสาร ข้อมูลด้วยจึงจะถือว่าเหมาะสมและถูกต้อง

สำหรับนักหนังสือพิมพ์ปากกาถือเป็นอาวุธสำคัญ เพราะจะใช้เขียนข่าว บทความ สารคดี ตลอดจนรายงานต่าง ๆ ให้เป็นคุณและโทษแก่ผู้ใดก็ย่อมได้ หากแต่ต้องใช้โดยมีจริยธรรม คุณธรรมตามที่ยอมรับนับถือกันในวงการหนังสือพิมพ์ และสังคม หากนักหนังสือพิมพ์ใดใช้ปากกาของตนโดยปราศจากจริยธรรม คุณธรรมแล้วก็เปรียบเสมือนโจรร้ายอันเป็นภัยอันตรายต่อสังคมส่วนรวมอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าอาชีพนักหนังสือพิมพ์เป็นวิชาชีพอิสระ มีเกียรติ มีคุณประโยชน์ต่อสังคม เพราะเปรียบเสมือนกระบอกเสียงของประชาชนในการป่าวประกาศข้อเรียกร้อง ความต้องการ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อสาธารณชนไปสู่ชนชั้นผู้ปกครองเพื่อให้ข้อเรียกร้อง ความต้องการ หรือปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้รับการแก้ไขให้บรรเทาเบาบางลง จนได้รับการยกย่องให้เป็นฐานันดรที่ 4 รองจากขุนนาง ศาสนจักร และราชวงศ์ตามลำดับ

ดังนั้นจึงทำให้ผู้ประกอบการอาชีพนักหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในระดับสูงไม่ต่างไปจากแพทย์ ทนายความ วิศวกร ฯลฯ แต่ทว่าจุดต่างที่สำคัญของวิชาชีพนี้กับวิชาชีพอื่นข้างต้นอยู่ที่ยังขาดหลักเกณฑ์การคัดเลือก และการควบคุมที่รัดกุมเพียงพอในการสรรหาเพื่อให้ได้มาซึ่งนักหนังสือพิมพ์ที่มีจริยธรรม คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมมากไปกว่านั้น อาจกล่าวได้ว่าเกือบไม่มีคัมภีร์กฎหมายใดที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพนี้เลย

ก็ว่าได้ แม้ในระยะหลังจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของ ผู้ประกอบอาชีพ สื่อมวลชน เช่น คุณสมบัติของนักจัดรายการวิทยุ และโทรทัศน์ แต่ก็หาได้มีกฎเกณฑ์อันเกี่ยวข้องกับคุณสมบัตินักหนังสือพิมพ์ที่ดีไม่

แม้จะมีการจัดตั้งสมาคม หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์อยู่หลายแห่ง เช่น สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ฯลฯ แต่องค์กรเหล่านั้นก็ยังขาดทั้งอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และอำนาจต่อรอง อันจะทำให้มีบทบาทในการควบคุม หรือวางกฎเกณฑ์ของการเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดีได้ และผลที่เกิดขึ้น คือ วงการหนังสือพิมพ์เต็มไปด้วยคนที่มีทั้งความรู้และความรับผิดชอบบ้างคนที่มีแต่ความรู้ หรือมีแต่ความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่งบ้างที่สำคัญคนที่ย่อหย่อนคุณสมบัติทั้งสองประการก็ยังคงดำรงอยู่ในวงการหนังสือพิมพ์ไทยเป็นจำนวนมาก

เมื่อพิจารณาจากบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องสามารถกล่าวได้ว่านักหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของสังคมไม่ต่างไปจากอาชีพอื่น แต่ทว่าข้อกำหนด ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณสมบัติของนักหนังสือพิมพ์ที่ดีนั้นหาได้มีชัดเจนไม่ แต่อย่างไรก็ตามพอจะสรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์คนใดจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดีมีจริยธรรม คุณธรรม และประสบความสำเร็จในการทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของประชาชนสมดังคำสรรเสริญยกย่องให้เป็น “ฐานันครที่ 4” นั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นขึ้นจากการพัฒนาตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยประสงค์ทำการศึกษาเรื่อง วิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากนักหนังสือพิมพ์เป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการสร้างการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของคนในสังคมซึ่งนับวันจะยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ดังรายงานฉบับหนึ่งขององค์กรพัฒนาระหว่างประเทศที่ระบุว่าอนาคตย่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คงอยู่บนบ้านนักหนังสือพิมพ์พอ ๆ กับที่คงอยู่บนบ่าของผู้นำประเทศ (วัฒน ภูวทิศ, 2538 : 7)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ
- 1.2.2 เพื่อศึกษาวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองที่นำไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- **ขอบเขตด้านเนื้อหา** เน้นศึกษาวิถีชีวิตและการพัฒนาทักษะของตนเองด้านต่าง ๆ ของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จในองค์กรหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งอ้างอิงจากข้อกำหนดของสถาบันทางวิชาชีพ คือ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยที่กำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของนักหนังสือพิมพ์ซึ่งแสดงถึงการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอันสมควรแก่การยกย่อง เชิดชูจากเพื่อนร่วมอาชีพ และสาธารณชน

- **ขอบเขตด้านพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา** เน้นเฉพาะนักหนังสือพิมพ์ที่องค์กรหนังสือพิมพ์ต้นสังกัดระบุว่าประสบความสำเร็จ อันอ้างอิงข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 ซึ่งมีอายุการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 18 คน แบ่งออกเป็น นักหนังสือพิมพ์ที่สังกัดองค์กรหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นคุณภาพ 2 ฉบับ จำนวน 9 คน และนักหนังสือพิมพ์ที่สังกัดองค์กรหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม 2 ฉบับ จำนวน 9 คน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ
- 1.4.2 ทำให้ทราบถึงวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ
- 1.4.3 ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาตนเองที่นำไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา วิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ มีแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

- 2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์
- 2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์
- 2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์นับเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมากที่สุด ทั้งจากรัฐบาล และจากการโฆษณาในด้านการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ และยังมีกฎหมายคุ้มครองและให้สิทธิต่าง ๆ ซึ่งสื่อมวลชนด้านอื่น ๆ ไม่มี (อรุณีประภา หอมเศรษฐี, 2535 : 87) และนับว่าหนังสือพิมพ์ก็ยิ่งทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนประเภทเดียวซึ่งสามารถให้รายละเอียดของเหตุการณ์ต่างๆ ได้มากที่สุด โดยหนังสือพิมพ์จะนำข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงที่น่าสนใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นมาเผยแพร่สู่ประชาชน โดยผ่านกระบวนการทำงานอย่างมีระบบจากการรวบรวม และเลือกสรร แล้วรายงานไปยังผู้รับสารในรูปแบบของการเขียนที่มีลักษณะพิเศษและน่าสนใจ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังถือเป็นสื่อมวลชนที่ทรงความเป็นผู้นำในการเสนอข่าวสารได้อย่างเหนียวแน่น เนื่องจากไม่มีสื่อมวลชนใดสามารถเสนอข่าวสารได้ละเอียดและสมบูรณ์เท่าหนังสือพิมพ์ (เกษม ศิริสัมพันธ์, 2507 : 1-8) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่คนต่างพึ่งพาและแสวงหาข่าวสารบริโภคอยู่อย่างสม่ำเสมอได้ขาดเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในการทำงาน และชีวิตประจำวัน

อีกทั้งหนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อที่ก่อกำเนิดมาจากสภาวะทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่บีบคั้นซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกต้องการเป็นอิสระจากการกดขี่ข่มเหงอย่างไม่เป็นธรรม

ของฝ่ายปกครอง และประชาชนก็รู้สึกถึงสิทธิที่ตนเองพึงมี นั่นคือ สิทธิในการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ไม่เฉพาะเพียงแต่ข่าวสารที่มาจากแหล่งของรัฐบาลเท่านั้น ทั้งนี้เพราะหากได้รับเพียงข่าวสารมากก็ช่วยในการนำไปใช้ตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงทำให้หนังสือพิมพ์พยายามพัฒนาทุกวิถีทางไม่ว่าจะเป็นการลงทุนหรือเนื้อหาสาระให้ปรากฏสู่สายตาผู้อ่านเพื่อสร้างความแตกต่างกันให้แก่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจนเกิดเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ในสังคม

2.1.1 ประเภทหนังสือพิมพ์

ปัจจุบันแม้ผลของความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีจะส่งผลให้การรับรู้ข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วจนมีนักสังเกตการณ์สังคมซึ่งเชี่ยวชาญในแขนงวิชาการต่าง ๆ คาดการณ์ไว้ว่าการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีนั้นจะส่งผลกระทบต่อวงการหนังสือพิมพ์ก็ตาม แต่ผลที่สะท้อนออกมาภายหลังการคาดการณ์ดังกล่าวกลับดำเนินไปในทิศทางตรงกันข้ามพิจารณาจากแผง หรือร้านขายหนังสือปัจจุบันที่ยังคงมีจำนวนหนังสือพิมพ์วางขายอยู่อย่างเนืองแน่นไม่แพ้เมื่อครั้งอดีต และด้วยจำนวนที่หลากหลายของหนังสือพิมพ์นี้เองนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และวารสารศาสตร์ จึงได้จัดแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2536 : 10) แบ่งหนังสือพิมพ์โดยอาศัยความเด่นจากการปฏิบัติภาระหน้าที่หลักที่แสดงออกมาทางเนื้อหาส่วนใหญ่ซึ่งหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ นำเสนอไว้ใน 2 แบบใหญ่ คือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทเน้นคุณภาพ (Quality newspapers) หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่มุ่งเสนอเนื้อหาที่ประชาชนจำเป็นต้องรู้ (Need to know) ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวธุรกิจ ข่าวเศรษฐกิจการคลัง โดยจะเน้นการปฏิบัติภาระหลักในด้านการเสนอความคิดเห็นและอธิบายความหมาย ดังนั้นเนื้อหาจะเป็นบทความ และข้อเขียนที่เป็นแบบอธิบายไขความ เนื้อหาของข่าวจะเรียกว่า ข่าวหนัก หรือ ข่าวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้อ่านในระยะยาว (Delayed rewards) มุ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจ และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้ เช่น เป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจ วิพากษ์วิจารณ์ หรือ แสดงความคิดเห็น (พีระ จิรโสภณ, 2538 : 191) ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นคุณภาพ ได้แก่ มติชนรายวัน

2. หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular newspapers) บางคนเรียกว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณ เพราะคนทั่วไปนิยมอ่าน เป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งเสนอเนื้อหาซึ่งคนทั่วไปใคร่จะรู้ (Want to know) เพื่อไว้ประดับความรู้ และให้ความเพลิดเพลิน ได้แก่ เนื้อหาที่เป็นข่าวบันเทิง

อาชญากรรม ศิลปวัฒนธรรม ข่าวสตรี ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชน ได้แก่ ข่าวสด รายวัน ไทยรัฐ เคลลิวส์

พระ จิตร ไรยนต์ (2538 : 193 - 194) ได้แบ่งประเภทหนังสือพิมพ์โดยอาศัยลักษณะ เนื้อหา เป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ทั่วไป หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มีอยู่ทั่วไป มีความหลากหลายในการเสนอเนื้อหา จะมีตั้งแต่คนเดินถนนจนถึงข่าวในรั้วในวัง มีทั้งข่าว บทความ บทวิจารณ์ และคอลัมน์ต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจทั้งในเทศและต่างประเทศ ด้านการศึกษา วิทยาการ สังคม สตรี ศิลปะ บันเทิง วัฒนธรรม และด้านกีฬา เป็นต้น ซึ่งหนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่ที่จำหน่ายอยู่ในท้องตลาดเวลานี้ จัดอยู่ในประเภทหนังสือพิมพ์ทั่วไป

2. หนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง (หรือเฉพาะกลุ่ม) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มีลักษณะแตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ทั่วไป คือ เสนอเนื้อหาเน้นเฉพาะเรื่องเพื่อคนอ่านเฉพาะกลุ่ม ตัวอย่างหนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่องที่ได้เห็นได้ในท้องตลาดหนังสือพิมพ์ไทยขณะนี้ก็คือ หนังสือพิมพ์ธุรกิจทั้งหลาย เช่น ประชาชาติธุรกิจ ฐานเศรษฐกิจ ข่าวพาณิชย์ เข็มทิศ เป็นต้น หนังสือพิมพ์เหล่านี้เน้นเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ธุรกิจการเงิน การค้าเท่านั้น แม้ว่าจะมีข่าวในลักษณะอื่น เช่น ข่าวการเมือง ข่าววิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หรือแม้แต่ข่าวสังคมบันเทิงอยู่ด้วยก็ตาม แต่ข่าวหรือเนื้อหาเหล่านี้มักจะต้องเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ หรือธุรกิจไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อมเสมอ

ประจัน วลิลโก (2537 : 16) แบ่งประเภทหนังสือพิมพ์ตามลักษณะเนื้อหาไว้ 3 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม (Popular newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาทั่วไป เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวภัยพิบัติ ข่าวบุคคล ข่าวความขัดแย้ง และข่าวความรุนแรง หรือที่เรียกโดยรวมว่า ข่าวเบา (Soft news) เป็นข่าวที่สามารถตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ได้เร็ว การพิจารณาว่าหนังสือพิมพ์ใดเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยมนั้น นอกจากเนื้อหาแล้วยังสามารถพิจารณาได้จากยอดขายที่มักจะมีปริมาณมาก จนบางครั้งมีคนเรียกหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ว่า หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ได้แก่ ไทยรัฐ เคลลิวส์ ข่าวสด เป็นต้น

2. หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาเน้นข่าวสารด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ซึ่งส่งเสริมความรู้และเพิ่มประสบการณ์ของชีวิต อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในระยะยาว ได้แก่ มติชน สยามรัฐ เป็นต้น

3. หนังสือพิมพ์กึ่งคุณภาพและปริมาณ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะผสมกันระหว่างหนังสือพิมพ์ 2 ประเภทข้างต้น ทั้งในด้านเนื้อหาและปริมาณการจำหน่าย ได้แก่ บ้านเมือง

แนวหน้า นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ที่จัดอยู่ในประเภทประชาชนก็สามารถปรับปรุงเนื้อหาให้เข้าข่ายหนังสือพิมพ์ประเภทถึงคุณภาพและปริมาณได้อีกด้วย

วัฒนา พัฒนพงศ์ และคณะ (2529 : 26–29) จัดหนังสือพิมพ์ไว้ 2 กลุ่ม คือ

1. หนังสือพิมพ์ที่จำแนกตามความนิยม และคุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม หรือ ประเภทปริมาณ (Popular newspapers) ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ บ้านเมือง ข่าวสด เป็นต้น และหนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality newspapers) ได้แก่ มติชน สยามรัฐ เป็นต้น สำหรับรูปแบบการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม หรือ ประเภทปริมาณจะเน้นข่าวแบบเร้าอารมณ์ให้ชวนอ่าน เป็นข่าวที่คนทั่วไปสนใจ เป็นข่าวเบา ๆ รูปแบบการเขียนมีสีสันจินตนาการ และมักใช้ภาษาตลาด ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพ จะเน้นข่าวหนัก เช่น ข่าวเศรษฐกิจการเมือง สังคม การศึกษา ที่ไม่หวือหวาเร้าอารมณ์ แต่มีลักษณะความจริงจัง มุ่งเจาะกลุ่มข้าราชการ ครู อาจารย์ นักศึกษา นักธุรกิจ ดังนั้นทำให้นิเทศการนำเสนอข่าวประเภทสังคม อาชญากรรม โฆษณา ภาพ บันเทิง และการพาดหัวข่าวจะมีน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม แต่จะมีข่าวประเภทการเมือง เศรษฐกิจ และบทความมากกว่า

2. หนังสือพิมพ์ทั่วไป (General newspapers) และหนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Specialized newspapers) หนังสือพิมพ์ทั่วไปมุ่งเน้นการเสนอเรื่องราวหลากหลายทั้งข่าว บทความ บทวิจารณ์ และคอลัมน์ต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาการ สังคมสตรี ศิลปะ บันเทิง วัฒนธรรม และกีฬา ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่วนหนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง มีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเฉพาะเพื่อคนอ่านกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น หนังสือพิมพ์ที่เน้นเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ธุรกิจ การเงิน การค้าเท่านั้น ได้แก่ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ประชาชาติธุรกิจ เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้นพอสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ตามเนื้อหาที่นำเสนอ คือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม หรือ หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาทั่วไปอยู่ในความสนใจของประชาชน เช่น ข่าวสังคม บันเทิง สตรี อาชญากรรม พร้อมสอดแทรกด้วยเนื้อหาด้านความบันเทิง อาทิ บทละครโทรทัศน์ คอลัมน์ซุบซิบ แม้มีข่าวเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ แต่ก็ไม่นับมากนัก หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมียอดขายสูงกว่าหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพ เพราะครอบคลุมผู้อ่านทุกระดับการศึกษา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ และ ข่าวสด เป็นต้น

2. หนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาข่าวสาร บทวิเคราะห์วิจารณ์ เน้นหนักด้านการเมือง เศรษฐกิจ วิทยาการ ที่ก่อให้เกิดสติปัญญาความคิดต่อปรากฏการณ์ และ

ปัญหาสังคมในหมู่ประชาชนผู้อ่านซึ่งส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาพอสมควร ได้แก่ หนังสือพิมพ์ มติชน และผู้จัดการ เป็นต้น

3. หนังสือพิมพ์เน้นเฉพาะด้าน เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความสนใจของผู้อ่านกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ เช่น ธุรกิจ การค้า การเงิน การธนาคาร พระเครื่อง บันเทิง กีฬา ฯลฯ หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ ได้แก่ กระแสหุ้น กรุงเทพธุรกิจ ประชาชาติธุรกิจ พระเครื่อง ทิวพูล สยามกีฬารายวัน และสยามกีฬาสดาร์ช็อคเกอร์ เป็นต้น

2.1.2 บทบาทหน้าที่หนังสือพิมพ์

อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นประชานิยม เน้นคุณภาพ หรือเน้นเฉพาะด้านต่างมีบทบาทหน้าที่อันเป็นสากลในการดำเนินกิจกรรมทั้งเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจและประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเช่นเดียวกัน หากแต่หนังสือพิมพ์ใดสามารถปฏิบัติได้อย่างเคร่งครัดก็มักจะได้รับความเคารพนับถือจากประชาชนในสังคม ซึ่งบทบาทหน้าที่เหล่านั้นของหนังสือพิมพ์ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

วัฒนา พุทธางกูรานนท์ (2524 : 24) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ในฐานะเป็นสถาบันของสังคมจำเป็นต้องมีหน้าที่ใน 6 ประการ

1. หนังสือพิมพ์เป็นบริการสาธารณะเป็นอุตสาหกรรมส่วนเอกชน
2. หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการเสนอข่าวและความคิดเห็น (News and views) เป็นวิชาการหนังสือพิมพ์ (Journalism)
3. หนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบในการให้ข่าว สร้างประชาคมติ เสนอแนะสิ่งที่สมควรรักษาสติ เสรีภาพของประชาชน รักษาประโยชน์ของชาติ รักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างมนุษย์และครอบครัวของเขา
4. หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือให้บริการสร้างสรรค์ เผยแพร่ความคิดเห็น และอุดมการณ์ไปถึงผู้คนในสังคม
5. หนังสือพิมพ์สมัยใหม่ควรมีราคาถูก จำนวนจำหน่ายสูง มีฐานะทางการเงินดี มีข่าวเป็นที่น่าสนใจ
6. หนังสือพิมพ์ต้องนำคนอ่าน เพราะหนังสือพิมพ์ คือ ดวงประทีปที่นำความรู้อันเป็นแสงสว่างหรือปัญญาไปสู่ทุกมุมโลก

สุภา ศิริมานนท์ (2536 : 18) กล่าวว่า หน้าที่ทางการปฏิบัติงานของหนังสือพิมพ์ได้ถูกกำหนดไว้ 4 ประการ คือ

1. เป็นผู้บอกกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลก (Inform)
2. เป็นผู้แนะนำว่าเราควรคิดอย่างไรในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ (Suggest)
3. เป็นผู้ปลุกความบันเทิง (Entertain) และ
4. เป็นสื่อของการประกาศโฆษณา (Advertising medium)

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537 : 625) ได้แบ่งหน้าที่หลักหนังสือพิมพ์ไว้ใน “หลักการการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น” ว่า

1. การให้ข่าวสาร (To inform) หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ในการเสนอข่าวสาร ให้ดำเนินไปสู่ความถูกต้องและเป็นจริง แม้คำว่า “ข่าว” จะเป็นเพียงข้อเท็จจริงก็ตาม แต่ท้ายที่สุดแล้วความเป็นจริงต้องปรากฏ

2. การให้ข้อเสนอแนะ (To give opinion) ในการเสนอความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ หนังสือพิมพ์จะต้องกระทำอย่างเป็นกลาง เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และเป็นการชี้แนะไม่ชี้ขาด เนื่องจากภาวะวิสัยของคนอ่านนั้นต้องปรับข้อเสนอแนะให้เข้ากับสภาพของตัวเอง

3. การให้ความบันเทิง (To entertain) ในแง่ความบันเทิงนั้น หนังสือพิมพ์เสนอในรูปของข้อเขียนที่ให้สุนทรียภาพ รูปภาพที่ให้ความงดงาม ความคมชัด และความถูกต้องเป็นธรรม และยังให้ความบันเทิง และยังให้ความบันเทิงในการจัดหน้าและวางรูปแบบด้วย

4. การเป็นสื่อในการโฆษณา (To advertise) การขายเนื้อที่โฆษณาเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ โฆษณาเป็นเส้นโลหิตของธุรกิจหนังสือพิมพ์ ถ้าไม่มีโฆษณา หนังสือพิมพ์ก็ไม่สามารถอยู่ได้ และหนังสือพิมพ์อาจต้องมีราคาแพงขึ้น

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2537 : 18-20) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์มีภาระหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่กว่าหน้าที่อันเป็นพื้นฐาน คือ

1. หน้าที่กำกับการทางการเมือง (The political function) ดังกับที่เปรียบเปรยไว้ว่า หนังสือพิมพ์ คือ “สุนัขยาม” ที่เฝ้าติดตามการปฏิบัติงานโดยจะต้องพยายามขุด เจาะ เสาะแสวงหาข้อเท็จจริงที่มีผลกระทบต่อสวัสดิภาพ และความผาสุกของประชาชนมาเสนอแก่ผู้อ่านอย่างเต็มความสามารถ

2. หน้าที่กำกับการทางเศรษฐกิจ (The economic function) โดยหนังสือพิมพ์จะต้องรับผิดชอบต่อการเสนอข่าว ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับธุรกิจ การเงิน อุตสาหกรรมรวมทั้งเสนอข่าวที่เป็นความพยายามจะพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของผู้บริโภค หรือประชาชนด้วย

3. หน้าที่เป็นทหารระวังเหตุ (The sentry function) โดยหนังสือพิมพ์จะต้องเปิดหูเปิดตาประชาชนให้กว้างเพื่อสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาสู่ชีวิตและพร้อมจะเตรียมรับผลกระทบที่จะตามมา

4. หน้าที่ตลาดแห่งความคิดเห็น (The marketplace of ideas function) คือ อุทิศตนเองให้เป็นเหมือน “สภา” ให้ประชาชนนำความคิดเห็นทุกรูปแบบมาเสนอแก่กันและกัน

Rucher (1968 : 5-6) ระบุถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสังคมว่ามีหน้าที่ 6 ประการ ดังนี้

1. มีหน้าที่ประกาศข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละวัน
2. มีหน้าที่ให้สาระสำคัญของข่าวสาร โดยอาจมีภาพประกอบความเข้าใจได้
3. มีหน้าที่สร้างประชาคมติ ด้วยการกระตุ้นให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นผ่านหนังสือพิมพ์
4. มีหน้าที่เผยแพร่ความเป็นชุมชนของตนต่อโลกภายนอก และชี้แนะให้เห็นข้อบกพร่อง และควรแก่การแก้ไข
5. มีหน้าที่ป้องกันการกระทำผิดไปจากวิถีทางประชาธิปไตย
6. มีหน้าที่ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน

ประชัน วัลลิโก (2537 : 12-13) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์มีหน้าที่หลักใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการ คือ

1. หน้าที่ให้ข่าวสาร (To inform) อันถือเป็นหน้าที่พื้นฐานของหนังสือพิมพ์ พิจารณาจากหนังสือพิมพ์ทุกฉบับจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวเป็นสัดส่วนมากที่สุด และหน้าที่นี้ก็เป็นพื้นฐานที่ทำให้หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลเหนือองค์กรอื่น ๆ ของสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า ข่าวสาร คือ ความรู้ และความรู้ คือ อำนาจ
2. หน้าที่ให้ข้อคิดเห็น (To give opinion) แม้จะเป็นหน้าที่รองแต่ก็สำคัญต่อการแสดงจุดยืนของหนังสือพิมพ์ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์จะถูกนำเสนอในรูปแบบของคอลัมน์บทความ บทบรรณาธิการ โดยเฉพาะบทบรรณาธิการ ถือว่ามีความสำคัญมากในการแสดงถึงจุดยืนว่าหนังสือพิมพ์นั้นมีความคิดเห็นต่อสถานการณ์บ้านเมืองอย่างไร และยังจะใช้แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ว่าเป็นคุณภาพ หรือ ประชานิยมได้อีกด้วย
3. หน้าที่ให้ความบันเทิง (To entertain) เป็นหน้าที่ซึ่งขาดไม่ได้ เนื่องจากผู้อ่านอาจจะเปรียบกับการอ่านข่าวสาร บทความ สารคดีมาแล้ว เพื่อให้ผู้อ่านได้คลายเครียดหนังสือพิมพ์จึงต้องทำหน้าที่สอดแทรกเนื้อหาในรูปแบบที่เกี่ยวกับการให้ความบันเทิงไว้ เช่น บทละคร โทรทัศน์ บทกวีนิพนธ์ นวนิยาย หรือเรื่องสั้น

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2522 : 87-99) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์นั้นถือเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญ เนื่องจากช่วยในการสื่อสารถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ที่สังคมควรรับรู้ไปสู่ประชาชน ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงมีหน้าที่ในการทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อการทำงานของ

รัฐบาลโดยหลักสำคัญ คือ หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการกำหนดประชามติ หรือความคิดเห็นของประชาชน และสะท้อนประชามตินั้นไปสู่รัฐบาล อันถือเป็นกระบอกเสียงในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล รัฐบาลใดที่พยายามปิดหนังสือพิมพ์ ขัดขวางการทำงานของหนังสือพิมพ์ ย่อมแสดงให้เห็นว่ากำลังกระทำการอันใดอันหนึ่งที่ไม่ถูกต้องอยู่ ซึ่งเป็นหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในการนำสิ่งที่ถูกปิดบังซ่อนเร้นนั้นออกมานำเสนอ ตีแผ่ให้ประชาชนได้รับรู้ เพื่อเคลื่อนไหวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองต่อไป

Pulitzer (อ้างถึงใน สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539 : 9–12) ได้แบ่งบทบาทของหนังสือพิมพ์ไว้ 4 ประการ คือ

1. การเป็น “นายทวาร” (Gate Keeper)
2. การเป็น “ผู้แจ้งข่าวสาร” (Informer)
3. การเป็น “สุนัขยาม” (Watchdog)
4. การเป็น “เจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์” (Ombudsman)

วัฒน ภูวทิศ (2538 : 18) ระบุถึงบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนว่าเป็นความประสงค์ที่จะใช้สื่อมวลชนทำหรือก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสังคม อันได้แก่

1. การให้ข่าวสาร (Information) โดยการรายงานข่าวและนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้นแจ้งให้ประชาชนรับทราบ การนำเสนอจะต้องเป็นสารสนเทศ หรือข้อเท็จจริงที่ได้จากเหตุการณ์ เพื่อให้ทราบถึงสัมพันธภาพแห่งอำนาจ ช่วยเสริมให้เกิดนวัตกรรม การปรับตัวและความก้าวหน้าของสังคม
2. การประสานสัมพันธ์ (Correlation) โดยการอธิบาย แปลความหมายและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์และข่าวสารให้ความสนับสนุนแก่อำนาจหน้าที่และปทัสสถานที่ยอมรับแล้ว ทำให้เกิดการสังสมทางสังคม ประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดความยินยอมพร้อมใจ (Consensus) จักระเบียบอะไรก่อนอะไรหลัง และบอกให้รู้ว่าสภาพทางสังคมอะไรสำคัญแก่อะไร
3. ความต่อเนื่อง (Continuity) ได้แก่ การแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมหลักและยอมรับวัฒนธรรม รวมทั้งพัฒนาการของวัฒนธรรมใหม่ก่อให้เกิดและธำรงไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของคน ทั่วไป (Community of values)
4. ความบันเทิงเริงรมย์ (Entertainment) โดยให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเสนอวิธีการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อลดความตึงเครียดทางสังคม

5. การระดมสรรพกำลัง (Mobilization) เป็นการระดมความคิด อันได้แก่ การรณรงค์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ด้านการเมือง การสงคราม การพัฒนาเศรษฐกิจ การทำงาน บางครั้งการศาสนาเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนรวม

Lasswell (1975 อ้างถึงในวัณณิ ภูวทิศ, 2538 : 18) กล่าวถึงกิจกรรมหลักของสื่อมวลชนไว้ว่า

1. การดูแลสอดส่องสิ่งแวดล้อม (Suveillance) หมายถึง การรวบรวมและการแสวงหา และเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสังคม
2. การประสานสังคม (Correlation) หมายถึง การเสนอความคิดเห็นโดยการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนจูงใจให้เกิดความเข้าใจและการปฏิบัติ
3. การถ่ายทอดวัฒนธรรม (Cultural transmission) หมายถึง หน้าที่อันเน้นการให้ความรู้ การปลูกฝังค่านิยมและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เพื่อการสืบทอดวิทยาการและวัฒนธรรมของสังคม

Schramm (1972 : 5) กล่าวว่าบทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลในการพัฒนาประเทศประกอบด้วย

1. สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นขามรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้กับประชาชนได้ทราบทั้งนี้ เพราะสื่อมวลชนสามารถรายงานและแจ้งข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่จะเป็นแหล่งสำคัญสำหรับกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมือง เศรษฐกิจ รวมทั้งข่าวศิลปวัฒนธรรมให้แก่ประชาชนได้ทราบอย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว
2. สื่อมวลชนทำหน้าที่ขยายวิสัยทัศน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คือ สื่อมวลชนนำสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นไม่เคยได้ยิน เข้าไปสู่ประสบการณ์ของประชาชน การสร้างประสบการณ์ดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าสื่อมวลชนช่วยพัฒนาคุณลักษณะของการเข้าใจผู้อื่น หรือลักษณะเอาใจเขามาใส่ใจเราซึ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม นอกจากนี้สื่อมวลชนยังช่วยจัดอุปสรรคเกี่ยวกับระยะทางและความโดดเดี่ยวห่างไกล โดยสามารถนำประชาชนออกไปจากสังคม ประเพณีไปสู่สังคมที่ทันสมัยสามารถนำสิ่งที่อยู่ห่างไกลให้เข้ามาใกล้ และสามารถทำให้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากลักษณะดั้งเดิมไปเป็นแบบทันสมัยได้อย่างง่ายดาย
3. สื่อมวลชนสามารถกำหนดความสนใจ คือ สื่อมวลชนจะผู้กำหนดว่าผู้รับสารควรจะรับอะไรบ้าง ทำให้สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการสร้างความสนใจ ความสำคัญให้ประชาชน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการเลือกให้ประชาชนว่าอะไรควรทราบ อะไรควรทอดทิ้งจึงถือว่าสื่อมวลชนเป็นประโยชน์ที่จะกำหนดความสนใจให้ประชาชนเข้ามาสู่รูปแบบการพัฒนาของประเทศได้

4. สื่อมวลชนสามารถยกระดับความต้องการ หรือความต้องการ โดยสื่อมวลชนสามารถเสนอข่าวเกี่ยวกับสังคมที่พัฒนาแล้วให้ประชาชนได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ทำให้สังคมค่อยพัฒนาเกิดความต้องการที่จะบรรลุมাত্রฐานเช่นนั้นบ้าง เพราะปัจเจกบุคคลส่วนใหญ่จะเกิดความต้องการที่จะมีชีวิตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่และเต็มใจที่จะทำงานเพื่อบรรลุซึ่งความต้องการนั้นเสมอ

5. สื่อมวลชนสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาได้ คือ การให้ข่าวสารจำนวนมากทำให้ประชาชนเห็นโลกกว้างขึ้น อีกทั้งสื่อมวลชนยังสามารถกำหนดความสนใจของประชาชนให้อยู่กับการพัฒนาและยกระดับความต้องการของบุคคล ซึ่งนำไปสู่การสร้างบรรยากาศของข่าวสารที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา โดยชี้ให้เห็นถึงวิธีการและชีวิตที่ทันสมัยในสังคมที่ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจโดยการเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับการพัฒนาจากสังคมที่ห่างไกลในรูปแบบของการถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมจากส่วนต่าง ๆ ของโลก ลักษณะดังกล่าวทำให้สื่อมวลชนสามารถสร้างบรรยากาศทางปัญญาซึ่งกระตุ้นประชาชนให้สำรวจดูสิ่งที่ตนเองกระทำอยู่ในปัจจุบันและสิ่งที่ควรกระทำในอนาคต

6. สื่อมวลชนสามารถช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึก หรือการปฏิบัติที่คนยึดถือกันมานานได้โดยทางอ้อม กล่าวคือ ทัศนคติ ค่านิยมบางอย่างไม่ถูกต้องเป็นความเชื่อผิด ๆ ที่ยึดถือสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลานานซึ่งมีผลต่อการพัฒนาเป็นไปไม่ได้ลำบาก บทบาทของสื่อมวลชนที่สามารถให้ข่าวสารที่ถูกต้องตามหลักวิชาการจึงสามารถเข้ามาช่วยเปลี่ยนแปลง สิ่งเหล่านั้นได้ อันเป็นการเสริมจากการใช้บุคคลเป็นสื่อกลางในการพัฒนา

7. สื่อมวลชนให้ข่าวสารเพื่อนำไปเป็นเรื่องพูดคุย หรือปรึกษาหารือกัน โดยบุคคลที่ใช้สื่อมวลชนมากจะเป็นผู้รู้และมีข่าวสารมากจนสามารถนำความรู้ หรือข่าวสารนั้นไปแนะนำและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้อื่น การที่สื่อมวลชนสามารถให้ข่าวสารเพื่อนำไปเป็นเรื่องพูดคุย หรือปรึกษาหารือได้โดยผ่านบุคคลนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนา

8. สื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพของบุคคล กล่าวคือ การให้ข่าวสามารถโดยการยกย่องหรือถูกเหยียดถึงโดยสื่อมวลชนเป็นการช่วยยกสถานภาพของปัจเจกบุคคลซึ่งอาจทำให้ประชาชนเห็นว่าบุคคลนั้นควรให้ความสนใจ

9. สื่อมวลชนทำให้ประชาชนเชื่อฟัง และทำตามบรรทัดฐานของสังคม สื่อมวลชนมีภาระหน้าที่ในการเปิดเผยพฤติกรรมที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม และพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน สื่อมวลชนจึงทำให้ความเชื่อฟังและสร้างบรรทัดฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมในการพัฒนาได้

10. สื่อมวลชนสามารถสร้างรสนิยม ธรรมชาติของมนุษย์จะชอบสิ่งที่ได้ยินหรือพบเห็นจนคุ้นเคย และเมื่อสิ่งนั้นได้รับการปรากฏทางสื่อมวลชน ได้รับการยกย่องจากสื่อมวลชนก็จะทำให้มนุษย์มีแนวโน้มที่จะนิยมชมชอบตามไปด้วย

11. สื่อมวลชนสามารถมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่ไม่ฝังรากลึก สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเรื่องที่ยังไม่ค่อยเป็นที่ทราบกัน และต่อความคิดเห็นหรือความเชื่อที่ยังไม่พัฒนาจนกลายเป็นทัศนคติที่ฝังรากลึกในการพัฒนาสื่อมวลชนจะช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน หรือทิศทางทัศนคติที่เป็นอยู่ทั่วไปได้ เนื่องจากสื่อมวลชนสามารถใช้สื่อชักจูงโน้มน้าวได้หากไม่ใช่ทัศนคติที่ยึดถืออย่างเหนียวแน่นในสังคมนั้น

นันทวัน สุชาโค (2529 : 473-474) กล่าวว่า สื่อมวลชนมีพันธกิจและวัตถุประสงค์ทั่วไปในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การตอบสนองความต้องการที่เกี่ยวกับข่าวสาร สังคมสมัยใหม่พึ่งพาอาศัยสารสนเทศประเภทต่างๆ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สมาชิกสังคมควรได้รับการแจ้งข่าวสารที่จำเป็นและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคม การสื่อสารมีบทบาทหน้าที่ในการสะท้อนสภาพแวดล้อมของสังคมตามที่เป็นจริง สร้างความทันต่อเหตุการณ์ เช่น แจ้งข่าวให้ประชาชนทั่วไปให้ทราบ

2. การเป็นผู้ควบคุมสารสนเทศที่จะส่งผ่านไปยังประชาชน หมายถึง การให้การกลั่นกรอง คัดความ เลือกสรรหรือปรับปรุงข่าวสารเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในแง่ลบ ถือว่ามีจุดประสงค์ เพื่อป้องกันผลอันไม่พึงประสงค์บางประการของการสื่อสารรวมถึงเนื้อหาที่อาจเป็นการเร้าความรู้สึก หรือปลุกระดม

นอกจากนั้นเป็นการควบคุมกำหนดลำดับความสำคัญของการเป็นข่าว คือ ให้แนวทางว่าผู้รับสารควรคิดอย่างไร หรือรู้ว่าขณะนี้อะไรควรจะเป็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับชีวิตของประชาชน และนำมาพิจารณากัน

3. การให้ความบันเทิง พฤติกรรมสื่อการสื่อสารกับมวลชนในบางครั้งจะเน้นในบางเรื่องของความบันเทิงเป็นหลักใหญ่จนดูเหมือนว่ามีลักษณะแตกต่างไปจากการให้ข่าวสาร ซึ่งที่จริงแล้วสารสนเทศจำนวนมากก็มีคุณค่า อีกทั้งยังมีส่วนเสริมสร้างความรู้ความทันสมัยแก่บุคคล และสร้างวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ (Mass culture) ซึ่งเป็นที่นิยมหรือเป็นแฟชั่นอยู่ในขณะนั้น

4. การทำหน้าที่ขัดเกลาสังคม การสื่อสารกับประชาชนก็เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติร่วมกันตามความคาดหวังของสังคม หรือเป็นการปลูกฝังในสิ่งที่เป็นความเห็นพ้องต้องกันที่ค่อนข้างเป็นแบบฉบับเดียวกันในการมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทางสังคม

จากแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง มีบทบาทสำคัญต่อสังคมใน 4 ด้านใหญ่ คือ

1. บทบาทการบอกเล่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแก่ประชาชน ในรูปแบบของการรายงานข่าวที่เหมาะสมตามรูปแบบของสื่อแต่ละชนิด เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ บทบาทการบอกเล่าปรากฏการณ์นี้ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบของสิ่งที่เรียกว่า “ข่าว” ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ขาดมิได้ และสื่อมวลชนต้องพึงระลึกไว้เสมอว่าต้องเป็นการบอกเล่าที่ปราศจากอคติ

2. บทบาทการแสดงความคิดเห็น ต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนเป็นเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อส่งสัญญาณให้รัฐบาลรู้ถึงความต้องการที่ประชาชนปรารถนาให้รัฐตอบสนอง ดังพูดคำที่ว่า “สื่อมวลชน คือ กระบอกเสียงของประชาชน” อีกทั้งยังเป็นการแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างจิตสำนึกให้เกิดแก่ประชาชนด้านการดำเนินชีวิตในแนวทางที่ถูกต้อง ไม่เป็นภัยต่อตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในสังคม

3. บทบาทการให้ความบันเทิง นอกจากบทบาทในการบอกข่าวสาร และการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นให้แก่ประชาชนแล้ว สิ่งหนึ่งที่สื่อมวลชนจะขาดมิได้เช่นกัน คือ การให้ความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความเครียดที่เกิดจากการรายงานข่าว หรือปรากฏการณ์อันจะทำให้ประชาชนผ่อนคลาย และมีแรงใจดำเนินชีวิต หรือทำงานได้อย่างไม่ตึงเครียด

4. บทบาทสื่อกลางการโฆษณา เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้ารุ่งอยู่ของสื่อมวลชนเอง ตลอดจนความอยู่รอดของสังคม เนื่องจากรายได้หลักที่จะทำให้สื่อมวลชนสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องขึ้นอยู่กับรายได้โฆษณาสินค้าจากธุรกิจต่าง ๆ

สำหรับอิทธิพลของสื่อมวลชนนั้น ประมะ สดะเวทิน (2533 : 56-59) ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องจากสถาบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันสังคมสถาบันหนึ่งเช่นเดียวกับสถาบันอื่น ๆ เช่น พรรคการเมือง สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา โรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ ดังนั้นการดำเนินกิจการของสถาบันสื่อมวลชนจึงย่อมมีผลกระทบต่อสังคม และสมาชิกของสังคมในปัจจุบันมักจะกล่าวขวัญและวิพากษ์วิจารณ์ถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนในด้านลบ

กล่าวคือมักจะอ้างกันว่าสภาพความเสื่อมโทรมทั้งหลายทางด้านจิตใจ และศีลธรรมของคนในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งของเด็กนั้นเกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นผู้อมเมาประชาชนให้หลงใหลอยู่กับกามารมณ์ การผิดศีลธรรม และความชั่วร้าย รวมทั้งสร้างรสนิยมต่ำ ๆ ให้แก่ประชาชน เพราะสื่อมวลชนเป็นผู้เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอาชญากรรม ความโหดร้ายทารุณ ภาพและเรื่องลามกอนาจาร จนทำให้คนเลียนแบบอย่างจากเรื่องราวที่ปรากฏในสื่อมวลชน ซึ่งเป็นความรู้สึกรุนแรงโดยทั่วไปของคนในสังคมซึ่งมีส่วนถูกต้องอยู่บ้าง

อย่างไรก็ตามเนื่องจากสื่อมวลชนเป็นเพียงสถาบันหนึ่งเท่านั้น ขณะที่ในสังคมยังมีสถาบันสังคมอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมากซึ่งล้วนแต่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของคน

ทั้งสิ้น ดังนั้นอิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อสังคมและประชาชนจึงเป็นอิทธิพลที่มีเงื่อนไขและขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อีกมากมาย

2.1.3 ลักษณะนักหนังสือพิมพ์ที่ดี

ม.จ.ประสพสุข สุขสวัสดิ์ (อ้างถึงในสุภา ศิริमानนท์, 2536 : 31) จำแนกคุณลักษณะของนักหนังสือพิมพ์ไว้ 9 ประการ คือ

1. ต้องกว้างขวาง (Wide acquaintance)
2. ต้องมีเขวี้ยงในการวิพากษ์และวิจารณ์ (Critical sense)
3. ต้องรู้ว่าอิทธิพลที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงในสาธารณกิจบางอย่างอยู่ที่ไหน (Knowledge of inside influence)
4. ต้องมีความรู้ในทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง (Knowledge of economics politics and government)
5. ต้องมีความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
6. ต้องมีกำลังความคิดดี (Resourcefulness)
7. ต้องมีไหวพริบปฏิภาณดี (Tact)
8. ต้องคลั่งคลั่งสนใจในข่าว (Enthusiasm)
9. ต้องเป็นนักเขียน (Literacy craftsman)

Robbins (อ้างถึงใน สุภา ศิริमानนท์, 2536 : 32) ได้กล่าวว่า นักหนังสือพิมพ์หนุ่ม (หน้าใหม่) ควรจะต้องรู้ในบางสิ่งบางอย่างของวิชาการทุก ๆ แขนงภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ และถ้าเขารู้ทุก ๆ สิ่งของวิชาการอันหนึ่งเป็นพิเศษแล้วไซ้ ฐานะของเขาก็เป็นฐานะที่แข็งแกร่งมั่นคงทีเดียว

Warren (อ้างถึงใน สุภา ศิริमानนท์, 2536 : 33) กล่าวถึงลักษณะสำคัญ 3 ประการของนักหนังสือพิมพ์ คือ จิตใจที่สำรวจแล้วหนึ่ง ปากกาที่เตรียมพร้อมเสมอหนึ่ง และกิตติศัพท์ในความเป็นผู้เชื่อถือได้หนึ่ง โดยข้อแรก อาจจะสร้างขึ้นได้ก็แต่โดยการอ่านมาก ความหนักแน่นและการบริหารจิตใจ ข้อที่สอง อาจจะสร้างขึ้นได้ โดยการฝึกฝนเสมอ และโดยการทำให้ความรู้ต่าง ๆ ซึมซาบ ส่วนข้อสุดท้าย ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุด ทำโดยการบริหารการสำแดงเจตนารมณ์ โดยการปลูกฝังธรรมเนียมจรรยา ความกล้าหาญให้แก่คน และโดยมีความแน่วแน่อยู่เสมอว่าจะทำสิ่งที่ถูกโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมา และจะต้องเป็นคนที่มีชื่อเสียงแก่ตนเองเสมอ

Smith (1923 อ้างถึงใน สุภา ศิริमानนท์, 2536 : 34) กล่าวถึงการเป็นนักเขียนหนังสือพิมพ์ที่ดีนั้นต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. มีคติที่ว่าเขียน คือ ความเพลิดเพลินใจ คือ ความสนุกตื่นเต้น และคือความเข้าใจ ยิ่งกว่าสิ่งใด ๆ ทั้งหมดในโลก

2. ทำงานอย่างบ้าคลั่ง เกรงอยู่แต่งานซึ่งเป็นกรณียกิจที่จำเป็นที่สุดของมนุษย์อันหนึ่งนี้ และอย่าทอดทิ้งความเหนื่อยยากล้มเสียให้หมดในเรื่องรายได้ โดยลืมให้สิ้นว่ากำลังอยู่ในเวลาที่ มีแสงอาทิตย์ หรือในเวลาอื่นใด จงรีบขันเข้าไสมัน

3. เขียนตลอดเวลา เขียนทุก ๆ สิ่ง ทุก ๆ อย่างที่อยากเขียน ไม่ปล่อยให้ปากกาหรือ เครื่องพิมพ์ดี ๆ มีเวลาว่าง โดยทำให้ตะกร้าใส่เศษกระดาษเต็มไปด้วยกระดาษฉีกยับ และ เตรียมพร้อมเสมอสำหรับการเขียนซึ่งบรรจุค่านับพัน ๆ คำในกาลข้างหน้า ด้วยการเขียนคำต่าง ๆ นับเป็นแสน ๆ เสียแต่เดี๋ยวนี้ แล้วจากนั้นก็จงพยายามที่จะทำงานให้ได้ ณ ใดะใดใดะหนึ่งใน แผนกรับเรียงข้อความของสำนักหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เพื่อผลว่าหนังสือพิมพ์ฉบับที่ออกสู่ตลาดไป นั้นจะได้มีข้อความที่ท่านเรียบเรียงบ้าง

4. มีความพยายามพบปะกับบรรดาท่านที่รู้จักวิธีเขียนเสมอ ๆ

5. อ่านทุก ๆ สิ่งที่ทำให้มีจิตใจดีขึ้น แต่ไม่เอาใจใส่กับหนังสือที่แต่งลวก ๆ หรือที่แต่ง โดยคนเลว ๆ และก็ไม่สนใจเกินไปนักกับหนังสือจำพวกที่ได้ชื่อว่า ขายดีที่สุดทั้งหลาย ทั้งไม่ใช่ หนังสือพิมพ์กลายเป็นบันไดแห่งมิตรสหายที่แต่งหนังสือขาย หากแต่มุ่งทำให้หนังสือพิมพ์และ วิชาการหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่มียุทธวิธีหรืออิทธิพลตามที่มันเป็นจริง ๆ เสมอ

สุภา ศิริมานนท์ (2536 : 39) ยังได้แบ่งคุณลักษณะที่สำคัญของนักหนังสือพิมพ์ที่จะ ประสบความสำเร็จในอาชีพไว้ 13 ประการ คือ

1. มีความสนใจ (Curiosity) คือ จะต้องมีความประหลาดใจในคนทุก ๆ คนที่ได้เข้ามา ติดต่อด้วย โดยสังเกตจดจำให้ได้ว่าคน ๆ นั้นเขาชอบพูดเรื่องอะไร ชอบทำอะไร ชอบคิด และ รู้สึกอย่างไร รวมถึงจะต้องประหลาดใจในเหตุการณ์ทั้งมวลว่าอะไรคือเหตุของมันและผลที่เกิด ต่อไปจะมีประการใด

2. มี “จมูก” สำหรับข่าว (A nose for news) คือ ความสามารถที่จะรู้สึกได้ว่าอะไรเป็น ข่าวอย่างทันที ทันใด และรู้ได้ถึงค่าของมันด้วย คนที่ขาดจมูกสำหรับข่าวโดยมากมักเป็นคนเห็น แก่ตัวอย่าง คิดอะไรก็เฉพาะตัวของตัวเอง ไม่ค่อยสนใจผู้อื่น และแม้เหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งว่ากัน ทั้งโลกว่าตื่นเต้นหนักหนา ก็ดูเป็นเรื่องไม่สำคัญ

3. มีมโนคติ (Imagination) คือ มีความสามารถในการหยั่งความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านได้ แตกต่างจากนักประพันธ์ตรงที่นักหนังสือพิมพ์มีมโนคติหรือความคิดฝึนน้อยกว่า เนื่องจาก มีความเกี่ยวข้องอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่มากกว่าจะเกี่ยวข้องกับการนิยายที่คิดฝึนแต่งขึ้นเอง

4. มีความรู้กว้างขวาง (Wide range of knowledge) เนื่องจากเหตุผลที่หนังสือพิมพ์ประกอบไปด้วยเนื้อหาหลากหลายประเภททำให้นักหนังสือพิมพ์ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวหรือบุคคลต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งที่เป็นอยู่โดยทฤษฎี และทั้งภาวะที่เป็นจริงโดยพฤติกรรม

5. มีความคิดอย่างมีเหตุผล (Think logically) คือ ต้องพยายามสร้างเรื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ให้ตรงกับที่มันเกิดขึ้นจริง ๆ มิใช่จะเก็บเอาข้อความตามคำของผู้บอกเล่าทั้งหมดมาเขียน

6. สามารถเขียนได้อย่างภาษาง่าย ๆ และถูกต้อง (Write easily and correctly) ความสำเร็จในการเขียนของนักหนังสือพิมพ์ขึ้นอยู่กับฝีมือในการเลือกคำใช้ที่เหมาะสมถูกต้อง เพื่อแสดงออกให้ตรงกับความต้องการที่จะกล่าว การใช้ศัพท์สูงหรือใช้ถำนวนวรรณคดี ไม่ใช่เป็นของนิยมสำหรับหนังสือพิมพ์

7. รู้สึกรับผิดชอบ (A sense of responsibility)

8. นิยมในความถูกต้อง (Accuracy) เพราะเนื้อหาข่าวสารที่ตีพิมพ์ในทุกเรื่องจะต้องเต็มไปด้วยความถูกต้องไม่ว่าจะเป็นรายละเอียด หรือข้อปัญหาใหญ่หรือเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม ซึ่งหากขาดซึ่งความนิยมในความถูกต้องแล้วจะทำให้หนังสือพิมพ์ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในทางเสียหายเป็นอันมาก

9. สามารถทำงานได้รวดเร็ว (Work rapidly) ถือเป็นลักษณะเฉพาะของนักหนังสือพิมพ์ เพราะข่าวและเรื่องราวต่าง ๆ จะต้องหา จะต้องเขียน จะต้องรวบรวม และจะต้องพิมพ์ออกจำหน่ายแก่ประชาชนโดยเร็วที่สุด เพื่อว่าหนังสือพิมพ์ของคนฉบับที่พิมพ์ออกมานั้นจะได้มีข่าวและเรื่องราวที่ล่าสุด อันจะทำให้แข่งขันกับฉบับอื่น หรืออย่างน้อยก็ไม่แพ้ฉบับใด

10. มีความริเริ่ม และมีไหวพริบดี (Initiative and resourcefulness)

11. มีความอดทน (Perseverance)

12. มีความสามารถในการสร้าง และตามรักษาการติดต่อส่วนตัวกับบุคคลต่าง ๆ ได้ (Establish and maintain personal contacts) เป็นการปลูกมิตรสนิทเป็นส่วนตัวกับบุคคลต่าง ๆ ที่นักหนังสือพิมพ์ได้มีโอกาสพบปะรู้จักในเวลาที่ตนไปทำงานตามหน้าที่นั้น ซึ่งก็เป็นหนทางที่ดีอีกอย่างหนึ่งในการจะได้ข่าวดี ๆ มาในอนาคต คือ เมื่อรู้จักใครก็ควรคบเขาไว้ให้เป็นกันเองเสมอ นั่นเอง

13. รู้จักเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ และมีความสุภาพอ่อนน้อม (Tact and courtesy) นักหนังสือพิมพ์จะต้องมีกิริยาจาอ่อนน้อม ต้องเป็นคนอารมณ์เย็น หรือเป็นคนขบขันง่ายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในบางโอกาส รู้จักเผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ เวลาไปติดต่อกับประชาชน เพราะเป็น

สิ่งที่นักหนังสือพิมพ์ต้องคลุกคลีด้วย ดังนั้นโลกของนักหนังสือพิมพ์จึงไม่ใช่โลกของความเศร้า
สด หากแต่เป็นโลกที่เต็มไปด้วยความตื่นเต้น สนุกสนาน และสดใสก้าวหน้าเสมอ

นอกจากนี้ สุภา ศิริมานนท์ (2536 : 68) ได้สรุปคุณสมบัติ ซึ่งนักหนังสือพิมพ์ควรถือเป็นคติไว้ 28 ประการ คือ

1. จงสำรวจตนเองตามหลักทั้ง 13 ประการว่าคุณสมบัติอย่างไหนท่านมีดี หรือเลว
อย่างไร โดยให้คะแนนเป็น 4 อย่าง คือ ดีมาก ดี พอใจ และเลว
2. จงใคร่ครวญว่าจะแก้ไขสร้างสมให้คุณสมบัติที่มีอยู่ค่อย ๆ คืบขึ้นหรือให้มีมากขึ้นได้
หรือไม่ และจะทำได้อย่างไรบ้าง
3. จงตั้งคำถามให้ว่า “ทำไม” ในทุก ๆ สิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น และได้อ่าน
4. จงฝึก “จมูกสำหรับข่าว” ให้แหลมคมยิ่งขึ้น และให้ว่องไวต่อกลิ่นข่าวยิ่งขึ้นเสมอ
โดยอาศัยความชำนาญที่ได้รับ
5. เมื่อจะเขียนอะไรเกี่ยวกับใคร จงพยายามนึกทำใจเสมือนว่าเป็นบุคคลที่เขียนถึงนั้น
เสมอ คือ เอาใจเราไปใส่ใจเขา
6. จงใช้ความรู้ทุก ๆ อย่างที่มีอยู่ เป็นเครื่องช่วยเหลือในการเขียนข่าว และเรื่องราว
ต่าง ๆ ทุก ๆ ชิ้น
7. จงอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับที่ทำฉบับล่าสุดก่อนจะเข้าทำงานประจำวันอย่างละเอียด
ถี่ถ้วนเสมอ
8. จงอ่านหนังสือพิมพ์อื่น ๆ อย่างถี่ถ้วนอีกสักฉบับหนึ่งเป็นอย่างน้อย และถ้าคุณร่ำ ๆ
ได้ทุกฉบับด้วยก็จะดียิ่ง
9. จงพยายามจดจำความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ของวงสังคม วงการเมือง และปัญหาทาง
เศรษฐกิจให้ได้ครบถ้วนเสมอ โดยการอ่านจากหนังสือรายสัปดาห์ และรายเดือนต่าง ๆ
10. จงพยายามอ่านหนังสือที่เห็นว่าดี สัปดาห์ละ 1 เล่มเป็นอย่างน้อย
11. จงจำไว้เสมอว่า ความคิดที่แจ่มใส คือ แก่นของการทำงานได้สำเร็จสมปรารถนา
12. จงถือสุภาษิตประจำใจว่า “จงถูกต้องเสมอ”
13. จงพยายามให้ได้ข่าว และเรื่องราวมาทั้งหมด การได้มาเพียงครึ่งเดียวนั้นใช้ไม่ได้
14. จงติดตามร่องรอยของข่าวไปทุก ๆ อัน ถ้าแม้ว่ามีทางจะติดตามได้ โดยอาศัยบุคคล
ในข่าว เป็นเครื่องสันนิษฐานและนำทางไป
15. จงทำงานอย่างรวดเร็ว อย่าผลัดเวลา และอย่าเกรงเหนื่อย
16. จงอย่าถือเอาความเร็วในการทำงานมาเป็นเครื่องอ้างเพื่อให้อยู่ในความผิดพลาด
หรือ ความไม่ระมัดระวังของคน

17. จงระวังเป็นพิเศษในชื่อของบุคคลต่าง ๆ ในตำบล สถานที่ และในสถิติต่าง ๆ
 18. จงอย่าทักท้วงเอาข่าวลือเป็นข่าวจริง แต่จงสืบให้ได้เรื่องเท่าที่จะสามารถ
 19. จงมีไหวพริบ ทั้งในการตามข่าว และทั้งในการส่งข่าวมายังสำนักงานโดยเร็วที่สุด
 20. จงอดทนให้ได้งานเท่าที่ตั้งใจออกไปทำ อย่ากลับสำนักงานโดยมือเปล่า
 21. จงทำตัวให้คุ้นกับสภาพเมืองทั้งหมด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบรรดาสถานที่ซึ่งอยู่ในหน้าที่ของท่าน
 22. จงรวบรวมข่าวและเรื่องราวอย่างละเอียดลออหมดจด และอย่างตรงไปตรงมาที่สุด
 23. จงพยายามปลูกสร้างความสัมพันธ์กับคนทุกชั้นซึ่งท่านได้พบปะในระหว่างที่ท่านออกไปทำงาน
 24. จงพยายามทำให้มิตรสหายและผู้รู้จักทุก ๆ คนสนใจในงานของท่าน เพื่อว่าเขาจะได้ช่วยเหลือท่านได้อย่างเต็มความสามารถของเขาเมื่อมีโอกาส
 25. จงรู้จักใช้วิธีเผชิญกับเหตุการณ์และบุคคลต่าง ๆ แต่อย่าก่อศัตรูเป็นอันขาดรวมถึงอย่าประมาทตนเองและคนอื่น
 26. จงอย่ากำจัดข่าวใด ๆ โดยคำขอร้องของใคร แต่จงเสนอคำขอร้องนั้นไปยังหัวหน้าของท่านเสียก่อน
 27. จงอย่าทรยศต่อความเชื่อถือที่ใคร ๆ เขามีต่อท่าน โดยแม้ว่าคำบอกเล่าของเขาจะเป็นข่าวใหญ่เพียงใดก็ตาม
 28. จงจำไว้ว่าท่านจะต้องเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดี และเป็นทั้งสุภาพบุรุษในเวลาเดียวกัน
- ฟิสิกส์ ชวลาธวัช และคณะ (2540 : 43-52) ได้ให้คุณลักษณะพิเศษของผู้สื่อข่าวไว้ว่า
1. มิมโนคติ (Imagination) ต้องคิดเสมอว่าตัวเองจะต้องทำหน้าที่และบทบาทให้เข้าถึงความจริง รายงานสิ่งที่เป็นข่าวโดยปราศจากจินตนาการ
 2. มีความสนใจเป็นนิสัย (Curiosity)
 3. จมูกต้องได้กลิ่นข่าวเสมอ (Nose for news) ด้วยความช่างสังเกตปรากฏการณ์รอบ ๆ ข้างเสมอ เพราะบางครั้งอาจเป็นประเด็นที่สำคัญของข่าวได้
 4. คิดอย่างมีเหตุผล (Think logically)
 5. มีความรู้กว้างขวาง (Wide range of knowledge) เพื่อให้รายงานเรื่องราวของข่าวได้ครบถ้วนทุกประเด็นปัญหา
- ถาวร บุญปวัฒน์ (2535 : 23) กล่าวว่า นักข่าวนั้นนอกจากจะเป็นข่าวให้กับหนังสือพิมพ์หรือคนหาข่าวแล้วยังเป็นเสมือนหูตาของหนังสือพิมพ์ด้วย คือ คอยสอดส่องดูแลข่าวสารต่าง ๆ ให้หนังสือพิมพ์คนอยู่ข้างใน เช่น หัวหน้ากอง หัวหน้าข่าว รีไรเตอร์ ซึ่งเปรียบเสมือน

คนตาบอด หูหนวก ต้องอาศัยนักข่าวเป็นหูเป็นตาให้ ดังนั้นคุณสมบัติของนักข่าวจึงมีดังต่อไปนี้

1. มีความอยากรู้อยากเห็น นักข่าวที่ดีนั้นต้องมีความใจใคร่รู้เรื่องต่างๆ มากกว่าคนธรรมดา ต้องเป็นคนชอบ “สอด” อยู่เสมอ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร คนประเภทเฉื่อยๆ เฉื่อยๆ ขาดความกระตือรือร้นที่จะรู้เห็นเรื่องราวต่างๆ อย่างจดจ่อ นั้นมักจะเป็นนักข่าวที่ไม่ประสบความสำเร็จ

2. เป็นคนช่างสังเกต หูไวตาไว เห็นอะไรได้ยินอะไร ก็จะตั้งข้อสังเกตได้ทันทีว่าสิ่งที่เห็นที่ได้ยินนั้นมีความน่าสนใจเพียงใด เป็นข่าวได้หรือไม่ และต้องรู้จักสังเกตสภาพของสิ่งที่เห็นและเข้าใจเรื่องที่ได้ยินว่าเป็นอย่างไร สังเกตแล้วจดจำ พิจารณา หรือจดบันทึก จะต้องเป็นผู้ที่เห็นในสิ่งที่คนอื่นไม่เห็น ได้ยินแล้วรู้ถึงแง่มุมที่อยู่เบื้องหลังเรื่องที่ได้ยินได้มาก และแตกต่างกว่าคนอื่น

3. ต้องเป็นคนรอบรู้ มีพื้นฐาน ความรู้กว้างขวาง หรือรู้ลึกซึ้ง รู้ในเรื่องของแหล่งข่าว รู้วิธีที่จะทำข่าว รู้เรื่องของข่าวที่จะไปทำข่าวในระดับหนึ่ง รวมทั้งสภาพแวดล้อมของข่าวนั้นๆ หูจะต้องฟัง ตาจะต้องดู เพื่อรับทราบความรู้ที่อยู่เสมอ และพร้อมที่จะนำมาออกมาใช้ในการทำข่าว และเขียนข่าว

4. ต้องเป็นคนอดทน ไม่ใช่แค่อดทนเพียงแบบนักเขียนนวนิยายหรือบทกวี แต่เป็นประเภทอยู่กับการแสวงหาความเป็นจริง ทำความจริงให้ปรากฏ ในการทำเช่นนี้จะต้องฟันฝ่าความยากลำบากอยู่เนืองนิตย์ ดังนั้นจึงต้องต้องเป็นคนที่มีความทรหด กล่าวคือกล้าสู้กับความลำบาก เพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสาร ไม่ว่าฟันฝ่าทางไกลก็ร้อยกิโลเมตร บุกป่าฝ่าดง และจะต้องมีความอดทนเป็นเยี่ยม อดทนต่อความยากลำบาก อดทนรอแหล่งข่าว เพื่อให้ได้ข่าว อดทนรับเสียงคำจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากข่าวที่นำมาตีพิมพ์ อดทนต่อเป้าหมายอุดมการณ์ที่ยังไม่บรรลุ และบางครั้งอาจจะ ต้องอดทนด้วยในกรณีที่อาจมีการขกทิมออกจากงาน

5. ต้องถื่องานเป็นภาระหน้าที่ นักข่าวมีภาระหน้าที่หลักในการสื่อข่าว สร้างความจริงให้ปรากฏ สร้างประโยชน์สุขเพื่อส่วนรวม และสร้างงานให้บรรลุตามอุดมการณ์ แม้ไม่ใช่ภาระที่ต้องแบกหาม แต่เป็นภาระที่จะต้องกระทำและอดทนต่อภาวะเงื่อนไขของนายทุน กฎหมาย และสภาพเหตุการณ์บ้านเมือง นอกจากทำงานตามคำสั่งให้ลุล่วงแล้ว ต้องมีจิตวิญญาณในการทำข่าวด้วย

6. ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี แม้นักข่าวอาจจะมีเรื่องกับแหล่งข่าวถึงขั้นมีปากเสียงกัน หรือเป็นคนเขียนเรื่องที่คนอื่นทะเลาะ หรือมีความขัดแย้งกัน แต่นักข่าวก็มิได้มีอาชีพในการทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำให้คนทะเลาะกัน นักข่าวมีหน้าที่สื่อข่าว ในการสื่อข่าว นั้นต้องเป็นคนเข้ากับคน

อื่นได้ง่าย มีความสุภาพอ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตน ทำให้แหล่งข่าวรักใคร่เอ็นดูในระดับที่เมตตาที่จะเรียกไปให้ข่าวอยู่เสมอ หรือให้มากกว่าคนอื่นเป็นกรณีพิเศษ แต่ไม่ใช่สร้างความเอ็นดูรักใคร่เพื่อรับผลประโยชน์

7. ต้องเป็นคนซื่อตรง นักข่าวจะต้องมีความซื่อสัตย์และตรงต่อหน้าที่ ปฏิบัติงานอย่างเสมอต้นเสมอปลายตามคำสั่ง หรือตามความคิดเห็นของตัวเอง ต้องไม่มีความโน้มเอียงในการเสนอข่าวเพื่อเข้าข้างแหล่งข่าวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในกรณีเสนอข่าวคู่ขัดแย้ง ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ไม่ว่าฝ่ายหนึ่งจะเป็นคนในอุดมคติหรือไม่ก็ตาม จะต้องฟังความทั้งสองฝ่าย และเสนอข่าวทั้งสองฝ่าย ให้ความถูกต้องตีตราความผิดของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเองตามความเป็นจริงในข่าวจนถึงที่สุด

8. ต้องเป็นคนที่มีความรอบรู้และความคล่องตัว ทำงานด้วยความมีสติอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งจะตัดสินใจในการพิจารณาว่าอะไรเป็นข่าวหรือไม่เป็นข่าว ข่าวอะไรใหญ่กว่าหรือเล็กกว่า ในกรณีเกิดข่าวขึ้นพร้อม ๆ กันที่จะต้องไปทำ หรืออย่างที่เราเรียกว่าวิญญาณในข่าว และในเวลาที่อยู่ต่อหน้าแหล่งข่าว ต้องมีความรอบรู้ในการสอบถาม ได้ตอบกับแหล่งข่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำข่าว ต้องมีความรอบรู้ในการสอบถาม ในการตอบโต้กับแหล่งข่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำข่าว ส่วนในแง่ความคล่องตัวนั้น นักข่าวจะต้องมีความฉับไวพร้อมที่จะออกไปทำงานเสมอเมื่อได้รับคำสั่ง หรือมีเหตุการณ์เกิดขึ้น

ประมวลจริยธรรม Code of Ethics ของ American Newspaper Guild (1933 อ้างถึงใน วัฒนา พุทธิฐานานนท์, 2524 : 35-36) กล่าวว่า หน้าที่แรกทีมนักหนังสือพิมพ์จะต้องระลึกไว้เสมอคือ จะต้องให้ประชาชนได้รับรายงานข่าวที่แม่นยำ และการติดต่อกับประชาชนต้องปฏิบัติด้วยความสุภาพ เคารพต่อสิทธิของบุคคล

นักหนังสือพิมพ์ต้องถือความเสมอภาคของคนทั้งปวงตามกฎหมาย ในการรายงานข่าวไม่ควรจะเอนเอียงไปตามวิถีของการเมือง สังคม เชื้อชาติ เศรษฐกิจ หรือศาสนา ควรถือข้อเท็จจริงและความเป็นธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติ นอกจากนั้นต้องพึงสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญานั้นบริสุทธิ์จนกว่าจะถูกพิพากษามีโทษ การแถลงข่าวเกี่ยวกับผู้ต้องหาควรกระทำในรูปแบบที่ไม่นำไปสู่ความเข้าใจผิด หรือมีอคติ

ประการต่อมา นักหนังสือพิมพ์ที่ดีต้องไม่ปฏิเสธการเปิดเผยความลับหรือที่มาของข่าวสาร รายงานที่น่าเสนอออกไปต่อศาล หรือ คณะสอบสวนใด ๆ ซึ่งรวมไปถึงนายจ้าง อีกทั้งยังต้องรักษาความลับเกี่ยวกับที่มานั้นต่อไปแม้จะได้เปลี่ยนนายจ้างไปแล้วก็ตาม

นอกจากนี้นักหนังสือพิมพ์ที่ดีต้องทำงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่ทำการปกปิดหรือยั่วยุ ข่าวสารของผู้มีเอกสิทธิ์ หรือผู้มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ และมิตรของนักหนังสือพิมพ์เอง โดยต้องเคารพในตนเอง มีอิสระในการเขียน การวิจารณ์

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2522 : 87-99) กล่าวว่า นักหนังสือพิมพ์ที่ดีนั้นต้องเป็น กระบอกเสียงของประชาชน มีความสามารถในการสื่อความหมาย ทั้งกับผู้ที่เป็นเจ้าของ หนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ผู้แจ้งข้อความ ข่าวสาร และประชาชน ซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด ความสำเร็จของนักหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสิน โดยพิจารณาได้จาก หนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมจากประชาชน ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ยาก และลำบากมาก ดังนั้น นักหนังสือพิมพ์ขาดซึ่งความกระตือรือร้น ความสามารถในการสื่อความหมาย เข้าใจในสิ่งที่ เจ้าของหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ผู้แจ้งข้อความ ข่าวสาร และประชาชนต้องการแล้ว นักหนังสือพิมพ์ผู้นั้นก็คงจะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ยากยิ่งนัก

ประยูร สิริพิพันธุ์ (2527 : 291 – 296) อธิบายลักษณะของนักหนังสือพิมพ์ที่ดีว่า

1. มีความภาคภูมิใจ ที่เสนอข่าวสารตามความเป็นจริง เพราะความสำคัญของการเขียนในงานหนังสือพิมพ์ คือ ความจริง
2. มีความรักในงานหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นประเด็นที่ทำให้นักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างไปจากนักเขียนทั่วไป เพราะงานเขียนของหนังสือพิมพ์ต้องไม่ใช่จินตนาการ แต่ต้องใช้ความคิดเชื่อมโยงปรากฏการณ์ต่าง ๆ แล้วนำเสนอออกไปในรูปของความจริง
3. มีบุคลิกภาพที่ไม่ฝืนหาความมั่งคั่งร่ำรวย เนื่องจากงานหนังสือพิมพ์เป็นลักษณะที่ไม่ได้นำมาซึ่งความมั่งคั่งร่ำรวยแก่ตัวผู้ทำ แม้บางครั้งนักหนังสือพิมพ์จะได้รับสิทธิพิเศษในการเข้าไปยืนอยู่ในปรากฏการณ์ที่ประชาชนธรรมดาไม่สามารถทำได้ก็ตาม แต่ก็มิได้หมายความว่า จะเป็นหนทางที่นำความมั่งคั่งร่ำรวยมาสู่ตัวนักหนังสือพิมพ์
4. ไม่มีบุคลิกภาพที่รักความคึกคักอยู่เป็นนิสัย เพราะงานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่มีความผสมผสานระหว่างความคึกคักและความซ้าซากจำเจ หากนักหนังสือพิมพ์มีบุคลิกภาพที่รักความคึกคักสนุกสนานอยู่เป็นนิสัยแล้วย่อมจะทำให้ไม่สามารถเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จได้
5. ต้องมีความปรารถนาเห็นชีวิต และโลกที่อาศัยอยู่เจริญก้าวหน้า และผาสุก
6. มีความกล้าหาญในการคิด พุด วิพากษ์วิจารณ์ ในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือนเพื่อประโยชน์ส่วนตน หรือพวกพ้อง

7. มีนิสัยรักการอ่าน อันจะทำให้เป็นผู้มีความรู้ เพื่อประโยชน์ในการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคม โดยนักหนังสือพิมพ์ที่ดีต้องอ่านทั้งประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ

8. มีความกระตือรือร้น พยายามสอดส่อง ติดตามการบริหารงานของรัฐบาล และเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในสังคม ชุมชน อย่างต่อเนื่อง

Christians (1983 : 70-71) กล่าวว่า สื่อมวลชนที่ดีต้องรักษาความลับของแหล่งข่าว เอาไว้อย่างมิดชิด และก่อนการนำข้อมูล ข่าวสารที่ได้จากแหล่งข่าวไปลงตีพิมพ์จะต้องมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องอย่างถี่ถ้วนก่อน ซึ่งทำได้โดยการเสาะแสวงหาสอบถาม ตรวจสอบจากผู้ที่อยู่เรื่องนั้น ๆ อย่างน้อย 2 - 3 คน ในเวลาที่ต่างกัน ซึ่งได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับแหล่งข่าว แล้วจึงนำเนื้อหาสาระที่ได้มาวิเคราะห์ก่อนจึงจะสามารถตีพิมพ์ เผยแพร่แก่สาธารณชนได้

Paletz และ Entman (1981 : 10-13) กล่าวว่า ส่วนใหญ่แล้วนักหนังสือพิมพ์ทุกคน โดยเฉพาะผู้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ต้องการให้หนังสือพิมพ์ของตนประสบความสำเร็จมีจำนวนยอดขายสูง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คำว่ากำไรมักจะมาก่อนเกียรติยศ และศักดิ์ศรีเสมอ กระนั้นตัวนักหนังสือพิมพ์เองก็มีสิทธิที่จะเลือกในการยึดมั่นจรรยาบรรณปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม แม้บางครั้งต้องทำให้ยอดขายลดน้อยลงไปก็ตาม

Hohenberg (1973 : 8) กล่าวว่า ลักษณะพื้นฐานที่นักหนังสือพิมพ์ควรมีก็คือ

1. ต้องมีการฝึกฝนเกี่ยวกับศาสตร์ต่าง ๆ มาเป็นอย่างดี
2. ต้องมีความคุ้นเคยกับทักษะของนักหนังสือพิมพ์
3. ต้องมีความสนใจที่จะทำงานหนักซึ่งบางครั้งยังต้องพบกับความทุกข์ยากลำบาก

โดยไม่ได้รับรางวัลตอบแทนอีกด้วย

Harriss (1977 : 6) ระบุว่า ผู้ที่จะเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดีได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มต้นด้วยใจที่รักในความสำเร็จในอาชีพการรายงานข่าว แต่ทว่าต้องได้รับการศึกษาด้านวิชาการ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนี้ด้วยซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวิชาการในแขนงต่าง ๆ ซึ่งควรต้องรู้ให้มากที่สุด แต่หากคนใดต้องการจะเชี่ยวชาญการรายงานข่าวประเภทใดเป็นพิเศษก็ควรต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านนั้น ๆ ให้ลึกลงไปอีก และที่สำคัญจนไม่อาจลืมได้คือ การฝึกฝนทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ ให้เคยชิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในอาชีพการเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์

จากแนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะนักหนังสือพิมพ์ของนักวิชาการต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า บุคคลที่เหมาะสมเป็นนักหนังสือพิมพ์ ควรมีความพร้อมใน 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสติปัญญา

1. ความพร้อมด้านร่างกาย บุคคลที่ต้องการเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดี ควรต้องมีร่างกายที่แข็งแรง เนื่องจากร่างกายที่แข็งแรงจะเป็นพื้นฐานของการทำให้เกิดความพร้อมด้านจิตใจ และสติปัญญา เพราะเมื่อร่างกายแข็งแรง จิตใจก็มีแนวโน้มจะปลอดโปร่ง ทำให้การคิด พินิจ วิเคราะห์สิ่งใดเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นระบบ นอกจากนั้นร่างกายที่แข็งแรงจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานหนังสือพิมพ์ในแง่ที่อาชีพนักหนังสือพิมพ์เป็นอาชีพที่ทำงานหนักต้องอาศัยเวลา และความพยายามสูง บางครั้งต้องทำงานในขณะที่เป็นวันหยุดพักผ่อน เพราะเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนอาจเกิดขึ้น ซึ่งหากนักหนังสือพิมพ์มีสุขภาพกายไม่แข็งแรงเสียแล้วผลงานที่ออกมาคงจะไม่สู้มีประสิทธิภาพนักจนอาจทำให้เข้าสู่ภาวะที่เรียกว่า "ตกข่าว" ยิ่งความเสียหายมาสู่องค์กรหนังสือพิมพ์และตัวนักหนังสือพิมพ์เองในที่สุด

2. ความพร้อมด้านจิตใจ จิตใจถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็ตาม เพราะจิตใจที่เข้มแข็งพร้อมในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลรอบข้าง อันจะนำมาซึ่งการทำงาน และผลงานที่มีประสิทธิภาพลักษณะของจิตใจเช่นนี้อาจ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การเปิดรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น และความมั่นคงในการทนต่อแรงกดดันภายนอกทั้งจากธรรมชาติแวดล้อม บุคคลแวดล้อม หรือภาวะแวดล้อมที่อาจรุมเร้าให้บุคคลเกิดความเครียด ซึ่งหากมีมากจะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมาได้ นอกจากนั้นความพร้อมด้านจิตใจยังรวมถึงการอดทนต่อความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วย หรือที่ทางพุทธศาสนาเรียกว่า กิเลส เพราะสำหรับนักหนังสือพิมพ์กิเลสจะมีอยู่ในทุกสถานการณ์ และยังมีทวีมากขึ้นในสถานการณ์ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของธุรกิจ เช่น การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน (Investigative news) เกี่ยวกับการคอร์รัปชันในองค์กรธุรกิจที่มีผลประโยชน์มหาศาล นักหนังสือพิมพ์อาจได้รับการเสนอผลประโยชน์ต่าง ๆ นานา ซึ่งหากนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความพร้อมทางจิตใจแล้วก็จะทำให้แสดงพฤติกรรมออกไปในทางที่ไม่ถูกต้องซึ่งถือเป็นการขาดคุณสมบัตินักหนังสือพิมพ์ที่ดีไปในที่สุด

3. ความพร้อมทางสติปัญญา อาจกล่าวได้ว่าเป็นทักษะ ความรู้ความสามารถในการที่รอบรู้วิชาการแขนงต่าง ๆ อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่นักหนังสือพิมพ์จะต้องมีอยู่เฉพาะตัว เนื่องจากการทำงานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ไม่สามารถจำเพาะเจาะจงลงไปได้ว่าจะต้องใช้ความรู้ด้านใดเป็นด้านหลัก ดังนั้นการมีความรู้เพียงเฉพาะด้านโดยที่ไม่มีความรู้ในศาสตร์ หรือวิชาความรู้อื่น ๆ เลขนั่นจึงไม่สู้ดีนัก นอกจากความรอบรู้แล้วนักหนังสือพิมพ์จะต้องมีความสามารถในการคิดแบบระบบ หรือ การคิดเชิงนามธรรม เหตุผลด้วย เพราะนักหนังสือพิมพ์เป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาซึ่งปรากฏการณ์เหล่านั้นต่างมี

ความสัมพันธ์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เหตุการณ์หนึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดเหตุการณ์อีก เหตุการณ์หนึ่งในเวลาเดียวหรือต่างกันได้ ดังนั้นนักหนังสือพิมพ์จะต้องมีความคิดที่มีเหตุมีผล สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมองปัญหารอบด้านจึงจะถือเป็น นักหนังสือพิมพ์ที่ดี

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะใหญ่ ๆ ของนักหนังสือพิมพ์ที่จะประสบความสำเร็จมี 3 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพ นักหนังสือพิมพ์ที่จะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีลักษณะทางร่างกายที่ สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของบุคลิกภาพที่กระตือรือร้น ขยัน ช่างสังเกต ทำงาน รวดเร็ว เพื่อแข่งขันกับเวลาที่บีบรัดอยู่เสมอ มีความกล้าหาญในการคิด พูด วิพากษ์วิจารณ์ความ จริง ขณะเดียวกันก็ต้องสุภาพอ่อนน้อม รู้กาลเทศะ นิยมในความถูกต้อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง และระลึกเสมอว่าผลงานที่จะตีพิมพ์ออกป็นั้นต้องเปี่ยมไป ด้วยความถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง มิใช่เป็นการปรักปรำให้ร้ายบุคคลอื่นจนเกิดความเสียหาย
2. จิตใจ นักหนังสือพิมพ์ที่ดีจำเป็นต้องเป็นผู้มีจิตใจบริสุทธิ์พร้อมในการที่จะสร้างสัม พันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้าง รักในความ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ รักในงานหนังสือพิมพ์ มองโลกในแง่ดี อันจะทำให้สามารถพิจารณาไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยเหตุผลปราศจากอคติ เนื่องจากงาน หนังสือพิมพ์เป็นงานที่ถูกบีบรัดด้านเวลาเป็นอย่างมาก หากนักหนังสือพิมพ์มีจิตใจที่เศร้าหมอง ท้อแท้ มองโลกในแง่ร้ายแล้ว การดำเนินชีวิตในอาชีพนี้คงจะพบจุดจบในเวลาอันสั้นเป็นแน่
3. ทักษะ ความรู้ความสามารถ นักหนังสือพิมพ์ที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องมี ความสามารถในการหยั่งความรู้ลึกนึกคิดของผู้อ่าน มีความรู้กว้างขวางในวิชาการหลากหลาย แขนงอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาการทันสมัย พร้อมทั้งมี ความคิดที่มีเหตุผลในสร้าง หรือเชื่อมโยงเรื่องราวจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ให้ตรงกับที่ เกิดขึ้นจริง ไม่เพียงแต่เก็บข้อความจากผู้ออกเล้าทั้งหมดมาเขียน นอกจากนั้นยังต้องสามารถสื่อ ความหมายด้วยภาษาเขียนที่สั้น กระชับ ง่ายต่อความเข้าใจของผู้อ่านอีกด้วย

2.1.4 การควบคุมหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์

คำว่า “สิทธิเสรีภาพ” มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตการปฏิบัติงานของ สื่อมวลชนทุกแขนง ซึ่งคำดังกล่าวมีความหมายเกี่ยวกับการประพฤติดิปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กรอบ ของกฎหมาย และมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งจากความหมายข้างต้นอาจพิจารณาได้ ว่าสิทธิเสรีภาพอยู่คู่กับการทำงานของนักหนังสือพิมพ์มาเป็นระยะเวลานานนับตั้งแต่การเกิดขึ้น

ความสัมพันธ์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เหตุการณ์หนึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดเหตุการณ์อีก เหตุการณ์หนึ่งในเวลาเดียวหรือต่างกันได้ ดังนั้นนักหนังสือพิมพ์จะต้องมีความคิดที่มีเหตุมีผล สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมองปัญหารอบด้านจึงจะถือเป็น นักหนังสือพิมพ์ที่ดี

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะใหญ่ ๆ ของนักหนังสือพิมพ์ที่จะประสบความสำเร็จมี 3 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพ นักหนังสือพิมพ์ที่จะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีลักษณะทางร่างกายที่ สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของบุคลิกภาพที่กระตือรือร้น ขยัน ซ้ำงัดงัด ทำงาน รวดเร็ว เพื่อแข่งขันกับเวลาที่บีบรัดอยู่เสมอ มีความกล้าหาญในการคิด พุด วิพากษ์วิจารณ์ความ จริง ขณะเดียวกันก็ต้องสุภาพอ่อนน้อม รู้กาลเทศะ นิยมในความถูกต้อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง และระลึกเสมอว่าผลงานที่จะตีพิมพ์ออกไปนั้นต้องเปี่ยมไป ด้วยความถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง มิใช่เป็นการปรักปรำให้ร้ายบุคคลอื่นจนเกิดความเสียหาย
2. จิตใจ นักหนังสือพิมพ์ที่ดีจำเป็นต้องเป็นผู้มีจิตใจบริสุทธิ์พร้อมในการที่จะสร้างสัม พันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้าง รักในความ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ รักในงานหนังสือพิมพ์ มองโลกในแง่ดี อันจะทำให้สามารถพิจารณาใคร่ครวญสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยเหตุผลปราศจากอคติ เนื่องจากงาน หนังสือพิมพ์เป็นงานที่ถูกบีบรัดด้านเวลาเป็นอย่างมาก หากนักหนังสือพิมพ์มีจิตใจที่เศร้าหมอง ท้อแท้ มองโลกในแง่ร้ายแล้ว การดำเนินชีวิตในอาชีพนี้คงจะพบจุดจบในเวลาอันสั้นเป็นแน่
3. ทักษะ ความรู้ความสามารถ นักหนังสือพิมพ์ที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องมี ความสามารถในการหยั่งความรู้ลึกนึกคิดของผู้อ่าน มีความรู้กว้างขวางในวิชาการหลากหลาย แขนงอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาการทันสมัย พร้อมทั้งมี ความคิดที่มีเหตุผลในสร้าง หรือเชื่อมโยงเรื่องราวจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ให้ตรงกับที่ เกิดขึ้นจริง ไม่เพียงแต่เก็บข้อความจากผู้ออกเล้าทั้งหมดมาเขียน นอกจากนั้นยังต้องสามารถสื่อ ความหมายด้วยภาษาเขียนที่สั้น กระชับรัด กว้างต่อความเข้าใจของผู้อ่านอีกด้วย

2.1.4 การควบคุมหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์

คำว่า “สิทธิเสรีภาพ” มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตการปฏิบัติงานของ สื่อมวลชนทุกแขนง ซึ่งคำดังกล่าวมีความหมายเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กรอบ ของกฎหมาย และมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งจากความหมายข้างต้นอาจพิจารณาได้ ว่าสิทธิเสรีภาพอยู่คู่กับการทำงานของนักหนังสือพิมพ์มาเป็นระยะเวลานานนับตั้งแต่การเกิดขึ้น

ของหนังสือพิมพ์ฉบับแรกบนโลกแห่งนี้ จนถึงกับมีคำกล่าวว่า ประชาชนของรัฐใด ประเทศใด มีเสรีภาพในการดำรงชีวิตเพียงใดอย่างนั้น พิจารณาได้จากเสรีภาพของสื่อมวลชน หรือ หนังสือพิมพ์ เสรีภาพของสื่อมวลชนแม้จะมีความสำคัญในการสนองตอบต่อสิทธิของประชาชนที่จะรับรู้ข่าวสาร แต่การสนองตอบสิทธิของประชาชนในบางครั้งได้นำไปสู่ความขัดแย้งต่อสิทธิเสรีภาพส่วนอื่น ๆ โดยที่การนำเสนอข่าวสารอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล หรือ ความมั่นคงของรัฐ แม้สิทธิเสรีภาพจะมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ทว่าก็มีใช้สิทธิเสรีภาพที่สื่อมวลชนมีอยู่โดยเค็ดขาด ปราศจากข้อจำกัด ซึ่งข้อจำกัดนี้เป็นไปในลักษณะของการจำกัดขอบเขตในการเสนอข่าว เพื่อเป็นการรักษาสิทธิหรือประโยชน์ที่ขัดแย้งกันให้อยู่ในลักษณะของความพอดี

วรวิทย์ ฤทธิพิศ (2538 : 63) ได้แบ่งข้อจำกัดที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนไว้ 3 ประการ คือ

1. การจำกัดโดยหลักความมั่นคงของชาติ
2. การจำกัดโดยหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
3. การจำกัดโดยหลักสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้หากพิจารณาประกอบทฤษฎีสื่อสารมวลชน ที่เขียนโดย Siebert, Peterson และ Schramm (1956 อ้างถึงใน เกษม สิริสัมพันธ์, 2513 : 6) จะพบว่า ระบบการเมืองการปกครองมีอิทธิพลและผลกระทบมากต่อวิถีชีวิตและการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน และนักหนังสือพิมพ์ กล่าวคือ

1. ทฤษฎีอำนาจนิยม ตามทฤษฎีนี้สื่อมวลชนจะถูกก่อตั้งขึ้น หรือถูกใช้เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลที่กำลังทรงอำนาจ ผู้ที่มีสิทธิใช้สื่อมวลชน คือ ผู้ใดก็ตามที่ได้รับสัมปทานจากกษัตริย์ หรือได้รับอนุญาตในการทำนองเดียวกัน เพราะสื่อมวลชนเป็นกรรมสิทธิ์ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนการควบคุมสื่อมวลชนทำโดยรัฐบาล สมาคมอาชีพทำหน้าที่เพียงออกใบอนุญาต และในบางครั้งการควบคุมจะทำโดยการเซ็นเซอร์เนื้อหาที่รัฐบาลคาดว่าจะกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐบาลหรือผู้ทรงอำนาจในขณะนั้น โดยสรุปสื่อมวลชนตามทฤษฎีนี้เป็นเครื่องมือสนับสนุนนโยบายรัฐบาล โดยไม่จำเป็นต้องเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐบาลเสมอไป

2. ทฤษฎีอิสรภาพนิยม เกิดขึ้นจากข้อเขียน และปรัชญาทั่วไปของฝ่ายเหตุผลนิยมและสิทธิตามธรรมชาติ เพื่อให้สื่อมวลชนเป็นผู้แจ้งข่าวสาร ให้ความบันเทิง เพื่อการค้า แต่ที่สำคัญที่สุดคือ เพื่อช่วยในการแสวงหาสิ่งจะ และควบคุมรัฐบาล โดยผู้ที่มีฐานะทางการเงินพอที่จะดำเนินการได้ก็สามารถเป็นผู้ใช้สื่อมวลชนได้เป็นเหตุให้สื่อมวลชนเป็นของเอกชนเสียส่วนใหญ่ การควบคุมสื่อมวลชนทำได้ด้วยขบวนการพิสูจน์ตนเองของสังคมในตลาดเสรีของความคิดเห็น

และขบวนการทางศาสนพิธีกรรม ทำให้การหมิ่นประมาท อนาจาร หยาบคาย และการยู่ยงให้เกิดความกระด้างกระเดื่องในยามสงครามเป็นข้อห้ามสำคัญในการแสดงบทบาทของสื่อมวลชน สรุปได้ว่าสื่อมวลชนตามทฤษฎีนี้เป็นเครื่องมือในการควบคุมรัฐบาล และสนองความต้องการต่าง ๆ ของสังคม

3. ทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคม เกิดขึ้นจากข้อเขียนของคณะกรรมการว่าด้วยเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ผู้ปฏิบัติการสื่อมวลชนและประมวลจรรยาบรรณของสื่อมวลชน เพื่อให้สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการแจ้งข่าวสาร ให้ความบันเทิง เพื่อการค้า และที่สำคัญ คือ เพื่อยกการขัดแย้งขึ้นสู่ระดับของการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จึงทำให้ประชาชนทุกคนที่ต้องการแสดงความคิดเห็นสามารถใช้สื่อมวลชนได้ข้อห้ามสำคัญของสื่อมวลชนตามทฤษฎีนี้ คือ การละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลและผลประโยชน์ที่สำคัญของสังคมอย่างร้ายแรง สรุปว่าสื่อมวลชนจะต้องยอมรับพันธะของความรับผิดชอบทางสังคม และหากว่าสื่อมวลชนไม่ยอมรับพันธะดังกล่าวก็จำเป็นต้องมีบุคคลหรือคณะบุคคลใดเข้ามามีการจัดการให้ยอมเพื่อความสงบสุขของสังคม

4. ทฤษฎีเบ็ดเสร็จนิยมแบบโซเวียต เกิดขึ้นตามแนวคิดของของสหภาพโซเวียตในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งมุ่งหวังใช้สื่อมวลชนช่วยสร้างความสำเร็จ และความสืบเนื่องของระบบโซเวียตโซเชียนิสต์ โดยเฉพาะอำนาจเผด็จการของพรรค การควบคุมดูแล และการดำเนินการของสื่อมวลชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมจึงเป็นของพรรคคอมมิวนิสต์ ทำให้การการวิพากษ์วิจารณ์พรรคเป็นข้อห้ามสำคัญ สรุปว่าทฤษฎีนี้สื่อมวลชนเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ และเป็นสื่อมวลชนที่ตั้งอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิด และดำรงอยู่ในฐานะเป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งของรัฐเท่านั้น

สำหรับกรณีของประเทศไทย แผนพัฒนาสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคม เพื่อการพัฒนาคอนและสังคม (พ.ศ. 2542-2551) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542 : 38-39) ได้ระบุว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีการบรรจุการปฏิรูปกิจการด้านสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ใน 2 มาตรา คือ มาตรา 39 และ 41 โดยกำกับและควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การกำกับควบคุมโดยกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. การควบคุมโดยจรรยาบรรณของวิชาชีพ ซึ่งกำหนดโดยสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ที่จะควบคุมโดยสภาการหนังสือพิมพ์อีกชั้นหนึ่ง

แต่ทว่าปัญหาที่พบในการควบคุมโดยกฎหมาย คือ ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากการตกเป็นข่าว ไม่มีเวลา และกำลังทรัพย์ดำเนินการฟ้องร้องต่อสื่อสิ่งพิมพ์ได้ ส่วนปัญหาจาก

การควบคุมโดยจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยมีสภาการหนังสือพิมพ์ควบคุมอีกชั้นหนึ่งนั้นยังไม่มี ความชัดเจน เพราะเป็นเพียงการเริ่มต้น ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนยังไม่ทราบขั้นตอน ในการร้องเรียนเพื่อสิทธิประโยชน์ของตน

พิศิษฐ์ ขวาลาวัช (2538 : 14-15) กล่าวว่า เครื่องมือสำคัญที่ควบคุมสื่อสารมวลชนได้ก็คือ จริยธรรมหรือจรรยาบรรณ และกฎหมาย ตลอดจนตัวประชาชนผู้รับสารเอง โดยบทบาทของ ผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบการควบคุมนี้มีอยู่แตกต่างกัน เช่น ด้านจริยธรรมหรือจรรยาบรรณนั้น ตัวสื่อมวลชน และประชาชนผู้รับสารจะเป็นผู้ที่คอยควบคุมตรวจสอบ ส่วนกฎหมาย นอกจาก สื่อมวลชนจะต้องแสดงความสำนึกรับผิดชอบแล้ว กลุ่มเจ้าหน้าที่บ้านเมือง หรือฝ่ายนิติบัญญัติก็มีความสำคัญในการตรวจสอบตลอดจนแก้ไขปรับปรุงตัวบทกฎหมายให้ทันสมัยควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอันรวดเร็วของระบบสื่อสารมวลชนตลอดเวลา

จริยธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายจะพบว่าจริยธรรมยังไม่ชัดเจนในการเป็น เครื่องมือควบคุมสื่อมวลชน เพราะจริยธรรมเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล และแต่ละบุคคลอาจตีความ หลักจริยธรรมในกรณีเดียวกันแตกต่างกันออกไป อีกทั้งจริยธรรมไม่มีบทลงโทษอย่างชัดเจนเช่น กฎหมาย แต่ในกรณีของสื่อมวลชนอาจถือได้ว่าจริยธรรมอยู่สูงกว่ากฎหมาย เพราะในบางกรณีที่ สื่อมวลชนมิได้กระทำผิดกฎหมาย แต่ถือว่ากระทำผิดจริยธรรม หรือ ไร้จรรยาบรรณ เช่น นักหนังสือพิมพ์รับสินบน แม้จะไม่มีบทลงโทษโดยตรงที่จะเห็นผลได้ทันที แต่จริยธรรมก็อาจมี ผลต่อการควบคุมสื่อมวลชนโดยทางอ้อมในระยะยาว เช่น ประชาชนอาจมีความไม่พอใจ หนังสือพิมพ์ที่ไร้จรรยาบรรณ จนก่อให้เกิดการต่อต้านไม่อุดหนุนหนังสือพิมพ์นั้น ๆ จนต้องปิด กิจการไปในที่สุด

ศรีลักษณ์ ศิลปี (2539 : 42) กล่าวว่า ผู้สื่อข่าว และผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ไม่สามารถ หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ 3 ด้าน คือ ความรับผิดชอบทางกฎหมาย ความรับผิดชอบทาง จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2539 : 107-108) ระบุว่า ความรับผิดชอบต่อหนังสือพิมพ์ใน ประเทศประชาธิปไตยที่ต้องมีต่อประชาชน และรัฐบาลนั้นคือ ขอบเขตอันจำกัดการใช้เสรีภาพของ หนังสือพิมพ์ในประเทศประชาธิปไตยนั่นเอง ซึ่งหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบต่อ 2 ทาง คือ

1. รับผิดชอบต่อกฎหมาย แม้รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าการจำกัดเสรีภาพของ หนังสือพิมพ์จะกระทำมิได้ แต่ในรัฐธรรมนูญก็มักจะระบุความรับผิดชอบต่อกฎหมายที่ผูกพัน หนังสือพิมพ์เอาไว้ด้วย สำหรับในนักหนังสือพิมพ์ไทยนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อการใช้เสรีภาพของตน ให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายต่าง ๆ นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติการพิมพ์ ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดลักษณะหมิ่นประมาท ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วย

ความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความผิดฐานละเมิดหมิ่นประมาท พระราชบัญญัติว่าด้วยคดีเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา และคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

2. ความรับผิดชอบทางจริยธรรม โดยใช้หลักการควบคุมตนเอง (Self control) เป็นความรับผิดชอบที่ใช้สำนึกอันละเอียดอ่อนของนักหนังสือพิมพ์เองเป็นตัวกำหนดขอบเขตไม่ให้ปฏิบัติตนไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และความมั่นคงของประเทศ ขณะเดียวกันก็เป็นขอบเขตสกัดกั้นการออกกฎหมายเพื่อคุกคามเสรีภาพหนังสือพิมพ์จากฝ่ายรัฐบาลด้วย

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ (2539 : คำนำ) กล่าวว่า การควบคุมข่าวสารของรัฐในอดีตได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มาโดยตลอดว่าเป็นการรุกรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสื่อมวลชน หลักประกันสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในเรื่องการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น (Freedom of expression) และสิทธิในการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร (the right to know and the right to be informed) ที่รับรองโดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงถูกละเมิดตลอดมา ยิ่งในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง สิทธิเสรีภาพด้านข่าวสารของประชาชนและสื่อมวลชนมักถูกปิดกั้นยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2522 : 87-99) กล่าวว่า การทำงานของนักหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับสิ่งที่เรียกว่าเสรีภาพ ทั้งด้านการคิด การเขียน และการวิพากษ์วิจารณ์ แต่ทว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นมักพบอุปสรรคอยู่หลายประการที่คอยจำกัดเสรีภาพอันเป็นที่พึงปรารถนาของนักหนังสือพิมพ์ทุกคน อุปสรรคต่าง ๆ ที่กล่าวถึง คือ

1. รัฐบาล ในรูปแบบของกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ
2. เจ้าของหนังสือพิมพ์ เพราะหากเจ้าของไม่ให้เขียนไม่ให้ตีพิมพ์ข่าวสาร ข้อความ บทวิจารณ์ นักหนังสือพิมพ์ก็ย่อมจะขัดมิได้ เนื่องด้วยเงินที่ใช้ในการทำหนังสือพิมพ์จำนวนมหาศาลเป็นของเขา

3. ผู้แจ้งความ (โฆษณา) หากนักหนังสือพิมพ์ไปเขียนข่าวสาร ข้อความบทวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของผู้แจ้งความในทางที่เขาไม่พอใจแม้จะเป็นความจริง แต่อาจเป็นเหตุผลให้ผู้แจ้งความไม่พึงพอใจและถอนแจ้งความได้ ซึ่งผลที่ตามมา คือ การประนีประนอมระหว่างธุรกิจเอกชนกับการทำงานตามหน้าที่กระบอกเสียงของประชาชนก็เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามเสรีภาพและการดำเนินชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ที่สำคัญที่สุด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 215) ให้ความหมายของ “จรรยาบรรณ” ว่า ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้นเพื่อรักษา และส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่ก็ได้

สุภา ศิริมานนท์ (2528 : 20) ระบุว่า “จรรยาบรรณ” มีความหมายเหมือนกับคำว่า “จริยธรรม” ซึ่งเป็นคำที่ถอดความมาจาก คำภาษาอังกฤษว่า Ethics การใช้คำว่า “จริยธรรม” ก็เพื่อให้ผู้อ่านผู้ฟัง โดยเฉพาะนักศึกษาในวิชาวารสารศาสตร์เข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึง หลักแห่งการประพฤติ หรือพฤติกรรมอันพึงไว้อุป หรือความประพฤติที่เป็นธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544 : 117) อธิบายว่า จริยธรรม หมายถึง ระบบการทำความดี ละเว้นความชั่ว ทั้งในด้านสาเหตุที่บุคคลจะกระทำหรือไม่กระทำ และผลของการกระทำหรือไม่กระทำนั้น ตลอดจนกระบวนการเกิดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านั้นด้วย

ประจัน วลิตโก (2536 : 36-40) ระบุว่า จริยธรรม หมายถึง หลักปฏิบัติ (Principle of conduct) สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง ซึ่งได้รับการกำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับพฤติกรรมของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ หลักจริยธรรมไม่ใช่เป็นเพียงหลักปฏิบัติที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้ผู้อยู่ในวิชาชีพนั้นๆ ปฏิบัติตามเหมือนเช่นข้อกำหนดกฎหมาย แต่หลักจริยธรรมเป็นความรู้สึกฝึชชอบชั่วดีที่อยู่ภายในจิตใจ ด้วยเหตุนี้จริยธรรมจึงเป็นหลักกำหนดความคิดในใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมนั้น

ภณิดา อุตกุล (2528 : 6) แบ่งความหมายของจริยธรรมไว้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. จริยธรรม คือ หลักการและเหตุผลที่พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำและการตัดสินใจ ซึ่งคนทั่วไปเข้าใจความหมายมาตั้งแต่ดั้งเดิม
2. จริยธรรม คือ พฤติกรรม หรือการกระทำ ที่เน้นการตัดสินใจ เป็นคุณธรรมที่มีพื้นฐานอยู่บนการกระทำ และเจตคติที่สามารถสังเกตเห็นได้

จรรยาบรรณ หรือ จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์นั้นเป็นเกณฑ์ที่ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของนักหนังสือพิมพ์ที่ดีประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง คือ หลักเกณฑ์ที่ว่าด้วยการดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างนักหนังสือพิมพ์ที่ดีซึ่งวงการหนังสือพิมพ์ทั่วโลกทุกยุคทุกสมัยถือกันว่า จริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่นักหนังสือพิมพ์พึงเรียนรู้และถือปฏิบัติ ไม่ให้ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ความสามารถ และทักษะทางวิชาการหนังสือพิมพ์ (มานิจ สุขสมจิตร, 2541 : คำนำ)

สุภา ศิริมานนท์ (2528 : 21) กล่าวไว้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ดี มักจะคำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ โดยส่วนใหญ่มักเกาะติดอยู่กับจริยธรรมอย่างเหนียวแน่นอันเนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการ คือ

1. เป็นพวกนักหนังสือพิมพ์ที่เคารพในวิชาชีพ มีความรู้สึกแน่แน่ว่าความอยู่รอดแห่งอาชีพปฏิญาณของเขากำลังอยู่ในสถานะที่หมิ่นเหม่มาก เพราะหลักวิธีการทำงานของนักหนังสือพิมพ์โดยทั่วไปเป็นหลักวิธีซึ่งหมิ่นเหม่ เมื่อพิจารณาตามเงื่อนไขของจริยธรรมนั้น คือสมรรถวิสัยของนักหนังสือพิมพ์ ในอันที่จะเสาะแสวงหารวบรวมคำบอกเล่าข่าวสารนั้น ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดขึ้นอยู่กับความเต็มใจของบุคคลต่าง ๆ ผู้เป็นแหล่งเบาะแสของคำบอกเล่าข่าวสารนั้นเองว่าเขาจะเชื่อถือนักหนังสือพิมพ์รายนั้น ๆ ได้เพียงใดหรือไม่

2. นักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ที่ผ่านงานมาจนเรียกว่าอยู่ในระดับ “มืออาชีพ” โดยปกติเป็นบุคคลผู้มีความสำนึกในความรับผิดชอบสูง และปฏิบัติภารกิจของเขาด้วยความเชิดชูบูชาความรับผิดชอบ อุทิศตนเพื่อความรับผิดชอบ ทั้งมีสำนึกและทั้งไม่มีสำนึกความรับผิดชอบกลายเป็นส่วนหนึ่งแห่งชีวิตของเขาซึ่งบุคคลในระดับเช่นนี้เองที่ได้รับความเคารพจากนักหนังสือพิมพ์ด้วยกันในรุ่นและในระดับรอง ๆ ลงมาในทำนองที่ถือเอาเป็นประหนึ่ง “บุคคลในอุดมคติ” สมควรแก่การเจริญรอยตามแบบอย่าง

3. ความบิบบกที่จะพึงปฏิบัติต่อนักหนังสือพิมพ์ผู้ไม่ยึดถือหลักจริยธรรมนั้นอาจจะรุนแรงหนักหน่วงและควรจะรุนแรงหนักหน่วงยิ่ง ๆ ขึ้นไปเรื่อย

ถาวร บุญปวัฒน์ (2535 : 9) อธิบายสิ่งที่ดีกรอบควบคุมหนังสือพิมพ์ เรียกว่า “จรรยาบรรณ” ซึ่งมีด้วยกัน 7 ข้อ คือ

1. การส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ อันเป็นภารกิจอันมีความสำคัญเหนืออื่นใด
2. การเสนอข่าว ภาพ หรือการแสดงความคิดเห็นต้องเป็นไปด้วยความสุภาพสุจริต ปราศจากความมุ่งหวังในประโยชน์ส่วนตัว หรืออามิสสินจ้างใด ๆ
3. การเสนอข่าวต้องเสนอแต่ความจริง พึงละเว้นการต่อเสริม หากปรากฏข่าวใดไม่ตรงต่อความจริงต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว
4. การที่จะให้ได้ข่าว ภาพ หรือข้อมูลอย่างใด ๆ มาเป็นของตนต้องใช้วิธีการที่สุภาพ และซื่อสัตย์
5. ต้องเคารพต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมายจากการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของตน
6. ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยถือเอาสาธารณประโยชน์เป็นสำคัญ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือหุ้มนุเคราะห์โดยมิชอบ
7. ต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเป็นต้นตอแห่งปัญหาในการละเมิดจรรยาบรรณ และไร้ความรับผิดชอบในวงการหนังสือพิมพ์ซึ่งมักจะพบเป็นประจำนั้นมือผู้ด้วยกัน 4 ฝ่าย คือ

1. นายทุน หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยนักธุรกิจที่ต้องการมีหนังสือพิมพ์ไว้คอยโฆษณากิจการในเครือ คอยปกป้องคุ้มกันยามธุรกิจอื่นมีปัญหา ตลอดจนเป็นบันไดได้ขึ้นไปสู่การมีอำนาจทางการเมืองซึ่งเป็นอาวุธสูงสุดในการคุ้มกันผลประโยชน์ของตน

2. บรรณาธิการ การทำงานหนังสือพิมพ์นอกจากจะต้องหาคนมารับผิดชอบทางกฎหมายบ้านเมืองแล้วยังจะต้องเลือกหัวหน้าสายงานที่ทำหน้าที่บริหารงานโดยมีคุณสมบัติหลักก็คือสามารถขายรับนโยบายของผู้เป็นนายทุนได้ทุกเรื่อง บุคคลประเภทนี้ไม่ต่างอะไรกับ “ก้นชน” ของนายทุน อันได้แก่ บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ทุกวันนี้บรรณาธิการดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติอะไรนัก เพราะประโยชน์ใช้สอยสำหรับนายทุนเป็นเพียงหุ่นคอยรับผิดชอบทางกฎหมาย หรือบางทีก็เอาผู้อาวุโสในวงการที่เม้มหมคไฟในการทำงานแล้วแต่ยังมีเครดิตด้านชื่อเสียงเค็ม ๆ หรืออีกประการหนึ่ง ได้แก่ หัวหน้ากองบรรณาธิการที่คอยคุมงานในทางปฏิบัติประจำวันที่นายทุนสามารถจะยกหูโทรศัพท์สั่งการได้โดยตรงให้ลงข่าวที่เขาต้องการได้ บุรุษก้นชนดังกล่าวข้างต้นนั้น ในบางที่บางแห่งแทนจะเขียนหนังสือไม่เป็นเสียด้วยซ้ำ หรือมีความรู้เกี่ยวกับงานพิมพ์แบบงู ๆ ปลา ๆ แต่มีความสามารถในการจ้างวานมืออาชีพเข้ามาทำงานแทนได้ บางที่บางแห่งพอจะมีความรู้และฝีมืออยู่บ้าง แต่ยินยอมทำตามนายทุนเพราะประนีประนอมผลประโยชน์กันได้ หรือมีเป้าหมายแฝงเร้นอื่น ๆ ซึ่งแต่ละคนเก็บซ่อนไว้

3. คอล้มนิสต์ หรือคนเขียนบทวิจารณ์ข่าวสั้น ๆ ที่มีอยู่ในวงการบ้านเราจำนวนไม่น้อยเป็นตัวสร้างปัญหา เป็นผู้ละเมิดจรรยาบรรณมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งคอล้มนิสต์ที่เขียนข่าวสังคมและบันเทิงนั้นแทบจะเรียกว่าทุกลมหายใจเข้าออกของการหาข่าวย่อมมีเสียงร้องของคำว่าผลประโยชน์ ดังก้องอยู่ตลอดเวลา

สิ่งสะท้อนออกมาในข้อเขียนของบุคคลประเภทนี้ คือ การวางตัวเป็นผู้รู้ทุกเรื่อง และเป็นผู้ถูกตลอดเวลา สามารถจะวิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องศึกษาหาข้อมูลในด้านรายละเอียดเท่าใดนัก วิธีการดำเนินชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จึงไม่ค่อยเหนียวแน่นในการทำงานเท่าใดนักเพียงอาศัยงานเลี้ยงสังสรรค์ตามที่ต่าง ๆ เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเขียนต้นฉบับได้ไม่ยาก

นักหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ไม่ยินดียินร้ายที่จะทำหน้าที่ในการกระตุ้นสำนึกแห่งการสร้างสรรค์และพัฒนาสังคม ไม่สนใจศึกษาหาความรู้พื้นฐานที่จะยกระดับงานศิลปะที่เขาวิพากษ์วิจารณ์อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน แต่มีความสามารถอย่างยอดเยี่ยมในการอาศัยข้อเขียนเพื่อ

แลกเปลี่ยนกับเงินตราจากกลุ่มผลประโยชน์ภายนอกได้อย่างไม่ละอายใจ แต่เรื่องเช่นนี้ทำให้เขาเป็นบุคคลที่นายทุนโปรดปรานและบรรณาธิการเกรงใจ

4. นักข่าวเป็นคนรุ่นใหม่ ๆ จำนวนไม่น้อยที่มีพื้นฐานการศึกษาอยู่ในระดับดี มีความกระตือรือร้นในการทำงานเข้าสู่วงการหนังสือพิมพ์โดยมุ่งหวังการทำงานหน้าที่ของนักข่าวหรือนักหนังสือพิมพ์จะเป็นอีกวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้ชีวิตของตนมีคุณค่าในการทำประโยชน์แก่ส่วนรวม แต่ระยะเวลาสักช่วงหนึ่งเขาเหล่านี้จำนวนไม่น้อยก็จะถูกดูดกลืนให้ตกอยู่ในวังวนของความเสื่อมหลาย ๆ ประการ ไม่ว่าจะเป็นอบายมุข สุรา นารี เป็นการขมใจจากความผิดหวังจากความใฝ่ฝันซึ่งสวนทางกับความเป็นจริงโดยสิ้นเชิง บ้างก็เริ่มเล็งเห็นผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ที่จะทำให้ตนได้ไต่เต้าฐานะขึ้นไป โดยอาศัยชั้นเชิงการทำข่าวบ้างก็ถูกภาวะเศรษฐกิจจุมพฏหมายที่เคยตั้งเป้าเอาไว้ บ้างก็ถูกโรคร้ายคุกคามเนื่องจากตรากตรำงานหนักเพื่อการพัฒนาทางปัญญาและปลูกฝังภาวะแวดล้อมการทำงานภายใต้บรรยากาศของหนังสือพิมพ์ที่หาความรับผิดชอบตลอดจนความเที่ยงธรรมไม่ได้

สุภา ศิริมานนท์ (2536 : 108) กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของ กับคณะผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ หรือ คณะบรรณาธิการนั้นยังมีความสลับซับซ้อนอยู่มาก เพราะในบ้านเมืองที่ออกหนังสือพิมพ์ได้กันอย่างเสรี ก็มีผู้มีเงินที่อยากจะได้อิทธิพลจากหนังสือพิมพ์พากันออกหนังสือพิมพ์ของคนกันทั่วไป ซึ่งในการนี้ ถ้าไปพบนักหนังสือพิมพ์ที่เคารพต่อวิชาชีพเข้าใครจะยอมให้เจ้าของจูงจมูกไปในทางที่ร้าย แต่ขณะเดียวกันปัญหาเรื่องเงินเลี้ยงตัวก็เป็นปัญหาที่แม้นักหนังสือพิมพ์ผู้เคารพวิชาชีพก็ยังจ้องจ้องเหมือนกัน

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2539 : 17) ระบุเกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรมที่นักหนังสือพิมพ์มักจะถูกประชาชนวิพากษ์วิจารณ์อยู่อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่

1. ความเหมาะสมที่จะนำปฏิบัติการขึ้นมารายงานเป็นข่าว
2. วิธีการที่ผู้สื่อข่าวใช้การหาข่าว
3. อคติส่วนตัวของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และ
4. การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

วัฒนา พัฒนพงศ์ และคณะ (2529 : 472 – 480) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สื่อมวลชน กับบทบาทด้านจริยธรรม พบว่าสาเหตุที่ทำให้สื่อมวลชนส่วนใหญ่แสดงบทบาทไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมนั้นเกิดจากปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยจากตัวสื่อมวลชน และผู้ที่เกี่ยวข้องบางคนบางกลุ่มเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ทำให้การแสดงบทบาทตามหน้าที่เพื่อรับใช้สังคมโดยรวมเป็นไปอย่างขาดความรับผิดชอบ และจิตสำนึกสาธารณะ

2. ปังจัยจากสังคม และกฎหมายที่ยังไม่มีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เมื่อมีการละเมิดกฎหมาย หรือ ระเบียบ ข้อบังคับที่วางไว้ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกลับไม่ลงโทษอย่างจริงจัง บางครั้งเฉื่อยชา บางครั้งเข้มงวดกวาดขัน ขณะที่ประชาชนเองก็ขาดการประสานความร่วมมือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐในการสอดส่องดูแล ตรวจสอบการทำงานของสื่อมวลชนอย่างเหมาะสม

3. ปังจัยจากผู้รับสื่อมวลชน เนื่องจากส่วนใหญ่ยังคงมีค่านิยม และรสนิยมในการเปิดรับสื่อมวลชนอย่างไม่ถูกต้อง ส่งผลให้สื่อมวลชนที่แสดงบทบาทในด้านลบใช้ความเป็นสื่อมวลชนของตนแสวงหาประโยชน์ต่อไป

โดยสรุป สิ่งที่ควบคุมควบคุมการทำงานของสื่อมวลชน หรือ นักหนังสือพิมพ์นั้นประกอบด้วย

1. กฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติการพิมพ์ ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดลักษณะหมิ่นประมาท ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความผิดฐานละเมิดหมิ่นประมาท พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก และคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

2. “จรรยาบรรณ” หรือ “จริยธรรม” ซึ่งมีตัวนักหนังสือพิมพ์เองเป็นผู้ควบคุม และสถาบันทางวิชาชีพ คือ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ที่ตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นผู้กำกับอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งแม้จะไม่มีบทลงโทษชัดเจนแต่ก็มีผลสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตการปฏิบัติงานของนักหนังสือพิมพ์ เพราะจรรยาบรรณ หรือ จริยธรรมเปรียบเสมือน “สิ่งที่กำกับห้วนักหนังสือพิมพ์” ให้ทำงานอย่างเที่ยงตรงโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ หรือ ประชาชนเป็นหลักใหญ่ให้สมกับคำพูดที่ประชาชนเหล่านั้นยกย่องให้นักหนังสือพิมพ์เป็นฐานันดรที่ 4 (Fourth Estate) นอกเหนือไปราชวงศ์ ศาสนจักร และขุนนาง ซึ่งเป็นฐานันดรที่มีอิทธิพลในสังคม เนื่องจากสังคมในทุกสังคมยอมรับโดยคุชฎีว่า นักหนังสือพิมพ์นั้นเปรียบเสมือน กระบอกเสียงของประชาชน ในการสื่อสารความต้องการที่จะให้รัฐบาลบำบัดทุกข์ บำรุงสุขไปยังผู้ปกครอง ขณะเดียวกันก็เป็นกระจกสะท้อนการทำงานของรัฐบาลด้วย ดังนั้นหากนักหนังสือพิมพ์ขาดซึ่งจรรยาบรรณ หรือ จริยธรรมในการดำเนินสัมมาอาชีพแล้วประชาชนคงจะต้องทนทุกข์ทรมานต่อการกระทำของรัฐบาล หรือชนชั้นปกครองต่อไปโดยไม่สามารถหาหนทางออกได้อย่างสันติ และคงจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนในสังคมตามมาในที่สุด

ส่วนปังจัยที่จะทำให้จรรยาบรรณ หรือ จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์เสื่อมถอยลงไปมีอยู่ด้วยกัน 2 ประการ คือ

1. ปังจัยภายนอก ได้แก่ หัวหน้าของนักหนังสือพิมพ์ นายทุน และสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะนายทุนซึ่งเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์แล้วนับว่ามีอิทธิพลมากต่อความหมั่นหมั่นในการละเมียดจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์ เพราะเงินที่ใช้ในการจับจ่ายบริโภคอาหาร ตลอดจนเลี้ยงดูครอบครัวของนักหนังสือพิมพ์ล้วนมาจากนายทุนทั้งสิ้น การที่นักหนังสือพิมพ์จะเกรงใจ หรือยอมทำตามนายทุนจึงมีแนวโน้มสูง แต่ทว่าก็หาได้ไร้สิ้นหนทางแก้ปัญหาไปเสียเลยเพียงแต่ต้องอาศัยความเข้มแข็งของจิตใจของนักหนังสือพิมพ์เป็นสำคัญที่สุดในการเจรจาประนีประนอมกันไม่ให้ล้ำหรือละเมิดซึ่งจรรยาบรรณที่ควรจะเป็น

2. ปังจัยภายใน คือ ความเข้มแข็งของจิตใจของนักหนังสือพิมพ์นั่นเอง กล่าวคือ เป็นความสามารถในการเจรจาต่อรองระหว่างความต้องการทางร่างกาย และจิตใจให้ได้ว่าจะมีความพอดีเพียงใดจึงจะทำให้ตนเองและครอบครัวดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น ซึ่งหากนักหนังสือพิมพ์มีความเข้มแข็งทางจิตใจมากการละเมียดจรรยาบรรณ หรือพฤติกรรมที่มุ่งประโยชน์ส่วนตนโดยมองข้ามประโยชน์สาธารณะก็จะยิ่งลดน้อยถอยลงมากเท่านั้น

อย่างไรก็ตามหากนำแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ที่กล่าวถึงการเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดี ในมิติแง่มุมอันหลากหลายมาพิจารณาแบบองค์รวมอาจกล่าวได้ว่า วิถีชีวิตของนักหนังสือพิมพ์นั้นมีความแตกต่างกับบุคคลในอาชีพอื่นอย่างชัดเจน เนื่องจากการดำเนินชีวิตของนักหนังสือพิมพ์คนหนึ่ง ๆ มักประกอบไปด้วยรสชาติที่หลากหลายมีทั้งสุข ทุกข์ ตื่นเต้น สนุกสนาน และลำบากยากเย็นปะปนกันไป ซึ่งส่งผลทำให้นักหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องมีลักษณะทั้งด้านร่างกายที่แสดงออกมาในรูปแบบของบุคลิกภาพที่กระฉือหรือร้อน ทำงานรวดเร็ว เพื่อแข่งขันกับเวลาที่บีบรัดอยู่เสมอ ขณะเดียวกันก็ต้องระลึกว่าผลงานที่จะตีพิมพ์ออกมานั้นต้องเปี่ยมไปด้วยความถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง มิใช่เป็นการปรักปรำให้ร้ายบุคคลอื่นจนเกิดความเสียหาย

ดังนั้นจึงไม่เป็นการง่ายเลยที่วิถีชีวิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งทำงานในองค์กรหนังสือพิมพ์จะได้รับการยอมรับว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดี และจะยากยิ่งกว่าหากนักหนังสือพิมพ์ที่ดีจะได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมอาชีพ องค์กรวิชาชีพ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ เพราะการจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ ด้วยเหตุนี้การศึกษาวิถีชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจึงเป็นสิ่งที่ควรแก่การค้นคว้า เพื่อให้ได้มาซึ่งความกระจ่างว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใดจึงจะทำให้บุคคลในวงการหนังสือพิมพ์เป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดี และวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์ที่ดีแบบใดจะนำพาบุคคลคนเหล่านั้นไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพที่ถูกขนานนามว่า “ฐานันดรที่ 4”

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์

2.2.1 ความหมายของวิถีชีวิต

คำว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” คงเป็นคำกล่าวที่ไม่ผิดนัก เพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามนุษย์จำเป็นต้องอยู่ในสังคมร่วมกันจะดำรงตนโคดเคี้ยวลำพังโดยมิพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่นไม่ได้ และสิ่งหนึ่งที่ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้อย่างมีความสุข ชีวิตเจริญงอกงาม ก็คือวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นกฎเกณฑ์กำหนดพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์

ยศ สันตสมบัติ (2532 : 11) ให้ความหมาย วัฒนธรรม ว่าเป็นวิถีชีวิต (Way of life) ของคนในสังคม ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง ที่มีการเปลี่ยนแปลงและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยวัฒนธรรมไม่ใช่พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ แต่เป็นระบบของความเชื่อ และค่านิยมทางสังคมซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมมนุษย์ วัฒนธรรมจึงคือกฎระเบียบหรือมาตรฐานของพฤติกรรมที่คนในสังคมยอมรับ

ชยันต์ วรรณะภูติ (2529 : 10-16) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่าเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมหนึ่ง อันครอบคลุมถึงชีวิตทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหาเลี้ยงชีพ ความเชื่อ ระบบการปกครอง ซึ่งวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับกันว่ามีคุณประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นระบบคุณค่าที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม เป็นแบบแผนกำหนดพฤติกรรมของคน เป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝัง ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดความอยู่รอดของสังคม

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2527 : 13-17) อธิบายความหมายของ วัฒนธรรม ว่าเป็นแนวทางการแสดงออกของวิถีการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลคิด หรือกระทำขึ้นเป็นต้นแบบ หรือเสริมต่อและคนส่วนใหญ่ของกลุ่มยอมรับที่จะสืบทอด จนกระทั่งสิ่งนั้นส่งผลต่อระบบความคิด ความเชื่อ และการกระทำของคนส่วนใหญ่ของกลุ่มในที่สุด

ภารดี มหาขันธ์ (2521 : 1) กล่าวถึง วัฒนธรรม ในแง่ที่เป็นวิถีชีวิตปกติของมนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยวัฒนธรรมเป็นการแสดงออกทางความคิดในแนวทางเดียวกัน และอาจเป็นการปรับปรุงตนเองของมนุษย์เองเพื่อให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมก็ได้ด้วย

Rosman และ Rubel (1981 : 6) กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของคนที่เน้นความเป็นองค์รวม (Holistic) ทั้งพฤติกรรม วัตถุสิ่งของที่เขาประดิษฐ์ และความคิดของพวกเขา วัฒนธรรมเป็นการสร้างขึ้นจากบุคคล และได้รับการเรียนรู้ถ่ายทอดผ่านไปสู่บุคคลอื่นเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องและยาวนาน

Linton (1945 อ้างถึงใน สนิท สมักรการ, 2542 : 1) กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตทั้งมวลของสังคมใดสังคมหนึ่ง

ทิพย์สุตา นัยทรัพย์ (2535 : 6 - 7) ระบุว่า วัฒนธรรมนั้นมีลักษณะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ มิใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เนื่องจากมนุษย์มีสมองในการเรียนรู้ธรรมชาติ เพื่อปรับตัวให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ มากไปกว่านั้นยังรู้จักคิด และถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปยังสมาชิกในรุ่นต่อไปของสังคม นอกจากนั้นวัฒนธรรมยังเป็นวิถีชีวิตมนุษย์ หรือแบบแผนของการดำรงชีวิตของคนในสังคม ทำให้สามารถจำแนกได้ว่าสังคมหนึ่งต่างจากสังคมหนึ่ง เพราะวัฒนธรรมได้รับการเรียนรู้ ถ่ายทอดมาจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

เฉลิม บุรีภักดี (2523 : 10) กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ วิธีการดำเนินชีวิต หรือหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิตในทุกรูปแบบของคนในสังคม นับตั้งแต่การกิน การอยู่ การแต่งกาย การทำงาน การพักผ่อน การแสดงออกทางอารมณ์ และการแสวงหาความสุขทางใจ

ประพัฒน์ กุสุมานนท์ (2534 : 11) ให้ความหมายของ วิถีชีวิต ไว้ว่าเป็นความเป็นไปในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทั้งด้านความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือวัตถุต่าง ๆ ตลอดจนถึงความรู้ ความคิด ความเชื่อ และอุดมคติ

ยุวดี มณีกุล (2539 : 2) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นผลผลิตทั้งในเชิงรูปธรรม และนามธรรมของสังคม ซึ่งสมาชิกในสังคมนั้นรับรู้ร่วมกัน มีการประพฤติปฏิบัติตามกันมาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการสืบทอดต่อไปยังสมาชิกรุ่นใหม่ ๆ และด้วยลักษณะนี้จึงทำให้วัฒนธรรมสามารถถูกปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม วัฒนธรรมใหม่อาจถูกสร้างขึ้นใหม่ ขณะเดียวกันก็อาจถูกกลืนหายไปได้คราบบที่ไม่สามารถดำรงอยู่อย่างเหมาะสม หรือสอดคล้องกับสภาพสังคมในห้วงเวลานั้น

2.2.2 องค์ประกอบของวัฒนธรรมในแง่วิถีชีวิต

Ogburn (อ้างถึงใน วัฒน ภูวทิศ ,2538 : 21) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (Material culture) ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ งานศิลปะ คนตรี วรรณคดี ภาษา เป็นต้น
2. วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-material culture) ได้แก่ ทศนคติ ค่านิยม อุดมการณ์ ความคิด ขนบ ธรรมเนียม ประเพณี จารีต ที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมา และเป็นที่ยอมรับกันในสังคมว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสมแก่การที่สมาชิกในสังคมทุกคนจะนำไปปฏิบัติ ซึ่งวัฒนธรรมประเภทนี้จะอยู่ในลักษณะนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ความเชื่อทางศาสนา ระบบการปกครอง เป็นต้น

งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 27-30) กล่าวว่า วัฒนธรรม ประกอบด้วยลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ต้องเรียนรู้ ไม่ใช่ได้มาจากการถ่ายทอดทางสังคมเพียงอย่างเดียว เนื่องจากมนุษย์ทุกคนต้องเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้ วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน การเรียนรู้นี้รวมถึงการเรียนรู้แบบรู้ และไม่รู้ตัวด้วย เพราะทุกสิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้ล้วนเป็นวัฒนธรรม อันมีอิทธิพลต่อบุคคลในสังคมไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมทั้งสิ้น

2. วัฒนธรรม คือ แบบแผนพฤติกรรม การเรียนรู้ของมนุษย์ทุกอย่างหากพิจารณาให้ละเอียดจะพบว่ามีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันจนเกิดเป็นแบบแผน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและกันตามรูปแบบของชนชั้นในสังคมไทย เป็นต้น

3. วัฒนธรรม คือ ผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากมนุษย์รุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นอื่นอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ของมนุษย์ โดยผลที่เกิดจากการเรียนรู้ นั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ และวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ

4. วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมกัน สิ่งใดจะเป็นสิ่งถูกพิจารณาว่าเป็น ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมได้ต้องได้รับความเห็นพ้องจากสมาชิก วัฒนธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และเป็นผลผลิตของการเรียนรู้ นั้นไม่ใช่สมบัติของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคม แต่ทว่าเป็นสมบัติของคนทุกคนในสังคม

ณรงค์ เลื่องประชา (2539 : 31-32) ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะเด่นของวัฒนธรรมว่าประกอบไปด้วย

1. วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อช่วยในการดำเนินชีวิต
2. วัฒนธรรม เป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่างที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมา ได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ และสิ่งของต่าง ๆ
3. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งทำให้มนุษย์มีความแตกต่างไปจากสัตว์โลกชนิดอื่น ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้จึงเป็นลักษณะสำคัญของวัฒนธรรม
4. วัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคม ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ ถ่ายทอด โดยอาศัยการสื่อสารจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง
5. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็น Super organic คือ ป्राกฏการณ์ที่เหนือชีวภาพเสมือนมีระบบหรือชีวิตของคนในสังคมหนึ่งอาจเป็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละของวัฒนธรรม

6. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (Way of life) หรือ แบบแผนการดำเนินชีวิต (Design for living) ของมนุษย์

จากความหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า “วิถีชีวิต” คือ “วัฒนธรรม” ซึ่งสามารถพิจารณาได้ใน 2 ด้าน ดังนี้

1. วัฒนธรรมในด้านความหมาย หมายถึง วิถีชีวิตของคนในสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้ และเป็นสิ่งที่มนุษย์ในสังคมหนึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นวิถีทาง หรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตร่วมกัน โดยมีการกำหนดกฎระเบียบเพื่อบังคับให้เกิดความเข้าใจร่วมกันว่าสิ่งใดมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต และควรจะมีรูปแบบดำเนินชีวิตอย่างไรเพื่อให้ได้ประสบซึ่งสิ่งนั้น อันจะทำให้บุคคลเป็นที่ยอมรับกันในสังคม โดยวัตถุประสงค์ของการสร้างวัฒนธรรมก็เพื่อทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวเข้ากับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุข

2. วัฒนธรรมในด้านองค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ วัฒนธรรมที่ไม่ใช้วัตถุ และวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ โดยวัฒนธรรมที่ไม่ใช้วัตถุเป็นวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นก่อนวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับระบบความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติที่ตนเองดำรงชีวิตอยู่ว่าสามารถทำอะไรได้บ้างเพื่อให้ตนเองและสังคมอยู่รอดในสภาวะต่าง ๆ และมีความเจริญก้าวหน้าได้รับความสุขสบาย ซึ่งวัฒนธรรมในองค์ประกอบนี้จะอยู่ในรูปของนามธรรมไม่สามารถมองเห็นได้ แต่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของสังคมมาก เพราะจะถูกถ่ายทอด และฝังแน่นอยู่ในจิตใจ จิตสำนึก ของคนในแต่ละสังคม

ขณะที่วัฒนธรรมด้านวัตถุ เป็นผลมาจากการใช้ความคิด หลักการ เหตุผล ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกาย และจิตใจของมนุษย์ วัฒนธรรมในรูปแบบนี้สามารถมองเห็นจับต้องได้ และเป็นรูปแบบหนึ่งที่แสดงความเจริญก้าวหน้า ความมั่งคั่งทางด้านวิธีการคิดของคนในสังคมอีกด้วย

สำหรับวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็น วิถีแห่งการคิด และวิถีแห่งการปฏิบัติ ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เป็นลักษณะเฉพาะอันยึดถือปฏิบัติ และสืบทอดเป็นตัวอย่างจากผู้ประกอบอาชีพนี้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งสามารถเรียกรวมกันได้ว่า “วัฒนธรรมนักหนังสือพิมพ์” อันสะท้อนออกมาทั้งในด้านรูปธรรม และนามธรรม

แต่อย่างไรก็ตามการได้มาซึ่งการยอมรับ ยกย่องว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝน และพัฒนาทั้งในวิถีแห่งการคิด และการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และคงต้องยอมรับโดยทั่วกันว่าไม่มีการพัฒนาใดจะได้ผลดีมากที่สุดเท่ากับการพัฒนาที่เริ่มต้นขึ้นจากตัวของนักหนังสือพิมพ์คนนั้น ๆ เอง

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

2.3.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาตนเองต่อการประสบ

ความสำเร็จในชีวิต

การรู้จักตนเองอย่างทะลุปรุโปร่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมความสามารถของตนเอง หากไม่รู้จักตนเองอย่างดี ความพยายามและกำลังงานทั้งหลายที่ทุ่มเทลงไปอาจจะสูญเปล่า การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จรุ่งโรจน์ได้จึงจำเป็นต้องรู้จัก และเข้าใจตนเองไม่มีวิธีลัดอันใดที่ช่วยให้คนเข้าใจตนเองโดยง่าย แม้แต่นักจิตวิทยาเองก็ยังคงตกลงกันไม่ได้ว่าวิธีใดใช้ได้ดีที่สุดในการเข้าใจตนเอง (พิสิทธิ สารวิจิตร, ม.ป.ป. : 1)

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544 : 96) ให้ความหมายว่า การพัฒนาตน นั้นเป็นการปรับเปลี่ยนบุคคลให้ดีขึ้น ทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจให้กลายเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ อันจะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญสู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

พิสิทธิ สารวิจิตร และประพันธ์ ปลิดปลอดภัย (2529 : 78) ระบุว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การพัฒนาปลูกสร้างคุณสมบัติ คุณธรรม นิสัย เจตคติ ความสามารถ ความชำนาญ ความรู้ ความคิด ความเข้าใจให้เกิดขึ้นในตนเอง เพื่อช่วยให้ตนเองเป็นบุคคลที่มีความสุข ความเจริญ ความสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์แก่ตนเอง สังคม ประเทศชาติ และหน่วยงานอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถของตนเอง

ป. มหาจันทร์ (2534 : คำนำ) กล่าวว่า การพัฒนามนุษย์จำเป็นต้องทำทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยการพัฒนาด้านร่างกายนั้นสามารถทำได้ง่ายด้วยการบำรุงอาหาร และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ แต่การพัฒนาด้านจิตใจทำได้ยาก เพราะต้องอาศัยการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ สร้างทัศนคติ เพื่อปลูกฝังลักษณะที่พึงประสงค์ อีกทั้งยังต้องรักษาลักษณะดังกล่าวไว้ให้คงทนถาวรอีกด้วย ดังนั้นการพัฒนาด้านจิตใจจึงต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัยจึงจะเป็นการพัฒนาที่บรรลุวัตถุประสงค์

ไชยวัฒน์ (นามแฝง) (2506 : บทนำ) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนในโลกมีเป้าหมายร่วมกันอย่างหนึ่ง คือ ต้องการให้ชีวิตของตนเบิกบาน มั่งคั่ง ซึ่งหมายถึงการบรรลุผลสำเร็จในกิจการต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความสุข การจะวัดความมั่งคั่งพิจารณาได้จากจำนวนทรัพย์สินสมบัติที่เขามี ส่วนความสุขวัดจากความรู้สึกละเอียดของเขา ฉะนั้นจำนวนสิ่งของที่เขามีเท่าไรและเขารู้สึกสุขสบายเพียงไรจึงเป็นเรื่องวัดความสำเร็จและความความสุขของมนุษย์ทุกรูปทุกนาม

กิตติมา อมรทัต (ม.ป.ป. : 22) กล่าวว่า การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้จะต้องประกอบด้วย 3 สิ่ง คือ

1. ต้องปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ
2. ต้องเรียนรู้วิธีหาความสำเร็จ
3. ต้องมานะบากบั่นไปจนกว่าจะบรรลุถึงความสำเร็จ

อุบล สาริตกร (2527 : 21 – 22) อธิบายว่า การพัฒนาตนเอง (Self development) หรือ การพัฒนาความเจริญส่วนบุคคล (Personal growth) หมายถึง การที่บุคคลได้พัฒนาตนเองในหลายทิศทางเพื่อให้บรรลุศักยภาพของตน รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เพื่อเพิ่มพูนความรู้เท่าทันตนเอง อันก่อให้เกิดการยอมรับตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งความเจริญส่วนบุคคลนี้เป็นภาวะที่เกิดขึ้นและดำเนินต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะมนุษย์จะอาศัยกระบวนการรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ และการได้สัมผัสสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวของเขาเอง

พจน์ เพชรบุรณิน (2528 : 5) ระบุว่า การพัฒนาตนเอง คือ การเสริมสร้างตนเองให้บรรลุจุดหมายแห่งชีวิตการทำงาน โดยไม่เบียดเบียนสิทธิของคนอื่น เป็นการสร้างสรรค์พัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และมีสภาพการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น อันเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา

ณราภรณ์ อรรถ (2534 : 12) กล่าวว่า องค์ประกอบแห่งความสำเร็จของชีวิตมีอยู่ 5 ประการ คือ

1. การมีจุดหมายแห่งชีวิตที่แน่ชัด
2. การกำหนดเวลา เพื่อทำจุดหมายนั้นให้สำเร็จดังประสงค์
3. การวางแผนเพื่อการดำเนินการ
4. การลงมือปฏิบัติตามแผนการที่ได้วางไว้
5. การกล่าวย้ำกับตัวเองด้วยความเชื่อมั่นว่าตัวเองทำได้ และจะทำตามจุดหมายแห่งชีวิตที่ตั้งไว้ได้อย่างแน่นอนที่สุด

พิชัย รัตนประทีป (2517 : 180–186) กล่าวว่า การไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้ บุคคลจำเป็นต้องมีการวางแผนเป้าหมาย และกำหนดแผน แนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น ซึ่งต้องอาศัยความเชื่อมั่นในตนเอง ความตั้งใจทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างจริงจัง ไม่ย่อท้อปัญหาอุปสรรคแม้จะใหญ่หลวงเพียงใด รวมถึงต้องไม่ปล่อยปะละเลยต่อสิ่งเล็กน้อย เพราะบางครั้งสิ่งเล็กน้อยเหล่านั้นอาจนำมาซึ่งความเสียหายใหญ่หลวงได้

ปราชญา กล้าผจญ (2544 : ความนำ) กล่าวว่า การทำงานทำให้มนุษย์มีคุณค่า แต่สิ่งที่มนุษย์ต้องการจากการทำงานนอกจากเพื่อหาเลี้ยงตนเองแล้วยังมีความสุข ความสนุกสนานในการทำงานด้วยจึงจะถือว่าการทำงานนั้นประสบความสำเร็จ หรืออาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จ คือ ผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจ การได้รับเกียรติยศชื่อเสียง และประสบความสำเร็จร่ำรวยทรัพย์สินเงินทอง

แต่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะได้รับความสำเร็จที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
การพัฒนาตนเองของแต่ละบุคคลนั่นเอง

สุเมธ แสงนันท (อ้างถึงใน ปราชญา กล้าผจญ, 2544 : 14) กล่าวถึงคำว่า Success หรือ
ความสำเร็จ ว่าเปรียบเสมือนอิทธิบาท 7 ของฝรั่ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบ 7 ตัวแห่งความสำเร็จ คือ

1. Sense of direction ความรู้สึกสำนึกถึงทิศทาง แนวทางในการดำเนินชีวิตไปใน
ทิศทางที่ควรจะไปซึ่งที่สุดก็จะบรรลุจุดหมายปลายทางแห่งชีวิตที่ประสบความสำเร็จได้

2. Understanding self and others คือ ต้องเข้าใจตนเองก่อนว่ามีความถนัดในด้านใด
มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงต้องเข้าใจความต้องการของผู้อื่นว่ามีความประสงค์ติดต่อกับเราด้วย
เหตุใด และเราควรจะทำกับเขาเช่นไรให้เกิดความสบายใจ อันจะทำให้กิจการงานที่ทำร่วมกัน
ประสบความสำเร็จ

3. Charity คือ เป็นคนที่ใจบุญ มีน้ำใจไมตรี เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ชอบช่วยเหลือ
ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากหรือมีฐานะต่ำต้อยกว่าเสมอ

4. Character หมายถึง ต้องวิเคราะห์ตนเองว่ามีลักษณะนิสัยเช่นไร ซึ่งมีความสำคัญ
ในการเลือกทำงานให้ตรงตามนิสัยใจคอ อันช่วยลดความตึงเครียดลงไปได้

5. Esteem for self and others ต้องมีความยอมรับนับถือตนเอง และผู้อื่น

6. Security ต้องยึดหลักความปลอดภัยในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ไว้เสมอ

7. Satisfaction การจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดขึ้นจากความพึงพอใจในสิ่งที่ปฏิบัติ
ก่อนเสมอ เพราะเมื่อพึงพอใจแล้วก็จะทำให้บุคคลทุ่มเทแรงกาย แรงใจทำงานอย่างเต็มที่
อันจะทำให้ผลงานดี และสร้างความพึงพอใจแก่บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

สุเมธ แสงนันท (2541 : 9) กล่าวว่า การบุคคลที่จะประสบความสำเร็จมาก หรือ น้อย
ชนะมากกว่าแพ้ มีความสุขมากกว่าความทุกข์ จะต้องเกิดมาจากการสร้างสรรค์ตัวเอง หรือ พัฒนา
ตนเอง เนื่องจากคนเราเกิดมาต้องสู้ ถ้าไม่สู้ต้องแพ้ และแพ้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเรียกว่า แพ้ชีวิต
และโดยธรรมชาติแล้วคนเราต้องมีการปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในชีวิต
อยู่เสมอเพื่อให้ชนะเกมชีวิต ดังนั้นความสำเร็จในชีวิต คือ ผลของความมุ่งมั่นของชีวิตที่สมหวัง
ซึ่งพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ มีเงินใช้ มีชื่อเสียง และได้ทำงานที่รัก ชอบ หรือ
พอใจ

นิเวศน์ เหมวชิรวรากร (2542 : 13) ให้ความหมายของความสำเร็จว่า เป็นสิ่งทั้งดงามและ
สิ่งที่ดี ๆ ทั้งหลาย ความมั่งคั่งส่วนตัวที่รวมถึงการมีบ้านหรู มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ การได้
ท่องเที่ยวพบประสบการณ์ใหม่ ๆ ความมั่นคงทางการเงินสำหรับภรรยาและลูก การได้รับ
การชื่นชมเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนฝูงในวงการธุรกิจ วงสังคม ความเป็นอิสระจากความกังวล

ความกลัว ความคับแค้นใจ และความล้มเหลว และเหนือสิ่งใดความสำเร็จ คือ ความนับถือในตนเอง

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ (2541 : 5) กล่าวว่า บุคคลที่จะเรียกว่าเป็นบุคคลที่ทำงานเก่งได้ควรประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ

1. ทำงานเสร็จแล้ว และถูกต้องเรียบร้อยและละเอียดลออ
2. แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และปัญหาที่ยากลำบากให้ลุ่ลงได้
3. มีความทนทานในการทำงาน ทำงานได้มากกว่าบุคคลโดยปกติ

ม. พุ่มสุวรรณ (2541 : บทนำ) ระบุว่า การประสบความสำเร็จในชีวิตของบุคคลต้องเริ่มต้นที่ตนเอง ซึ่งมีข้อกำหนดของการก้าวไปสู่ความสำเร็จ 2 ประการ คือ

1. การตั้งเป้าหมาย ถ้าบุคคลไม่มีเป้าหมาย ชีวิตจะกว้างขวาง น่าเบื่อ เพราะไม่มีสิ่งท้าทายความสามารถที่จะกระตุ้นความรู้สึกลึกซึ้งขึ้นเรื่อยๆ ที่จะไปถึงจุดที่ตนใฝ่ฝัน
2. การกำหนดวิถีทาง บุคคลต้องกำหนดทิศทาง และขั้นตอนในการสร้างถนนสู่ความสำเร็จด้วยตนเอง ไม่มีใครสามารถทำให้กันได้

ปริญญ์ ดันสกุล (2543 : 18-23) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพต้องเริ่มมาจากความต้องการภายในของบุคคล ประการแรก บุคคลต้องเชื่อมั่นในตนเองที่จะนำเสนอความคิดเห็นอย่างกล้าหาญ ประการต่อมาต้องกล้ารับผิดชอบผลการตัดสินใจของตนเองเสมอ จากนั้นก็จะทำให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปอย่างไม่ลังเล อันจะนำไปสู่การอภิปรายหาแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานและทางออกของปัญหาที่องค์กรประสบอยู่ซึ่งจะพบแสงสว่างในท้ายที่สุด

จากแนวความคิดต่าง ๆ สรุปว่า สิ่งที่จะสะท้อนความสำเร็จในชีวิตของมนุษย์สามารถแบ่งออกได้ 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ 1. มีความสมบูรณ์ด้านเงินทอง ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งอำนวยความสะดวก ได้รับการยอมรับ มีเกียรติยศ ชื่อเสียง การชื่นชมจากเพื่อนมนุษย์ในสังคมเดียวกันหรือสังคมอื่น ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้ในลักษณะรูปธรรมชัดเจน และ 2. มีความสมบูรณ์ทางจิตใจ ได้แก่ การมีสุขภาพจิตที่ดี ไร้ความกังวลต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือเข้ามากระทบกับชีวิต แต่ทั้งนี้มนุษย์จะไปถึงความสำเร็จในชีวิตที่แต่ละบุคคลคาดหวัง หรือตั้งเป้าหมายไว้ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่จะต้องมีการพัฒนาตนเอง อันเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากภายใน คือ เริ่มจากความต้องการของมนุษย์นั่นเอง

2.3.2 แนวคิดการพัฒนาตนเอง

จุดเริ่มต้นที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวไปสู่ความปรารถนาสูงสุดในชีวิต หรือที่รู้จักกันดีว่า “ความสำเร็จในชีวิต” นั้น อาจพิจารณาได้ว่ามาจากหลายสาเหตุ แต่ที่สำคัญเห็นจะเป็นเหตุผลภายในตัวบุคคลเอง ซึ่งสิ่งที่เกี่ยวข้องมากที่สุดก็คือ แรงจูงใจ เพราะแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย แต่เนื่องจากไม่สามารถสังเกตแรงจูงใจได้โดยตรงจึงต้องอาศัยพฤติกรรม การแสดงออกที่สังเกตได้ชัดเจนเป็นเครื่องพิจารณาว่าพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้นมาจากแรงจูงใจใด (สุรางค์ โก้วตระกูล, 2541 : 153) ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุในการพัฒนาตนเองของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ในที่นี้จึงขอนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจมาประกอบเพื่อให้สามารถพิจารณาเหตุผลในการพัฒนาตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

2.3.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow

Maslow (1954 อ้างถึงใน McConnell, James V., 1974 : 630 - 631) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Needs hierarchy theory) อันเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจซึ่งได้รับความนิยมและแพร่หลายในวงการวิชาการ โดยแสดงถึงพฤติกรรมของมนุษย์ว่าเป็นไปตามลำดับขั้นภายใต้สมมติฐานที่มนุษย์มีความต้องการที่ไม่สิ้นสุดเป็นพื้นฐาน อันเป็นแรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ซึ่งความต้องการสามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้น และหากในขั้นต้นไม่ได้รับการตอบสนองของมนุษย์ก็จะไม่เกิดความต้องการในขั้นต่อไป ซึ่งความต้องการดังกล่าวคือ

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiology needs) เป็นความต้องการสิ่งที่จำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต หากร่างกายไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ อันได้แก่ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ขาดโรค การพักผ่อน เป็นต้น
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) สำหรับบางคนอาจหมายถึง การปกป้องคุ้มครองให้พ้นจากภัยธรรมชาติ โรคภัย หรือสงคราม แต่บางคนอาจหมายถึง การเลือกงานที่จะให้ความมั่นคงแก่เขา หรือ เป็นความปรารถนาที่จะได้ทำงานที่มีหลักประกันมั่นคง มีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีวิต และเก็บออมไว้ใช้ในอนาคต (ประภัศร จันทร์พิทักษ์ และคณะ, 2541 : 27)
3. ความต้องการทางสังคม (Social needs) เป็นความต้องการเป็นที่รักของคนอื่นรอบข้าง และต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มทางสังคมว่าตนเองเป็นสมาชิก ซึ่งจะ

ทำให้มนุษย์คลายความรู้สึกเหงา หว่าเหว่ ผู้ที่ประสบความสำเร็จในความต้องการขั้นนี้จะเป็นผู้รู้สึกว่าตนเองเป็นที่รัก ปราบปราม และยอมรับในหมู่บุคคลแวดล้อม

4. ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับในสังคม (Esteem needs) เป็นความต้องการที่ปรารถนาให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ และควรได้รับการยอมรับยกย่อง นับถือจากผู้อื่น มนุษย์ที่ปรารถนาในความต้องการขั้นนี้จะมีความมั่นใจในตัวเองสูง และมองโลกในแง่ดี

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการที่มนุษย์ปรารถนาจะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริง กล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิต ปรารถนาที่จะเป็นคนดี อีกทั้งยังมีสติยอมรับว่าตนเองได้ใช้กลไกในการปรับตัว เพื่อเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ที่เป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้น และมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตน เป็นการกระบวนการที่ไม่มีจุดจบ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนา ตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน เพราะน้อยคนที่จะไปถึงขั้นได้สมบูรณ์ (ราตรี พัฒนรังสรรค์, 2544 : 257)

บุคคลที่บรรลุถึงความต้องการขั้นสุดท้ายของมาสโลว์ มีลักษณะ ดังนี้

- ยอมรับความจริงอย่างมีประสิทธิภาพ ไร้ความขบข้องใจ
- ยอมรับเกี่ยวกับตัวเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขาในลักษณะที่เป็นอย่าง

แท้จริง

- พิจารณาแก้ปัญหารอบด้านทั้งที่อยู่ภายใน และภายนอกตัวเขา
- มีความรู้สึกเป็นมิตรกับบุคคลอื่น
- มีความเป็นประชาธิปไตยฝังลึกอยู่ในจิตใจ
- มีจริยธรรมสูง รับรู้ และ ประเมินปัญหาตามมาตรฐานของศีลธรรม

2.3.2.2 ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg

Herzberg (1966 อ้างถึงใน สร้อยตระกูล (ดิวนานนท์) อรรถมานะ, 2541 : 100- 102) เสนอทฤษฎีสองปัจจัย ที่แสดงให้เห็นว่าเงินค่าจ้าง ไม่ใช่สิ่งเดียวที่กระตุ้นให้มนุษย์ต้องการทำงาน โดย Herzberg ได้แบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจซึ่งจะทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจในการทำงานให้ไปสู่ความสำเร็จไว้ 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยสุขอนามัย หรือ ปัจจัยเพื่อการคงอยู่ (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่รักษา ไม่ให้มนุษย์เกิดความท้อถอย ไม่ต้องการทำงาน หากขาดปัจจัยนี้จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน แต่หากมีไม่ใช่สิ่งที่จะจูงใจให้เกิดความขยันขันแข็งในการเพิ่มขีด

ทำให้มนุษย์คลายความรู้สึกเหงา หว่าเหว่ ผู้ที่ประสบความสำเร็จในความต้องการขั้นนี้จะเป็นผู้รู้สึกว่าตนเองเป็นที่รัก ปราบปราม และยอมรับในหมู่บุคคลแวดล้อม

4. ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับในสังคม (Esteem needs) เป็นความต้องการที่ปรารถนาให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ และควรได้รับการยอมรับยกย่อง นับถือจากผู้อื่น มนุษย์ที่ปรารถนาในความต้องการขั้นนี้จะมีความมั่นใจในตัวเองสูง และมองโลกในแง่ดี

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการที่มนุษย์ปรารถนาจะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริง กล่าวที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิต ปรารถนาที่จะเป็นคนดี อีกทั้งยังมีสติยอมรับว่าตนเองได้ใช้กลไกในการปรับตัวเพื่อเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ที่เป็นที่ท้าทาย น่าตื่นเต้น และมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตน เป็นการกระบวนการที่ไม่มีจุดจบ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพของตน เพราะน้อยคนที่จะไปถึงขั้นได้สมบูรณ์ (ราตรี พัฒนรังสรรค์, 2544 : 257)

บุคคลที่บรรลุถึงความต้องการขั้นสุดท้ายของมาสโลว์ มีลักษณะ ดังนี้

- ยอมรับความจริงอย่างมีประสิทธิภาพ ไร้ความจับข้องใจ
- ยอมรับเกี่ยวกับตัวเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขาในลักษณะที่เป็นอย่าง

แท้จริง

- พิจารณาแก้ปัญหารอบด้านทั้งที่อยู่ภายใน และภายนอกตัวเขา
- มีความรู้สึกเป็นมิตรกับบุคคลอื่น
- มีความเป็นประชาธิปไตยฝังลึกอยู่ในจิตใจ
- มีจริยธรรมสูง รับผิดชอบ และ ประเมินปัญหาตามมาตรฐานของศีลธรรม

2.3.2.2 ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg

Herzberg (1966 อ้างถึงใน สร้อยตระกูล (ศิวยานนท์) อรรถมานะ, 2541 : 100- 102) เสนอทฤษฎีสองปัจจัย ที่แสดงให้เห็นว่าเงินค่าจ้าง ไม่ใช่สิ่งเดียวที่กระตุ้นให้มนุษย์ต้องการทำงาน โดย Herzberg ได้แบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจซึ่งจะทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจในการทำงานให้ไปสู่ความสำเร็จไว้ 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยสุขอนามัย หรือ ปัจจัยเพื่อการคงอยู่ (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่รักษา ไม่ให้มนุษย์เกิดความท้อถอย ไม่ต้องการทำงาน หากขาดปัจจัยนี้จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน แต่ทว่าก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะจูงใจให้เกิดความขยันขันแข็งในการเพิ่มขีด

ความสามารถที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ปัจจัยนี้ ได้แก่ เงินเดือน ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร ความสัมพันธ์กับลูกน้อง ลักษณะการบริหารงาน หลักประกันความมั่นคง สภาพการทำงาน และนโยบายต่าง ๆ เป็นต้น

2. ปัจจัยจูงใจ (Motivator factors) เป็นสิ่งที่สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มขีดความสามารถ และความตั้งใจในการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ปัจจัยนี้ได้แก่ การยอมรับนับถือ ลักษณะความท้าทายของงาน ความรับผิดชอบ และความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น

2.3.2.3 ทฤษฎีการคาดหวังของ Vroom

ขณะเดียวกัน Vroom (1964 อ้างถึงในเอ็ด สารละภูมิ, 2529 : 15) ได้เสนอรูปแบบของแรงจูงใจที่ไม่เฉพาะเจาะจงอยู่กับความต้องการของมนุษย์ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในขึ้น โดยระบุว่าผลผลิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกิดมาจากแรงกดดันสำคัญ 3 ประการ ซึ่งเป็นตัวกำหนดแรงจูงใจในการผลิตของบุคคล ซึ่งระดับแรงจูงใจจะขึ้นอยู่กับแรงกดดันภายในของบุคคล ดังนี้

1. เป้าหมายที่บุคคลจะได้รับโดยเน้นที่จุดประสงค์และเป้าหมายที่เขาต้องการ
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการผลิต และเป้าหมายของแต่ละบุคคลที่ได้รับ โดยผู้ปฏิบัติงานต้องเชื่อมั่นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างปริมาณและคุณภาพของผลผลิตที่ออกมา และการได้รับเป้าหมายที่ปรารถนา
3. บุคคลควรจะมีอิทธิพลต่อผลผลิตของเขา หากเขามีความเชื่อว่าผลผลิตไม่มีอิทธิพลต่อเขา ความพยายามที่จะผลิตอาจลดลง

ทั้งนี้ Vroom ระบุว่า บุคคลจะประเมินความเป็นไปได้ของผลที่จะเกิดขึ้นแล้วจึงดำเนินการปฏิบัติตามที่ตนคาดหวังไว้ซึ่งเขาได้ชี้ให้เห็นว่าการจูงใจการจูงใจขึ้นอยู่กับ การคาดหวังของบุคคลต่อผลที่เกิดขึ้น Vroom ใช้คำว่า วาเลนซ์ (Valence) ซึ่งหมายถึง ความอยากที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ถ้ามีความอยากมากกว่าความไม่อยากระดับค่าของวาเลนซ์เป็นบวก แต่ถ้าบุคคลมีความรู้สึกเฉย ๆ ระดับค่าวาเลนซ์จะเป็นศูนย์ โดยเปรียบเทียบว่าการกระทำของบุคคลจะไปสู่จุดที่คาดหวังนั้นเป็นกลไก (Instrumental) ไปสู่ความสำเร็จ และความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น เรียกว่า ความคาดหวัง (Expectancy) (พยอม วงศ์สารศรี, 2537 : 216)

2.3.2.4 แนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้อง

McClelland (1971 อ้างถึงใน วีรนาถ มานะกิจ, 2533 : 107-108) กล่าวว่า มนุษย์ที่ประสบความสำเร็จสูงนั้นมีลักษณะที่แตกต่างไปจากมนุษย์ทั่วไป 4 ประการ ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบสูง มนุษย์ในลักษณะนี้มีความปรารถนากระทำการต่าง ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอ พิจารณาได้จากการแสวงหาโอกาสเพื่อที่จะได้รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาดัง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. เป็นผู้วางเป้าหมายระดับกลาง ไม่ว่าจะดำเนินชีวิตหรือปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามจะคำนึงถึงความเสี่ยง ทำให้ไม่วางเป้าหมายความสำเร็จไว้สูงเกินไป เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ มากขึ้น

3. ต้องการได้รับข้อมูลย้อนกลับ เพื่อประเมินการปฏิบัติงานว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว อันจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคัดสินใจดำเนินการครั้งต่อไป

4. ต้องการทำงานกับผู้มีความรู้ความสามารถ โดยไม่คำนึงว่าเป็นใคร เพื่อที่จะได้ปรับปรุงตนเองให้มีรู้ความสามารถทัดเทียมกับเขาผู้นั้น ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้เกิดความมานะบากบั่นที่จะประสบความสำเร็จที่สูงขึ้น

ทั้งนี้ McClelland เชื่อว่าสิ่งเร้าที่กระตุ้นพฤติกรรมของคนให้มีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะนั้นขึ้นอยู่กับพลังจูงใจของเขาเกี่ยวกับการรับรู้สองประการเกี่ยวกับสถานการณ์ คือ การคาดหวังของเขาเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมาย และคุณค่าของสิ่งจูงใจซึ่งผูกพันกับเป้าหมายที่มีอยู่

Saccuzzo (1987 : 309) กล่าวว่า ความคาดหวังจะจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้บรรลุความคาดหวังนั้น หรืออธิบายได้ว่าความคาดหวัง (Expectation) คือ การประมาณค่าของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ นอกจากนั้นความคาดหวังยังมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับคุณค่าของเป้าหมายเฉพาะที่บุคคลสนใจ อันผลักดันให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

บุญทัน คอกโรตอง (2538 : 167-170) กล่าวว่า พฤติกรรมปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศมีแนวคิดอยู่หลายประการ ดังนี้

1. การกระทำกิจกรรมใดที่บรรลุความสำเร็จได้ต้องประกอบด้วยความรู้ ความชำนาญ และความสามารถบริหารจัดการได้ดี

2. บุคคลทุกคนที่ประสบความสำเร็จต้องพัฒนาตนเองตามข้อหนึ่งเพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบต่อครอบครัว และต่อองค์กร ซึ่งต้องพยายามรักษาสมดุลในเวลาทำงานระหว่างสองสิ่งนี้ไว้ให้ได้

3. ใครก็ตามที่จะทำงานบรรลุเป้าหมายได้ต้องมีความสามารถในการกระตุ้นจิตสำนึกเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ได้บังคับบัญชาให้เห็นด้วย เห็นพ้อง และเข้าใจ จุดมุ่งหมายในทิศทางเดียวกัน

4. ก่อนลงมือกระทำสิ่งใดต้องมีข้อมูล 2 ด้าน คือ ข้อมูลระดับทั่ว ๆ ไป และข้อมูลที่ละเอียด

5. การทำงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จต้องเข้าใจหลักแรงจูงใจ

6. เมื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวแล้วจะต้องทำความเข้าใจกับความ ต้องการของตนเอง บุคคล กลุ่ม ชุมชน ประเทศ และโลก

7. เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จเป็นเลิศ ทุกองค์การจะต้องเลือก เฝ้าสรรหาเพื่อนร่วมงานที่มีสมองเลิศ เพื่อสร้างผลงานที่ดีมีมาตรฐาน

8. เมื่อทุกอย่างที่กล่าวมาหลอมรวมเป็นกระบวนการเดียวกันจะ กลายเป็นเสมือนกระสุนปืนที่สามารถทะลุทะลวงไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ

Rogers (1963 อ้างถึงใน พวงเพชร วัชรอยู่, 2537 : 13) ให้ความเห็น เอาไว้ว่าคนที่รู้จักตน และพัฒนาตนให้ดีขึ้นนั้นเป็นคนที่มัลักษณะดังนี้

1. ทำงานอิสระตามกำลังความสามารถของตนอย่างเต็มที่
2. มีสัจจะ ปฏิบัติตามความเป็นจริง เพิ่มพูนความสามารถของตนเอง วางตัว และประพฤติตัวถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์ของสังคม
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมที่เป็นแบบฉบับเฉพาะตัว และไม่อาจ คาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับพฤติกรรมได้ง่ายนัก
4. เป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลง และ พัฒนาตนเองเสมอ
5. เป็นที่รู้จักตนเอง และหาสิ่งแปลกใหม่ให้แก่ตนเองเสมอ หลังจากที่ ทำการใดสำเร็จลงไปแล้ว

Blanchard (1967 อ้างถึงในพวงเพชร วัชรอยู่, 2537 : 23) กล่าวถึง ลักษณะคนที่จะสามารถทำงานอย่างได้ผลไว้ดังนี้

1. รู้ว่าตนเองมีกิจไบบ้างที่จะต้องกระทำ
2. คิดหาช่องทางที่จะกระทำกิจแต่ละอย่างให้ดีที่สุด
3. รู้จักลำดับความสำคัญของกิจแต่ละอย่างเพื่อที่จะตัดสินใจว่าควรทำ สิ่งใดก่อนหลัง
4. เลือกวัตถุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม สำหรับกิจกรรมแต่ละอย่าง

5. ทำทุกอย่างตามขั้นตอนและกำหนดเวลาที่ตั้งไว้ให้ดีที่สุดเต็มความสามารถ

6. ติดตามผลและรู้จักประเมินว่าสิ่งใดถูกต้องเหมาะสม หรือต้องปรับปรุงแก้ไขเพียงใด

โดยสรุปแล้วการพัฒนาตนเองให้ไปสู่ความสำเร็จในชีวิตมีจุดเริ่มต้นมาจากตัวบุคคลเป็นสำคัญ โดยอาศัยความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลแล้วลงมือดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบประกอบด้วย

1. การตั้งจุดหมายแห่งความสำเร็จที่ต้องการอย่างแน่ชัด โดยเป็นเป้าหมายที่ท้าทายและสามารถทำให้บรรลุผลได้
2. วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง
3. วางแผน กำหนดขั้นตอนการฝึกฝน ปรับปรุงตนเองเพื่อให้มีคุณลักษณะสู่ความสำเร็จตามสาขาวิชาชีพที่ประกอบการ หรือสังคมที่อยู่อาศัย
4. กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ
5. สำรวจข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำหรับงานหนังสือพิมพ์ซึ่งมีลักษณะที่ต้องการความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ขณะเดียวกันก็ต้องถือความถูกต้อง ครบถ้วนเป็นสำคัญด้วยนั้น นับได้ว่าสร้างความกดดัน ลำบาก เหน็ดเหนื่อยให้แก่บุคลากรเป็นอย่างสูง ดังนั้นการก้าวไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจึงมีความเป็นไปได้ยากมาก หากขาดซึ่งการพัฒนาที่เริ่มจากตัวนักหนังสือพิมพ์เอง

อย่างไรก็ตามการที่บุคคลใดจะได้รับการขนานนาม ยกย่อง ยอมรับ ทั้งจากเพื่อนร่วมงาน องค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หน่วยงานรัฐ เอกชน และประชาชนว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดีและประสบความสำเร็จนอกจากจะต้องอาศัยการฝึกฝน พัฒนาตนเองแล้ว ยังต้องประกอบไปด้วยปัจจัยอีกหลายประการ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีการศึกษาเกี่ยวกับนักหนังสือพิมพ์ในหลากหลายประเด็น เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีผลต่อการพัฒนาสถาบันวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์ให้มีความเจริญก้าวหน้าดำรงอยู่คู่กับสังคมต่อไปอย่างผาสุกในอนาคต

2.3.3 แนวทาง ขั้นตอนการพัฒนาตนเอง

ภิญโญ สาร (2514 : 251) ระบุว่าวิธีการพัฒนามนุษย์ทำได้หลายวิธีตั้งแต่การให้การศึกษาในระบบโรงเรียนซึ่งเป็นการพัฒนามนุษย์ก่อนที่จะออกไปทำงาน ซึ่งเรียกว่า การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติการ (Pre – Service Training) การพัฒนามนุษย์อีกอย่างหนึ่งคือ การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการ (In – Service Training) หมายถึงการให้การศึกษาแก่บุคคลที่กำลังดำรงตำแหน่ง

ใดตำแหน่งหนึ่งอยู่ในหน่วยงาน โดยไม่ต้องลาออกจากงาน และโดยไม่ก่อความเสียหายให้แก่หน่วยงาน ขณะที่บุคคลนั้น ๆ รับการฝึกอบรม ซึ่งวิธีนี้หน่วยงานอาจจัดหรือขอให้หน่วยงานอื่นรับหน้าที่ฝึกอบรมแทนก็ได้ การพัฒนาบุคคลวิธีต่อไป คือ การฝึกฝนตนเองของบุคคลที่กำลังทำงานอยู่ หรือยังอยู่ในระหว่างการทำงานปกติโดยการเรียนทางไปรษณีย์ การซื้อหนังสืออ่านเอง หรือได้พบปะสนทนากับผู้ทรงคุณวุฒิอยู่เสมอซึ่งจัดเป็นการพัฒนาบุคคลด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าหน่วยงานจะจัดให้มีการพัฒนาบุคคลทั้งการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติการ และการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการ แต่ถ้าบุคคลไม่พยายามฝึกฝนตนเองหรือพัฒนาตนเอง การพัฒนาของหน่วยงานก็คงไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เพราะการฝึกฝนหรือพัฒนาตนเองเป็นความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งอาจมีแรงกระตุ้นจากหน่วยงานเป็นสำคัญ

พิสิทธิ์ สารวิจิตร และประพันธ์ ปลิดปลอดภัย (2529 : 78 - 84) กำหนดสูตรการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ เพื่อดูแบบอย่างการสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และการประสบความสำเร็จในการทำงานของเขา แล้วนำมาปรับให้เข้ากับอุปนิสัยของเรา นอกจากนั้นยังช่วยเป็นเครื่องกระตุ้นแรงจูงใจในการปรับปรุงตนเองให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จอีกด้วย
2. เข้าใจชีวิตและการต่อสู้ เข้าใจว่าชีวิตทุกชีวิตต้องมีทั้งความสุขสบายและความลำบากเพียงแต่อาจแตกต่างกันไปในรูปแบบต่าง ๆ การที่เข้าใจในชีวิตจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำให้บุคคลตระหนักที่จะปรับปรุงตนเองเพื่อให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เสมอ
3. ปลุกคุณสมบัติบุคคลสำคัญ เมื่อได้ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญแล้วควรนำความคิดความงามของเขาเหล่านั้นมาปฏิบัติปลูกฝังให้เป็นนิสัย
4. ปลุกใจตนเอง ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะหากไม่กระตุ้นให้ตนเองยอมรับความเป็นจริงของตนเองเสียแล้ว การต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตย่อมเป็นไปได้ยาก และชีวิตคงไม่มีความสำเร็จแน่นอน
5. ส่งเสริมตนเอง คือ การสร้างร่างกาย จิตใจ และความคิด สถิติปัญญา ให้มีความแข็งแกร่ง เพื่อจะได้เผชิญกับปัญหาได้เต็มที่ ลดอาการย่อท้อ หดหู่ หรือสิ้นหวัง

อุบล สาริตกร (2527 : 21 - 22) กล่าวถึงลักษณะของการพัฒนาตนเอง (Self development) หรือ การพัฒนาความเจริญส่วนบุคคล (Personal growth) ไว้ 8 ประการ คือ

1. รับรู้ความจริงของตนเอง บุคคลต้องรู้ว่าตนเองความสามารถด้านใด ระดับใด ซึ่งจะทำให้เขาสามารถตั้งเป้าหมายของตนเองได้อย่างถูกต้อง

2. มีความกล้าที่จะเปิดเผยตนเองอย่างแท้จริง บุคคลต้องใส่ใจความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง และพยายามรวบรวมข้อมูลเพื่อพิจารณาตรวจสอบตนเอง รวมถึงต้องกล้าที่จะกล่าวถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นออกมาโดยปราศจากความกลัว หรือ ความรู้สึกผิด

3. มีความมั่นคงในจิตใจ บุคคลต้องมองความจริงของการเปลี่ยนแปลงชีวิตด้วยจิตใจที่มั่นคง

4. มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน บุคคลต้องระลึกอยู่เสมอว่าตนเองใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ไม่ยึดติดอยู่กับเหตุการณ์ในอดีตรวมทั้งไม่กังวลกับอนาคตที่ยังมาไม่ถึง

5. มีความเป็นตัวของตัวเอง บุคคลต้องมีความรู้สึกเป็นอิสระในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากการยึดติดหรือพึ่งพิงบุคคลอื่น

6. รับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือนสิ่งที่พบเผชิญให้เป็นไปตามความคาดหวัง หรือความต้องการของตนเอง แม้จะก่อให้เกิดความเจ็บปวด หรือไม่สบายใจก็ตาม

7. มองชีวิตอย่างมีคุณค่า ซึ่งจะทำให้รู้สึกสดชื่นในการมองและใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมรอบข้าง และสังคม

8. ยอมรับและเข้าใจผู้อื่นอย่างแท้จริง บุคคลที่ได้รับการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างเป็นธรรมชาติ และมีความจริงใจ

พจนี เพชรบูรณิน (2528 : 11) เสนอตัวแบบของการพัฒนาตนเองไว้ในรูปของบันไดจำนวน 9 ขั้น ดังนี้

1. ความตั้งใจจริงที่จะพัฒนาตนเอง
2. การมีอุดมการณ์แห่งชีวิต
3. การมีทัศนคติ ความประพฤติ และนิสัยที่ดี
4. การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
5. การเพิ่มประสบการณ์และความสามารถ
6. การมีสุขภาพร่างกาย และจิตใจดี
7. การประกอบอาชีพที่ชอบธรรม
8. การทำประโยชน์แก่สังคม
9. ความสมหวังของชีวิต

การพัฒนาตนเองตามขั้นตอนดังกล่าวมีอุดมการณ์มุ่งหวังไปสู่ความสมหวังของชีวิต แต่ทว่าในทางปฏิบัติบางขั้นตอนอาจปฏิบัติไปพร้อมกันได้ เช่น การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การเพิ่มประสบการณ์และความสามารถ และการมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2537 : 11-23) กล่าวว่า การก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้ บุคคลจะต้องไม่พ่ายแพ้ต่ออารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ดังนั้นคุณสมบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ในชีวิตควรประกอบด้วย

1. การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คือ มีความสามารถในการควบคุมตนเองให้มีความมั่นคง สุขุม ไม่หวั่นไหวง่ายเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง เป็นคนรอบคอบไม่ด่วนตัดสินใจสิ่งใด บนพื้นฐานอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัว
2. รู้จักจุดอ่อนในชีวิตที่เป็นอุปสรรคต่อการบังคับตนเอง คือ สามารถอดทน หรือยับยั้ง อารมณ์โกรธ ความกลัว ความเครียด และสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่จะทำให้ตนเองแสดงลักษณะ ไม่พึงประสงค์ออกมาในสถานการณ์หนึ่งซึ่งอาจนำไปสู่หายนะแห่งชีวิตได้
3. เริ่มต้นด้วยการมีเป้าหมายและมีสติปัญญา คนที่ปรารถนาความสำเร็จในชีวิต จำเป็นต้องฝึกบังคับตนเองโดยใช้หลักการที่เริ่มจากการยึดเป้าหมายที่ตนเองวางไว้ จากนั้นจึง วิเคราะห์ผลดี ผลเสียก่อนตัดสินใจ
4. ยอมรับพฤติกรรมที่เป็นจริง และแก้ไขตนเอง ผู้ที่จะประสบความสำเร็จต้อง ไม่โทษ หรือโยนความผิดให้แก่ผู้อื่น เพราะพฤติกรรมเช่นนี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนรู้ ที่จะบังคับและควบคุมตนเองอย่างมาก
5. ฝึกตนเองให้มีวินัยเสมอ คือ รู้ว่าตนเองจะกระทำสิ่งใด เมื่อใด และอย่างไรต่อ เหตุการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาว่าเหตุการณ์นั้นมีความสำคัญเพียงใด คำนวณค่าไหมที่จะ เข้าไปเกี่ยวข้องกับอนาคตต่อเป้าหมายชีวิตที่ตั้งไว้ให้สำเร็จ /ล้มเหลวหรือไม่
6. ไม่ยอมให้อารมณ์มีอำนาจเหนือเหตุผล ใฝ่ในการฟัง ช้าในการพูด และช้า ในการโกรธ

จากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จ ในชีวิตหรือการทำงานได้นั้นจะต้องเริ่มจากการพัฒนาตนเองเป็นอันดับแรก และการพัฒนาตนเอง จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดต้องประกอบด้วย

1. การเข้าใจตนเองว่ามีความชอบ ความถนัด และความสามารถในด้านใด
2. การวางเป้าหมายที่ชัดเจน
3. การกำหนดแนวทางเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายนั้น
4. การสร้างวินัยในตนเอง เพื่อให้ปฏิบัติภารกิจไปได้ตามแนวทางกำหนดไว้
5. การแสวงหาความรู้เพื่อเดินไปตามแนวทางที่ถูกต้องอยู่เสมอ
6. การเข้าใจบุคคลรอบข้าง และสภาพแวดล้อมอย่างที่เป็นจริง หลีกเลี่ยงการหนีปัญหา
7. การใช้เหตุผลในการตัดสินใจปัญหา และหาทางออก

8. ไม่หยุดนิ่งที่จะพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มธุริน ศิริทัฬห (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษา การพัฒนาตนเองของบุคลากรสถานีวิทย์โทรทัศน์แห่งประเทศไทยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะการพัฒนาตนเองด้านการพัฒนาอุปนิสัยเริ่มตั้งแต่การสำรวจอุปนิสัยของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่ขาดความกระตือรือร้น ทั้งที่มีจุดหมายการทำงานเพื่อความก้าวหน้า สามารถพัฒนาให้เป็นสมาชิกในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีความสามารถพึ่งตนเองและเป็นที่พึ่งต่อคนอื่น ยกเว้นภาวะการพัฒนาตนเองด้านการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นส่วนคน มีทัศนคติการทำงานร่วมกันค่อนข้างน้อย ทำให้ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันเพื่อการทำงานในลักษณะที่มีจุดหมายเดียวกันองค์กรต่ำ ขาดความสัมพันธ์ที่มาจากจิตใจที่แท้จริง

ส่วนวิธีการแสวงหาความรู้ พบว่าวิธีการพัฒนาตนเองที่ได้ผล คือ ผู้พัฒนาตนเองมีความสนใจฝึกฝนตนเองจากการศึกษาต่อ การอ่านหนังสือ การติดตามการนำเสนอของสื่อต่างๆ รวมทั้งพบปะพูดคุยกับบุคคลภายนอก ส่วนวิธีที่หน่วยงานจัดให้ เช่น การอบรม ประชุม สัมมนา และการศึกษาดูงาน รวมทั้งการมอบหมายงานพิเศษ ด้านปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาตนเองนั้นพบว่า นโยบายการบริหารที่ยังไม่ชัดเจนมีผลต่อการพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างยิ่ง

รวีพิมพ์ กิ่งวัฒนานันท์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทางวิชาชีพกับบทบาทการรายงานข่าวของนักข่าวหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ พร้อมกับสำรวจบทบาท และการทำหน้าที่รายงานข่าวพิจารณาจากการทำหน้าที่นายประจักษ์วาร โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์จากการตอบแบบสอบถามของนักข่าวเศรษฐกิจจำนวน 118 คน จากหนังสือพิมพ์ 26 ฉบับ และวิเคราะห์ทัศนคติของผู้รู้และผู้เกี่ยวข้องกับการรายงานข่าวเศรษฐกิจจากการสัมภาษณ์เจาะลึก 4 คน ได้ผลว่านักข่าวเศรษฐกิจมีเหตุการณ์ตัดสินใจเข้าสู่อาชีพนักข่าวเพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคม รองลงมาเพราะมีความมุ่งมั่นที่จะทำอาชีพนี้มานานแล้ว ส่วนบทบาทในการรายงานข่าวมีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ และมีการเรียบเรียงเขียนข่าวด้วยตนเอง การคัดเลือกข่าวเน้นผลกระทบต่อสังคมมากที่สุด และเห็นว่าการอ้างแหล่งข่าว ปกปิด หรือคลุมเครือในการรายงานข่าวสามารถทำได้ เพื่อให้ นำข้อมูลมาเสนอต่อสาธารณะ และนักข่าวส่วนมากเห็นด้วยกับการเน้นสิทธิการรับรู้ของประชาชนมากกว่าสิทธิส่วนตัวของผู้ตกเป็นข่าว และไม่เห็นด้วยกับการที่นักข่าวจะเป็นนักประชาสัมพันธ์ให้แหล่งข่าว

ขณะที่ผู้รอบรู้เกี่ยวกับการรายงานและวิเคราะห์ข่าวเห็นว่านักข่าวเศรษฐกิจโดยทั่วไปมีพัฒนาการที่ดีขึ้น แต่ยังคงขาดความรู้ และนักข่าวต้องพัฒนาเป็นนักวิชาชีพโดยเริ่มจากตัวเอง ซึ่งต้องมีองค์กรหนังสือพิมพ์และองค์กรวิชาชีพสนับสนุนการฝึกอบรม ส่วนการทำข่าวมีอุปสรรคการเข้าถึงข้อมูล ในเรื่องจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับจิตสำนึกส่วนบุคคล และความเข้มงวดขององค์กร

วรากรณ์ เจริญพานิช (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในการเลือกตั้ง สส.2544 : กรณีการหาเสียงในระบบห้วคะแนน จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 15 คน พบว่า พฤติกรรมการเสนอข่าวของสื่อมวลชนจะนำเสนอโดยให้ข้อเท็จจริงทั้งหมดเมื่อต้องการให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ให้ข้อเท็จจริงบางส่วนเมื่อต้องการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน หาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เมื่อเป็นเรื่องสำคัญ และมีโอกาสที่จะทำให้ผู้ตกเป็นข่าวเสื่อมเสีย ขณะที่ไม่นำเสนอข่าวเมื่อข้อเท็จจริงที่ได้มีลักษณะไม่ชอบมาพากล โดยการนำเสนอข่าวสื่อมวลชนคาดหวังจะให้ความรู้ จุดประกาย กคตัน แก่ผู้เกี่ยวข้อง แต่ไม่ต้องการชี้นำ

รัชนก สมศักดิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวัฒนธรรมการทำข่าว เปรียบเทียบระหว่างนักข่าวรุ่นใหม่ รุ่นกลาง และรุ่นอาวุโส พบว่า วัฒนธรรมการทำข่าวการเมืองระหว่างนักข่าวทั้ง 3 รุ่น มีความแตกต่างกันในเชิงแนวคิดและวิธีปฏิบัติ โดยมีปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมความสำนึกในวิชาชีพ นโยบายองค์กร พื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของนักข่าวเป็นปัจจัยกำหนด วัฒนธรรมการทำข่าวของนักข่าวรุ่นใหม่ และรุ่นกลางให้เปลี่ยนแปลงไปจากนักข่าวรุ่นอาวุโส โดยวิธีปฏิบัติของนักข่าวรุ่นใหม่ และรุ่นกลางมีลักษณะของการร่วมมือกันในการทำงานข่าวมากขึ้น อาทิ การช่วยกันเขียนข่าว ส่งข่าว รวมทั้งการคัดลอกข่าวโดยที่นักข่าวรุ่นอาวุโสมักจะต่างคนต่างทำในลักษณะแข่งขันกันทำให้ข่าวของตนโดดเด่นจากคนอื่น

ส่วนวัฒนธรรมในเชิงแนวคิดนั้นนักข่าวรุ่นใหม่และรุ่นกลางเปลี่ยนแปลงไปเป็นการทำงานโดยคำนึงถึงตนเองเป็นหลัก และมักมองว่าการรับของกำนันหรือของข้าราชการแหล่งข่าวเป็นเรื่องของสินน้ำใจ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมูลค่าของที่ได้รับ หากมีมูลค่ามากเกินไปก็จะไม่รับ ขณะที่นักข่าวรุ่นอาวุโสส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรางวัลจากแหล่งข่าว และมีความรักในอาชีพมาก เกรงครัดในหลักจริยธรรมยืนหยัดอยู่บนอุดมการณ์ของนักหนังสือพิมพ์ “ซื้อไม่ขาย ขอไม่ให้” อันเป็นที่ยึดถือปฏิบัติจากนักหนังสือพิมพ์รุ่นเก่า ๆ ที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา

พรชัย ปุณณวัฒนาพร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการควบคุมจริยธรรมหนังสือพิมพ์ และผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 14 คน พบว่าผู้ให้ข้อมูลทุกคนทราบถึงวัตถุประสงค์การจัดตั้งและเข้าใจว่าสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นจากความเห็นพ้องต้องกันของเจ้าของหรือผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ และผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ

วิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์มากที่สุด โดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้แสดงบทบาทควบคุมจริยธรรมมากกว่าการส่งเสริมด้านการศึกษอบรมด้านวิชาการ ซึ่งการพิจารณาเรื่องที่ได้รับร้องเรียนจะเน้นการใช้หลักนิติศาสตร์ตามธรรมเนียมการปกครอง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ พร้อมเปิดโอกาสให้นักหนังสือพิมพ์ที่ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ส่วนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาตินั้นเกี่ยวข้องกับ การขาดการประชาสัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์ สร้างความเข้าใจแก่คนทั่วไปถึงบทบาทหน้าที่ของสภาฯ ส่วนการอบรม สัมมนา เผยแพร่ความรู้ทางด้านจริยธรรมให้กับองค์กรสมาชิก และผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ยังไม่สามารถทำได้เต็มที่โดยเฉพาะในต่างจังหวัด

สุมิตรา หาญปัญญาพิชิต (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “จรรยาบรรณของนักข่าวในทัศนะของนักสื่อสารมวลชน” พบว่านักสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่มีการรับรู้บทบาทสื่อมวลชนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และมีระดับจรรยาบรรณของนักข่าวในทัศนะของนักสื่อสารมวลชนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นยังพบว่าปัจจัยด้านรายได้ ระยะเวลาที่ทำงาน การรับรู้บทบาทของสื่อมวลชน และยังมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น ตำแหน่งงาน และประเภทสื่อที่สังกัดไม่มีความสัมพันธ์กับระดับจรรยาบรรณของนักข่าวในทัศนะของนักสื่อสารมวลชนเลย

จากผลการศึกษาได้เสนอให้มีการเผยแพร่จรรยาบรรณของนักข่าวให้กว้างขวางทั้งในกลุ่มของนักสื่อสารมวลชนและสาธารณชนทั่วไปเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและปฏิบัติหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชน และควรจัดให้นักสื่อสารมวลชนมีการตรวจสอบกันเอง โดยจัดตั้งองค์กรกลางของสื่อมวลชน เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานอย่างจริงจังและใกล้ชิด รวมทั้งควรจัดอบรมให้ความรู้แก่นักสื่อสารมวลชน โดยองค์กรต้นสังกัดเป็นผู้จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเนื้อหาที่ต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อนำเสนอข่าวให้เห็นประโยชน์ต่อสาธารณชนถูกต้อง แม่นยำ เป็นกลาง มีเนื้อหา รายละเอียดชัดเจนและหลากหลายทุกด้าน

จินตนา ดันสุวรรณนนท์ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมองของนักหนังสือพิมพ์พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่นักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลต่อการขาดความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรมมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยในด้านความคลุมเครือของปัญหาทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ รองลงมา คือ ปัจจัยอันเกิดจากธรรมชาติในการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ (ข้อจำกัดทางด้าน

เวลา) และปัจจัยในด้านมาตรการและกลไกในการตรวจสอบควบคุมกันเองในแวดวงวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ปัจจัยด้านผู้อ่านก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมาก

ในส่วนของทัศนคติและความคิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อจรรยาบรรณวิชาชีพ หนังสือพิมพ์พบว่านักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อจรรยาบรรณวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในทางบวก โดยเห็นว่าจรรยาบรรณมีประโยชน์ช่วยในการเป็นแนวทางแก้ปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้น และจรรยาบรรณยังสามารถควบคุมความประพฤติให้นักหนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

รสนันท์ สรรเสอาด (2541 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการเลือกสรร การกำหนดเนื้อหา รูปแบบ และตำแหน่งหน้าในการนำเสนอ คือ ปัจจัยภายในองค์กรหนังสือพิมพ์ ได้แก่ นโยบายของหนังสือพิมพ์ เจ้าของ บรรณาธิการ และหัวหน้าข่าว ผู้สื่อข่าว รวมถึงการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ที่เป็นคู่แข่งกัน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านคุณค่าข่าว สถานการณ์ด้านมลพิษในสิ่งแวดล้อม และแหล่งข่าว เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเสนอเช่นเดียวกัน

เทวินทร์ ประทุมวงษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ความตระหนักของผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ต่อจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าว : ศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย” ได้ข้อสรุปว่า ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการเสนอข่าวอยู่ในระดับสูง โดยการศึกษาพบว่าระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ และปัจจัยอื่น เช่น อายุ อายุการทำงาน ตำแหน่งงาน อาชีพรอง ไม่ความสัมพันธ์กับความตระหนักของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ต่อจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าว

ชมพกา ณ สงขลา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจินตภาพและสัมพันธภาพระหว่างนักข่าวกับนักประชาสัมพันธ์ในฐานะแหล่งข่าว ในการรายงานข่าวด้านเศรษฐกิจ ผลปรากฏว่านักข่าวเศรษฐกิจ กับนักประชาสัมพันธ์ต่างมีจินตภาพหรือแนวโน้มในการรับรู้ซึ่งกันและกันในแง่สถานภาพทางวิชาชีพ การปฏิบัติงาน จรรยาบรรณ และความรับผิดชอบ รวมทั้งลักษณะความร่วมมือใกล้ชิด หรือเป็นอิสระต่อกัน อันจะเอื้ออำนวย หรือเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการทำหน้าที่รายงานข่าวสารด้านเศรษฐกิจ – ธุรกิจให้มีคุณภาพถูกต้องเที่ยงตรงในทิศทางที่ค่อนข้างไปทางลบมากกว่าทางบวก

ส่วนลักษณะสัมพันธภาพในการรายงานข่าวตามความคิดเห็นทั้งของนักข่าวเศรษฐกิจ และนักประชาสัมพันธ์ต่างระบุว่าอยู่ในระดับเป็นอิสระต่อกันค่อนข้างมาก คือ มีความเป็นส่วนตัว

หรือมีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกันบ้างเป็นบางครั้งแต่น้อยมาก ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ว่านักข่าวกับนักประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพต่อกันในลักษณะขึ้นต่อกันมากกว่าเป็นอิสระต่อกัน

กรกช สุรกุล (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมือง พบว่า ปัจจัยที่น่าจะมีส่วนช่วยเสริมในการเปิดประเด็นข่าว 3 ลำดับแรก คือ ประสิทธิภาพการทำข่าว แหล่งข่าว และมุมมองในการคัดเลือกข่าว ส่วนปัจจัยที่มีส่วนช่วยเสริมในการทำข่าวการเมือง 3 ลำดับแรก คือ ความรู้ความสนใจทางด้านการเมือง ความร่วมมือของแหล่งข่าว และแรงจูงใจในการทำข่าว

วิไลลักษณ์ แสงสุขเจริญ (2539 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้คติการหน้าที่และสัมพันธภาพที่มีต่อกันระหว่างนักการเมืองกับนักข่าวพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ของนักการเมืองกับนักข่าวเป็นไปในทิศทางลบเหมือนกัน โดยนักข่าวมองว่านักการเมืองเป็นผู้ที่ไม่จริงใจ เห็นแก่ตัว ก้าวร้าว ลำเอียง ในขณะที่นักการเมืองมองนักข่าวว่าเป็นผู้ที่ค่อนข้างคอร์รัปชัน (หาประโยชน์โดยมิชอบ) ก้าวร้าว และอคติ โดยที่ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพ และองค์กรที่สังกัดของนักการเมืองกับนักข่าวมีผลทำให้การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทด้านการเสนอข่าว บทบาทในเรื่องสัมพันธภาพรัฐบาลกับหนังสือพิมพ์ เสรีภาพและความรับผิดชอบ และการนิยามข่าวแตกต่างกัน

รัตนภรณ์ ศรีอำพันธ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาความเห็นเกี่ยวกับการหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวสายการเมืองศึกษาเปรียบเทียบสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์พบว่า ความเห็นของผู้สื่อข่าวประเภทสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบส่วนใหญ่มีความเห็นใกล้เคียงกันจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 บางกรณีดังนี้

1. ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวสายการเมืองในเรื่อง บรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว มีส่วนในการตัดสินใจเลือกประเด็นข่าวที่น่าเสนอ ซึ่งผู้สื่อข่าวของสื่อแต่ละประเภทมีความเห็นแตกต่างกัน
2. ความเห็นในเรื่องการสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือในการปฏิบัติงานข่าวภาคสนามของผู้สื่อข่าวจากองค์กรสื่อ ผู้สื่อข่าวแต่ละประเภทสื่อมีความเห็นที่แตกต่างกัน
3. ความเห็นในเรื่องการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติผู้สื่อข่าวแต่ละประเภทสื่อมีความเห็นแตกต่างกัน

กฤติยา รุจิโชค (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาของการรายงานข่าวสืบสวน : กรณีศึกษาข่าวผู้ค้ายาเสพติด พบว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการรายงานข่าวสืบสวน กรณีข่าวผู้ค้ายาเสพติด ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

จรัสพิมพ์ อรรถนพพร (2539 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้และความตระหนักของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมและงานกระบวนการยุติธรรม : ศึกษากรณีผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สายอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สายอาชญากรรมมีความตระหนักต่อการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมในระดับปานกลาง โดยตัวแปรอายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความรู้ และความตระหนักถึงผลกระทบในการเสนอข่าวอาชญากรรมแต่อย่างใด

จิตติมา นิยมสรวญ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความตระหนักของบรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับการเสนอข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย พบว่าปัจจัยเกี่ยวกับเพศ อายุ สาขาวิชาที่จบการศึกษา สังกัดหนังสือพิมพ์ ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการนำเสนอข่าวด้านสิ่งแวดล้อมของบรรณาธิการข่าว และผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์รายวันเลย แต่อย่างไรก็ตามพบว่าระดับการศึกษาเท่านั้นที่มีต่อความตระหนักดังกล่าว โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในทิศทางที่สอดคล้องกัน

อรพรรณ มูลจันทร์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำเสนอพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย โดยสรุปผลว่า ลักษณะพาดหัวข่าวมักเป็นคำที่เน้นน้ำหนักให้ผู้อ่านรู้สึกข่าวมีความเข้มข้น ประเภทข่าวที่พาดหัวข่าวนำเสนอข่าวการเมืองมากที่สุดตามด้วยข่าวอาชญากรรม ข่าวราชการ ส่วนในประเด็นความเป็นกลางของหัวข่าวปรากฏว่าพาดหัวข่าวส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.1 ไม่ความเป็นกลางในการนำเสนอประเด็นหรือสาระ คือ มีการสอดแทรกความคิดเห็น หรือความรู้สึกส่วนตัวของผู้เขียนพาดหัวข่าวลงไปด้วย ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 28.3 เป็นพาดหัวข่าวที่มีความเป็นกลาง

อุราเพ็ญ ตรียางค์กุล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา จริยธรรมของผู้ผลิตข่าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์ ต่อการเสนอข่าวความรุนแรง พบว่า กลุ่มผู้บริหารงานข่าวเท่านั้นที่มีบทบาทต่อการคัดเลือกข่าว และลำดับความสำคัญของข่าว แต่ในส่วนของการความรุนแรงที่ปรากฏในข่าวนั้นกลุ่มผู้ผลิตทุกคนมีส่วนร่วมกันกำหนด

2.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

2.5.1 **วิธีชีวิตนักหนังสือพิมพ์** หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่เป็นลักษณะเฉพาะของนักหนังสือพิมพ์อันยึดถือปฏิบัติ และสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็นวิธีการคิด และวิธีการปฏิบัติ

2.5.2 **วิธีการคิด** หมายถึง ทักษะต่อแนวทาง หรือ จุดยืนในการทำงานของนักหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับรายงานข่าว วิเคราะห์วิจารณ์เหตุการณ์ เพื่อมุ่งรับใช้สังคมอย่างเป็นธรรม โดยยึดความถูกต้องยุติธรรม มีความคิดที่มุ่งทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว

2.5.3 **วิธีการปฏิบัติ** หมายถึง แนววิธีการทำงานที่กระทำจริงในการเป็นนักหนังสือพิมพ์ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับเวลา โดยเป็นการทำงานที่เน้นความรับผิดชอบเพื่อให้งานสำเร็จ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และยังสามารถช่วยพัฒนาการทำงานของตนเองในทุกขั้นตอนของกิจกรรมที่สำคัญในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย

- ขั้นตอนการเตรียมตัวก่อนออกไปทำข่าว สารคดี บทความ บทวิจารณ์ มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมของทีมงาน การเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ การเตรียมความพร้อมของข้อมูลเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าว
- ขั้นตอนการคัดเลือกประเด็นข่าว สถานการณ์เพื่อนำเสนอในรูปแบบของงานเขียนทางวารสารศาสตร์ต่าง ๆ เช่น ข่าว สกู๊ป สารคดี บทความ บทวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การศึกษาข้อมูลภูมิหลังของสถานการณ์ การปรึกษาทีมงาน หรือ กองบรรณาธิการ
- ขั้นตอนการเขียนข่าว บทความ สารคดี บทวิจารณ์ มีกิจกรรมสำคัญ คือ การพิจารณารูปแบบการเขียนขององค์การหนังสือพิมพ์ที่สังกัด
- ขั้นตอนการนำเสนอผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น เช่น การเสนอประเด็นข่าวต่อกองบรรณาธิการเพื่อให้ได้พาดหัวข่าวหน้าหนึ่ง หรือสกู๊ปหน้าหนึ่ง กิจกรรมที่สำคัญ คือ การคำนึงถึงข้อจำกัดด้านเวลา การปรึกษาหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการ
- ขั้นตอนการรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว ได้แก่ ผลกระทบของข่าว หรือบทความที่มีต่อกลุ่มต่าง ๆ ของสังคม กิจกรรมที่สำคัญ คือ การติดตามข่าวที่เสนอออกไปทั้งในหนังสือพิมพ์ของตนเอง และหนังสือพิมพ์ในสังกัดอื่น

2.5.4 **นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ** หมายถึง ผู้ที่ทำงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการหาข่าว รายงานข่าว ตรวจสอบข่าว แก้ไขข่าว คัดเลือกข่าว หรือควบคุมการนำเสนอข่าว ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์การหนังสือพิมพ์ต้นสังกัดว่ามีความโดดเด่นในด้านการทำงาน ความรู้

ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งอิงตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมหนังสือพิมพ์ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541

2.5.5 การพัฒนาตนเอง หมายถึง การเสริมสร้างตนเองให้มีร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่เอื้อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี (เช่น การมองโลกในแง่ดี การเปิดรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น และความมั่นคงเป็นธรรม) และมีความรู้ ทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์ อันจะเป็นผลให้ตนเองประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ

2.5.6 แนวทางการพัฒนาตนเอง หรือ การเสริมสร้างคน หมายถึง วิธีการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคนไปในทิศทางที่เสริมสร้างร่างกาย ความรู้ ทักษะความสามารถและจิตใจของบุคคล ให้มีความเหมาะสมแก่การทำงาน ได้แก่ การสังเกต การสอบถาม การค้นคว้าเอกสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ การติดตาม ข้อมูลจากสื่อมวลชน การเข้ารับการฝึกอบรม / สัมมนา และการเข้ารับการศึกษที่จัดโดยองค์กรการศึกษา สถาบันฝึกอบรม หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนอื่น

2.5.7 ผู้สื่อข่าว หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ค้นหาข่าวสาร ข้อมูล ที่เกิดขึ้นในสังคม แล้วนำมารายงาน นำเสนอในรูปแบบของการเขียนด้วยหลักการที่มุ่งเน้นความสำคัญของเหตุการณ์ ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ซึ่งต้องมีความตื่นตึ่งดึงดูดใจผู้อ่าน โดยไม่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ หรือแต่งขึ้นมาจากจินตนาการ หรือความต้องการของผู้สื่อข่าวเอง

2.5.8 ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่รับข่าวสาร ข้อมูลจากผู้สื่อข่าวแล้วนำมาตรวจสอบ แก้ไข ให้ถูกต้องตามหลักการไวยากรณ์ เพื่อให้ข่าวสาร ข้อมูลนั้นเกิดความสละสลวยในถ้อยคำ สั้น กระชับ เข้าใจง่ายแก่ผู้อ่าน

2.5.9 หัวหน้าข่าว หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่คัดเลือก หรือ นำข่าวสาร ข้อมูล ซึ่งผู้ช่วยหัวหน้าข่าวคัดเลือกแล้วมาทำการพาดหัวข่าว นอกจากนั้นยังมีหน้าที่วางแผนการทำงาน และจัดประชุมฝ่ายข่าวเพื่อค้นหาประเด็นของข่าวสาร ข้อมูล หรือปรากฏการณ์ที่สำคัญในสังคมเพื่อมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวไปค้นหารายละเอียดมารายงาน รวมถึงต้องติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ภายนอกองค์กรด้วยในบางโอกาส ซึ่งได้แก่ นักการเมือง นักธุรกิจ นักประชาสัมพันธ์ และประชาชน

2.5.10 บรรณาธิการ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของฝ่ายข่าวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์กรหนังสือพิมพ์ โดยรับผิดชอบต่อการฟ้องร้องทางกฎหมายกรณีองค์กรหนังสือพิมพ์ไปกระทำการหมิ่นประมาทต่อบุคคลอื่นให้ได้รับความเสียหาย และจะเป็นผู้ตรวจสอบข่าวสาร ข้อมูลที่หัวหน้าข่าวนำเสนออีกครั้ง ก่อนตัดสินใจให้ตีพิมพ์ อีกทั้งบรรณาธิการยังต้องรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายการทำงาน หรือ รับนโยบายการทำงานจากนายทุน มาแปรเป็นแนวทางปฏิบัติ

บทที่ 3

วิธีการศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษา โดยอาศัยกระบวนการและวิธีการของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย

1. **ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร** ได้แก่ ตำรา หนังสือเล่ม วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ บทความ รายงานการวิจัย ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหมายของวิถีชีวิต ลักษณะของวิถีชีวิต สื่อมวลชน บทบาทของสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ คุณลักษณะของนักหนังสือพิมพ์ จรรยาบรรณนักหนังสือพิมพ์ การพัฒนาตนเอง ตลอดจนแนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จ แล้วนำไปประมวล เรียบเรียง จัดลำดับความคิดที่สำคัญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยนำไปปรึกษาผู้รู้ อันได้แก่ นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ และอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้จริง

2. **ศึกษาภาคสนาม** โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ตามคุณสมบัติของการเป็นตัวแทนที่เหมาะสม คือ นักหนังสือพิมพ์ที่องค์กรหนังสือพิมพ์ต้นสังกัดระบุว่ามีความเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ โดยได้รับการยกย่องเชิดชูจากเพื่อนร่วมงาน และวงการวิชาชีพ ทั้งนี้คุณสมบัติดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกนักหนังสือพิมพ์ดีเด่นของสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยเป็นเกณฑ์ในการจัดทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือไปยังกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ 4 แห่ง คือ หนังสือพิมพ์ประเภทเน้นคุณภาพ 2 แห่ง และหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม 2 แห่ง เพื่อให้คัดเลือกนักหนังสือพิมพ์ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว (หรือใกล้เคียง) จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้แนวประเด็นคำถามที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเอกสารข้างต้นเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

การศึกษาวิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเป็นนักหนังสือพิมพ์ซึ่งมีอายุการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และองค์กรหนังสือพิมพ์ต้นสังกัดระบุว่ามิ คุณสมบัติเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จควรได้รับการยกย่องเชิดชูจากเพื่อนร่วมงาน และวงการวิชาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 18 คน โดยพยายามกระจายให้มีจำนวนใกล้เคียงกัน แบ่งออกเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่สังกัดองค์กรหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นคุณภาพ 2 ฉบับ จำนวน 9 คน และนักหนังสือพิมพ์ที่สังกัดองค์กรหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม 2 ฉบับ จำนวน 9 คน

3.3 การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

สำหรับการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญนั้น ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการติดต่อกับสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยเพื่อขอทราบหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักหนังสือพิมพ์ดีเด่น จากนั้นจึงนำเกณฑ์ดังกล่าวมาจัดทำหนังสือถึงกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ เพื่อขอความร่วมมือในการคัดเลือกนักหนังสือพิมพ์ที่มีคุณสมบัติตรงหรือใกล้เคียงกับหลักเกณฑ์ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จากนั้นผู้วิจัยจึงติดต่อขอสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตามประเด็นคำถามที่เตรียมไว้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการ Snowball technique เพื่อเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญด้วย กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ติดต่อนักหนังสือพิมพ์รุ่นพี่ที่รู้จัก และผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่ได้เข้าไปสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อขอรายชื่อนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จในองค์กรที่บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติงานอยู่ ตลอดจนแนวทางในการเข้าพบ ซึ่งการกระทำเช่นนี้ทำให้ได้เข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคนต่อ ๆ ไปจนครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 18 คน

3.4 แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

3.4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

- อายุ
- ศาสนา
- ระดับการศึกษาสูงสุด
- สาขาที่จบการศึกษา
- สถาบันที่จบการศึกษา
- ภูมิลำเนา
- สถานภาพสมรส
- จำนวนบุตร
- ความสัมพันธ์ในครอบครัว
- อาชีพบิดา มารดา ภรรยา /สามี
- อาชีพหลัก / อาชีพเสริม
- ประสบการณ์การทำงาน / อาชงาน

3.4.2 วิธีชีวิตนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

3.4.2.1 วิธีการคิด

- ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์
- ทักษะต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ / นักหนังสือพิมพ์ ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์
- ทักษะต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ / นักหนังสือพิมพ์ หลังเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ระยะ 1 – 2 ปี
- ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ การแสดงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน
- ทักษะต่อการปฏิบัติหน้าที่ในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ครั้งแรก
- ความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ ครั้งแรก

1) วิธีการคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม

- การคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง องค์กรหนังสือพิมพ์ กับ แหล่งข่าว (ระดับ / รูปแบบ / ความเหมาะสม)
- ความสำคัญระหว่างความจริงที่เกิดขึ้นกับความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์
- ความสำคัญระหว่างการนำเสนอ วิพากษ์ วิจารณ์ เหตุการณ์อย่างตรงไปตรงมา กับ อันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเอง และครอบครัว
- ความสำคัญระหว่างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแหล่งข่าว (เช่น แหล่งข่าวเป็น พ่อ แม่ พี่ น้องญาติสนิท หรือ เพื่อนสนิท) กับ การนำเสนอความถูกต้องที่สังคมควรรับรู้
- ความเกี่ยวข้องกับนายทุน (เช่น เจ้าของ หรือ ผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์) กับ การปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่อาจทำให้เกิดปัญหาในการแสดงบทบาทหน้าที่ต่อมวลชน และปัญหาส่วนตัวตามมา

2) วิธีการคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม

- อาชีพนักหนังสือพิมพ์มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับมากมาย
- อาชีพนักหนังสือพิมพ์สามารถนำไปสู่ความมั่งคั่ง ความมีชื่อเสียง และอำนาจทางสังคมอื่น ๆ
- การรับของขวัญ ของกำนัล จากแหล่งข่าวเนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ กับ การแสดงบทบาทหน้าที่ และปัญหาทางจรรยาบรรณที่อาจเกิดขึ้น (สำนึกการรับรู้)
- ทักษะต่อมูลค่าของกำนัลที่ได้รับจากแหล่งข่าว (ระดับมูลค่าที่ถือ / ไม่ถือ เป็นความผิดทางจรรยาบรรณ)
- ความสำคัญระหว่างค่าตอบแทนกับหลักจรรยาบรรณที่ต้องนำเสนอความจริงต่อสาธารณชน

3) วิธีการคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (เช่น ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว เป็นต้น)

- ความสำคัญระหว่างสิทธิการรับรู้ของประชาชนกับสิทธิส่วนตัวของผู้ตกเป็นข่าว

- ทักษะต่อการทำข่าวที่ผู้ตกเป็นข่าว หรือ แหล่งข่าวไม่ต้องการเปิดเผย ข้อมูลสู่สาธารณชน (ความเหมาะสมที่จะกระทำงานนั้น ควรทำ / ไม่ควรทำ)
- ทักษะต่อการอ้างอิงแหล่งข่าวปกปิด หรือคลุมเครือในการรายงานข่าว (ทำได้ / ทำไม่ได้ / เหตุผล)
- ทักษะเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสำคัญที่สาธารณชนควรรับรู้กับผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งข่าว

3.4.2.2 วิธีการปฏิบัติ

1) ขั้นตอนการเตรียมตัวก่อนออกปฏิบัติงาน (ทำข่าว

สารคดี บทความ บทวิจารณ์)

1.1) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของตนเอง

- การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย (วิธีการ / ระยะเวลา)
- การเตรียมความพร้อมด้านข้อมูล (วิธีการ / ระยะเวลา)
- การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ (วิธีการ / ระยะเวลา)
- การเตรียมความพร้อมด้านทักษะ ความชำนาญ ในกรณีปฏิบัติงานพิเศษ (วิธีการ / ระยะเวลา)

1.2) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของทีมงาน

- การเลือกทีมงาน (หลักเกณฑ์ / วิธีการที่ใช้ / ผู้คัดเลือก)
- การประชุมทีมงาน (หลักเกณฑ์ / วิธีการที่ใช้ / ผู้ดำเนินการ / ระยะเวลา / เนื้อหา)
- การจัดหน่วย / บุคลากรเพื่อประสานงานต่าง ๆ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)
- การจัดแบ่งความรับผิดชอบ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)

1.3) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์

- การตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำงาน เช่น เครื่องพิมพ์ คอมพิวเตอร์กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / ผู้ดำเนินการ)
- การแก้ไขปัญหากรณีอุปกรณ์ไม่สามารถใช้งานได้ทันท่วงที (วิธีการ / ผู้ดำเนินการ)

1.4) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของข้อมูล / เนื้อหา ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าว

- การจัดเก็บข้อมูลของเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / ผู้ดำเนินการ)
- การสืบค้น รวบรวมข้อมูล (วิธีการ)
- การสืบค้นข้อมูล กรณีที่เป็นข้อมูลเก่า แต่เวลาปฏิบัติงานมีอยู่อย่างจำกัด (วิธีการ / ผู้ดำเนินการ / แหล่งข้อมูล / ระยะเวลา)
- การวิเคราะห์ความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ของข้อมูล (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / ผู้ดำเนินการ / ระยะเวลา)
- การวางแผนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เช่น ประกอบการสัมภาษณ์ (วิธีการ)

2) ขั้นตอนการคัดเลือกประเด็นข่าว

2.1) กิจกรรมการศึกษาข้อมูลภูมิหลังของ สถานการณ์

- วิธีการศึกษาข้อมูลภูมิหลังของสถานการณ์
- หลักการ / วิธีการเชื่อมโยงข้อมูลภูมิหลัง กับ สถานการณ์ปัจจุบัน และ คาดการณ์ผลที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

2.2) การปรึกษาทีมงาน หรือ กองบรรณาธิการ

- การปรึกษาหัวหน้าข่าว หรือ บรรณาธิการข่าว (วิธีการ)
- การปรึกษาทีมงาน หรือ กองบรรณาธิการ กรณีปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกสถานที่ และมีเวลาที่จำกัด (หลักเกณฑ์ / วิธีการ รูปแบบการนำเสนอ / ระยะเวลา)
- วิธีการแก้ไขปัญหากรณีที่ต้องคัดเลือกประเด็นข่าว แต่ไม่สามารถติดต่อ หรือมีข้อจำกัดในการติดต่อกับหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการ

3) ขั้นตอนการเขียนข่าว บทความ สารคดี บทวิเคราะห์

3.1) กิจกรรมการพิจารณารูปแบบการเขียนของ องค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

- นโยบาย / หลักเกณฑ์ / รูปแบบการเขียนขององค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

- การเลือกระหว่างรูปแบบการเขียนที่ถูกต้องตามหลักการเขียน กับ รูปแบบการเขียนที่องค์กรหนังสือพิมพ์กำหนด ในกรณีนี้อาจทำให้เกิดปัญหาต่อตนเอง และจริยธรรมนักหนังสือพิมพ์ (หลักเกณฑ์ / วิธีการตัดสินใจเลือก)
- วิธีการ / รูปแบบการเขียนที่คุ้นเคย หรือใช้ประจำจนถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

4) ขั้นตอนการนำเสนอผลงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น

4.1) กิจกรรมการคำนึงถึงข้อจำกัดด้านเวลา และ

การปรึกษาหัวหน้าข่าว / ทีมงาน

- รูปแบบ / วิธีการ การนำเสนอประเด็นข่าวต่อหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการเพื่อให้เห็นความสำคัญจนสามารถตีพิมพ์ในหน้าหนึ่ง หรือ เป็นข่าวนำของหน้าหนังสือพิมพ์ที่รับผิดชอบ
- ลักษณะอุปสรรคด้านเวลาต่อการนำเสนอประเด็นข่าวต่อหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการเพื่อให้ได้พาดหัวหน้าหนึ่ง หรือ เป็นข่าวนำของหน้าหนังสือพิมพ์ที่รับผิดชอบ
- วิธีการแก้ไขอุปสรรคด้านเวลาต่อการนำเสนอประเด็นข่าวต่อหัวหน้าข่าว หรือกองบรรณาธิการ
- วิธีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากบุคคล (เช่น การขัดแย้งกันของความคิด) ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอประเด็นข่าวต่อหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการ กรณีข่าว หรือ เหตุการณ์นั้นสามารถเป็นข่าวเด่นได้

5) ขั้นตอนการรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อ

สาธารณชนไปแล้ว

5.1) กิจกรรมการติดตามข่าวที่เสนอออกไปทั้งใน

หนังสือพิมพ์ของตนเอง และหนังสือพิมพ์

ในสังกัดอื่น

- การติดตามข่าวที่ตนเองทำในหนังสือพิมพ์ของตนเอง และ หนังสือพิมพ์อื่น (วิธีการ / รูปแบบ / ระยะเวลา / ช่องทาง)
- รูปแบบข้อผิดพลาดหรือปัญหาที่เกิดขึ้น (ปัญหาการสะกดอักษร / การตกหล่นของประโยค / การอ้างอิงแหล่งข่าว)
- วิธีการแก้ไขปัญหากรณีตกข่าว (โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสำคัญที่สังคมให้ความสนใจ)

- วิธีการ / รูปแบบการแก้ไขข้อผิดพลาดกรณีเกิดปัญหาหรือผลกระทบที่รุนแรงต่อแหล่งข่าว หรือ ผู้ตกเป็นข่าว (การสืบค้นข้อมูลลึกลงไปกว่าเดิม / การลงข่าวแก้ไขข้อผิดพลาด / การลงประกาศขอโทษ)

3.4.3 แนวทางการพัฒนาตนเอง / เสริมสร้างตนเอง

3.4.3.1 การพัฒนาตัวร่างกาย

- การจัดเวลาในการทำงาน และ พักผ่อน (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / ผู้จัด)
- การบริโภค (หลักเกณฑ์ / วิธีการเลือกอาหาร / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การออกกำลังกาย (การจัดเวลา / ประเภทกีฬา / ระยะเวลา / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การแก้ไขปัญหากรณีมีเวลาพักผ่อน หรือ ออกกำลังกายจำกัด (วิธีการ / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)

3.4.3.2 การพัฒนาจิตใจให้พร้อมในการเกิดฉั้พันรภาพที่ดี

- การตั้งเป้าหมายความสำเร็จในการประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / เป้าหมาย)
- การมองสถานการณ์ และปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน (ลักษณะ / หลักเกณฑ์ / วิธีการ)
- การผ่อนคลายความเครียดอันเนื่องมาจากการทำงาน (วิธีการ / รูปแบบ / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การฝึกฝนจิตใจ หรือ การฝึกฝนสมาธิให้มั่นคงเมื่อพบสถานการณ์เฉพาะหน้า และปัญหาต่าง ๆ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)
- การควบคุมอารมณ์เมื่อเกิดความขัดแย้ง หรือ ต้องได้แย้งประเด็นการทำงานกับทีมงาน หัวหน้างาน (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)
- การเปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากทีมงาน หัวหน้างาน (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)

3.4.3.3 การพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ

- การสำรวจ ปรับปรุง ฝึกฝนตนเองให้มีความกระตือรือร้น ขยัน อดทน ช่างสังเกต กล้าวิพากษ์วิจารณ์ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ รูปแบบ)
- การสร้างความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวิทยาการต่าง ๆ (วิธีการ)

- การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนข่าว บทวิเคราะห์ – วิจารณ์
สารคดี รายงานพิเศษ (วิธีการ / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การอ่านหนังสือ ตำรา ประเภทต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (ประเภท
หนังสือ / การจัดหา / ระยะเวลา)
- การดู และฟังรายการวิทยุ โทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์เพื่อเสริมให้ความรู้
(การเลือกคลื่น สถานีส่ง / รายการ)
- การพบปะพูดคุยกับนักวิชาการ นักวิชาชีพในวงการต่าง ๆ (ช่องทาง /
วิธีการ / หลักการ)
- การสืบค้นหาข้อมูล เพิ่มพูนความรู้จากเทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอที)
(ช่องทาง / วิธีการ / หลักการ / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการเพิ่มทักษะในการทำงาน เช่น การเขียนข่าว
บทความ สารคดี หรือสื่อบุคคล (วิธีการเข้าร่วม / ผู้จัด ผู้สนับสนุน /
ประโยชน์ที่ได้รับ)
- การศึกษาคู่ ดูงาน อบรมสัมมนาเพิ่มเติมยังสำนักข่าวในต่างประเทศ
(วิธีการเข้าร่วม / ผู้จัด ผู้สนับสนุน / ประโยชน์ที่ได้รับ)

3.4.4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเองสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบ ความสำเร็จ

- ข้อเสนอแนะต่อนักหนังสือพิมพ์ (หลักเกณฑ์ วิธีการคิด การปฏิบัติ)
- ข้อเสนอแนะต่อนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจก้าวเข้ามาสู่อาชีพ
นักหนังสือพิมพ์ (การเตรียมพร้อม / หลักเกณฑ์ วิธีการคิด การปฏิบัติ)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ คือ

1. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ
รวมกันกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ตามแนวประเด็นคำถามที่จัดเตรียมไว้
2. การสังเกต ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม โดยพิจารณา
ประกอบบริบทต่าง ๆ ทั้งด้านเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
โดยผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในเวลา สถานที่ที่แตกต่างกัน
เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นคำถาม และจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการจดบันทึกในภายหลัง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญบันทึกเทปเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ด้วย โดยมีข้อตกลงว่าจะไม่นำข้อมูลเสียงที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวไปเผยแพร่ก่อนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญอนุญาต

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมดมาทำการพรรณนาวิเคราะห์ประกอบแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งได้ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารแล้วมาเป็นแนวทางสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักเหตุและผลประกอบบริบท พร้อมใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบเพื่อให้เนื้อหา มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องวิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 18 คน ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และนำข้อมูลมาตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเส้า โดยผู้วิจัย ได้รวบรวมและเรียบเรียงนำเสนอผลการศึกษา แบ่งออกเป็น 8 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์ไทยปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ส่วนที่ 3 กรณีตัวอย่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ส่วนที่ 4 เหตุผลการเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 5 ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วย ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อน เข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน และแนวโน้มการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ 6 วิธีการคิดในการทำงานหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วย วิธีการคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม วิธีการคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม และวิธีการคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว

ส่วนที่ 7 วิธีการปฏิบัติในการทำงานหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วย รูปแบบการทำงานในระยะเริ่มต้นอาชีพนักหนังสือพิมพ์ จำนวนเวลาการทำงานรอบวัน การคัดเลือกประเด็นข่าว การตรวจสอบความ น่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวร้ายวันทั่วไป การตรวจสอบความ น่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวประเภทสืบสวนสอบสวน หรือข่าวเจาะ การเขียนข่าว บทความ สารคดี และการรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว

ส่วนที่ 8 การพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การพัฒนาตนเองด้านร่างกาย การพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะความสามารถ กิจกรรมที่กระทำเมื่อว่างเว้นจากการทำงาน กิจกรรมที่ชอบกระทำเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และวิธีการแก้ปัญหาเมื่อเกิดความเครียด

4.1 สถานภาพหนังสือพิมพ์และนักหนังสือพิมพ์ไทยปัจจุบัน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2388 ที่ได้มีหนังสือพิมพ์ฉบับแรกกำเนิดขึ้นบนผืนแผ่นดินไทยจนถึงปัจจุบันเวลาล่วงเลยมากกว่า 158 ปี หนังสือพิมพ์ได้พัฒนาควบคู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด แม้ในช่วงระยะแรกจะถูกควบคุมจากอำนาจรัฐ แต่หนังสือพิมพ์และคนทำหนังสือพิมพ์ต่างดิ้นรนแสวงหาเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงแก่สังคมตลอดมา

พัฒนาการในระยะแรกนั้นถือว่าเป็นยุคมืดของหนังสือพิมพ์และนักหนังสือพิมพ์ก็ว่าได้ เนื่องจากปริมาณการอ่านออกเขียนได้ยังมีน้อย ประกอบกับหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งใหม่สำหรับสังคมไทยทำให้ไม่สู้ได้รับความนิยมมากนัก แต่ต่อมาเมื่อปริมาณการอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นยอดขายหนังสือพิมพ์ก็เริ่มขยายตัวตามไปด้วยจนภาครัฐหันมาพิจารณาการควบคุมหนังสือพิมพ์ที่มุ่งนำเสนอข่าวสารความจริงจนบ่อยครั้งกระทบต่อภาพพจน์ของรัฐจนนำไปสู่การออกกฎหมายเพื่อควบคุมหนังสือพิมพ์อย่างเข้มงวดขึ้น โดยเฉพาะในยุคที่ประเทศไทยตกอยู่ภายใต้การปกครองของคณะรัฐบาลเผด็จการทหาร

แต่เมื่อสังคมโลกมีแนวโน้มพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมในระบบประชาธิปไตยมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ก็เกิดขึ้นกับประเทศไทยโดยมีการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ไปสู่เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 มาถึงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 จนนำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนและขับไล่อำนาจเผด็จการทหารให้ไปอยู่ยังฐานอำนาจเดิมได้ในปี พ.ศ. 2540 จนในที่สุดประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้น ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้หนังสือพิมพ์มีความสำคัญในฐานะเป็นสื่อที่ช่วยนำเสนอข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมไปสู่ประชาชนเพื่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ จนปฏิเสธไม่ได้เลยว่าหนังสือพิมพ์มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนในปัจจุบันไม่มากนักน้อย

ขณะเดียวกันในด้านระบบเศรษฐกิจโลกที่มีความเสรีของการเคลื่อนย้ายทุนและรายได้มากขึ้น ทำให้ข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความได้เปรียบให้แก่บุคคลและธุรกิจที่ต้องการแสวงหาความมั่งคั่งจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เพราะการมีข้อมูลที่มากกว่าอาจทำให้บุคคลหรือธุรกิจประสบความสำเร็จได้ภายในไม่กี่ปาติ บทพิสูจน์ชัดเจนที่สุดเห็นจะเป็นกิจกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีข้อมูลพร้อมในทุกด้านจะมีความได้เปรียบในการเสนอราคาซื้อขายเพื่อทำกำไรจากราคาหุ้นโดยไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานมากเหมือนการทำงานสมัยก่อน ซึ่งปัจจุบันผู้ที่ร่ำรวยติดอันดับมหาเศรษฐีโลกและมหาเศรษฐีอันดับหนึ่งของประเทศไทยต่างก็ร่ำรวยด้วยมูลค่าหุ้น และการมีข้อมูลที่มากกว่าคู่แข่งนั่นเอง

ดังนั้นหนังสือพิมพ์ในฐานะสื่อมวลชนที่สามารถให้ข้อมูลรายละเอียด และมีเสรีภาพมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่นจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก และด้วยความสำคัญนี้เองทำให้ธุรกิจหนังสือพิมพ์มีการพัฒนาการอย่างรวดเร็ว จากอดีตเป็นหนังสือพิมพ์ที่ผลิตออกขายในย่านหัวเมืองใหญ่ รูปแบบไม่ทันสมัย ต้องปรับเปลี่ยนมาเป็นการผลิตให้มีปริมาณมากขึ้น สีสันสดสวยเพื่อดึงดูดใจผู้อ่าน ขณะเดียวกันก็ต้องนำเสนอข่าวสารอย่างเจาะลึกเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงธุรกิจ และพยายามหาวิธีดึงดูดความสนใจผู้อ่านให้หันมาซื้อหนังสือพิมพ์เป็นประจำเพื่อให้ธุรกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้อาชีพนักหนังสือพิมพ์จึงเป็นอาชีพที่สร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำ แตกต่างไปจากอดีตที่อาชีพนี้ไม่สร้างรายได้ให้แก่บุคคลมากนักจนทำให้มีคำกล่าวกันในสังคมไทยว่า “นักหนังสือพิมพ์ไส้แห้ง”

คำพูดดังกล่าวคงต้องจบสิ้นลง หากพิจารณาจากสถานภาพหนังสือพิมพ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรง และเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันมีองค์กรหนังสือพิมพ์เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มากถึง 5 กลุ่ม ที่กล่าวเช่นนี้เพราะหนังสือพิมพ์มีการขยายรูปแบบธุรกิจที่เพิ่มขึ้นมีบริษัทย่อยแตกแขนงออกไปรับผิดชอบในธุรกิจเฉพาะจำนวนมาก เช่น ธุรกิจหนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ธุรกิจจัดจำหน่ายที่นอกจากจะวางแผนการตลาดเฉพาะหนังสือพิมพ์ตนเองแล้วยังรับจ้างวางแผนการตลาดและจัดจำหน่ายให้แก่หนังสือพิมพ์อื่นๆ ด้วย นอกจากนี้บางกลุ่มยังขยายธุรกิจออกไปจากธุรกิจหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นพื้นฐานในเบื้องต้นไปสู่ธุรกิจวิทยุ และโทรทัศน์

ปัจจุบันกลุ่มหนังสือพิมพ์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อระดมทุนมาขยายธุรกิจ คือ กลุ่มผู้จัดการ เจ้าของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ผู้จัดการรายสัปดาห์ นิตยสารผู้จัดการรายเดือน กลุ่มมติชน เจ้าของหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ประชาชาติ ข่าวสด มติชนรายสัปดาห์ กลุ่มเนชั่น เจ้าของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น (ภาษาอังกฤษ) กรุงเทพธุรกิจ คมชัดลึก กลุ่มบางกอกโพสต์ เจ้าของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (ภาษาอังกฤษ) โพสต์ทูเดย์ และกลุ่มทราฟฟิคคอนเนอร์ เจ้าของหนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์

ดังนั้นกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์นอกจากจะมีความสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงแก่สังคมแล้วยังเป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาล และยังสามารถสร้างผลตอบแทนในอัตราที่สูงให้แก่ นักหนังสือพิมพ์ผู้ปฏิบัติงานได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอาชีพอื่น อันเป็นเหตุผลทำให้สถานภาพทางเศรษฐกิจของนักหนังสือพิมพ์เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตหรือคนในสาขาอาชีพอื่นมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

อย่างไรก็ตามปัจจุบันนอกจากนักหนังสือพิมพ์จะเป็นอาชีพที่สร้างรายได้จำนวนมากแล้ว ในด้านการยอมรับต้องถือว่าเป็นอาชีพที่สังคมให้การยอมรับและไว้วางใจมากขึ้น พิจารณาได้จาก

ปริมาณยอดจำหน่าย จำนวนหนังสือพิมพ์ที่เพิ่มขึ้น และการที่เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจเลือกเรียนวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และวารสารศาสตร์มากขึ้น นอกจากนั้นยังมีการรวมตัวกันขององค์กรหนังสือพิมพ์ทั่วประเทศจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นเพื่อควบคุมการแสดงบทบาทของหนังสือพิมพ์ให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมที่ต้องการให้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่น่าเสนอข่าวสาร ความรู้ วิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างสร้างสรรค์ ยังเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ว่าหนังสือพิมพ์ได้รับความยอมรับจากทั้งประชาชนผู้อ่าน และผู้ที่ทำงานอยู่ในวงการเองเพื่อรักษาความไว้วางใจที่ได้รับจากประชาชนผู้อ่านให้คงอยู่ต่อไป โดยปัจจุบันมีสมาชิกสังกัดสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทั้งสิ้น 35 องค์กรหนังสือพิมพ์ ดังนี้

หนังสือพิมพ์เกียฮั่วตงจ้วน (ศิรินคร) กลุ่มคู่แข่ง หนังสือพิมพ์โคราชรายวัน กลุ่มฐานเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์รายวัน (ใหม่) หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์ไทยไฟแนนเชียล (ข่าวหุ้น) หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กลุ่มเนชั่นมัลติมีเดีย ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง กลุ่มผู้จัดการ กลุ่มมติชน ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์ข่าวสด และหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ หนังสือพิมพ์โลกวันนี้ (ในเครือบริษัทวิญญะจักรคลาสสิฟายด์ส จำกัด) หนังสือพิมพ์สยามกีฬารายวัน หนังสือพิมพ์ชิงจงเอียน หนังสือพิมพ์สยามรัฐ หนังสือพิมพ์สายกลาง หนังสือพิมพ์ชิงเสียนเยอะเป้า หนังสือพิมพ์เอเชียนิวส์ไทม์ หนังสือพิมพ์บิสิเนสไทย หนังสือพิมพ์ภาคเหนือรายวัน หนังสือพิมพ์สมาร์ทนิวส์ หนังสือพิมพ์โฟกัสภาคใต้ หนังสือพิมพ์เชียงราย หนังสือพิมพ์สากล หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ หนังสือพิมพ์นครเชียงราย หนังสือพิมพ์หัวหินสาร หนังสือพิมพ์เสรีรายวัน หนังสือพิมพ์ดอกเบี๋ยธุรกิจ และหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์

แม้จะมีการจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและบัญญัติธรรมบัญญัติ เพื่อควบคุมจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ แต่ปัญหาการละเมิดจริยธรรมก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ในวงการหนังสือพิมพ์อย่างต่อเนื่องจนทำให้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติต้องออกแถลงการณ์ตักเตือนเพื่อสร้างความตระหนักต่อคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามในส่วนของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในฐานะสมาคมวิชาชีพก็ได้ละเลยการสร้างขวัญกำลังใจแก่นักหนังสือพิมพ์ที่ทุ่มเทร่างกายแรงใจให้แก่การทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม อันสะท้อนออกมาเป็นรางวัลผลงานข่าวที่ยอดเยี่ยมเป็นประจำทุกปี โดยแบ่งออกเป็น

- รางวัล “อิสรา อมันตกุล” ประเภทข่าวยอดเยี่ยม ของมูลนิธิอิสรา อมันตกุล
- รางวัลข่าวอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมดีเด่น ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

- รางวัลชมเชยข่าว ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
- รางวัลข่าวยอดเยี่ยมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

- รางวัล “อิสรา อมันตกุล” ประเภทภาพข่าวยอดเยี่ยม ของมูลนิธิอิสรา อมันตกุล
- รางวัลชมเชยภาพข่าว ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
- รางวัลพิราบน้อย ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ทั้งนี้กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาพรวมปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีสถานภาพเป็นองค์กรธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ มีการแข่งขันกันอย่างต่อเนื่อง นักหนังสือพิมพ์ในฐานะผู้ปฏิบัติงานจึงได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในอัตราที่สูงตามความรุ่งเรืองของธุรกิจจนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นๆ นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ยังได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น พิจารณาจากยอดขาย จำนวนหนังสือพิมพ์ และการเลือกเรียนสาขาวิชาการนิเทศศาสตร์ และวารสารศาสตร์ของเยาวชนที่เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีภาระหน้าที่ละเมิดคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการรวมตัวกันขององค์กรหนังสือพิมพ์จัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเพื่อเป็นเวทีกลางในการควบคุมจริยธรรมของวงการหนังสือพิมพ์ไทยก็ตาม

4.2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

จากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ จากองค์กรหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม 9 คน องค์กรหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ 9 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน แบ่งเป็นเพศชาย 17 คน (ร้อยละ 94.44) เพศหญิง 1 คน (ร้อยละ 5.56) อายุระหว่าง 30 – 40 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 44.44) อายุระหว่าง 41 – 45 ปี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 16.67) อายุระหว่าง 46 – 50 ปี จำนวน 2 คน (ร้อยละ 11.11) อายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 16.67) อายุมากกว่า 61 ปี จำนวน 2 คน (ร้อยละ 11.11)

จากข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญดังกล่าวพบว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจำนวนถึง 17 คน (ร้อยละ 94.44) เป็นเพศชาย มีเพียงคนเดียวเท่านั้น (ร้อยละ 5.56) ที่เป็นหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการงานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ต้องทุ่มเทเวลา แรงกาย ลำบาก บางครั้งต้องออกไปทำงานยังสถานที่ห่างไกล หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เสี่ยงอันตรายมาก เช่น การชุมนุมประท้วงต่อต้านท่อก๊าซต่อต้านอำนาจเผด็จการ ฯลฯ ประกอบกับไม่สามารถกำหนดเวลาทำงาน

ตายตัวได้จึงอาจเป็นเหตุผลให้ผู้ชายเหมาะสมที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ ๆ ดังกล่าวมากกว่าเพศหญิง

แม้ในสังคมปัจจุบันจะยอมรับถึงความเท่าเทียมกันในหลายด้านระหว่างชายกับหญิง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ทักษะความสามารถ แต่กระนั้นความแข็งแรงด้านร่างกายต่อการกระทำกิจกรรมบางประเภทดังเหตุการณ์ที่กล่าวไว้ข้างต้น ก็ยังต้องยอมรับว่าอุปสรรคในเรื่องเพศนับเป็นปัจจัยสำคัญและมีผลให้นักหนังสือพิมพ์หญิงได้รับมอบหมายหรือเข้าร่วมมีบทบาทในการทำงานน้อยกว่าชาย ซึ่งส่วนใหญ่เหตุการณ์ดังกล่าวมักเป็นประเด็นปัญหาที่สังคมสนใจและให้การติดตาม ซึ่งหากได้รับการนำเสนอถ่ายทอดออกมาในช่วงเวลาที่ถูกต้อง เช่น ขณะที่รัฐบาลกำลังดำเนินนโยบายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังจนนำไปสู่การคิดค้นแนวทางแก้ปัญหา ข่าวสารนั้นก็มักจะได้รับการยกย่องชื่นชมจากประชาชนและสมาคมวิชาชีพจนเป็นผลทำให้นักหนังสือพิมพ์ผู้อยู่เบื้องหลังได้รับอานิสงส์ความดีไปด้วย ซึ่งนักหนังสือพิมพ์เหล่านั้นก็มักเป็นเพศชาย

ด้านอายุของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจากผลการศึกษาพบว่า มีช่วงอายุระหว่าง 30 – 40 ปี จำนวนถึง 8 คน (ร้อยละ 44.44) เป็นที่น่าพิจารณาได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จดังกล่าวได้ผ่านพ้นชีวิตการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งบุคคลมักสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในช่วงอายุประมาณ 21 – 22 ปี และเข้าสู่ชีวิตการทำงานบนเส้นทางอาชีพนักหนังสือพิมพ์มาอย่างน้อยประมาณ 8 ปี ซึ่งยังถือเป็นช่วงวัยหนุ่มสาวที่มีความแข็งแรงด้านร่างกาย รวมถึงความรื้อนแรงทางความรู้ อุดมการณ์ของตนเองในการมุ่งมั่นทำงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ให้เป็นผลสำเร็จ

นอกจากนั้นยังเป็นช่วงที่วิชาความรู้ยังคงสดใหม่ ซึ่งเมื่อประกอบเข้ากับไฟแห่งความต้องการไปสู่เป้าหมายตามอุดมการณ์ในตนเองแล้วอาจทำให้เกิดความมุ่งมั่นเดินหน้าทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ วิชาการความรู้ที่ถูกบ่มเพาะจากร่วมหาวิทยาลัยจึงถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ก่อให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น ผลงานข่าวสะท้อนปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในสังคมขณะนั้นยังชัดเจน ตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง ประกอบไปด้วยข้อมูลรอบด้าน ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว และผู้ที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ตลอดจนมีการนำข้อมูลจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นกลางมาเสนอประกอบการตัดสินใจของประชาชนในการให้ความเชื่อถือข่าวนั้นอย่างรอบด้านซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นจากความสมบูรณ์ของร่างกาย และแรงผลักดันในตนเองของนักหนังสือพิมพ์วัยหนุ่มวัยสาวดังกล่าว

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 100.00) มีภูมิลำเนาเดิมเป็นคนภาคเหนือ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 16.67) ภาคกลาง จำนวน 9 คน (ร้อยละ 50.00) ภาคใต้ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 11.11) โดยในจำนวนนี้

15 คน (ร้อยละ 83.33) มีสถานภาพสมรส ส่วนอีก 3 คนสถานภาพโสด (ร้อยละ 16.67) ในจำนวนผู้ที่มีสถานภาพสมรส จำนวน 12 คน (ร้อยละ 80.00) ปรากฏว่าคู่สมรสประกอบอาชีพแม่บ้าน จำนวน 1 คน (ร้อยละ 6.67) รับราชการ หรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ และอีก 2 คน (ร้อยละ 13.33) ทำงานบริษัทธุรกิจเอกชน ส่วนอาชีพบิดา มารดา ประกอบอาชีพรับราชการ หรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจมีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.78) ประกอบอาชีพธุรกิจเอกชน หรือค้าขายมีจำนวน 13 คน (ร้อยละ 72.22)

ข้อมูลข้างต้นพบว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จำนวน 9 คน (ร้อยละ 50.00) มีภูมิลำเนาเป็นชนภาคกลาง และ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) เป็นคนภาคใต้ ซึ่งน่าพิจารณาว่านักหนังสือพิมพ์ที่มีภูมิลำเนาในภาคกลางนั้นได้รับความสำเร็จในการประกอบอาชีพเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของการศึกษาครั้งนี้อาจเกิดขึ้นจากความได้เปรียบด้านระยะทางในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและศูนย์กลางด้านต่าง ๆ ที่ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในภาคกลาง โดยเฉพาะกรุงเทพฯ

ดังนั้นจึงทำให้นักหนังสือพิมพ์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางมีโอกาสมากกว่านักหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในภาคอื่นของประเทศ เช่น โอกาสในการได้รับการศึกษา โอกาสในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะช่วงศึกษา ได้แก่ ห้องสมุดที่มีจำนวนมาก และขนาดใหญ่กว่าในส่วนภูมิภาค นอกจากนั้นยังมีโอกาสสัมผัสกับผลงานของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพราะภาคกลางอยู่ใกล้กับกรุงเทพฯ ทำให้ปัญหาหนังสือพิมพ์ขาดตลาด (ตกแผง) มีน้อยมาก ขณะเดียวกันยังสามารถรับชมโทรทัศน์ และวิทยุในจำนวน และรูปแบบรายการที่หลากหลายกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น ดังนั้นโอกาสที่คนภาคกลางมีมากกว่าคนภูมิภาคอื่นจึงอาจเป็นปัจจัยทำให้ผู้สนใจทำงานหนังสือพิมพ์มีโอกาสเข้าสมัครงานมากกว่าโดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำ และในสถานะที่การได้รับความรู้ในระดับสูงจึงทำให้ได้รับคัดเลือกทำงานหนังสือพิมพ์จำนวนมากกว่าคนในภูมิภาคอื่น แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่านอกจากนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะมี ภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคกลางแล้วยังมีนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จซึ่งมีภูมิลำเนาในภาคใต้ของประเทศจำนวนถึง 4 คน (ร้อยละ 22.22) รองลงมาเป็นอันดับที่สอง ซึ่งอาจเกิดจากสภาพภูมิอากาศ และภูมิประเทศที่ค่อนข้างไม่แน่นอน และค่านิยมที่มักให้ความสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจของประเทศจนทำให้คนภาคใต้มีลักษณะที่อดทนต่อความลำบาก และมักค้นคว้าหาโอกาสที่ดีให้แก่ชีวิตน่าจะเป็นปัจจัยให้เขาเหล่านั้นเดินทางเข้ามาศึกษาต่อ หรือหางานทำในกรุงเทพฯ ในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ แม้ว่าตนเองจะมีโอกาสในการศึกษาการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการมีประสบการณ์กับสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ที่น้อยกว่าคนในภาคกลาง แต่ก็ไม่ได้ทำให้คนภาคใต้

ย่อท้อหรือยอมแพ้แก่โชคชะตาของตนเองจนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถไปสู่การประสบความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ได้ในท้ายที่สุด

สถานภาพเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่ควรมองข้าม โดยนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจำนวนถึง 15 คน (ร้อยละ 83.33) มีสถานภาพสมรส มีเพียง 3 คน (ร้อยละ 16.67) ที่ยังคงโสด โดยที่ในกลุ่มสมรสแล้วมีถึง 12 คน (ร้อยละ 66.67) ที่คู่สมรสประกอบอาชีพแม่บ้าน ซึ่งพิจารณาได้ว่าการมีครอบครัวไม่ได้ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการประสบความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ แต่กระนั้นยังเป็นน่านึกว่าการที่กลุ่มสมรสแล้วจำนวน 12 คน มีคู่สมรสเป็นแม่บ้านนั้นน่าจะเกิดจากความต้องการให้คู่สมรสใช้เวลาส่วนใหญ่ดูแลครอบครัวในยามที่ตนเองต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อไม่ต้องการให้เกิดความรู้สึกว่าครอบครัวขาดความอบอุ่น

ด้านระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 9 คน (ร้อยละ 50.00) รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 8 คน (ร้อยละ 44.44) มีเพียง 1 คนเท่านั้นที่จบเพียงมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (ร้อยละ 5.56) ส่วนสาขาที่จบการศึกษานั้นพบว่าเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการหนังสือพิมพ์โดยตรง คือ นิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 33.33) รองลงมา คือ สาขาพัฒนาสังคม จำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.77) ตามมาด้วยสาขา รัฐศาสตร์/นิติศาสตร์ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 16.67) สาขาเศรษฐศาสตร์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 5.56) สาขาศึกษาศาสตร์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 5.56) สาขาวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 5.56)

เป็นน่านพิจารณาว่าครึ่งหนึ่งของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมีการศึกษาขั้นต่ำไม่น้อยกว่าปริญญาตรี ขณะเดียวกันก็จบการศึกษาระดับปริญญาโทถึง 8 คน โดยสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามากที่สุด คือ นิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์ ซึ่งมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสื่อมวลชนโดยตรง ดังนั้นจึงน่าจะเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าสาขาวิชาดังกล่าวมีความสามารถในการ กลั่นกรองคนดี คนมีความรู้ คนมีคุณภาพให้เข้ามาสู่วิชาชีพสื่อมวลชน โดยเฉพาะวงการหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับดีทีเดียว

แต่นอกจากสาขาวิชาการนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์แล้ว ยังมีอีกสาขาวิชาหนึ่ง คือ พัฒนาสังคม ที่น่าจับตามอง เพราะมีจำนวนนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จถึง 5 คนที่จบการศึกษาสาขาดังกล่าว ซึ่งอาจเนื่องมาจากพัฒนาสังคมเป็นศาสตร์ที่มีลักษณะหลากหลาย เป็นการผสมผสานระหว่างวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ไว้ด้วยกันเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อหาสาเหตุการแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการคิด วิธีการมองปัญหาด้วยมุมมองต่าง ๆ และเนื่องจากลักษณะของวิชาพัฒนาสังคมที่กล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับลักษณะการทำงานหนังสือพิมพ์ที่ต้องการความหลากหลายด้านความรู้ และต่างมุมมองต่อประเด็น

ปัญหาสังคมต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงาน จึงน่าจะทำให้นักหนังสือพิมพ์หันมาเรียนในวิชาดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าจับตามองว่าทิศทางการนิยมนในการศึกษาวิชาการพัฒนาสังคมในหมู่นักหนังสือพิมพ์จะเป็นเช่นไรในอนาคต เพราะนับเป็นทางเลือกใหม่ในการเพิ่มพูนทักษะการคิดให้แก่ักหนังสือพิมพ์ได้คิดอีกทางหนึ่งนอกเหนือไปจากศาสตร์ด้านนิเทศ หรือวารสาร ซึ่งได้รับความนิยมในหมู่นักหนังสือพิมพ์มาเป็นเวลาช้านาน

ทั้งนี้ด้านระยะเวลาการทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ปรากฏว่าระยะเวลาการทำงานระหว่าง 16 – 20 ปี มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 33.33) ระยะเวลาการทำงานระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) ระยะเวลาการทำงานระหว่าง 21 – 25 ปี จำนวน 2 คน (ร้อยละ 11.11) ระยะเวลาการทำงานระหว่าง 26 – 30 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 31 ปี มีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 11.11)

ส่วนตำแหน่งงานปัจจุบันของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญปรากฏว่าไม่พบผู้ใดเป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้สื่อข่าว โดยจำนวน 10 คน (ร้อยละ 55.56) มีตำแหน่งหัวหน้าข่าว จำนวน 6 คน (ร้อยละ 33.33) มีตำแหน่งบรรณาธิการข่าว จำนวน 1 คน (ร้อยละ 5.56) มีตำแหน่งบรรณาธิการบทความ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 5.56) มีตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ข้อมูลข่าว

ระยะเวลาการทำงาน และตำแหน่งในการทำงานปัจจุบันถือเป็นปัจจัยสำคัญที่กระทบการประสบความสำเร็จของนักหนังสือพิมพ์อย่างมากปัจจัยหนึ่ง กล่าวในส่วนของระยะเวลาการทำงาน จากผลการศึกษาพบว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 33.33) มีอายุการทำงานอยู่ระหว่าง 16 – 20 ปี ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าช่วงเวลาการทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์นั้นต้องอาศัยความยาวนานเพื่อสะสมประสบการณ์ ความรู้มากพอสมควรต้องเรียนรู้การทำงานในตำแหน่งตั้งแต่ผู้สื่อข่าวที่คอยวิ่งหาข่าวตามกระทรวง ทบวง กรม และสำนักงานของหน่วยราชการ เอกชนต่าง ๆ ภายนอกโรงพิมพ์ก่อนที่จะเข้ามามีบทบาทในการวางแผนและบริหารงานข่าวซึ่งจากการสะสมประสบการณ์เป็นระยะเวลานานอาจทำให้นักหนังสือพิมพ์มีความสามารถในการทำงานเพิ่มมากขึ้นมองเห็นประเด็นปัญหาที่แฝงเร้นอยู่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แม้จะเป็นเหตุการณ์ที่คนทั่วไปคิดว่าเกิดขึ้นด้วยเหตุปัจจัยธรรมดาก็ตาม แต่จากประสบการณ์ของเขาเหล่านั้นที่อยู่ในช่วง 16 – 20 ปี ผ่านการทำงานข่าวมาหลากหลายรูปแบบจึงอาจทำให้เกิดความคิดว่าความธรรมดาที่อาจซ่อนความน่าสนใจไว้อยู่ในจนนำไปสู่การสืบค้น จนได้ข้อมูลมาเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับรู้

นอกจากนี้ระยะเวลาการทำงานที่ยาวนานยังอาจเป็นข้อพิสูจน์ได้ด้วยว่าการที่จะเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จนั้นไม่สามารถกระทำได้ภายในระยะเวลาเพียง 5 – 10 ปี อันแตกต่างไปจากการทำงานในวงการธุรกิจอื่น เพราะนอกจากระยะเวลาที่ยาวนานจะช่วยในการ

สะสมประสบการณ์ความรู้แล้วยังช่วยในการกลั่นกรองคนที่มีใจรักจริงในการทำงานนี้ได้ดี เนื่องจากการจะได้รับการยอมรับด้านการทำงานว่ามีความสามารถในการผลิตผลงานที่ดีแล้ว การได้รับการยอมรับของวงการหนังสือพิมพ์ยังยึดถือหลักการมีคุณธรรมจริยธรรมมุ่งทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมประกอบกันไปด้วย ด้วยเหตุนี้คนหนังสือพิมพ์ที่จะถือว่าประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมวงการวิชาชีพ และประชาชนนั้นจะต้องประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป การขาดตกบกพร่องซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังกล่าวไปแล้วนั้นก็เป็นการยากที่จะทำให้คนหนังสือพิมพ์ผู้นั้นได้ชื่อว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

หากกล่าวถึงตำแหน่งในการทำงานต้องยอมรับว่ามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการได้รับความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะจากผลการศึกษาผู้ให้ข้อมูลทุกคนต่างอยู่ในระดับผู้บริหารงานข่าว คือ ทำหน้าที่ในระดับหัวหน้า หรือผู้ควบคุมดูแล วางแผน จัดการให้งานข่าวดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุนี้การอยู่ในตำแหน่งบริหารซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวนถึง 10 คน (ร้อยละ 55.56) มีตำแหน่งหัวหน้าข่าวทำให้สามารถเข้าไปมีบทบาทในการคิดประเด็น การกำหนด คัดเลือกข่าวสารหรือเหตุการณ์ใดมีความเหมาะสม สมควรที่ทีมข่าวของหนังสือพิมพ์ต้องติดตามเจาะลึกเพื่อนำข้อมูลมาเสนอแก่ประชาชน เนื่องจากผู้ที่ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งดังกล่าวได้อย่างน้อยที่สุดต้องมีความรู้และประสบการณ์การทำงานข่าวภาคสนามที่ยาวนานและเป็นที่ยอมรับในฝีมือที่เฉียบขาดในหมู่เพื่อนร่วมงานมากพอสมควร

นอกจากนั้นการอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าข่าวยังทำให้มีความรับผิดชอบต่อผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นจากความบกพร่องผิดพลาดของข้อมูลที่นำเสนอออกไปแล้วมากกว่าผู้สื่อข่าวปกติ จึงทำให้การให้ความเชื่อถือของบุคคลภายนอก ได้แก่ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ที่มีต่อผู้เป็นหัวหน้าข่าวมีมากกว่าผู้สื่อข่าว ดังนั้นเมื่อมีการพิจารณาผลงานข่าวดีเด่นไม่ว่าจะเป็นในระดับองค์กรหนังสือพิมพ์ หรือในระดับองค์กรวิชาชีพ ทุกคนจึงมองไปที่หัวหน้าทีมงานข่าวผู้รับผิดชอบผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นเป็นอันดับแรก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ประสบความสำเร็จในวงการหนังสือพิมพ์มีตำแหน่งการทำงานระดับผู้บริหารงานข่าวมากกว่าผู้สื่อข่าวปกติ

สำหรับด้านบุคลิกภาพในการทำงานจากการศึกษาพบว่า นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) มีบุคลิกภาพในการที่ทำงานที่มีลักษณะเป็นคนช่างคิด ช่างสงสัย ช่างซักถาม รักการใฝ่หาความรู้ ขณะเดียวกันก็มีความคิดที่เป็นระบบสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ กับความรู้ หรือประสบการณ์จนสามารถเข้าใจและถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีลักษณะอดทนสูงงานหนัก และมีมารยาทอ่อนน้อม ถ่อมตนกับผู้ที่อาวุโสหรือผู้ที่เข้าไปติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือ เช่น แหล่งข่าว เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับที่สุภา ศิริमानนท์ (2536 : 39) ระบุว่า นักหนังสือพิมพ์ที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 13 ประการ คือ มีความสนใจ มีจรรยาบรรณ มีมโนคติรู้ในการหยั่งความนึกคิดของผู้อ่าน มีความรู้กว้างขวาง มีความคิดอย่างมีเหตุผล สามารถเขียนได้อย่างภาษาง่าย ๆ และถูกต้อง รู้สึกรับผิดชอบ นิยมในความถูกต้อง ทำงานได้รวดเร็ว มีความคิดริเริ่ม ไหวพริบดี มีความอดทน สามารถสร้าง และรักษาการติดต่อส่วนตัวกับบุคคลต่าง ๆ ได้ รวมทั้งต้องรู้จักเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ และมีความสุภาพอ่อนน้อม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบุคลิกภาพในด้านการทำงานที่เป็นพื้นฐานสำคัญของผู้ที่ใฝ่หาความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ ควรประกอบไปด้วย การมีลักษณะเป็นคนที่รู้จักคิด รู้จักสังเกต พยายามตั้งปัญหาข้อสงสัยกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นอย่างต่อเนื่อง แม้บุคคลอื่นในสังคมจะเห็นว่าเป็นสิ่งที่แสนธรรมดา และเพื่อให้ความสงสัยได้รับการคลี่คลาย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรู้จักการซักถาม หรือค้นหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการตอบข้อปัญหาที่ตั้งไว้ ดังตัวอย่างกรณีของ วิรุณ ที่กล่าวว่า การจะทำข่าวได้ดีต้องอาศัยทักษะการสังเกตอย่างมาก ซึ่งการจะเป็นคนช่างสังเกตได้ต้องเป็นคนที่รักการอ่านมาก่อน เพราะการอ่านจะทำให้มีความรู้มาก เมื่อมีความรู้มากก็ทำให้เกิดคำถามมาก โดยสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ซึ่งเขาก็ได้ปฏิบัติตามโดยตลอด

แต่การจะตอบข้อปัญหาได้อย่างชัดเจน และถูกต้องจำเป็นต้องอาศัยความคิดที่เป็นระบบ เชื่อมโยงเหตุการณ์ บริบทต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย เพราะต้องยอมรับว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุกอย่างมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงไปสู่เหตุการณ์หรือสถานการณ์อื่น ๆ ด้วย ดังนั้นความคิดที่เชื่อมโยงเป็นระบบจะทำให้สามารถมองเห็นภาพความเคลื่อนไหวจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน พร้อมทั้งแนวโน้มในอนาคตของเหตุการณ์ได้ดีกว่าความคิดแบบแยกส่วนขาดการเชื่อมโยง ซึ่งความคิดที่เป็นระบบเป็นขั้นตอนนี้ นอกจากจะทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจแล้วยังช่วยให้การถ่ายทอดออกไปเป็นภาษาเขียนมีความกระชับเข้าใจง่ายในอีกทางหนึ่ง แต่กระนั้นนอกเหนือไปจากบุคลิกภาพข้างต้นแล้ว นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีความอดทนสูงต่องานหนัก ไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคที่รุมเร้าเข้ามาอย่างง่าย ๆ รวมถึงต้องมีระดับความรับผิดชอบที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากต้องระลึกเสมอว่าผลงานทุกชิ้นที่นำเสนอสู่สายตาประชาชนไปนั้นได้สร้างผลกระทบทั้งในแง่ร้ายและดีให้แก่บุคคลต่าง ๆ จำนวนมาก หากขาดความระลึกดังกล่าวอาจทำให้ตนเองและหน่วยงานได้รับความเดือดร้อนยุ่งยากตามในภายหน้าได้

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

รายการ	จำนวน(N=18)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	17	94.44
- หญิง	1	5.56
อายุ (ปี)		
- 30 – 40	8	44.44
- 41 – 45	3	16.67
- 46 – 50	2	11.11
- 51 – 60	3	16.67
- มากกว่า 61	2	11.11
ศาสนา		
- พุทธ	18	100
ภูมิลำเนา		
- ภาคเหนือ	3	16.67
- ภาคกลาง	9	50.00
- ภาคใต้	4	22.22
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	11.11
สถานภาพสมรส		
- โสด	3	16.67
- สมรส	15	83.33
อาชีพคู่สมรส		
- รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	1	6.67
- บริษัทธุรกิจเอกชน	2	13.33
- อื่น ๆ (แม่บ้าน)	12	80.00
อาชีพบิดา มารดา		
- รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	5	27.78
- บริษัทธุรกิจเอกชน / ค้าขาย	13	72.22

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(N=18)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	5.56
- ปริญญาตรี	9	50.00
- ปริญญาโท	8	44.44
สาขาวิชาที่จบการศึกษา		
- นิเทศศาสตร์ / วารสารศาสตร์	6	33.33
- รัฐศาสตร์ / นิติศาสตร์	3	16.67
- พัฒนาสังคม	5	27.77
- เศรษฐศาสตร์	1	5.56
- ศึกษาศาสตร์	1	5.56
- วิทยาศาสตร์	1	5.56
ระยะเวลาการทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ (ปี)		
- 11 – 15	4	22.22
- 16 – 20	6	33.33
- 21 – 25	2	11.11
- 26 – 30	4	22.22
- มากกว่า 31	2	11.11
ตำแหน่งงานปัจจุบัน		
- หัวหน้าข่าว	10	55.56
- บรรณาธิการข่าว	6	33.33
- บรรณาธิการบทความ	1	5.56
- อื่น ๆ (หัวหน้าศูนย์ข้อมูล)	1	5.56
บุคลิกภาพในการทำงาน		
- ช่างคิด ช่างสงสัย ช่างซักถาม รักการไต่หาความรู้ มีความคิดเป็นระบบ อดทนสูงงาน และมีมารยาท อ่อนน้อม	18	100.00

4.3 ตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การศึกษาวิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 18 คน จากองค์กรหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพ และประชาชนในจำนวนที่เท่ากัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีคิด และวิถีการดำเนินชีวิตในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาตนเองที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จ

สำหรับการนำเสนอข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้น ผู้วิจัยนำเสนอเพียง 5 ราย ซึ่งกระจายในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่ศึกษาครบทั้ง 2 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ประเภทเน้นคุณภาพ และประเภทประชาชน รวม 4 แห่ง เนื่องจากข้อมูลที่วิเคราะห์ส่วนใหญ่มาจากผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ นักหนังสือพิมพ์ที่องค์กรต้นสังกัดระบุว่าประสบความสำเร็จ

กรณีศึกษาที่ 1 : ใหญ่*

ข้อมูลส่วนบุคคล

ใหญ่ นักหนังสือพิมพ์ชายวัย 48 ปี นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนจังหวัดปทุมธานี บิดาเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย มารดาเป็นชาวไร่ชาวนา ต่อมาครอบครัวได้ย้ายเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในจังหวัดนนทบุรีจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในขณะนั้นทำให้เขาต้องย้ายเข้ามาเรียนในจังหวัดนนทบุรีด้วย แต่ก็ไม่ได้ทำให้เขาประสบปัญหาในเรื่องการปรับตัวมากนัก เนื่องจากเข้าใจในสถานภาพของบิดาที่เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยเมื่อได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาก็ต้องปฏิบัติตาม

ความสัมพันธ์ในครอบครัวนั้นใหญ่ กล่าวว่า บิดามารดาแม้จะไม่ได้มีการศึกษามากนักแต่ก็พยายามอบรมสั่งสอนให้ตนเป็นคนดี ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นนิสัย โดยไม่เคยบังคับให้เขาต้องทำอะไรในสิ่งที่ไม่ต้องการกระทำโดยเฉพาะเรื่องการศึกษา ซึ่งเขาได้เลือกเรียนด้วยตนเองมา โดยตลอดจนจบการศึกษาสายสามัญ และเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยจนจบปริญญาตรี สาขานิเทศศาสตร์ วิชาเอกหนังสือพิมพ์ ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท สาขา พัฒนาสังคม ใหญ่ทำงานหนังสือพิมพ์มานานประมาณ 25 ปี ปัจจุบันมีดำรงตำแหน่งบรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพที่มียอดขายมากที่สุดฉบับหนึ่งของประเทศไทย สถานภาพสมรส มีบุตรสาว 1 คน ภรรยาประกอบอาชีพแม่บ้าน

* นามสมมติ

วิถีชีวิตบนเส้นทางนักหนังสือพิมพ์

ใหญ่ กล่าวว่า เขาได้เข้ามาสัมผัสวงการหนังสือพิมพ์ครั้งแรกเมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ผ่านเข้าเป็นนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะใหม่และเขาไม่เคยทราบมาก่อนเลยว่านิเทศศาสตร์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอะไร แต่เมื่อได้เข้ามาเรียนก็ได้ค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ สอบถามผู้รู้ เพื่อนฝูง ครูบาอาจารย์ เพื่อให้ทราบข้อมูลในเบื้องต้นก่อนเข้าไปเรียน ได้เมื่อได้เข้าไปเรียนแล้ว ปรากฏว่าเป็นวิชาที่เขาชอบมาก เนื่องจากได้แสดงออกในทางความคิดอย่างอิสระในการวิพากษ์ วิเคราะห์เหตุการณ์ของสังคม ซึ่งขณะนั้นทำได้ลำบากมากเนื่องจากเป็นยุคที่ประชาธิปไตยของ ประเทศไทยยังไม่สู้จะแบ่งบานนัก

ใหญ่ เลือกเรียนวิชาการหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุผลที่ขณะนั้นสภาพสังคมไทยเพิ่งผ่าน เหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยเดือนตุลาคมมาไม่นานนัก จึงทำให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนยังไม่สามารถแสดงออกได้เต็มที่ ประกอบกับเขาได้สนใจกิจกรรมการเมืองมากขึ้น จึงมีความ คิดว่าหนังสือพิมพ์น่าจะเป็นเพียงสื่อมวลชนประเภทเดียวเท่านั้นที่สามารถเป็นเครื่องมือในการนำ ความทุกข์ร้อน หรือปัญหาที่ประชาชนประสบไปประกาศให้ภาครัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อเร่งหาทางแก้ไข ขณะที่เขามองว่าสื่อมวลชนอื่นไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุ โทรทัศน์ต่างตกอยู่ในการควบคุมของภาครัฐและอำนาจเผด็จการทางการเมืองค่อนข้างมาก

การมีความคิดว่างานหนังสือพิมพ์มีอิสระและสามารถสร้างประโยชน์แก่คนส่วนรวมได้ มากกว่าสื่อมวลชนอื่นของใหญ่นั้น นอกจากจะมาจากการอ่านหนังสือ การติดตามสถานการณ์ บ้านเมืองแล้ว ยังมาจากการได้เห็นแบบอย่างนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงโจทก์ขานในขณะนั้น อย่างเช่น สุภา ศิริมานนท์ ด้วยซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เขาเห็นว่าการมีชีวิตเพื่อทำงานหนังสือพิมพ์ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า สมควรแก่การจดจำของคนรุ่นหลัง

ดังนั้นขณะเรียนระดับปริญญาตรีเขาจึงเริ่มงานบนเส้นทางหนังสือพิมพ์โดยไปสมัครเป็น นักข่าวหนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่งที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งโดยที่ไม่คาดคิดมาก่อนเลยว่าจะเป็นองค์กร หนังสือพิมพ์แห่งเดียวที่เขาทุ่มเทแรงกายแรงใจทำงานมาจนปัจจุบัน ปัญหาในระยะแรกของใหญ่ ในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ คือ ไม่กล้าแสดงออก อันเนื่องมาจากบุคลิกภาพที่ชอบเก็บตัวอ่านแต่ หนังสือ ประกอบกับไม่เคยไปไหนมาไหนคนเดียว และรูปร่างเล็ก ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคในการ ออกไปหาข่าว เพราะต้องอาศัยการถาม การคิด การพบปะสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมาก

ใหญ่ แก่ปัญหาดังกล่าวด้วยการพยายามสังเกตเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่าว่าบุคคลเหล่านั้นปฏิบัติตัวในการทำงานอย่างไร บางครั้งหากเกิดข้อสงสัยไม่เข้าใจว่า เหตุใดบุคคลเหล่านั้นต้องกระทำพฤติกรรมเช่นนั้นเช่นนี้เขาก็จะถาม เช่น ทำไมนักข่าวรุ่นพี่ที่ ทำงานประจำกระทรวงจึงได้พูดคุยกับนักการเมืองได้เหมือนคนสนิทสนมกันซึ่งเขาใช้วิธีการ

อย่างไร ในระหว่างที่พูดคุยกันมีเป้าหมายอย่างไร และนักการเมืองส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพอหังการ เช่นนี้หรือไม่ ซึ่งเมื่อได้สังเกต หรือสอบถามจากเพื่อนร่วมงานหรือนักข่าวรุ่นพี่ต่อมาจึงนำมาปรับให้เข้ากับตนเอง โดยระลึกเสมอว่าหากไม่ปรับตัวก็จะทำให้ทำงานได้ไม่ดีนำมาซึ่งคำตำหนิและอาจส่งผลต่อความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนี้ได้ในอนาคต

นอกจากปัญหาด้านบุคลิกภาพแล้วใหญ่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันด้วย เนื่องจากก่อนเข้าเรียนนิเทศศาสตร์ไม่เคยติดตามอ่านข่าวสารบ้านเมืองจากหนังสือพิมพ์มาก่อน ซึ่งใหญ่ถือว่าเป็นจุดอ่อนของระบบการศึกษาไทยที่ผู้สอนไม่ใส่ใจให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้นอกห้องเรียนมุ่งเพียงการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการเพื่อให้สอบผ่านหรือสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เท่านั้น แม้จะหันมาสะสมความรู้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองเมื่อครั้งเรียนมหาวิทยาลัยก็ตาม แต่ใหญ่คิดว่ามันยังน้อยไป สำหรับการทำงานในตำแหน่งนักข่าวหนังสือพิมพ์ เพราะโดยบุคลิกของอาชีพแล้วผู้ที่จะต้องดำเนินชีวิตในบทบาทหน้าที่นี้ได้ดีมีความเจริญก้าวหน้าจะต้องมีความรู้ในหลากหลายแขนงวิชา เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงภูมิหลังของเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและทำนายแนวโน้มของเหตุการณ์ในอนาคตได้ เมื่อพบว่าตนเองมีปัญหาในเรื่องดังกล่าวใหญ่ได้จัดการแก้ไขด้วยการสอบถามจากหัวหน้าข่าว ซึ่งบางครั้งช่วยได้มาก แต่เขาก็ไม่สามารถจะพึ่งพาอาศัยได้บ่อยครั้งนัก เนื่องจากเขาเหล่านั้นมีภาระหน้าที่รับผิดชอบมาก ดังนั้นใหญ่จึงใช้วิธีการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น เมื่อได้รับมอบหมายให้ไปทำงานเกี่ยวกับการประชุมรัฐสภา เขาก็จะต้องไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานของรัฐสภาว่ามีรูปแบบการทำงานอย่างไร มีประเด็นปัญหาใดที่จะได้รับการหยิบยกขึ้นมาอภิปราย และมีความสำคัญที่ประชาชนควรจะรู้อย่างไร ในแง่มุมไหนบ้าง ซึ่งใหญ่ได้ใช้ความพยายามทำเช่นนั้นอยู่เป็นระยะเวลานานจนทำให้มองการทำงานของระบบการเมืองไทยได้เข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น

ใหญ่ให้เหตุผลว่า เขาจะไม่สามารถรายงานข่าว หรือเขียนบทความได้ดีเลยหากขาดความเข้าใจในสิ่งที่ต้องนำเสนอ เพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนอาจทำให้การสื่อความหมายผิดพลาดจนไปกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคลที่ตกเป็นข่าวให้ได้รับความเสียหายได้ซึ่งเป็นเรื่องยากที่นักหนังสือพิมพ์ธรรมดาอย่างเขาจะไปแก้ไขความเสียหายเหล่านั้นให้กลับเป็นปกติเหมือนเดิม

ใหญ่ กล่าวว่า การทำข่าวในระยะแรกหัวหน้าเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการให้คำแนะนำชี้แนะการทำงาน เพราะจากประสบการณ์ของเขาหัวหน้าทำให้เขามองประเด็นข่าวเป็นรู้จักเป็นคนช่างสังเกต ช่างซักถาม รู้กาลเทศะ แต่เมื่อพ้นจากการทำงานในระยะแรกไปแล้วเพื่อนร่วมงานจะเป็นบุคคลต่อไปที่เข้ามามีบทบาทต่อการทำงานของเรา เพราะทีมงานเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ใหญ่ อธิบายว่า งานข่าวหลายชิ้นที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโปงการทุจริตคอร์รัปชัน การโกงประชาชนของภาครัฐกิจ ที่ได้นำเสนอออกไปสู่สายตาประชาชนและทำให้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องค้นคว้าหาแนวทางแก้ปัญหาที่ต่างสำเร็จลุล่วงได้จากการทุ่มเทแรงกายแรงใจของเพื่อนร่วมงานทุกคน ซึ่งทำให้ใหญ่ระลึกเสมอว่าเขาไม่ใช่คนเดียวที่สำเร็จแต่ทีมงานต่างหากที่คือผู้สำเร็จตัวจริง

เขาอธิบายว่า การทำงานเป็นทีมต้องอาศัยความเข้าใจกันและการเปิดกว้างทางความคิด รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นที่บางครั้งอาจฟังไม่เข้าหู แต่ก็ต้องฟังหากมีเหตุผลหักล้างที่ดีกว่าก็นำเสนอออกไป ทั้งนี้ต้องรู้จักสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนร่วมงานว่าเขามีบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยอย่างไรเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากันได้ ใหญ่ กล่าวว่า มีหลายครั้งที่การอภิปรายกันในทีมงานทำให้เขาได้รับความคิดใหม่ แต่ก็มีหลายครั้งที่ทำให้ต้องเสียงดังใส่กันซึ่งก็ไม่ทำให้ผิดใจกันเพราะเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่างานคืองาน เขาไม่เคยนำมาเป็นปัญหาส่วนบุคคลกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การผู้บังคับบัญชาใหญ่ กล่าวว่า ต้องรับฟังคำชี้แนะแม้จะทำงานมานานกว่า 20 ปี แต่ทุกวันนี้หากผู้อาวุโสกว่าแนะนำในประเด็นต่าง ๆ เขาจะยินดีรับฟัง หากมีประเด็นใดที่เห็นว่าเขามีความคิดที่แตกต่างก็จะนำเสนอออกไปเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ซึ่งทำให้เขาได้รับความรู้ในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้นมากขึ้น

ใหญ่ กล่าวว่า เขารู้มาก่อนแล้วว่าการทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ไม่ได้ทำให้ผู้ที่ทุ่มเทจิตวิญญาณให้กลับมั่งร่ำรวย นอกเสียจากจะเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์เอง ด้วยเหตุผลนี้ทำให้เขาวางแผนต่อผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ และเห็นความสำคัญของความจริงที่จะต้องนำเสนอต่อประชาชนเป็นอันดับแรก มีหลายครั้งที่มิแหล่งข่าวทั้งนักการเมือง นักธุรกิจ เสนอผลประโยชน์เกื้อกูลให้ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่เฉพาะตัวเงิน แต่เขาก็ต้องตอบปฏิเสธ เพราะมองว่าการรับผลประโยชน์เหล่านั้นจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี

ทั้งนี้ตามทัศนะของใหญ่ การรับผลประโยชน์หรือของกำนัลจากผู้ที่เป็นแหล่งข่าวไม่ว่าจะมีมูลค่าเพียงใดก็ถือเป็นสิ่งไม่สมควร เพราะนักหนังสือพิมพ์ทุกคนต้องมีจุดยืนที่ต้องรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา ไม่มุ่งหวังเสนอข่าวเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือสิทธิพิเศษเหนือกว่าประชาชนธรรมดาที่หาเข้ากินค้าอยู่ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนเหล่านั้นเป็นผู้ที่นักหนังสือพิมพ์ต้องพึงพาศรัทธาที่มีต่อหนังสือพิมพ์ด้วยการซื้อหนังสือพิมพ์ ซึ่งหากนักหนังสือพิมพ์ไม่ระลึกถึงประเด็นนี้สักวันหนึ่งหากเบาะแสของการกระทำทุจริตต่อวิชาชีพหลุดออกไปสู่สายตาประชาชนเมื่อนั้นศรัทธาสิ่งสูงสุดที่หล่อเลี้ยงของอาชีพนักหนังสือพิมพ์ก็จะค่อย ๆ จางหายไปและเมื่อนั้นหนังสือพิมพ์ก็ไม่ต่างอะไรกับกระดาษเปื้อนหมึกที่ไม่มีค่าควรแก่การหยิบขึ้นมาอ่านอีกต่อไป

หลายครั้งมีแหล่งข่าวที่สนิทกับใหญ่ติดต่อมาเพื่อขอให้ระงับการนำเสนอข่าวที่กระทบต่อตัวเขาซึ่งใหญ่มักให้เหตุผลว่าไม่สามารถทำได้ โดยอ้างอิงว่าเป็นข่าวที่บรรณาธิการลงมาดูแลเอง

บ้าง หรือนักข่าวคนอื่นส่งเข้ามาบ้าง เพื่อไม่ให้ความสูญเสียความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เหตุที่ต้องกระทำเช่นนั้นเนื่องจากเขาพิจารณาและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าข่าวสารข้อมูลเหล่านั้นมีมูลเหตุของความจริงปรากฏอยู่และมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ประชาชนควรจะได้รับรู้ ซึ่งหากไม่นำเสนอออกไปจะทำให้การทำหน้าที่สื่อมวลชนของเขายกพร่องไปอันไม่สู้เป็นธรรมเนียมแห่งสังคมเท่าใดนัก

สำหรับวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวเป็นสิ่งที่ใหญ่เห็นความสำคัญมาก เพราะหากทำอย่างขาดตกบกพร่องแล้วอาจส่งผลร้ายต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวให้ได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง รวมไปถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ได้ ทั้งนี้ใหญ่ใช้วิธีการตรวจสอบด้วยการศึกษาข้อมูลทุกด้านของเหตุการณ์ทั้งอดีต และปัจจุบัน ประกอบกับการสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้ในเรื่องราวของเหตุการณ์นั้น ๆ โดยตรง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด

ใหญ่ กล่าวว่า แม้จะได้มีการตรวจสอบด้วยวิธีการดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ด้วยเวลาที่จำกัด บางครั้งความผิดพลาดก็เกิดขึ้นเมื่อได้รับการตีพิมพ์ไปแล้ว ซึ่งหากเขาตรวจพบก็จะรีบแก้ไขทันที หรือหากมีผู้ที่ตกเป็นข่าวติดต่อมาเพื่อดำเนินเขาก็จะยอมรับในความผิดพร้อมทั้งพยายามอธิบายถึงเหตุผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งใหญ่เห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการทำงานข่าว เพราะหากไม่ยอมรับความผิดที่ตนเองทำขึ้นแล้วก็ไม่ควรไปเปิดโปง หรือชี้แนะให้บุคคลอื่นแก้ไขความผิดด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามปัจจุบันแม้ใหญ่จะทำงานหนังสือพิมพ์มานานผ่านหน้าที่รับผิดชอบหลายตำแหน่งเริ่มตั้งแต่ นักข่าว รีไรท์เตอร์ หัวหน้าข่าว บรรณาธิการข่าว และงานสาธารณประโยชน์ ส่วนรวมอีกมากมาย แต่สิ่งหนึ่งที่เขาปฏิบัติอยู่เสมอ คือ การอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ ที่ต้องอ่านวันละหลายฉบับเพื่อให้ทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ในมุมมองของผู้อื่น โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์คู่แข่ง ด้วยเหตุผลที่ต้องการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของตนเองว่าตกข่าวตกประเด็นหรือไม่ มองปัญหารอบด้านหรือไม่ หากขาดตกบกพร่องจุดใดจะได้รับปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ยังช่วยในส่วนความสามารถในการเขียนด้วย เพราะตั้งแต่เริ่มงานในอาชีพนี้มาใหญ่มักจะใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนข่าว และบทความ เขาจะพยายามเปรียบเทียบข่าว และบทความของหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นกับผลงานของเขาอยู่ตลอดเวลา

อย่างไรก็ตาม ใหญ่ กล่าวว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อชีวิตนักหนังสือพิมพ์ของเขามาก เพราะไม่เคยทำให้เขาต้องรู้สึกอึดอัดใจที่จะต้องทำงานหนักเลยแม้สักครั้งเดียว ซึ่งถือเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เขาทำงานได้อย่างเต็มความสามารถปราศจากความกังวลใจ อาจเกิดจากภรรยาที่เคยเป็นเพื่อนนิสิตกันมาก่อนจึงทำให้เข้าใจลักษณะการทำงาน ในขณะที่เมื่อเขามีเวลาว่างก็จะทุ่มเทให้กับครอบครัวอย่างเต็มที่ เช่น ไปรับประทานอาหารนอกบ้านสัปดาห์ละครั้ง โทรศัพท์มาหาลูกทุก

วัน วันใดสามารถไปปรับลูกกลับจากโรงเรียนได้ก็จะทำ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เขาและครอบครัวรู้สึกว่ายังกงไถ่ชีวิตกันเสมอมา

ทั้งนี้การสนับสนุนและให้ความรักความเข้าใจของครอบครัวและการมีเพื่อนร่วมงานที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างแข็งขันนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จจนทุกวันนี้ แต่หากมองกลับมาที่ตนเองก็น่าจะเป็นที่นิยัรักการอ่าน รักการเรียนรู้ ช่างสังเกต ช่างสงสัยในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นหรือเข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ เพราะบางครั้งพฤติกรรมดังกล่าวทำให้ได้ประเด็นข่าวใหญ่ ๆ กลับมานำเสนอจนเป็นที่สนใจของสังคม นอกจากนั้นอาจมาจากที่ตนเป็นคนที่ชอบนั่งเฝ้าจอคอมพิวเตอร์ ขยันอดทนและมีความอดทนในการทำงานด้วย

โดยปัจจุบัน ไหญ่ มักเข้าทำงานเวลาประมาณ 8.30 น. ชีวิตประจำวันของเขาเริ่มต้นด้วยการคิดประเด็นการเขียนบทความ โดยเลือกจากประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจ หรือเป็นประเด็นที่ได้รับคำแนะนำจากผู้อ่าน เช่น จดหมายที่ผู้อ่านส่งเข้ามาถึงเขาเพื่อบอกเล่าเหตุการณ์หรือความรู้สึก ซึ่งบางครั้งเขาก็ได้รับจดหมายจากผู้ต้องขังในเรื่องจำที่บอกเล่าถึงสภาพความเป็นอยู่ที่แออัด ซึ่งเขาก็นำมาสะท้อนเป็นข้อเขียนในรูปแบบของบทความนำเสนอต่อประชาชนทั่วไป นอกจากนั้นบทความเขาก็จะเข้าประชุมโต๊ะข่าวเพื่อกำหนดทิศทางข่าวประจำวันเวลาประมาณ 10.00 น. หลังจากเวลาดังกล่าวเขาก็จะใช้เวลาที่เหลือหมดไปกับการอ่านหนังสือพิมพ์ ชมรายการข่าว อ่านหนังสือ ตรวจสอบข้อเขียนของคอลัมนิสต์ต่าง ๆ รวมถึงรับโทรศัพท์จากประชาชนที่มักร้องเรียนเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาสังคม ชุมชนที่พวกเขาเป็นสมาชิกเข้ามาเพื่อหวังให้นักหนังสือพิมพ์เช่นเขาช่วยเหลือ ซึ่งเขาก็รับฟังและสะท้อนออกมาในรูปแบบงานเขียนบทความ หรือนำเสนอต่อที่ประชุมโต๊ะข่าวให้ลองพิจารณาติดตามหาพบประเด็นความน่าสนใจก็จะได้นำมาเสนอเป็นข่าวต่อไป

ไหญ่ออกจากสำนักงานเวลาประมาณ 17.30 น. เพื่อไปจัดรายการวิทยุเชิงวิเคราะห์ข่าว โดยรับหน้าที่เป็นผู้วิเคราะห์ข่าวที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะข่าวการเมือง เนื่องจากมีประสบการณ์เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญ ภายหลังจากดำเนินรายการวิทยุเขาก็จะมุ่งหน้ากลับบ้านเพื่อใช้เวลาอยู่กับครอบครัว ซึ่งเวลาในการทำงานที่ค่อนข้างมากทำให้เขาไม่ค่อยมีเวลาในการออกกำลังกายมากนัก

ไหญ่ กล่าวว่า ปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีพัฒนาการในการแสดงบทบาทหน้าที่ที่ดีขึ้นจากอดีตอาจเป็นเพราะระบอบการปกครองที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น นอกจากนั้นการรวมตัวกันขององค์กรหนังสือพิมพ์เพื่อจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติยังถือเป็นความเคลื่อนไหวที่ดี เพราะทำให้เกิดความเข้มแข็งในทางความคิดเพื่อสร้างความเป็นธรรมตามบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเป็นเกราะกำบังอำนาจการควบคุมทางกฎหมายจากภาครัฐด้วยทางหนึ่ง เขาในฐานะที่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการยกร่างรัฐธรรมนูญ

ในมาตราที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อมวลชนคิดว่าแม้สภากาหนดังกล่าวจะไม่มีอำนาจเด็ดขาดแต่ก็ถือว่าเป็นองค์กรที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับที่ยอมรับได้

ใหญ่ แสดงทัศนคติต่อนักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจจะเข้ามาทำงานหนังสือพิมพ์ว่า ควรจะเป็นผู้ที่รักจะทำงานเพื่อส่วนรวมจริง ๆ มีความอดทนต่อการทำงานที่ลำบาก บางครั้งต้องกินนอนไม่เป็นเวลา และที่สำคัญต้องยอมรับด้วยว่าอาชีพนี้ไม่สามารถทำให้เป็นเศรษฐีมีเงินทองมากมายมหาศาลได้ นอกจากนั้นควรจะเป็นคนรักการอ่านหนังสือ กล้าแสดงออกทางความคิด ไม่ปิดกั้นตนเองจากความรู้ หรือสิ่งแปลกใหม่ ๆ อีกทั้งยังควรเป็นคนมีอัธยาศัยดี รักการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และสุภาพ อ่อนน้อม รู้กาลเทศะ นอกจากนั้นยังต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสูง เพราะไม่เช่นนั้นอาจทำให้ไขว่เขวเข้าข้างผลประโยชน์อันมิชอบได้

สำหรับใหญ่มองว่าการทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ของเขาอาจเปลี่ยนแปลงไปอีก 1 - 2 ปีข้างหน้า เนื่องจากเขามีความสนใจเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) เพราะมองว่าเป็นงานที่ทำให้มีบทบาทในการเข้าไปเสนอความคิดเห็นทางการเมืองและเป็นปากเสียงแก่ประชาชนส่วนใหญ่ได้โดยตรง อย่างไรก็ตามหากได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ว. อาชีพนักหนังสือพิมพ์ของเขาจะไม่จบลงอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นเวทีสาธารณะตนเองในฐานะประชาชนธรรมดาคนหนึ่งจึงมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ได้เช่นกัน

กรณีศึกษาที่ 2 : วิรุณ *

ข้อมูลส่วนบุคคล

วิรุณ เพศชาย อายุ 42 ปี นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนกรุงเทพฯ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตร์ สาขาหนังสือพิมพ์ พื้นฐานครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเน้นคุณภาพฉบับหนึ่ง อายุงานประมาณ 20 ปี สถานภาพสมรส ภรรยาประกอบอาชีพแม่บ้าน แม่พ่อแม่จะมีเชื้อสายจีนที่ยึดการค้าขายเป็นเส้นเลือดใหญ่ในการหาเลี้ยงลูก ๆ แต่ก็ไม่เคยบังคับให้เรียนหนังสือในสาขาวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อกิจการค้าของครอบครัว แต่พยายามให้เลือกในสิ่งที่ชอบด้วยตนเอง

วิรุณ กล่าวว่า การที่ครอบครัวเลี้ยงดูในลักษณะที่ค่อนข้างมีประชาธิปไตยแตกต่างไปจากครอบครัวคนจีนในสมัยนั้นที่มักจะต้องการให้ลูกหรือสมาชิกในครอบครัวทำอาชีพค้าขายหรือสืบต่อกิจการของครอบครัวทำให้เขาไม่มีความรู้สึกถูกกดดัน สามารถเรียนหนังสือได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งการที่ครอบครัวทำกิจการร้านขายของชำยังทำให้มีโอกาสได้อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันจนเกิดความผูกพันกับการอ่านหนังสือพิมพ์ และเห็นว่าเป็นสื่อมวลชนที่ให้รายละเอียดที่ดีอย่างหนึ่ง

วิถีชีวิตบนเส้นทางนักหนังสือพิมพ์

วิรุณ กล่าวถึงก้าวแรกของการเข้ามาสัมผัสวงการหนังสือพิมพ์ว่า เริ่มต้นจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เป็นนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ ซึ่งทราบเพียงว่าเป็นคณะที่เรียนเกี่ยวกับสื่อมวลชน เพราะความต้องการที่แท้จริงตั้งใจสอบเข้าคณะรัฐศาสตร์แต่คะแนนไม่ถึงจึงทำให้ต้องเรียนคณะดังกล่าว โดยทักษะต่อวงการสื่อมวลชนขณะนั้นถือเป็นกลางไม่มองด้านบวกหรือลบจนเกินไป แต่ตนเอง เนื่องจากครอบครัวทำอาชีพค้าขายเปิดกิจการร้านกาแฟทำให้ได้อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันซึ่งคิดว่าเป็นแหล่งความรู้ที่ดี เพราะมีเนื้อหาที่หลากหลายสามารถตอบสนองความต้องการเรียนรู้ได้มาก

เมื่อได้เข้าเรียนคณะนิเทศศาสตร์ วิรุณ กล่าวว่า บรรยายาการเรียนขณะนั้นยังคงมีวันหลงจากเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยเดือนตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งทำให้กลุ่มนักศึกษาเคลื่อนไหวเพื่อความถูกต้องยุติธรรมของสังคมอยู่เสมอในรูปแบบของชมรมกิจกรรม อันเป็นสิ่งที่เขาให้ความสนใจประกอบกับได้ติดตามอ่านข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวันอยู่เป็นทุนเดิมได้ทำให้มีความสนใจจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมบ้าง ดังนั้นวิรุณจึงตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ภายในมหาวิทยาลัยซึ่งส่วนใหญ่รุ่นพี่ในคณะเป็นกำลังสำคัญตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นปีที่ 1

วิรุณ อธิบายว่า แม้หนังสือพิมพ์ที่เขาเข้าไปร่วมจะเป็นเพียงหนังสือพิมพ์ภายในที่จัดทำโดยกลุ่มนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ แต่ทว่าเป็นการทำงานที่สนุกมีคุณค่าสอนให้เขามีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์มากขึ้น เพราะเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ขณะนั้นมีได้เน้นเฉพาะข่าวสารในรั้วมหาวิทยาลัยเหมือนในปัจจุบัน แต่มีเนื้อหาความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาอื่นด้วย ซึ่งจุดนี้ได้ทำให้เขาเรียนรู้การทำงานหนังสือพิมพ์ในเบื้องต้นว่าเป็นงานที่ลำบากอาศัยความอดทนสูง แต่ทว่าไม่สามารถทำให้เขาย่อท้อได้เลย

นอกจากนั้นยังทำให้ความคิดที่บุคคลอื่นมักพูดให้ฟังเสมอนักหนังสือพิมพ์เป็นพวกชอบรีดไถ ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นก็เป็นพวกไล่แห้งหมดไป เพราะเมื่อเข้ามาทำงาน ได้เรียนรู้ว่าหากเราไม่มีใจที่จะไปกระทำการเช่นนั้นสถานการณ์ดังกล่าวก็ไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าอาชีพนี้ไม่สามารถทำให้ร่ำรวยแต่ก็มีความสุขที่เขาได้ทำ

จากประสบการณ์การร่วมทำหนังสือพิมพ์ภายในมหาวิทยาลัยได้ทำให้เขาได้ฝึกฝีมือด้านการหาข่าวสารข้อมูลนอกเหนือไปจากที่ได้เรียนในห้องและตำราซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจในการก้าวออกไปทำอาชีพนักหนังสือพิมพ์มาก ประจวบเหมาะกับการได้รับโอกาสจากอาจารย์พิเศษที่เข้ามาสอนเขาขณะนั้นเป็นเจ้าของนิตยสารฉบับหนึ่งได้ชักชวนไปเขียนสารคดี เรื่องสั้นจึงทำให้เขาได้นำความคิดและวิชาที่อัดแน่นอยู่ในสมองออกมาถ่ายทอดผ่านงานทางวารสารศาสตร์ ทว่า วิรุณ ฝึไม้ลาย

มือการเขียนขณะนั้นถือได้ว่ายังไม่ดีนัก เพียงสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจเขาก็พอใจแล้ว ซึ่งวิรุณพยายามพัฒนาสิ่งเหล่านี้อยู่เสมอจนถึงช่วงที่เขาต้องฝึกงานก่อนจบการศึกษา วิรุณได้เข้าฝึกงานที่หนังสือพิมพ์คุณภาพฉบับหนึ่ง และด้วยโอกาสที่ดีหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นขาดบุคลากรพอดีเขาจึงได้เข้าทำงานเป็นพนักงานประจำ

วิรุณ กล่าวว่า ชีวิตนักหนังสือพิมพ์ของเขาช่วงแรกหากนับตั้งแต่เริ่มทำงานประจำถือว่าไม่ลำบากมากนัก ด้วยพื้นฐานที่รักในงานประเภทนี้จากการฝึกฝนตนเอง วิจิวิเคราะห์ ทดลองปฏิบัติครั้งสมัยเรียนมหาวิทยาลัยจนมั่นใจว่าอาชีพนักหนังสือพิมพ์คือสิ่งที่เหมาะสมกับตัวเขา และเขาสามารถทำได้ดีกว่าอาชีพอื่น แต่อย่างไรก็ตามเขาก็ยังต้องปรึกษากับเพื่อนร่วมงานรุ่นพี่ และหัวหน้างานอยู่เสมอหากพบปัญหาที่ทำให้ไม่เข้าใจในเรื่องเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน แต่ก็ไม่ได้ปรึกษามากเนื่องจากท่านเหล่านั้นมีข้อจำกัดด้านเวลาที่ต้องทำงานข่าวให้เสร็จสิ้นตรงตามเวลาของโรงพิมพ์เพื่อให้หนังสือพิมพ์ตักแฉง

ดังนั้นเขาจึงเรียนรู้ด้วยตนเองเสียเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการหาข่าว การรวบรวมข้อมูล การเขียน ด้วยวิธีการสังเกต ชักถามจากผู้รู้ การอ่านหนังสือเอกสาร ทั้งนี้ปัญหาด้านการเขียนเป็นสิ่งที่วิรุณประสบปัญหามากในช่วงแรกของการทำงานซึ่งแก้ไขด้วยการใช้ยี่ห้อหลักเขียนด้วยภาษาที่ง่าย กระชับ ไม่วกวน สื่อความหมายตรงประเด็นให้ผู้อ่านไม่ต้องเสียเวลาไปกับการคิดถึงความหมายของภาษาในบทความ ขณะเดียวกันก็นำไปให้หัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานที่ได้รับการยอมรับในองค์กรว่ามีฝีมือด้านการเขียนข่าว บทความ สารคดี อ่านและดำเนิน เสนอแนะหากขาดตกบกพร่องซึ่งช่วยให้เขาสามารถพัฒนาทักษะด้านการเขียนให้ดีขึ้นได้มาก

วิรุณ กล่าวว่า การทำงานข่าวเป็นสิ่งที่ทำให้สนุก เพราะได้พบเห็นปรากฏการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตลอดเวลา แต่ก็ไม่ได้ทำให้เขาหลงใหลไปกับสิ่งเหล่านั้น เพราะมักจะระลึกเสมอว่าการเข้ามาทำงานไม่ใช่เพื่อตนเองอย่างเป็นด้านหลัก แต่ยังต้องทำประโยชน์ให้คนอื่นรวมด้วย ซึ่งก็ทำให้เขาต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยการค้นคว้าหาตำรา หนังสือ หรือบทความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว เหตุการณ์ที่ได้รับมอบหมายอยู่มาอ่านเพิ่มเติม เพื่อให้มีความเข้าใจถึงกระบวนการของเหตุการณ์นั้นมากขึ้นซึ่งก็ทำให้สามารถคิดเห็นมองประเด็นปัญหา รวมถึงสู่ทางการนำเสนอข่าวได้หลากหลาย ชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เมื่อเข้ามาทำงานได้สักระยะหนึ่งวิรุณกล่าวว่า การทำงานที่ต้องหาข่าว รายงานข่าว เขียนข่าว ส่งข่าว ซึ่งทำอยู่ทุกวันได้เริ่มทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในลักษณะงาน แต่ไม่ได้หมายความว่าทำให้เบื่อหน่ายในอาชีพ ด้วยเหตุนี้เขาจึงมองหาลักษณะงานที่ชอบ โดยได้เข้าไปพูดคุยกับหัวหน้างานว่าปรารถนาจะทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าข่าวเจาะ ซึ่งหัวหน้างานได้ให้โอกาสด้วยการให้เข้าร่วมการทำงานที่รับผิดชอบโดยตรง ในขณะที่งานตำแหน่งเดิม

ก็ต้องปฏิบัติเป็นปกติ วิรุณ กล่าวว่า ความรู้สึกในขณะนั้นเหมือนกับได้ขึ้นสวรรค์ เนื่องจากเป็นงานข่าวที่เขาปรารถนาจะทำมาตั้งแต่เริ่มรับรู้ว่าคุณเองรักในอาชีพนี้แล้ว

เมื่ออายุงานมากขึ้น ประกอบกับได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์การทำงานข่าวภาคสนามจนเป็นที่ยอมรับของกองบรรณาธิการทั้งหมดแล้ว วิรุณได้เข้ามารับผิดชอบงานสายข่าวต่าง ๆ อย่างเต็มตัว และก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่มาตลอดจนสามารถดำรงตำแหน่งบรรณาธิการบริหารของหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของสายงานได้ แต่ทว่าเขาก็ไม่ลืมที่จะติดตามข่าวสารหรือสถานการณ์ที่สนใจอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะสถานการณ์เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการและธุรกิจ

วิรุณ กล่าวว่า การจะทำข่าวในลักษณะดังกล่าวได้ดีต้องอาศัยทักษะการสังเกตอย่างมาก ซึ่งการจะเป็นคนช่างสังเกตได้ต้องเป็นคนที่รักการอ่านมาก่อน เพราะการอ่านจะทำให้มีความรู้มาก เมื่อมีความรู้มากก็ทำให้เกิดคำถามมากเมื่อได้พบเห็นอะไรผิดปกติไปจากที่สิ่งที่เคยรับรู้มา โดยสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ซึ่งเขาได้ปฏิบัติตามโดยตลอด วิรุณ ยกตัวอย่างให้เห็นรูปธรรมว่า การทำข่าวจะเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันเป็นงานที่ยากมาก เพราะเสี่ยงอันตราย ต้องอาศัยการวางแผนที่ดี หากไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานของราชการ ธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องก็ยากที่จะมองภาพของเหตุการณ์ที่ไม่ชอบมาพากลได้ ด้วยเหตุนี้เขาจึงแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอยู่เสมอ โดยเฉพาะกฎหมายซึ่งเขาไม่ค่อยมีความรู้ เนื่องจากไม่ได้รับการศึกษาในเรื่องดังกล่าวมากนัก แต่วิรุณไม่ได้ยอมแพ้พยายามแก้ปัญหาความรู้ด้วยการศึกษากฎหมายที่วางขายตามท้องตลาด เลือกอ่านหนังสือกฎหมายตั้งแต่พื้นฐานเพื่อให้เข้าใจภาพใหญ่ จากนั้นจึงมุ่งไปสู่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังติดตาม เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการถอดถอนรัฐมนตรี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการถือครองหลักทรัพย์ การแข่งขันธุรกิจทรัพย์สิน ฯลฯ หากยังไม่สามารถจัดความไม่เข้าใจออกไปได้วิรุณจะถามจากผู้รู้ โดยเฉพาะนักวิชาการด้านกฎหมาย ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลอย่างดี เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลของสังคมการตอบจึงมีลักษณะค่อนข้างเป็นกลาง แต่ขณะเดียวกันก็ต้องพิจารณาด้วยว่าเขาเหล่านั้นมีสถานะเป็นนักการเมืองหรือเกี่ยวข้องกับกลุ่มผลประโยชน์ในขณะนั้นหรือไม่ หากเข้าข่ายดังกล่าวก็สมควรหลีกเลี่ยง ทั้งนี้ วิรุณ เน้นย้ำว่า การจะทำให้เขาสามารถพัฒนาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้ดีมาจากการไม่อวดรู้ สิ่งใดไม่รู้จะไม่แสดงความคิดเห็น แต่จะขอความคิดเห็นหรือขอความรู้จากแหล่งข่าวหรือผู้รู้มากกว่า

วิรุณ กล่าวว่า หลายครั้งที่การทำข่าวเจาะในลักษณะนี้ของเขาไปกระทบกับผู้อยู่เบื้องหลังซึ่งทำให้คนเหล่านั้นโกรธ และพยายามข่มขู่เพื่อให้เขาและทีมงานล้มเลิกความตั้งใจนั้นเสีย ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้ขึ้นทุกคนในทีมงานจะรีบปรึกษาหารือกันเพื่อวางแผนให้รัดกุม เช่น การศึกษาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการทำงาน และหลีกเลี่ยงการเกิดช่องว่างอันจะนำไปสู่ปัญหาการฟ้องร้องดำเนินคดีที่อาจเกิดขึ้นหากการทำงานดังกล่าวไปละเมิดข้อ

บังคับของกฎหมาย การจัดวางคนที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์สูงในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล การกำหนดแหล่งข้อมูลที่มั่นใจว่าจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนตรงประเด็น ตลอดจนการกำหนดขั้นตอนระยะเวลาการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น แต่จะไม่ล้มเลิกความตั้งใจที่วางไว้ เพราะทุกอย่างที่ลงมือทำไปเป็นความจริงและไม่มีเหตุผลใดที่ประชาชนไม่ควรรับรู้ ขณะเดียวกันการทำความเข้าใจก็ต้องคำนึงถึงผลทางกฎหมายหรือผลกระทบทางธุรกิจ เช่น ปริมาณการได้รับรายได้ค่าโฆษณา ด้วยเช่นกัน เพราะหากเสนอข่าวสารข้อมูลออกไปแล้วถึงผลได้ว่าอาจถูกสั่งปิดหรือธุรกิจอาจต้องล้มเลิกลง ทีมงานต้องพิจารณาถึงปัจจัยแวดล้อมทั้งโอกาส เวลา ว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะเสนอไปในขณะนั้น เช่น เมื่อนักการเมืองคนที่พัวพันกับข่าวยังมีอำนาจมากควรรอเวลาให้เขาเริ่มอ่อนอำนาจลง ประชาชนมีพลังเสียงมากขึ้นจึงนำเสนอจะเป็นโอกาสที่ดีกว่า

วิรุณ กล่าวว่า ปัจจุบันชีวิตการทำงานข่าวหนังสือพิมพ์ของเขายังคงดำเนินไปอย่างที่ต้องการ แม้จะได้ก้าวขึ้นมาทำงานในตำแหน่งบริหารงานข่าว แต่ก็ยังคงเข้าไปปฏิบัติงานข่าวเจาะที่มีผลต่อสังคมโดยรวมหลายชิ้น โดยปกติเขาจะเข้าทำงานประมาณ 9.00 น. จากนั้นจึงเข้าประชุมโต๊ะข่าวเวลาประมาณ 10.00 น. เพื่อกำหนดทิศทางการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับที่จะตีพิมพ์วันรุ่งขึ้น โดยการประชุมเป็นการปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณค่าข่าวต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในรอบวัน เพื่อนำไปสู่การอภิปรายซึ่งเขาจะให้อิสระในการแสดงความคิดเห็นต่อหัวหน้าข่าวทุกคน เมื่อได้ข้อสรุปทิศทางข่าวประจำวันแล้วเขาก็จะมอบหมายให้หัวหน้าข่าวแต่ละโต๊ะไปจัดการดำเนินการเพื่อให้ข่าวออกมาในทิศทางเดียวกัน

หลังจากประชุมโต๊ะข่าวเสร็จสิ้นลง วิรุณ จะเข้ามาทำงานเขียนบทความที่รับผิดชอบซึ่งต้องเขียนทุกวัน การเขียนบทความของเขาจะคำนึงถึงทิศทางข่าวในรอบวัน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งจากการฟ้องร้องทางกฎหมาย และผลเสียหายที่บุคคลซึ่งถูกอ้างถึงในบทความได้รับ หลังจากนั้นเขาก็จะเดินพูดคุยกับผู้สื่อข่าวประจำและหัวหน้าโต๊ะข่าวต่าง ๆ ก่อนออกจากสำนักงานเวลาประมาณ 17.30 น. ไปรับลูกและอยู่กับครอบครัว ทำงานสวน ปลูกต้นไม้ ขุดดิน รดน้ำต้นไม้ ซึ่งถือว่าการออกกำลังกายที่ดีที่สุดในยามเย็น

ในกรณีที่ทำข่าวเจาะวิรุณจะเริ่มต้นด้วยการเลือกทีมงานผู้สื่อข่าวที่เขาพิจารณาจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในสนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สื่อข่าวที่มีแหล่งข่าวเป็นผู้เกี่ยวข้อง กับเหตุการณ์นั้นโดยตรงเข้าร่วมทีมงาน จากนั้นจึงกำหนดอำนาจหน้าที่ในการทำงานตามความเหมาะสมซึ่งส่วนใหญ่วางทีมงานหลักจะมีประมาณ 4-5 คน ส่วนที่เหลือจะอาศัยผู้สื่อข่าวประจำกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์เป็นผู้ประสานงานกรณีที่ทีมงานหลักไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ อย่างไรก็ตามการเลือกบุคลากรเข้าร่วมทีมงานเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคัด

เฉพาะบุคลากรที่มีความกระตือรือร้น ใจกว้าง มีความรอบรู้ ช่างสังเกต อดทน และมีความรับผิดชอบสูง เพราะบางครั้งงานประเภทนี้มีความกดดันมาก หากผู้ร่วมงานไม่มีลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เครียดส่งผลถึงความสำเร็จและล้มเหลวได้ วิรุณ กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมของเขาใช้ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการมากกว่าการบังคับบัญชา เพราะยอมรับว่าทุกคนไม่ต้องการให้บุคคลอื่นมีอำนาจเหนือตน และเขาก็ไม่รักที่จะใช้อำนาจ ดังนั้นจึงใช้ความเข้าใจลักษณะเฉพาะซึ่งกันและกันเป็นหลักในการจัดการซึ่งก็ได้ผลดีตลอดมา

การคัดเลือกประเด็นข่าวเพื่อทำการเจาะลึกนั้นจะมีการประชุมกันระหว่างหัวหน้าโต๊ะข่าวต่าง ๆ กับเขาในฐานะผู้บริหารงานข่าวเพื่อพิจารณาความน่าสนใจว่าเป็นข่าวเกี่ยวกับใคร มีอำนาจหน้าที่อย่างไร การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้นสร้างผลเสียหายแก่ผลประโยชน์ของสังคมมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ส่วนใหญ่ข่าวที่สนใจจะเป็นประเด็นเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติดมิชอบในวงราชการ

เมื่อได้ประเด็นข่าว และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ทีมงานทุกคนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว วิรุณจะทำการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข่าวนั้น โดยการอ่านหนังสือ ตำรากฎหมายเพิ่มเติมความรู้เดิมที่มีอยู่ หากปรากฏข้อมูลใดลำบากในการทำความเข้าใจด้วยตนเองเขาก็จะติดต่อเข้าพบหรือโทรศัพท์สอบถามจากผู้มีความรู้ในกฎหมายข้อนั้นโดยตรง เช่น อัยการ ทนายความ นักวิชาการด้านกฎหมายประจำคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อให้งานข่าวที่ออกมาถูกต้องตามหลักการของกฎหมาย เนื่องจากข่าวเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติดมิชอบในวงราชการมีความซับซ้อนเกี่ยวกับข้อมูลมากมายการนำเสนอจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

หลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูล และบทบัญญัติแล้ว ก็จะนำมาใช้พิจารณาประกอบกับข้อมูลที่ได้รับจากทีมงานและผู้สื่อข่าว จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายและกฎหมายทางราชการ เพื่อให้ทราบว่าการทำงานขั้นตอนใดของผู้มีอำนาจรัฐเป็นสิ่งที่ผิดไปจากกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเป็นการง่ายในการนำเสนอในรูปแบบของข้อเขียนเพื่อให้ประชาชนทำความเข้าใจ

ในด้านการเขียนวิรุณจะพิจารณาถึงความชัดเจนถูกต้องของข้อมูลก่อนลงมือผลิตชิ้นงาน โดยเขาจะทำการตรวจสอบเอง โดยสอบถามแหล่งที่มาของข้อมูลจากทีมงาน หรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นโดยตรง โดยเขาต้องทราบชื่อหรือแหล่งข้อมูล การได้มา พร้อมวิธีการตรวจสอบของผู้สื่อข่าวที่รับผิดชอบ แต่เพื่อให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้นเขาจะตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลอีกครั้งจากการสอบถามไปยังหน่วยงานต้นสังกัดโดยอาศัยแหล่งข่าวที่เขาใกล้ชิดสนิทสนม

เมื่อแน่ใจแล้วว่าข้อมูลที่ได้รับมาชัดเจนและหนังสือพิมพ์ไม่ตกเป็นเครื่องมือในการปล่อยข่าวทำลายบุคคลใดแล้ว เขาก็จะเริ่มลงมือเขียนข่าวนั้นด้วยตนเอง โดยพิจารณาถึงผลประโยชน์ของสังคมที่ควรได้รับรู้เป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ต้องระมัดระวังไม่ใช้ถ้อยคำที่รุนแรง กล่าวหา

โจมตีให้บุคคลที่ตกเป็นข่าวได้รับความเสียหาย เพราะอาจนำไปสู่การฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ในความผิดทางแพ่งและอาญาได้ในอนาคต

หากข่าวที่น่าเสนอออกไปได้รับการฟ้องร้องและปรากฏว่ามีความผิดเขาก็ยอมรับที่จะขอโทษโดยลงโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือหากแม้ไม่เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดี แต่หากพิสูจน์หรือตรวจสอบพบว่าการทำงานนั้นผิดพลาดจะด้วยเกิดมาจากสาเหตุใดก็ตามเขาก็ยินดีที่จะเข้าไปขอโทษต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวโดยตรงไม่จำเป็นต้องให้เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดีแต่อย่างใด

สำหรับระยะเวลาในการทำงานข่าวเจาะแต่ละครั้งไม่มีเวลาที่แน่นอน โดยทั่วไปเขาจะใช้เวลาไม่ต่ำกว่าวันละ 10 ชั่วโมงในการทำงาน นอกจากนั้นยังต้องหาความรู้เพิ่มเติมที่บ้านอีกเพื่อให้มีความรู้ในเรื่องที่ทำมากที่สุด ในยามที่ว่างเว้นจากการทำงานข่าวบางช่วงเขาจะรับงานสอนหนังสือในวิชาการหนังสือพิมพ์และวารสารศาสตร์เป็นงานพิเศษตามคำเชิญของคณาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อหวังถ่ายทอดความรู้และอุดมการณ์ทำงานเพื่อสังคมแก่ผู้ที่กำลังก้าวไปสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์รุ่นต่อไป

ทั้งนี้ วิรุณ มองว่า การรับผลประโยชน์ที่แหล่งข่าวหยิบยื่นให้ของนักหนังสือพิมพ์สามารถทำได้หากผลประโยชน์เหล่านั้นเป็นสิ่งที่แหล่งข่าวให้เป็นการทั่วไปทุกคนที่ไปร่วมการแถลงข่าวได้รับและมูลค่าไม่มาก อีกทั้งยังต้องพิจารณาเจตนาและกาลเทศะประกอบด้วย แต่ต้องไม่ลืมหน้าที่ที่ต้องเสนอความจริงต่อสังคมไป

เมื่อถามถึงที่มาของความสำเร็จที่ได้รับ วิรุณ กล่าวว่า เขาไม่เคยคิดที่จะได้รับรางวัลจากผลงานที่น่าเสนอออกไป เพียงแต่ต้องการนำความจริงที่ถูกต้องเพื่อเผยแพร่ให้สังคมได้รับรู้เท่านั้น แต่หากถามถึงที่มาของความสำเร็จแล้วน่าจะมาจากนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้า ดังที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ว่าเป็นคนที่อ่านหนังสือมาก หากไม่เข้าใจก็ถามผู้ที่มีความรู้เพื่อช่วยคลายข้อข้องใจ อีกทั้งยังอาจเกิดจากที่เป็นคนช่างซักถาม สังเกตความผิดปกติของเหตุการณ์ต่าง ๆ นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะได้ทีมงานที่มีความรับผิดชอบสูง เข้าใจข้อจำกัดของเพื่อนร่วมงานแต่ละคน ทำให้ไม่ค่อยมีความขัดแย้ง และประสานงานกันได้ดีราบรื่น นอกจากนี้ความสำเร็จยังอาจมาจากการมีครอบครัวที่เข้าใจ ที่กล่าวเช่นนั้นเนื่องจากครอบครัวไม่เคยทำให้เกิดความลำบากใจเกี่ยวกับงานเลยทำให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่สบายใจและรู้สึกมีความสุข

อย่างไรก็ตามวิรุณ ให้ความคิดเห็นว่า สภาพปัจจุบันของหนังสือพิมพ์ถือว่ามืบทบาทหน้าที่ในการสื่อความหมายทำความเข้าใจในประเด็นที่สังคมสนใจได้มากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับอดีตเมื่อประมาณ 15 – 20 ปีก่อน ส่วนการกำเนิดของสภากาหนังสือพิมพ์แห่งชาติถือเป็นสิ่งดี เพราะเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อป้องกันการเข้าครอบงำของอำนาจรัฐ เพราะเป็นที่ยอมรับว่าทุกรัฐบาล

ต้องการควบคุมสื่อมวลชนให้อยู่ฝ่ายเดียวกับตน ดังนั้นจึงพยายามออกกฎหมายเพื่อให้ได้อำนาจดังกล่าวมาสร้างประโยชน์ แต่เมื่อมีสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นมาปรากฏว่าการกระทำดังกล่าวของรัฐจึงจางลง ส่วนในการแสดงบทบาทหน้าที่ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาตินั้นถือว่าอยู่ในระดับที่ดีเนื่องจากเป็นองค์กรใหม่ที่มีอายุเพียง 6 ปีเท่านั้น

วิรุณ ให้ข้อเสนอแนะว่า สำหรับผู้ที่เข้ามาสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ควรเป็นผู้ที่รอบรู้ในวิชาการหลายแขนง กระจือหรือร้น อดทน ไม่ย่อท้อต่อการทำงานหนัก ที่สำคัญหากคิดมีครอบครัวควรต้องทำความเข้าใจกับคนที่จะมาเป็นคู่ชีวิตให้ดีกว่างานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ไม่เป็นเวลา ลักษณะงานอาจทำให้เวลาส่วนตัวน้อยพยายามเรียนรู้ชีวิตกันให้มากไม่เช่นนั้นชีวิตครอบครัวจะไม่มีความสุขส่งผลกระทบต่อตรงต่องานที่จะประสิทธิภาพต่ำลงไปด้วย เนื่องจากมีตัวอย่างให้เห็นมากมายว่าคนหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มักเป็นโสด หรือไม่ก็มีปัญหาหย่าร้าง แต่สำหรับ วิรุณ เขากล่าวว่า ครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างอบอุ่น เนื่องจากโชคดีที่เขาไม่ต้องทำงานหนัก เพราะบริหารเวลาการทำงานค่อนข้างรัดกุม ประกอบกับภรรยาเป็นเพื่อนเรียนรุ่นเดียวกันจึงทำให้รู้จักชีวิตนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ดี โดยปัจจุบันภรรยาประกอบอาชีพแม่บ้าน เพราะต้องการให้ดูแลลูกที่ยังเล็ก ขณะเดียวกันหากเขามีเวลาจะพยายามทำกิจกรรมกับครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ

ทั้งนี้การเป็นคนที่มีความรู้ได้ต้องเกิดจากการอ่านหนังสือให้มาก คนทำงานหนังสือพิมพ์ไม่จำเป็นต้องจบสาขานิติศาสตร์โดยตรง แม้เรียนสาขาวิชาการอื่นก็สามารถเข้ามาเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดีและมีคุณภาพได้ เพราะจะจบนิติศาสตร์หรือไม่ลักษณะการทำงานก็ต้องการคนมีความรู้ในแขนงต่าง ๆ ทั้งกฎหมาย การเมือง เศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ อย่างน้อยต้องเข้าใจหลักของวิชาการเหล่านี้ เพราะเข้าใจหลักแล้วก็จะง่ายในการทำความเข้าใจกระบวนการและความเคลื่อนไหวของข่าวจนสามารถเชื่อมโยงให้ผู้อ่านมองเห็นภาพได้อย่างที่ตนเองเห็น

นอกจากนั้นยังต้องเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลรอบข้าง ไม่ปิดกั้นตนเองอยู่กับกรอบความรู้ที่เชื่อว่าดีว่าแน่ เพราะแม้จะจบปริญญาเกียรตินิยมแต่ก็ไม่ใช่ว่าจะทำงานหนังสือพิมพ์ก้าวหน้า มีหลายคนที่มีความรู้มากแต่ขาดมนุษยสัมพันธ์ทำให้ผลงานออกมาไม่ดี ขาดเพื่อนร่วมงานที่ต้องการทำงานให้อย่างจริงจังสุดท้ายก็ไปไม่ได้ไม่ดีในอาชีพนี้ต้องค้นตัวเองไปสู่อาชีพอื่น เช่น ไปสอนหนังสือในมหาวิทยาลัย เป็นต้น สำหรับวิรุณตั้งใจทำงานอาชีพนักหนังสือพิมพ์ไปเรื่อย ๆ เพราะเป็นงานที่รักและทำให้มีความสุข

กรณีศึกษาที่ 3 : ปาน *

ข้อมูลส่วนบุคคล

ปาน เพศชาย นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนกรุงเทพฯ อายุ 40 ปี ครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย จบการศึกษาชั้นสูงสุดระดับปริญญาโท สาขาพัฒนสังคม ระดับปริญญาตรีด้านวารสารศาสตร์ สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งบรรณาธิการข่าวหน้าหนึ่ง หนังสือพิมพ์รายวันแนวประชานิยมฉบับหนึ่ง อายุทำงานประมาณ 20 ปี เป็นโสด

ปาน กล่าวว่า ในสมัยเด็กครอบครัวไม่เคยทำให้เขารู้สึกได้รับความกดดันเลยแม้แต่เรื่องเดียว เขาสามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้หากเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงินทอง เขาก็ต้องหาวิธีการประหยัดเก็บหอมรอมริบเอง หรือหากเกินความสามารถก็จำเป็นต้องเอ่ยปากขอกับพ่อแม่ซึ่งมีอาชีพขายอาหาร เช่น การซื้อหนังสือเรียน การซื้อเสื้อผ้านักเรียน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนอื่น ๆ โดยในวันหยุดหากไม่มีธุระจำเป็นใดที่จะต้องกระทำเขาจะช่วยทางบ้านขายอาหาร แม้จะเป็นร้านขายข้าวหน้าเป็ดเล็ก ๆ แต่ก็ร้านที่มีลูกค้าแน่นขนัดทุกวันทำให้แรงงานของเขามีค่า และเมื่อได้ช่วยทางบ้านแล้วก็รู้สึกว่าได้ทำตัวให้เกิดประโยชน์สมกับที่พ่อแม่เลี้ยงดู

ทั้งนี้พ่อแม่พยายามสั่งสอนชี้แนะแนวทางการใช้ชีวิตอยู่เสมอ ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดแทรกอยู่กับเรื่องงานที่ทำอยู่ที่ร้าน เช่น การวางตัวเมื่อต้องเข้าไปเสิร์ฟอาหารให้ลูกค้าพ่อแม่ก็จะเชื่อมโยงไปถึงการวางตัวเมื่อต้องเข้าพบผู้ใหญ่หรือผู้ที่เราต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเขา เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เขานำมาใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานตั้งแต่เด็กจนโต เพราะคิดว่าเป็นการสอนที่ดีมากจนทุกวันนี้เขาก็ยังคงจดจำคำพูดเหล่านั้นได้อย่างขึ้นใจ

วิถีชีวิตบนเส้นทางนักหนังสือพิมพ์

ปาน กล่าวว่า ภายหลังจากจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เลือกสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยเลือกสอบเข้าคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์เป็นอันดับต้นจากนั้นจึงเลือกวารสารศาสตร์ เนื่องจากขณะนั้นสนใจเหตุการณ์บ้านเมือง และคิดว่าการเรียนด้านรัฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์จะสามารถประกอบอาชีพได้กว้างทั้งภาครัฐและเอกชน แต่ด้วยความบังเอิญกลับสอบได้คณะวารสารศาสตร์ ในเบื้องต้นตนเองมีความรู้เกี่ยวกับคณะนี้น้อยมาก ซึ่งแก้ปัญหาด้วยการพยายามเสาะแสวงหาข้อมูลจากเอกสาร หรือสอบถามจากเพื่อนรุ่นพี่ซึ่งเรียนอยู่ในคณะนี้บ้างว่ามี การเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องอะไรเพื่อนำไปตอบคณะกรรมการสอบสัมภาษณ์ โดยตนเองคาดว่า คณะกรรมการต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับการเลือกสาขาแน่นอน และก็เป็นความจริง ปานจึงตอบว่าจะเลือกสาขาหนังสือพิมพ์ จากคำตอบของนักเรียนมัธยมที่มีความรู้เกี่ยวกับวารสารศาสตร์น้อยมากในขณะนั้นเป็นสาเหตุทำให้เขาศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสาขาที่เหมาะสมซึ่งก็พบว่าหนังสือพิมพ์

น่าจะเป็นงานที่สามารถปฏิบัติได้ดีกว่าสาขาวิชาอื่น เช่น วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ โฆษณา ประชาสัมพันธ์

ปาน อธิบายว่า การเลือกเรียนวิชาการหนังสือพิมพ์นั้นมีเหตุพื้นฐาน 2 ประการ คือ ประการแรก บุคลิกภาพของเขาค่อนข้างเก็บตัว ไม่ค่อยกล้าแสดงออกในที่ชุมชน สังเกตเมื่อได้รับ ให้ไปยืนพูดหน้าชั้นเรียนหรือทำอะไรที่ต้องอยู่ท่ามกลางฝูงชนจำนวนมากมักทำให้เขาประหม่า และสั่นเป็นอย่างมาก แต่กระนั้นเขาก็รักในการคิด การมองปัญหา และปรารถนาจะแสดงสิ่งเหล่านั้นที่อัดแน่นอยู่ในสมองออกมาเพื่อให้บุคคลอื่นทราบ ซึ่งคิดว่าหนังสือพิมพ์น่าจะเหมาะสมที่สุด ประการต่อมา เมื่อได้ศึกษาวิชาเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์เมื่อเข้าเรียนชั้นปีที่ 1 และ 2 ได้ทำให้ได้เรียนรู้ว่าหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลมากในสังคมขณะนั้น เพราะเป็นกระบอกเสียงของประชาชนในการเรียกร้องความยุติธรรมในสังคม ซึ่งคิดว่าเขาจะสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในสังคมได้แม้จะไม่มากก็ตาม

แต่อย่างไรก็ตาม ปาน กล่าวว่า ในช่วงแรกของการเรียนมหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 เขาเคยท้อถอยจนคิดจะเปลี่ยนคณะ เนื่องจากยังไม่แน่ใจว่าสิ่งที่กำลังกระทำอยู่เป็นสิ่งที่ตนเองต้องการหรือไม่ ประกอบกับผลการเรียนออกมาไม่สู้ดีนักแค่สอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ด้วยคำทัดทายของเพื่อน ๆ และครอบครัวที่คอยให้กำลังใจและเป็นกำลังใจได้ทำให้เขาเริ่มคิดที่จะค้นหาตนเองต่อไปซึ่งต่อมาก็ได้พบว่าการเรียนหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่มีความสุข อิสระ และได้แสดงออกในสิ่งที่คิดฝันมานาน

ปาน กล่าวว่า เมื่อเกิดความมุ่งมั่นที่จะเรียนด้านวารสารศาสตร์ สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์แล้วเขาได้ทุ่มเทเวลาทั้งหมดไปกับการอ่านหนังสือพิมพ์ และหนังสือประเภทอื่น เช่น ตำราการเมือง ประวัติศาสตร์ หลักกฎหมาย เพื่อให้มีความรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการเมืองเป็นสิ่งที่เขาชอบ ฉะนั้นจึงเป็นงานข่าวที่เขาต้องการเข้าไปสัมผัสมากที่สุด

ปาน เริ่มต้นเรียนรู้ชีวิตนักหนังสือพิมพ์ด้วยการขอฝึกงานในภาคฤดูร้อนของการศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นไปตามความสมัครใจ เนื่องจากมีส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรี โดยได้เลือกฝึกงานที่สำนักงานหนังสือพิมพ์แนวประชานิยมขนาดกลางแห่งหนึ่ง ณ สถานที่นั้นเขายังไม่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตการทำงานหนังสือพิมพ์โดยตรง เพราะงานส่วนใหญ่มักอยู่ภายในสำนักงานคอยช่วยนักหนังสือพิมพ์ภายในกองบรรณาธิการพิมพ์งานบ้าง ชงกาแฟบ้าง แต่ก็เชื่อว่า จะไร้ประโยชน์ เนื่องจากทำให้รู้ถึงวิธีการรับข่าว การย่อความตามลักษณะที่แท้จริงของงานหนังสือพิมพ์ว่าแตกต่างจากทฤษฎีที่ได้เรียนมาก เพราะการทำงานหนังสือพิมพ์ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ความจริงเท่านั้นคือสิ่งที่แน่นอนต้องยึดถือ และควรนำเสนอไปสู่สายตาประชาชนให้มากที่สุด

จากประสบการณ์เมื่อปีที่ 3 ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการหนังสือพิมพ์มากขึ้น และเริ่มที่จะทำงานในอาชีพนี้ ครั้นต้องฝึกงานชั้นปีที่ 4 ตามข้อบังคับของหลักสูตรเขาจึงเลือกฝึกงานกับหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพฉบับหนึ่ง โดยได้ขอฝึกงานในแผนกข่าวการเมือง ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้บรรยากาศทางการเมืองขณะนั้นที่ทหารยังคงมีอำนาจในทางการเมืองอยู่มาก การใช้เทคนิคในการหาข่าวจึงต้องแปลกแหวกแนวออกไป ซึ่งปานได้เรียนรู้จากนักหนังสือพิมพ์รุ่นพี่ว่าควรทำอย่างไร โดยเฉพาะการวางตัวให้เป็นที่น่าเชื่อถือ และไว้วางใจได้ จากนั้นศึกษาฝึกงานสายข่าวการเมือง ก่อนสิ้นสุดการฝึกงานเขาได้เข้าศึกษางานที่กองบรรณาธิการซึ่งทำให้เขาได้เก็บข้อมูลเพื่อทำสารนิพนธ์อย่างเต็มที่ โดยเรื่องที่ทำคือ การประเมินคุณค่าข่าวหน้าหนึ่ง ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว นักข่าว เพื่อให้ทราบว่าคุณลักษณะข่าวรูปแบบใดควรสามารถนำมาจัดวางในหน้าหนึ่งได้ ซึ่งทำให้เขามีความรู้อีกขึ้น และมองเห็นเส้นทางการทำงานให้โดดเด่นในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ว่าควรมีลักษณะการหาข่าวประเภทใดจึงจะได้รับการตีพิมพ์

ภายหลังจบปริญญาตรี ปานสมัครเข้าทำงานกับหนังสือพิมพ์รายวันแนวประชานิยมฉบับหนึ่งซึ่งยังคงทำงานมาจนถึงปัจจุบัน ปาน กล่าวว่า วันแรกของการเริ่มงานหนังสือพิมพ์เต็มตัวนั้นเขารู้สึกตื่นเต้น อยากทำงาน อยากออกไปทำข่าว พบปะพูดคุยกับแหล่งข่าว แต่ทว่าในช่วงแรกหัวหน้างานให้เขาเรียนรู้งานและวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบก่อนด้วยการนั่งอ่านหนังสือพิมพ์อยู่ในสำนักงานเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้ว่าบรรยากาศและแนวทางการทำงานในองค์กรหนังสือพิมพ์แห่งนี้ต้องยึดหลักความอาวุโส นักหนังสือพิมพ์รุ่นน้องต้องให้ความเคารพนักหนังสือพิมพ์รุ่นพี่ แต่หากมีความคิดเห็นแตกต่างในประเด็นข่าวและมีเหตุผลเพียงพอก็สามารถนำเสนอความคิดเห็นนั้นได้ ที่สำคัญทุกคนในองค์กรจะถูกสอนให้รักในความยุติธรรม ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ไม่รับเงินใครมาเพื่อเขียนเชียร์ ซึ่งหากมีการร้องเรียนเข้ามายังองค์กรหนังสือพิมพ์จนมีการตรวจสอบได้ว่านักหนังสือพิมพ์คนใดกระทำความผิดผิดกรรมเช่นนั้นจริงก็มีโทษสูงสุดถึงไล่ออกจากงานเลยทีเดียว

ภายหลังจากได้เรียนรู้งานและวัฒนธรรมองค์กรแล้วต่อมาเขาจึงได้รับมอบหมายหน้าที่ให้รายงานข่าวการเมืองสายทหาร ซึ่งต้องยอมรับว่าเป็นงานที่ยากสำหรับเขา แต่ด้วยประสบการณ์การฝึกงานที่พอได้เห็น และรับคำแนะนำจากรุ่นพี่มาบ้างทำให้เขาค่อย ๆ ใช้บุคลิกภาพที่เป็นกันเองสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวที่ละเล็กละน้อย

ปาน กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวโดยเฉพาะทหารนั้นต้องใช้เทคนิควิธีการมากกว่านักการเมืองทั่วไป เพราะทหารจะให้ข่าวกับผู้สื่อข่าวที่เห็นว่าไว้วางใจได้เท่านั้น ดังนั้นเขาจึงพยายามทำทุกวิถีทางที่จะให้ทหารไว้วางใจ พยายามแสดงความซื่อสัตย์ในหลายรูปแบบ หากมีข้อตกลงกันว่าจะไม่นำเรื่องที่พูดคุยกันไปตีพิมพ์เขาก็ต้องทำตาม แต่หากปานเห็นว่าเรื่องดัง

กล่าวมีความสำคัญเพราะอาจส่งผลกระทบทำให้สังคมเสียหายหรือได้รับความเดือดร้อนเขาก็จะรายงานต่อหัวหน้างาน เพื่อให้ตรวจสอบข้อมูลความเป็นไปได้ หากปรากฏมูลความจริงเขาจะติดตามข่าวนั้นต่อไปแล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาเสนอสู่สายตาประชาชน เพราะปานถือว่าการถูกดำเนินจากแหล่งข่าวเพียงเล็กน้อยไม่มีค่าเท่ากับทำให้สังคมตื่นตัวกับปัญหาที่พวกเขาจะต้องเผชิญ

สำหรับการหยิบยื่นผลประโยชน์หรือการให้ของขวัญของกำนันนั้นไม่เคยพบ จะมีก็เพียงการไปรับประทานอาหารเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ และเพื่อสร้างความสัมพันธ์กันเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามปานให้ความคิดเห็นว่า การที่แหล่งข่าวหยิบยื่นสิ่งเหล่านั้นให้และผู้สื่อข่าวรับไว้มิได้หมายความว่า เป็นการฉ้อจรรยาบรรณเสมอไป เพราะต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้ให้และผู้รับด้วยว่าบริสุทธิ์ใจเพียงใด หากให้เพื่อหวังประโยชน์ หรือรับเพราะความโลภเห็นแก่ได้ เช่นนี้แค่คิดก็ถือเป็นความผิดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพแล้ว สำหรับประสบการณ์ของปานในเรื่องดังกล่าวเขากล่าวว่ายังไม่เกิดขึ้นจนเป็นปัญหา เพราะเขาจะพิจารณาทุกครั้งว่าผู้ให้มัววัตถุประสงค์ใด หากให้ด้วยความรักความเคารพนับถือกันก็รับ แต่ถ้าให้เพื่อต้องการให้ตีพิมพ์ข่าวของผู้ให้เขาก็จะไม่รับเพราะถือเป็นสิ่งที่ละเมิดต่อความซื่อสัตย์ของตนเองซึ่งนับเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุด

อย่างไรก็ตามลักษณะการทำงานของปานจะมีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารอย่างถี่ถ้วนทุกครั้ง และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำเสนอข่าวอย่างน้อย 2 ด้าน เช่น เสนอด้านผู้กล่าวหา ขณะเดียวกันก็ต้องติดตามผู้ถูกกล่าวหาเพื่อสอบถามข้อมูลมานำเสนอด้วยเพื่อให้เกิดความยุติธรรมไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียหาย และยังช่วยลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องทางกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย การตรวจสอบของปานมักกระทำผ่านผู้สื่อข่าวหรือโต๊ะข่าว เช่น หากเขาสงสัยถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลก็จะสอบถามไปยังผู้สื่อข่าวทั้งที่อยู่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยตรง หากผู้สื่อข่าวเหล่านั้นไม่สามารถให้ความชัดเจนในประเด็นข้อสงสัยได้เขาก็จะสั่งการให้ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขณะเดียวกันการทำงานข่าวหน้าหนึ่งแม้ต้องการความถูกต้องชัดเจนของข้อมูลแต่ก็ต้องแข่งขันกับเวลาที่มืออยู่อย่างจำกัด กรณีที่พบว่าข่าวใดมีความชัดเจนของข้อมูลน้อยแต่มีความสำคัญต้องนำเสนอปานจะต้องตรวจสอบเท่าที่มีโอกาสอย่างน้อยต้อง 2 ด้านแล้วจึงนำเสนอ

การทำงานข่าวหน้าหนึ่งนอกจากต้องระวังความถูกต้องของข้อมูลแล้ว ยังต้องระวังการใช้คำและภาษาในการพาดหัวข่าวด้วย สำหรับปาน เขามักใช้ภาษาพาดหัวข่าวที่ไม่รุนแรงมากนักคำนึงถึงความถูกต้อง ชัดเจน ผู้อ่านสามารถเข้าใจ และดึงดูดความสนใจได้ คำว่าดึงดูดความสนใจปานขยายความว่า ไม่จำเป็นต้องใช้คำที่รุนแรงหรือค่อนข้างหยาบคายเพื่อให้บุคคลที่ตกเป็นข่าวเสียหาย เพราะหากพาดหัวข่าวที่รุนแรงเกินไปอาจทำให้ผู้ที่ตกเป็นข่าวได้รับความเสียและเกิดการฟ้องร้องดำเนินคดีตามมาได้ แม้ผู้ฟ้องร้องจะไม่ได้ดำเนินคดีกับตนเองโดยตรงก็ตาม ทว่าองค์กร

หนังสือพิมพ์และบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาก็ยังคงเป็นจำเลยในคดีดังกล่าว และไม่เป็นผลดีต่อตนเองและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรคนอื่น ๆ เลขาธิการฟ้องร้องนั้นทำให้การดำรงอยู่ในฐานะองค์กรธุรกิจของหนังสือพิมพ์ต้องสั่นคลอน เพราะนำเงินไปชดเชยความเสียหายได้รับคำพิพากษาว่ามีความผิดจริง

แต่ทั้งนี้ก็มีหลายครั้งที่เจ้าของหนังสือพิมพ์เสนอให้ระงับการนำเสนอข่าวด้วยเหตุผลส่วนตัวต่าง ๆ นานา ซึ่งเขาต้องปฏิบัติตาม เนื่องจากเป็นคำสั่ง ซึ่งปานเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่เนื่องจากเขาไม่อยู่ในฐานะที่จะกระทำการตัดสินใจได้เด็ดขาดจึงต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตามหากมีโอกาสเขาจะกลับมานำเสนอข่าวนั้นอีกครั้งในรูปแบบอื่น เช่น บทความ ภาพข่าว เพื่อย้ำความสำคัญให้ประชาชนรับรู้และตื่นตัว

ปาน กล่าวว่า การทำงานที่ยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ทำให้เขาก้าวหน้าในอาชีพการทำงานมาโดยตลอด เพราะในเวลาเพียงไม่ถึง 10 ปีเขาได้ก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้าข่าวซึ่งลักษณะองค์กรใหญ่ยากนักสำหรับนักหนังสือพิมพ์หน้าใหม่จะขึ้นมาสู่จุดนั้นได้ และนอกจากหลักการดังกล่าวที่ยึดถือและปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องแล้ว การมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้มีความรู้ และทักษะการทำงานอย่างสม่ำเสมอเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผลักดันให้การทำงานเจริญก้าวหน้า และประสบความสำเร็จได้ในปัจจุบัน โดยเขาพยายามหาความรู้เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวิทยาการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโท ซึ่งก็ช่วยให้ตนเองมีการจัดระบบความคิดที่ดีขึ้นสามารถเพิ่มมุมมองในการวิเคราะห์งานข่าวได้หลากหลาย

อย่างไรก็ตามเพื่อนร่วมงานก็ถือเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เขาก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เพราะการทำงานข่าวทุกชิ้นให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วยความต้องการ รวดเร็ว แม่นยำ ไม่สามารถกระทำได้เพียงคนเดียว ดังนั้นเขาจึงพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานเสมอ โดยการยึดหลักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เข้าใจในความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงานแต่ละคนเพื่อให้สามารถมอบหมายงานได้ตรงตามความเหมาะสมซึ่งสุดท้ายก็จะได้ผลงานที่ออกมาเป็นที่ยอมรับของสังคม

ปัจจุบันปาน ทำงานวันละประมาณ 12 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับเวรประจำว่าจะได้รับผิดชอบงานข่าวในวันใดบ้าง โดยรับผิดชอบในการติดตามคัดเลือกข่าวที่โต๊ะข่าวต่าง ๆ เสนอมาลงในหน้าหนึ่งซึ่งถือเป็นหน้าเป็นตาของหนังสือพิมพ์ เขาจะประชุมโต๊ะข่าวเวลา 10.00 น. จากนั้นจะรอข่าวที่โต๊ะข่าวต่าง ๆ รวมทั้งภูมิภาคส่งมาระหว่างวัน แต่จะมากที่สุดช่วงเย็น การทำงานเกือบ 12 ชั่วโมง ทำให้ปานไม่ค่อยมีเวลาว่างในการเที่ยวเตร่มากนัก ประกอบกับไม่มีครอบครัวทำให้เขาใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่สำนักงานเพื่อพูดคุยกับเพื่อน ๆ ไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย หรือหากมีเวลาว่างก็จะไปกินเลี้ยงสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงานหรือแหล่งข่าวที่สนิทสนมกันเสียเป็นส่วนใหญ่

ปาน แสดงทัศนะต่อวงการหนังสือพิมพ์ปัจจุบันว่า การแสดงบทบาทหน้าที่ที่มีความชัดเจนขึ้น อาจเป็นเพราะระบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมทั่วโลกเปลี่ยนไปในทิศทางที่เสรีมากขึ้นประชาชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมมากกว่าอดีตจึงทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถกระทำการที่มีขอบได้อย่างใจ ดังนั้นการทำงานจึงหันมามุ่งพัฒนารูปแบบการนำเสนอความจริงมากขึ้น อีกประการหนึ่ง คือ การครอบงำของภาครัฐในรูปแบบของกฎหมาย การบริหารงาน และระเบียบวิธีการต่าง ๆ ทำให้ยากขึ้นเนื่องจากรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้สื่อมวลชนมีความเป็นอิสระจนมีการร่วมกันก่อตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขององค์กรหนังสือพิมพ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการตรวจสอบ ควบคุม การทำงานของหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง ซึ่งสำหรับตัวเขาเองมองว่าการทำงานตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าวยังไม่ชัดเจน เพราะสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจหรือลงโทษหนังสือพิมพ์หรือนักหนังสือพิมพ์ที่กระทำความผิดให้หลุดพ้นไปจากวงการได้ จนหลายครั้งเขารู้สึกผิดหวังกับการทำงานขององค์กรกลางแห่งนี้

ปาน กล่าวว่า อาชีพนักหนังสือพิมพ์เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยการพัฒนาด้วยตนเอง ยากที่จะมีการเรียนรู้อย่างเป็นแบบแผนตายตัวว่าควรเริ่มทำอะไรก่อนสิ่งใดหลัง แต่ประสบการณ์ สถานการณ์ และความบีบรัดของเวลาจะเป็นตัวกำหนดให้ต้องทำ เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงถูกต้องมานำเสนอแก่สังคม ซึ่งคนที่หวังจะก้าวเข้ามาสู่อชีพนี้ต้องมีลักษณะที่รักความก้าวหน้า อดทน รับผิดชอบ และเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพราะบางครั้งอาจได้ไปทำข่าวที่ตนเองไม่เคยชอบ หรือไม่เคยมีความรู้มาก่อน ซึ่งยากที่จะบอกปฏิเสธ เนื่องจากนั่นคือหน้าที่ และการบอกปัดหน้าที่ถือเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำอย่างยิ่งสำหรับนักหนังสือพิมพ์ที่กล้าหาญ ด้วยเหตุผลนี้จึงต้องอาศัยความอดทน อดทนการณ์ และความรู้ ความสามารถเป็นหลักยึดเพื่อให้ห้อยถอยอันจะทำให้ก้าวอยู่ในอาชีพนี้ได้อย่างมั่นคงในอนาคต สำหรับตัวเขาเองตั้งใจจะทำงานในอาชีพนี้ต่อไปโดยไม่คิดหางานเสริมหรืออาชีพอื่นมาเป็นการเสริมรายได้ เพราะอาจทำให้การแสดงบทบาทในฐานะนักหนังสือพิมพ์ทำได้ไม่เต็มที่ นอกจากนั้นงานนี้ยังเป็นงานที่รัก และรู้สึกสนุกกับชีวิตที่ได้พบกับสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังสามารถช่วยเหลือประชาชนที่ทุกข์ร้อนได้แม้ไม่มากแต่ก็ทำให้ใจเป็นสุข

กรณีศึกษาที่ 4 : วัน *

ข้อมูลส่วนบุคคล

วัน เพศหญิง อายุ 42 ปี นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาเดิมเป็นชาวจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉยงเหนือ ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกร จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีวารสาร

ศาสตร์ สาขาการหนังสือพิมพ์ หาเลี้ยงชีพด้วยการทำหนังสือพิมพ์เป็นอาชีพหลักมานานประมาณ 18 ปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าข่าว หนังสือพิมพ์รายวันแนวคุณภาพฉบับหนึ่ง สถานภาพสมรส

วัน กล่าวว่า ชีวิตวัยเด็กของเธอไม่ค่อยได้รับความสะดวกสบายมากนัก เนื่องจากพ่อแม่มีอาชีพทำไร่ทำนา ทรัพย์สินเงินทองจึงไม่สู้จะมีมากมายจนนำมาซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกได้ แต่เธอก็ไม่เคยรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจกับสภาพความเป็นอยู่ เพราะพ่อแม่จะพยายามพรีสอนเสมอว่า อาชีพนี้ก็ไม่ได้ทำให้ครอบครัวต้องลำบากอะไร เพียงแต่ไม่มีเหมือนคนอื่น ซึ่งก็เชื่อว่าจะทำให้ชีวิตดีขึ้นจากที่เป็นอยู่ และการมีชีวิตเช่นนั้นเธอก็ไม่เคยได้รับความลำบากเลยชีวิตมีความสุข ครอบครัวอบอุ่นได้พูดคุยกับพ่อแม่ทุกวันมีปัญหอะไรทุกคนก็จะหันหน้าเข้าคุยกันเธอรู้สึกว่าชีวิตในช่วงนั้นมีความสุขที่สุด ทำให้เวลาว่างเธอจะพยายามช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานตลอดมา

กระทั่งเมื่อเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาวันต้องเข้ามาเรียนหนังสือในตัวจังหวัดโดยอาศัยอยู่กับญาติ แต่เธอก็จะกลับบ้านทุกวันเสาร์อาทิตย์ ซึ่งการออกมาอยู่ห่างไกลจากพ่อแม่ไม่เคยทำให้เธอทอดลอยต่อการเรียนเลย กลับเป็นแรงผลักดันให้เกิดความมานะบากบั่นมุ่งมั่นขยันเรียนให้ดีที่สุดตามที่พ่อแม่ต้องเหน็ดเหนื่อยหาเงินส่งให้เรียน นอกจากนั้นเธอยังคิดว่าการเรียนจะเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้ชีวิตและคนในครอบครัวได้รับความสุขในท้ายที่สุด

วิถีชีวิตบนเส้นทางนักหนังสือพิมพ์

วัน กล่าวว่า การเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ของเธอเกิดจากการแสวงหาโอกาส เนื่องจากเกิดในต่างจังหวัดที่ห่างไกล โอกาสในการศึกษาจึงมีน้อยแต่เธอก็ไม่ย่อท้อต่อปัญหาพยายามตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเสมอมาจนเมื่อใกล้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโครงการช้างเผือกที่มุ่งคัดเลือกนักเรียนเรียนดีจากจังหวัดห่างไกลรับสมัครเพื่อสอบเข้าไปเรียนพร้อมทุนการศึกษาซึ่งเธอมองเห็นหนทางที่จะทำให้ความฝันการศึกษาระดับสูงของเป็นความจริง ดังนั้นจึงศึกษาหมั่นเพียรอ่านหนังสือเพื่อให้สอบเข้าได้ และความฝันก็เป็นจริงจากการเรียนในสายศิลป์ทำให้สามารถเลือกเรียนได้ในคณะวิชาด้านสังคมศาสตร์

เมื่อถามถึงเหตุผลที่ไม่เลือกเรียนวิชาด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือภาษาศาสตร์ วันให้คำตอบอย่างตรงไปตรงมาว่า การที่เธออยู่ในสังคมชนบทสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เต็มไปด้วยธรรมชาติความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเธอก็ยังมีอุปสรรคเช่นการกดขี่ข่มเหงของผู้มีอิทธิพลภายในหมู่บ้าน การเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อสินค้าเกษตรจากครอบครัวและคนที่เธอรู้จัก ด้วยเหตุนี้เมื่อเธอมีโอกาสนจึงสนใจเลือกเรียนสาขาวิชาที่สามารถช่วยเหลือสังคมได้ และจากความขยันหมั่นเพียรหาความรู้อยู่เสมอซึ่งนอกจากการอ่านตำราเรียน

แล้วเธอยังได้อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวันจากห้องสมุดทำให้คิดว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียกร้องความเป็นธรรมแก่สังคมชนบท

วัน กล่าวถึงทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ช่วงก่อนเข้ามาสัมผัสในรั้วมหาวิทยาลัยว่า การเปิดรับหนังสือพิมพ์ของเธอค่อนข้างจำกัด เพราะมีแหล่งความรู้ไม่กี่แห่ง คือ ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดประชาชน หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นหนังสือพิมพ์ประชานิยม เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพมีเพียงฉบับเดียว คือ มติชน ซึ่งในทัศนะของเธอเป็นหนังสือพิมพ์ที่เป็นปากเสียงให้กับประชาชนได้ดีมาก ดังนั้นเธอจึงให้ความสนใจติดตามทุกฉบับหากมีเวลา เพราะทำให้เธอได้รับความคิด และความเคลื่อนไหวของสังคมอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังเพิ่มความคิดเชิงก้าวหน้าให้เกินกว่าเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจะคิดได้ โดยเธอ กล่าวว่า หากมีการระดมความคิดเกิดขึ้นในชั้นเรียนหรือการสอนของครูไม่ถูกต้องเธอมักจะแสดงความคิดเห็นออกไปให้รับรู้เสมอจนบางครั้งถูกเพื่อน ๆ มองว่าเป็นคนหัวดีไม่เชื่อฟังครู แต่เธอยืนยันว่าความจริงไม่ได้เป็น เพราะคิดว่าการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งที่ถูกต้องตราบใดที่ไม่มีเจตนาไปทำร้ายบุคคลอื่น

วัน ใช้ชีวิตการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ค่อนข้างแตกต่างจากนักศึกษาคนอื่น เพราะเธอเป็นเด็กต่างจังหวัดทำให้ขาดความมั่นใจที่จะแสดงออกในสิ่งที่เธอคิดว่ายังไม่มีความรู้ โดยเฉพาะวิทยาการทันสมัยในกรุงเทพฯ ผนวกกับรายได้ที่มาจากทุนการศึกษามีจำกัดทำให้ต้องประหยัดอดออมเพื่อให้มีเงินเพียงพอต่อการดำรงชีวิต เมื่อคิดอ่านเช่นนั้นเธอจึงพยายามใช้เวลาว่างจากการเรียนเข้าห้องสมุด และเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมชาวอีสานซึ่งเป็นการรวมตัวกันของนักศึกษาที่มาจากภาคอีสานในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และทำกิจกรรม เช่น การออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท อีกทั้งหวังได้พบปะสังสรรค์กับคนที่มีฐานะใกล้เคียงกันด้วย

เมื่อได้เข้ามาเรียนในรั้วมหาวิทยาลัยแล้วเธอรับรู้ว่าการเรียนวารสารศาสตร์ทำให้เธอเข้าใจสิ่งที่เธอปรารถนา ดังนั้นจึงพยายามเล่าเรียนหาความรู้ให้มากที่สุดแต่ก็ไม่ลืมการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมควบคู่กันไปด้วย เมื่อเรียนได้ประมาณชั้นปีที่ 3 เธอเริ่มมีความคิดเรื่องการฝึกงานเนื่องจากเห็นว่าสามารถทดลองใช้ความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมา หรืออย่างน้อยก็ทำให้ได้เรียนรู้ชีวิตนักหนังสือพิมพ์อาชีพที่จะต้องออกไปทำในอนาคต การฝึกงานเริ่มต้นที่หนังสือพิมพ์รายวันแนวคุณภาพฉบับหนึ่ง ทุกอย่างเป็นไปตามความคาดหวังของเธอ ๆ ได้แสดงความสามารถในการทำงานข่าวไม่มากนัก แต่ก็ได้ช่วยเหลือรุ่นพี่นักข่าวทำงาน เช่น การเขียนข่าว การจดประเด็น การตั้งคำถาม การเก็บรายละเอียด ฝึกการเข้ากลุ่มทำงาน ซึ่งเมื่อสิ้นสุดการฝึกงานกลับมาเรียนหนังสือได้ทำให้เธอมีโลกทัศน์เกี่ยวกับการทำงานหนังสือพิมพ์มากขึ้น เมื่อถึงการฝึกงานจริงก่อนจบการศึกษาเธอเลือกฝึกที่หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพอีกฉบับหนึ่ง เธอ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่เธอ

ฝึกงานเมื่อครั้งอยู่ปีที่ 4 เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลได้ดีมาก เธอได้เรียนรู้งานหนังสือพิมพ์ทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นเก็บข้อมูลควรเริ่มต้นอย่างไร ไปจนถึงการวางแผนข่าว การจัดหน้า การตีพิมพ์ และการจัดจำหน่าย ด้วยประสบการณ์ดังกล่าวผนวกกับที่เคยสั่งสมมาทำให้เธอจบการศึกษาออกมาอย่างมั่นใจและเต็มไปด้วยไฟปรารถนาจะทำงานหนังสือพิมพ์

ภายหลังจากจบการศึกษาวันเริ่มทำงานเป็นผู้สื่อข่าวที่หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ฉบับหนึ่ง โดยรับผิดชอบการรายงานข่าวธุรกิจการตลาด ซึ่งเธอให้ความเห็นว่าไม่ค่อยตรงตามความสนใจของเธอนัก แต่ก็พยายามทำให้ดีที่สุด เพราะถือว่าเป็นข่าวไม่ว่าจะเป็นสายใดประชาชนก็ควรได้รับรู้อย่างถูกต้อง วันกล่าวว่า การทำงานในระยะแรกไม่ค่อยพบอุปสรรคมากนัก เพราะมีพื้นฐานความรู้จากที่ได้ร่ำเรียนและฝึกงานมาพอสมควร ประกอบกับองค์กรที่เข้าไปร่วมงานมีรุ่นพี่ที่คณะทำงานอยู่เกินครึ่งจึงทำให้ได้รับคำแนะนำทั้งในด้านการทำงาน และการเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรอย่างต่อเนื่อง ผนวกกับความเป็นคนช่างสังเกต และเรียนรู้ของเธอทำให้สามารถปรับตัวได้เร็ว

วันร่วมงานกับหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ดังกล่าวได้ประมาณ 3 ปีก่อนตัดสินใจย้ายไปร่วมงานกับหนังสือพิมพ์ธุรกิจรายวันอีกฉบับหนึ่ง ด้วยเหตุผลที่ได้รับรายได้มากขึ้น เนื่องจากเป็นยุคเฟื่องฟูของหนังสือพิมพ์ธุรกิจตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังรุ่งเรือง แต่ทำงานได้ไม่นานหนังสือพิมพ์ดังกล่าวก็ต้องปิดกิจการไปเพราะปัญหาการลอยตัวค่าเงินบาท เธอจึงย้ายมาทำงานที่หนังสือพิมพ์รายวันแนวคุณภาพที่ทำงานมาจนถึงปัจจุบัน

วัน กล่าวว่า การเข้ามาทำงานในองค์กรหนังสือพิมพ์ครั้งนั้นเธอต้องใช้วุฒิภาวะปรับตัวเป็นอย่างมาก เพราะการทำงานต้องร่วมมือกับทีมงานที่มาจากหลายแหล่ง และส่วนใหญ่เป็นนักหนังสือพิมพ์ที่มีประสบการณ์ทำให้มีความเป็นตัวของตัวเองสูงซึ่งมักสร้างความกดดันให้กับเธอ แต่ด้วยความเป็นคนมุ่งมั่นไม่เคยยอมแพ้อุปสรรคง่าย ๆ เธอทนกัดฟันต่อสู้ให้ทุกคนยอมรับในความรู้ความสามารถ โดยตำแหน่งในขณะนั้นเธอเป็นหัวหน้าศูนย์ข่าวภูมิภาคเป็นผู้หญิงที่ต้องควบคุมผู้สื่อข่าวในส่วนภูมิภาคกว่า 60 คน ซึ่งถือเป็นงานหนักมาก แต่เธอจะพยายามสร้างความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงานเพื่อให้สามารถช่วยเหลือหรือผ่อนแรงของเธอได้หากต้องการผู้ช่วย อีกทั้งเธอมักจะหาเวลาว่างทุกครั้งในการพักผ่อน เช่น ดูหนัง อ่านหนังสือ และเล่นกีฬา

เมื่อทำงานในตำแหน่งหัวหน้าข่าวภูมิภาคได้ประมาณ 3 ปี เธอได้ทำเรื่องขอย้ายมาอยู่แผนกทีมงานข่าวพิเศษ ซึ่งรับหน้าที่เจาะประเด็นข่าวสำคัญ วันกล่าวว่า งานนี้เป็นลักษณะงานที่ตรงตามความใฝ่ฝันของเธอเพราะได้ออกไปทำข่าวที่ต้องใช้ความคิด การวางแผนที่แยบยล หน้าที่รับผิดชอบของเธอในทีมงานข่าวพิเศษ คือ หาข้อมูลและเขียนเป็นรายงานพิเศษนำเสนอในส่วนที่ได้ข้อมูลมา

ในเวลาไม่นานวันได้รับการเลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นหัวหน้าทีมงานข่าวพิเศษ เธอ กล่าวว่าการทำงานเป็นทีมของเธออาศัยการระดมสมองแบ่งปันข้อมูลกัน หากเพื่อนร่วมทีมเกิดขัดข้องปัญหาจุดใดทุกคนในทีมจะร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาให้ กรณีที่ข้อมูลหาได้ลำบากเธอจะปรึกษากับนักหนังสือพิมพ์อาวุโสซึ่งก็คือหัวหน้างานและเจ้าของหนังสือพิมพ์ของเธอนั่นเองซึ่งมักจะได้รับคำตอบที่ทำให้มองทางแก้ปัญหาได้ง่ายมากขึ้น

วัน กล่าวว่า บางครั้งมีการถกเถียงกันเสียงดัง แต่ทุกคนก็ไม่นำมาเป็นเรื่องส่วนตัว งานจบทุกอย่างที่ขัดแย้งกันก็จบ เพราะนั่นเป็นเรื่องของความคิดที่ทุกคนย่อมมีไม่เหมือนกันแน่นอน สำหรับกระบวนการทำงานข่าวที่เจาะลึกของเธอนั้น วันกล่าวว่า ต้องเริ่มจากการระดมสมองเพื่อวางแผนอย่างรัดกุมเพราะหากพลาดอาจทำให้เพื่อนร่วมงานที่เข้าไปสัมผัสกับงานได้รับอันตรายขณะเดียวกันเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วต้องตรวจสอบอย่างละเอียด แม้แหล่งข่าวบางคนที่เคยคุ้นเคยและเห็นที่น่าเชื่อถือก็ต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดไม่ยิ่งหย่อนไปจากแหล่งข่าวทั่วไป เพราะไม่อาจทราบได้เขาเหล่านั้นมีวัตถุประสงค์ซ่อนเร้นเพื่อกล่าวหาว่าร้ายบุคคลใดหรือไม่ หากนำเสนอและได้รับการตีพิมพ์สู่สายตาประชาชนแล้วก็ยากที่จะแก้ไขสิ่งที่บุคคลที่ตกเป็นข่าวได้รับให้กลับคืนมาดังเดิม จะทำได้ดีที่สุดคือ การลงประกาศขอโทษ ซึ่งมักไม่ได้รับความสนใจอ่าน ดังนั้นวิธีการดีที่สุด คือ ต้องรับผิดชอบต่อการตรวจสอบข่าวสารข้อมูล และแหล่งที่มาอย่าให้ขาดตกบกพร่อง

วัน กล่าวว่า ตั้งแต่ทำงานทีมข่าวพิเศษเธอโชคดีที่ไม่เคยได้รับการร้องขอจากเจ้าของให้บิดเบือนประเด็นสำคัญ หรือขอให้ระงับการนำเสนอข่าว เนื่องจากเจ้าของเป็นนักหนังสือพิมพ์มืออาชีพมีจริยธรรมในการทำงานข่าวเข้าใจถึงวัฒนธรรมการทำงานเป็นอย่างดี แต่สำหรับประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยเฉพาะการทำงานให้กับหนังสือพิมพ์ธุรกิจมีหลายครั้งที่มึนกับธุรกิจหีบยื่นผลประโยชน์ให้ เช่น การขายหุ้นบริษัทให้ในราคาต่ำกว่าราคาซื้อขายของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเธอก็ได้บอกปฏิเสธไป เพราะหากรับไว้จะทำให้เกิดความเกรงใจ และทำหน้าที่ในการรายงานข่าวเกี่ยวกับบริษัทดังกล่าวได้ไม่เต็มที่หากข่าวที่ต้องนำเสนอเป็นข่าวในเชิงลบ อย่างไรก็ตามการรับสิ่งของที่เป็นอภินันทนาการ เช่น การรับกระเช้าอวยพรปีใหม่ อวยพรวันครบรอบวันเกิด หนังสือพิมพ์ การรับของขวัญในงานแถลงข่าวที่ผู้ไปร่วมงานทุกคนได้รับถือว่าไม่ทำให้ผิดจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แต่กระนั้นต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้ให้ด้วยว่ามีสิ่งใดอยู่เบื้องหลังหรือมีมูลค่ามากจนเกินสมควรหรือไม่

วันทุ่มเทแรงกายแรงใจแก่การทำงาน ชีวิตโดยทั่วไปซึ่งไม่มีงานพิเศษต้องออกไปนอกสถานที่ เธอจะเข้าทำงานเวลาประมาณ 10.00 น. เริ่มต้นงานแรกด้วยการอ่านหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ โดยเฉพาะฉบับคู่แข่งเพื่อให้ทราบความเคลื่อนไหวของข่าวสาร และยังเป็นการประเมินผลการ

ทำงานว่าตนเองตกข่าวใดไปบ้างหลังจากนั้นจะมีการประชุมโต๊ะข่าวร่วมกับหัวหน้าข่าวโต๊ะต่าง ๆ เวลาประมาณ 11 นาฬิกาหลังจากนั้นจะนำข้อสรุปที่ได้รับจากการประชุมมาคิดวางแผนร่วมกับทีมงานโต๊ะข่าวพิเศษ เพื่อวางแผนประเด็นการติดตามข่าว

โดยการเลือกนำเสนอประเด็นข่าวใดนั้น เธอจะพิจารณาจากความสนใจของประชาชนที่มีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ควบคู่กับผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชนและประเทศชาติในอนาคต โดยจะมีการศึกษาข้อมูลของเหตุการณ์นั้นล่วงหน้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา รับชม – ฟัง วิทยูและโทรทัศน์ เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพเชื่อมโยงระหว่างปัจจุบันและอนาคตได้

เมื่อได้ข้อสรุปว่าจะเจาะลึกข่าวใดแล้วก็จะร่วมกับทีมงานจัดวางแผนงานข่าว เริ่มจากการจัดตำแหน่งหน้าที่ โดยเธอจะเป็นผู้พิจารณาว่าผู้สื่อข่าวในทีมคนใดมีความสามารถและเหมาะสมปฏิบัติงานประเภทใดบ้าง โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ผ่านมา เช่น ข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมก็จะพิจารณาผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์การทำงานข่าวประจำกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ หรือมีประสบการณ์รู้เรื่องราวของข่าวดังกล่าวเป็นอย่างดี เพราะทำให้สะดวกในการทำความเข้าใจและเข้าถึงแหล่งข้อมูล

นอกจากนั้นจะมีการกำหนดเวลาในการทำงานที่แน่นอน โดยส่วนมากประมาณ 5 วัน ควรมีผลงานนำเสนอต่อกองบรรณาธิการ แต่ทั้งนี้เธอจะทำหน้าที่ติดต่อประสานงานทีมงานทุกคนตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและช่วยให้ทีมงานเกิดความมั่นใจกรณีมีปัญหาขัดข้อง เช่น การเข้าไปขอสืบค้นข้อมูลที่เป็นเอกสารความลับทางราชการ หรือการออกสืบค้นข้อมูลในต่างจังหวัดที่อาจเกิดอันตรายแก่ผู้สื่อข่าวได้

เมื่อได้ข้อมูลจากทีมงานทุกคนแล้ว เธอจะนำข้อมูลนั้นมาตรวจสอบทั้งการตรวจสอบด้วยตัวเธอเอง เช่น การสอบถามจากผู้รู้ในเรื่องราวปัญหานั้น ๆ และการตรวจสอบจากหน่วยราชการ ซึ่งเป็นต้นตอของข้อมูลโดยเฉพาะกรณีแหล่งข้อมูลเป็นเอกสารราชการ นอกจากนี้ยังให้บุคลากรในทีมงานช่วยตรวจสอบด้วยอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เกิดความมั่นใจ โดยการตรวจสอบข้อมูลจะกระทำอย่างน้อย 2 แหล่ง เช่น ข้อมูลของแหล่งที่เปิดเผยข่าว และข้อมูลที่ได้จากผู้ซึ่งตกเป็นข่าวหรือได้รับผลกระทบ เพื่อให้การเสนอข่าวนั้นเกิดความสมดุลของความจริงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

ในด้านการเขียนเธอจะพิจารณาการเขียนตามความถนัดประกอบกับพิจารณาผลกระทบด้านกฎหมาย เช่น การฟ้องร้องหมิ่นประมาท โดยจะพยายามไม่เขียนระบุเจาะจงชื่อ นามสกุล หรือตำแหน่งของบุคคลใดโดยตรง แต่จะมุ่งนำเสนอเรื่องราว ขั้นตอนการทำงานของหน่วยงานในช่วงเวลาต่าง ๆ มากกว่าซึ่งจะเป็นการสื่อให้ผู้อ่านสนใจค้นหาบุคคลผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้น ๆ ในช่วงเวลาดังกล่าว แต่หากมีข้อมูลเป็นเอกสารทางราชการชัดเจนซึ่งได้ตรวจสอบว่าเป็นเอกสาร

จริงอย่างถูกต้องแล้วเธอก็จะระบุชื่อหรือตำแหน่งของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเปิดเผย แต่ก็ไม่ใช่ภาษาเขียนที่รุนแรงนัก แต่จะมุ่งเขียนอย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง

เมื่อข่าวที่เธอรับผิดชอบได้รับการตีพิมพ์ไปแล้ว เธอจะติดตามผลกระทบจากการอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น และฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์ถึงการติดตามขุดคุ้ยของสื่ออื่นว่ามีมากน้อยเพียงใด รวมทั้งติดตามความเคลื่อนไหวของหน่วยงาน หรือองค์กรทั้งราชการและเอกชนว่าดำเนินการอย่างไรต่อประเด็นที่ถูกพาดพิง

กรณีสิ่งที่น่าสนใจออกไปปรากฏว่าถูกฟ้องร้องดำเนินคดี และมีคำสั่งศาลถึงที่สุดแล้วว่าการทำงานของเธอมิมีความผิดพลาดนำเสนอข่าวเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย เธอก็ยินดีที่จะขอโทษ และลงประกาศขออภัยให้บนหน้าหนังสือพิมพ์ แต่ทั้งนี้เหตุการณ์ดังกล่าวยังไม่เคยเกิดขึ้นกับเธอเลยแม้แต่ครั้งเดียว

อย่างไรก็ตามนอกจากงานประจำวันที่ค่อนข้างยุ่งอยู่กับข้อมูลจำนวนมากจนบางครั้ง โดยเฉพาะสัปดาห์ที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวันเธอต้องทำงานติดต่อกันเป็นเวลาเกือบ 12 ชั่วโมง เธอจึงไม่ลืมที่จะหาเวลาในวันปกติที่มักจะเลิกงานประมาณ 18.30 น. ไปออกกำลังกายโดยการเดินแอโรบิคที่สนามกีฬาใกล้ ๆ สำนักงาน เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง สมองปลอดโปร่ง และยังช่วยลดความตึงเครียดอันเนื่องมาจากการทำงานให้บรรเทาลง อีกทั้งยังทำให้จิตใจแจ่มใสสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีในทางหนึ่งด้วย

เมื่อถามถึงมุมมองต่อวงการหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน วัน กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ปัจจุบันถือว่าทำหน้าที่ได้ดี พิจารณาจากการที่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนให้ความเชื่อถือไว้วางใจ นำข่าวสารที่เผยแพร่ทางหน้าหนังสือพิมพ์ไปเป็นพื้นฐานในการสืบค้นข้อมูลต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ยังมีเสรีภาพมากกว่าในยุคที่ประเทศไทยปกครองด้วยเผด็จการที่ไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์การทำงานที่ไม่ดีของรัฐบาลได้ อีกทั้งกฎหมายที่ควบคุมหรือจำกัดเสรีภาพก็แทบจะไม่มีหากหนังสือพิมพ์ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่นำเสนอความจริงอย่างตรงไปตรงมา ส่วนมุมมองที่มีต่อสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาตินั้นอยู่ในระดับปานกลาง คือ เป็นองค์กรที่มีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการรวมพลังของหนังสือพิมพ์ แต่ไม่สามารถกำจัดการหนังสือพิมพ์หรือองค์กรหนังสือพิมพ์ที่ประพฤติมิชอบให้พ้นไปจากวงการได้ การลงโทษที่ทำโดยการประกาศโฆษณาให้รับรู้กันในวงการก็มักถูกละเมิดอยู่เป็นนิจ แต่ทั้งนี้คงต้องใช้เวลาในการปรับตัวและแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัน กล่าวว่า ชีวิตนักหนังสือพิมพ์เป็นชีวิตที่ต้องอดทน ลำบาก เพราะต้องอาศัยความสามารถส่วนตัวมาก ต้องขยันอ่านหนังสือหาความรู้ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง และเป็นชีวิตที่มีเวลาเป็นส่วนตัวน้อย ขณะเดียวกันก็ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดีทั้งกับเพื่อนร่วมงาน และแหล่งข่าว โดย

เฉพาะเพื่อนร่วมงานต้องพยายามทำความเข้าใจกันให้ดี เพราะนั่นหมายถึงความสำเร็จของงาน หากบุคคลภายในทีมงานมีความไม่เข้าใจกันและกันแล้วผลงานที่ต้องร่วมกันทำย่อมออกมาไม่ดีตามไปด้วย

ดังนั้นหากผู้ใดคิดจะมาทำงานหนังสือพิมพ์และต้องการความก้าวหน้าทำงานอย่างมีความสุขแล้ว ประการแรกต้องตั้งสติให้มั่นถามใจตนเองก่อนว่าสามารถยอมรับสิ่งเหล่านั้นได้หรือไม่ ยิ่งกว่านั้นหากมีความรักต้องพูดคุยทำความเข้าใจกับคนที่จะมาเป็นผู้ชีวิตให้ดี เพราะจากประสบการณ์ของเรามีเพื่อนนักหนังสือพิมพ์ทั้งรุ่นน้องรุ่นพี่หรือแม้แต่รุ่นเดียวกันหลายคนต้องเกิดปัญหาคบครัวเลิกรากันไปกับคนรักตั้งแต่ยังเป็นแฟนกัน หรือแต่งงานไปแล้วก็มี อันเนื่องมาจากไม่มีเวลาส่วนตัวที่แน่นอนให้กับคนรักให้กับครอบครัว ดังนั้นประเด็นนี้เธอจึงเห็นว่าสำคัญ เนื่องจากความเข้าใจที่ดีระหว่างคนที่เรารักและคนที่รักเราจะเป็นแรงหนุนสำคัญให้ทำงานอย่างมีความสุข

สำหรับชีวิตคู่ของเธอต้องใช้เวลาทำความเข้าใจเรียนรู้ชีวิตกันอยู่นานพอสมควรจนแน่ใจว่ายอมรับสภาพชีวิตที่ต้องเร่งรีบไม่ค่อยมีเวลาได้เธอจึงตัดสินใจแต่งงาน เพราะคู่ชีวิตมาจากพื้นฐานครอบครัวและการศึกษาที่ต่างกัน แต่ในระยะหลังจากอยู่ร่วมกันมาได้ประมาณ 5 ปี เธอก็ได้ชักชวนสามีให้เข้ามาร่วมอาชีพที่เธอหลงใหลจนปัจจุบันกลายเป็นครอบครัวนักหนังสือพิมพ์ไปในที่สุด ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เธอคิดว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถผลิตผลงานข่าวออกมาเป็นที่ยอมรับของสังคม และสมาคมวิชาชีพ

อย่างไรก็ตามสำหรับชีวิตการทำงานวันคิดว่าจะทำงานอาชีพนักหนังสือพิมพ์ต่อไป เพราะเป็นงานที่ต้องการจะทำตั้งแต่เริ่มเรียนมหาวิทยาลัยเพื่อหวังจะช่วยเหลือเป็นปากเสียงให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมซึ่งเมื่อได้เข้ามาทำแล้วก็รักและชอบเพราะเป็นงานที่อิสระสามารถทำตามความตั้งใจที่มีได้แม้จะเป็นเพียงผู้หนึ่งคนหนึ่งแต่ก็ถือว่าได้ช่วยเหลือสังคม

กรณีศึกษาที่ 5 : วุฒิ *

ข้อมูลส่วนบุคคล

วุฒิ เพศชาย อายุ 38 ปี นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนกรุงเทพฯ บิดาประกอบอาชีพนายธนาคาร มารดาประกอบอาชีพแม่บ้าน จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวารสารศาสตร์ ปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์ สถานภาพสมรส มีบุตร 1 คน ทำงานหนังสือพิมพ์มาเป็นเวลาประมาณ 16 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ข้อมูล หนังสือพิมพ์รายวันแนวประชานิยมฉบับหนึ่ง

วิถีชีวิตบนเส้นทางนักหนังสือพิมพ์

วุฒิ กล่าวว่า เขาเป็นคนชอบอ่านหนังสือ และตั้งใจศึกษาเล่าเรียนสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ตั้งแต่อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวุฒิการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยเลือกเรียนวิชานิติศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง แม้ในเบื้องต้นต้องการประกอบอาชีพนักปกครองก็ตาม แต่จากการปรึกษากับบิดามารดา และญาติพี่น้องแล้วเห็นว่าการเรียนนิติศาสตร์มีความได้เปรียบกว่าการเรียนรัฐศาสตร์ เพราะได้รู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายต่าง ๆ อันจะทำให้ประกอบอาชีพได้กว้างขวางกว่า เมื่อเรียนคณะนิติศาสตร์ด้วยความเป็นคนรักการทำกิจกรรมเขาจึงเข้าร่วมชมรมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ซึ่งทำให้รู้สึกว่าการเรียนควบคู่การทำกิจกรรมเป็นสิ่งที่สนุกสนาน

การทำกิจกรรมทำให้วุฒิมีประสบการณ์ด้านสังคมมากขึ้นรู้จักการพูดคุยในโอกาสต่าง ๆ รู้จักการพูดในที่สาธารณะเนื่องในโอกาสสำคัญ จนในที่สุดเขาได้รับเลือกเป็นประธานองค์การนักศึกษาของมหาวิทยาลัยและเป็นกรรมการบัณฑิตซึ่งหน้าที่ประธานองค์การนักศึกษาทำให้ได้เข้าไปสัมผัสกับการเมืองตั้งแต่ระดับมหาวิทยาลัย ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่วุฒิศึกษาอยู่นั้นเป็นมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาให้ความสนใจด้านการเมืองและมักเข้าไปเคลื่อนไหวอยู่เสมอการถูกคลุกกับการเมืองทำให้เขาสนใจติดตามข่าวสารบ้านเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะการอ่านจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และรับชมโทรทัศน์

การทำกิจกรรมด้านหนึ่งทำให้วุฒิมีประสบการณ์ทางสังคมมากขึ้นได้พบปะพูดคุยกับบุคคลระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ นักศึกษา อาจารย์ไปจนถึงระดับนักการเมืองอันเป็นการเพิ่มพูนความสามารถในการดำรงชีพที่สำคัญ แต่ทว่าการทำกิจกรรมมากเกินไปทำให้เขามีความรู้สึกว่าความรู้ในหลักการของวิชานิติศาสตร์ไม่แน่นนักซึ่งทำให้ความตั้งใจเดิมที่คิดว่าจบนิติศาสตร์ออกไปแล้วจะไปเป็นทนายความอาสาช่วยว่าความแก่ผู้ด้อยโอกาสและได้รับความยุติธรรมในสังคมเริ่มสั่นคลอน การทำกิจกรรมมากทำให้วุฒิมักใช้เวลาไปกับการประชุมพูดคุยสนทนากับเพื่อนกลุ่มต่าง ๆ ในสโมสรนักศึกษาไม่ค่อยได้เข้าชั้นเรียน

เมื่อสำเร็จการศึกษาวุฒิเริ่มมองหาการทำงานด้วยความเป็นนักกิจกรรมด้วยจึงเป็นที่รู้จักของเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัยทั้งรุ่นพี่รุ่นน้องทำให้ได้รับการชักชวนจากรุ่นพี่คนหนึ่งให้ไปสมัครงานกับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษฉบับหนึ่งซึ่งเขาก็ไปตามคำชักชวน แต่อาจเป็นความโชคดียิ่งที่มีหนังสือพิมพ์รายวันแนวประชานิยมกำลังเปิดรับสมัครผู้สื่อข่าวเขาจึงไปเขียนไปสมัครทิ้งไว้ ต่อมาปรากฏว่าได้รับการนัดสอบข้อเขียน จากจำนวนผู้เข้าสอบ 300 คน คัดเหลือ 10 คนเพื่อทดลองงานได้ค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ 80 บาท เป็นระยะเวลา 3 เดือน

วุฒิ กล่าวว่า ขณะนั้นความคิดต่อการหนังสือพิมพ์ของเขาอยู่ในระดับปานกลาง คือมองว่าเป็นสื่อที่มีประโยชน์สามารถสร้างประโยชน์ช่วยเหลือสังคมได้ แต่ทว่าหนังสือพิมพ์ที่เขาเข้า

ไปทำงานเป็นหนังสือพิมพ์แนวประชานิยมข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้นจึงมีน้อยมาก ซึ่งความหวังแรกของเขาคือต้องการเป็นผู้สื่อข่าวการเมือง

ความหวังที่จะเป็นผู้สื่อข่าวการเมืองของวุฒิต้องสิ้นสุดลงเมื่อถูกมอบหมายให้ทำข่าวอาชญากรรม วุฒิทำข่าวอาชญากรรมได้ 3 วัน เขาได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบหน้าข่าวเปิดใหม่ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสังคมมุ่งนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมโดยรวม ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ของหนังสือพิมพ์ที่เขาสังกัดอยู่จากเดิมที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเนื้อหาประเภทดังกล่าวมากไปกว่าการปล้นจี้และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความตึงเครียดเป็นที่สนใจของปวงชนธรรมดา

วุฒิ กล่าวว่า การทำงานรับผิดชอบหน้าข่าวคุณภาพสังคมทำให้เขาเริ่มรู้สึกว่าเป็นความโชคดีเนื่องจากมีอิสระในการคิดการทำงานมากกว่าการทำข่าวอาชญากรรมที่มีผู้สื่อข่าวจำนวนมาก เขาริเริ่มทำงานข่าวด้วยการมุ่งเขียนเบื้องหลังข่าวที่เป็นปัญหาสังคมหรือถูกสังคมมองข้ามโดยการนำเสนอในรูปของสารคดีเชิงข่าว เช่น เมื่อเกิดปัญหาเกษตรกรรมหม่นหมองหน้าทำเนียบรัฐบาลแทนที่จะนำเสนอว่ามีเกษตรกรมาประชุมหน้าทำเนียบจำนวนเท่าใดบรรยากาศเป็นเช่นไร วุฒิก็เริ่มเจาะลึกลงไปด้วยการด้วยการเข้าสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มชุมนุมถึงสาเหตุที่ต้องมา และสัมภาษณ์พูดคุยกับเกษตรกรคนอื่น พร้อมสังเกตชีวิตความเป็นอยู่ตามสภาพที่เป็นจริงของพวกเขาจากนั้นนำมาเขียนเสนอเป็นสารคดีเชิงข่าว

การทำงานดังกล่าวทำให้เขามีความสุขมาก เพราะเปรียบเสมือนกับตนเองยังคงทำกิจกรรมอยู่เมื่อครั้งเป็นนักศึกษา นอกจากนั้นทำให้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ ชีวิต จิตใจของผู้ด้อยโอกาสในสังคมมากกว่าที่เคยคิดฝันไว้ วุฒิ กล่าวว่า แม้เขาไม่ได้เรียนจบการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์โดยตรง แต่ก็ไม่ใช่เรื่องยากที่จะทำงานออกมาได้ดี เพราะในด้านการงานแล้ววุฒิมีความเห็นว่าการเป็นนักอ่านจะเป็นพื้นฐานที่ดีแก่เขา เพราะทำให้รู้เรื่องราวของเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นทุนเดิมก่อนที่จะลงลึกในการเจาะข้อมูล ส่วนความสามารถในการเขียนวุฒิกล่าวว่าไม่ใช่เรื่องยากหากเป็นนักอ่านมาก่อน เพราะจะทำให้สามารถรู้รูปแบบการเขียนต่าง ๆ ได้ดี เมื่อต้องมาเขียนเขาจึงนำประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านหนังสือที่ผ่านมาประยุกต์กับการเขียนโดยพยายามใช้สำนวนภาษาที่กระชับเข้าใจง่าย

วุฒิ ทำงานในฐานะผู้บุกเบิกหน้าคุณภาพสังคมอยู่สักประมาณ 1.5 ปี จึงมีเพื่อนชักชวนให้ไปทำงานหนังสือพิมพ์ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเขาสนใจมากจึงตัดสินใจขอลางานเพื่อไปศึกษาต่อ โดยเลือกเรียนสาขาวิชาวารสารศาสตร์ แม้วุฒิจะเคยคิดเมื่อครั้งเข้ามาสัมผัสอาชีพนักหนังสือพิมพ์ใหม่ ๆ ว่าไม่จำเป็นที่นักหนังสือพิมพ์ต้องจบสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์วารสารศาสตร์หรือนิเทศศาสตร์ ก็ตามสามารถจะทำงานดีและมีคุณภาพได้ แต่เมื่อเขาคิดจะไปศึกษาต่อต่างประเทศเขาพยายามทบทวนความต้องการของตนเองว่าต้องการอาชีพใด โดยมีทางเลือกขณะนั้น

อยู่ 3 ทาง คือ เรียนนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อจบแล้วจะได้ไปทำงานเป็นนักการทูต และการเรียนสาขาวิชาวารสารศาสตร์ การเลือกแนวทางดังกล่าววุฒิได้ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเมื่อครั้งเรียนปริญญาตรีซึ่งได้รับคำแนะนำว่าในเมื่อทำงานหนังสือพิมพ์แล้วไม่ต้องการเห็นวงการหนังสือพิมพ์เจริญก้าวหน้าเลยหรือ คำแนะนำดังกล่าวทำให้เขาตัดสินใจเลือกเรียนวารสารศาสตร์ เพื่อหวังนำความรู้มาใช้นพัฒนางานหนังสือพิมพ์ให้ดีขึ้น

ภายหลังจากจบการศึกษาวุฒิเข้าทำงานที่หนังสือพิมพ์รายวันฉบับเดิมในตำแหน่งผู้สื่อข่าวประจำหน้าคุณภาพสังคม แต่เขารู้สึกว่างานที่ได้รับผิดชอบไม่ได้สร้างความแปลกใหม่แก่ชีวิตการทำงาน ประกอบกับขณะนั้นได้เสนอแนวความคิดจัดทำโพลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นปัญหาสังคมต่าง ๆ ต่อทีมงานบริหารแต่ปรากฏว่าไม่ได้ความเห็นชอบยิ่งทำให้ความรู้สึกอึดอัดใจที่ไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถทวีขึ้น ในช่วงเวลาดังกล่าววุฒิได้รับการชักชวนจากเพื่อนให้ไปปฏิบัติงานเป็นหัวหน้าทีมข่าววิทยุผลิตรายการข่าวซึ่งเขารู้สึกว่าน่าสนใจจึงตัดสินใจยื่นใบลาออก แต่ปรากฏว่าได้รับการทัดทานจากทีมงานบริหาร โดยเสนอให้เขาเป็นหัวหน้าทีมงานจัดทำสัปดาห์ข่าวหน้าหนึ่งซึ่งเป็นเหตุจูงใจให้เขาอยู่ที่หนังสือพิมพ์ดังกล่าวต่อไป

ภายหลังจากการทำงานในส่วนของผู้สื่อข่าวไปไม่นานนัก เขาได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบพัฒนาศูนย์ข้อมูลข่าวของหนังสือพิมพ์ซึ่งเปรียบเสมือนคลังสมอง เพราะเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ต่าง ๆ ให้สะดวกแก่การสืบค้นของผู้สื่อข่าว ผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ซึ่งงานดังกล่าวเขาได้รับตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ข้อมูล รับผิดชอบการวางระบบงานจัดเก็บเอกสารข่าว วางแผนจัดทำเว็บไซต์ข่าวของหนังสือพิมพ์ ตรวจสอบระบบคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อระหว่างโต๊ะข่าวต่าง ๆ กับศูนย์ข้อมูล

สำหรับความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการวางระบบงานคอมพิวเตอร์นั้น วุฒิกล่าวว่า เขาพัฒนาขึ้นด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือ บทความ และสอบถามผู้ที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะการอ่านหนังสือทำให้เขามีความรู้นึก เขามักเลือกอ่านหนังสือเกือบทุกประเภทที่คิดว่ามีประโยชน์ในการทำงาน นอกจากนั้นยังอ่านบทความ งานข่าวที่ผู้สื่อข่าวส่งเข้ามาด้วย เนื่องจากเห็นว่าเป็นแหล่งความรู้ที่ดีมาก เพราะผู้สื่อข่าวเข้าไปสัมผัสกับเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่กำลังจะวางตลาด หรือหากมีข้อสงสัยก็จะสอบถามจากผู้สื่อข่าวโดยตรงการกระทำดังกล่าวทำให้ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ จากนั้นจึงเริ่มลงมือฝึกหัดเขียนโปรแกรมและเว็บเพจพร้อมขอคำแนะนำจากผู้รู้ประกอบจนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง

ในขณะเดียวกันเขาก็ยังไม่ละทิ้งความคิดที่จะพัฒนางานหนังสือพิมพ์ วุฒิได้พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ เคยรับตำแหน่ง

เลขาธิการสมาคมฯ และเป็นคณะกรรมการพิจารณากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่รัฐจะนำออกมาบังคับใช้กับวงการสื่อสารมวลชน

ชีวิตประจำวันของวุฒิเริ่มจากการเข้ามาทำงานเวลาประมาณ 10.00 น. ในวันปกติ หากวันใดมีการประชุมพิเศษก็จะเข้ามาประมาณ 9.30 น. จากนั้นก็จะเข้ามาอ่านหนังสือพิมพ์ทุกฉบับเพื่อตรวจสอบข่าวสารที่น่าสนใจ ก่อนนำมาสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาจัดเก็บและจัดทำดัชนีข้อมูล พร้อมทั้งเขามีหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบความเคลื่อนไหวของเว็บไซต์ว่ามีการส่งข้อความจากผู้อ่านเข้ามายังสำนักพิมพ์ผ่านทางเว็บไซต์ที่เขาดูแลหรือไม่ หากมีก็ทำการตรวจสอบนำข้อความเหล่านั้นมาพิจารณาหากมีประโยชน์ก็จะนำเสนอฝ่ายบริหารหรือฝ่ายข่าวเพื่อปรับปรุงเนื้อหาการทำงานให้ดีขึ้น

ปกติวุฒิจะนั่งทำงานตั้งแต่ 10.00 น. ถึง 19.00 น. แล้วจึงเดินทางกลับไปทานข้าวเย็นที่บ้านกับครอบครัว หลังจากนั้นเขาจะเดินทางมายังสำนักงานอีกครั้งเวลาประมาณ 22.00 น. เพื่อนั่งทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรวิชาชีพ เช่น งานในส่วนที่รับผิดชอบของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ นอกจากนั้นยังมีงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนหนังสือในมหาวิทยาลัยซึ่งวุฒิรับสอนวิชาที่เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนและหนังสือพิมพ์ โดยไม่ได้หวังผลตอบแทน แต่มุ่งสร้างอุดมการณ์ที่ดีแก่ผู้ที่สนใจทำงานด้านหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เพราะเขาเห็นว่าสื่อมวลชนเป็นอาชีพที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนจำนวนมากในสังคม หากสังคมมีสื่อมวลชนที่ดีปัญหาที่เกิดขึ้นในวงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะวงการราชการหรือเอกชนก็จะเบาบางลง เพราะประชาชนสามารถรับรู้และตรวจสอบได้จากสื่อมวลชน ขณะเดียวกันหากมีสื่อมวลชนที่ไม่ดีสังคมก็จะไม่ดีตามไปด้วย

นอกจากงานข่าว การดูแลศูนย์ข้อมูลขององค์กรหนังสือพิมพ์ และงานสอนหนังสือในคณะนิเทศศาสตร์ระดับปริญญาตรี และโทในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แล้ว วุฒิ ยังทำงานให้กับองค์กรวิชาชีพด้านสื่อมวลชนด้วย โดยเขาเคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และร่วมกับเพื่อนนักหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนแขนงอื่น ๆ จัดตั้งโครงการเพื่อช่วยเหลือเพื่อนร่วมอาชีพหลายโครงการ แม้ปัจจุบันเขาจะพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ก็ยังคงทำงานให้แก่สมาคมฯ ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แม้จะทำงานวันละเกือบ 12 ชั่วโมงต่อวัน วุฒิก็ยังใช้เวลาในช่วงเย็นหลังจากรับประทานอาหารเย็นกับครอบครัวในการกลับมานั่งทำงานของสมาคมนักข่าวฯ และงานอื่นที่เขาเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น งานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) เพื่อให้งานออกมาดีที่สุด

วุฒิ กล่าวว่า แม้ปัจจุบันเขาจะไม่ได้มีส่วนในการรับผิดชอบงานข่าวโดยตรง แต่ก็ยังมีแหล่งข่าวที่สนิทสนมกันติดตามเข้ามาเพื่อให้ข่าวในเชิงที่ช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีได้ โดยมีกระจายในวงการต่าง ๆ ทั้งนักการเมือง นักธุรกิจ ครู อาจารย์ แต่สิ่งที่เขาทำได้ดีคือ ชี้แจงว่าหน้าที่หนังสือ

พิมพ์ต้องนำเสนอความจริง ไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะร้องขอหรือไม่หากเป็นความจริงนักหนังสือพิมพ์ เช่นเขาต้องนำเรื่องมาเสนอแน่นอน

อย่างไรก็ตามวุฒิให้ความเห็นว่า การรับของจากแหล่งข่าวไม่ใช่สิ่งที่ผิด เพราะสังคมไทย นับถือกันที่อาวุโส ผู้ใหญ่ให้ของผู้น้อยด้วยความเอ็นดูรักใคร่ชอบพอกันย่อมเป็นสิ่งที่ทำได้ แต่ ทว่าสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของผู้ให้และผู้รับนั้นสำคัญยิ่งกว่าสิ่งของ หากผู้ให้หวังว่าการให้นั้นจะนำไปสู่ผลประโยชน์แก่ตนเอง หรือผู้รับนำสิ่งของที่รับมาผูกพันกับหน้าที่ความรับผิดชอบทำให้ ปฏิบัติงานขาดตกบกพร่องไปก็ถือว่าเป็นการทุจริตต่อวิชาชีพ แต่สำหรับวุฒิเองเขาพยายามที่จะไม่ รับของจากผู้ให้ที่คาดเดาได้ว่ามีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง เพราะจะเป็นการทำลายความรู้สึกของตนเอง และสร้างความเสื่อมเสียแก่องค์กรหนังสือพิมพ์และวงการให้เกิดความต่างพร้อยไปด้วย

การตรวจสอบข้อมูล วุฒิ ให้ความสำคัญที่ต้องตรวจสอบอย่างน้อย 2 แหล่งข้อมูล เพื่อนำมายืนยันหักล้างซึ่งกันและกัน ยึดหลักการนำเสนอความจริงสองด้าน เพื่อถ่วงดุลน้ำหนักให้สมดุลไม่ไปทำให้ผู้ที่ตกเป็นข่าวเสียหาย ทั้งยังป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการฟ้องร้องทางกฎหมายต่อ องค์กรหนังสือพิมพ์ตามมาด้วย

วุฒิ กล่าวว่า คนที่จะทำงานหนังสือพิมพ์ได้ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของสังคม ต้องเริ่มต้นที่จิตใจที่รักในความเป็นธรรม ไม่หวังเข้ามาเพื่อประโยชน์ของตนเอง เพราะชีวิตการทำงานจะมีความสุขมากหากไม่หวังแต่ได้ในสิ่งที่ไม่ควรได้ แม้จะได้มาด้วยความยากลำบาก แต่ก็ ต้องอดทน เพราะงานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่มีผลกระทบต่อสังคมหากตั้งใจทำด้วยความละเอียด รอบคอบสังคมก็จะได้รับผลดี นอกจากนั้นต้องมีความรู้ในวิชาการหลายแขนงไม่เฉพาะความรู้ ด้านนิเทศศาสตร์ เนื่องจากงานข่าวเป็นงานที่เคลื่อนไหวตลอดเวลาหากมีความรู้แคบจะไม่สามารถ เชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์เห็นภาพได้ เช่น การคอร์รัปชันภายในองค์กรใด องค์กรหนึ่งหากผู้สื่อข่าวไม่มีความรู้เกี่ยวกับองค์กรราชการเอกชน ตลอดจนกระบวนการทำงาน ของระบบการเมือง เศรษฐกิจแล้วก็จะไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องราวได้ดี ซึ่ง ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่เขายึดถือปฏิบัติและคิดว่าจะจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ได้รับความก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมอาชีพ และสังคมในปัจจุบัน

ด้านวงการหนังสือพิมพ์ปัจจุบันวุฒิมีความคิดเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีการพัฒนาที่ดีขึ้น มีการ ใช้อำนาจในทางมิชอบน้อยมาก หรืออาจไม่มีเลยด้วยซ้ำไป เพราะนักหนังสือพิมพ์รุ่นใหม่ ๆ ต่างมีสำนึกสาธารณะทำงานเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมมากขึ้น อีกทั้งการจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์ แห่งชาติขึ้นมาก็ช่วยเป็นหลักประกันให้กับอาชีพได้ว่าอำนาจมีคของรัฐซึ่งมักจะคอยเข้ามาสร้าง อิทธิพลครอบงำการทำงานของหนังสือพิมพ์นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จะเป็นไปได้ลำบากขึ้น เพราะ องค์กรกลางแห่งนี้จะทำหน้าที่ในการต่อสู้กับอำนาจดังกล่าวด้วยพลังของคนในวงการหนังสือพิมพ์

เอง ส่วนที่หลายคนมองว่าสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่มีความเด็ดขาดในการใช้อำนาจควบคุม นักหนังสือพิมพ์หรือองค์กรหนังสือพิมพ์ที่กระทำผิดกรรมละเมิดจริยธรรมหรือสร้างความเสื่อมเสียให้แก่เพื่อนร่วมอาชีพนั้น เขาคิดว่าเป็นเพียงการมองผิวเผิน เพราะแม้จะใช้อำนาจมากเพียงใด แต่หากผู้กระทำผิดไม่มีจิตใจที่สำนึกในการกระทำความดีให้เป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีแก่ตนเอง องค์กร และวงการหนังสือพิมพ์แล้วการจะมีสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติหรือไม่คงเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น

สำหรับแนวโน้มอาชีพนักหนังสือพิมพ์ในอนาคต วุฒิชัยให้ความเห็นว่ายังคงเป็นอาชีพที่มีอิทธิพลต่อสังคมต่อไป เนื่องจากข้อมูลข่าวสารนับวันยิ่งทวีความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมของทุกคนในสังคมไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจทั้งสิ้น ดังนั้นหนังสือพิมพ์ในฐานะสื่อมวลชนที่สามารถให้ข้อมูลได้มากและหลากหลายแง่มุมจึงยังคงมีความสำคัญ แม้จะมีสื่อประเภทอื่นเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น แต่หนังสือพิมพ์ก็ยังถือว่าสำคัญ เพราะราคาถูก สะดวกในการเข้าถึง ไม่ต้องใช้ไฟฟ้า หรือพลังงานอย่างอื่น ด้วยเหตุผลดังกล่าว นักหนังสือพิมพ์ หรือผู้ที่ต้องการเข้ามาสู่วงการจึงต้องมีใจที่รักการทำงานเพื่อส่วนรวม เต็มเปี่ยมไปด้วยความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของสังคม นอกเหนือไปจากความขยัน อดทน มานะ อุสาหะเพราะไม่เช่นนั้นอาชีพนี้ก็ไม่ได้ต่างอะไรไปจากคนรับจ้างเขียนหนังสือเพื่อประชาสัมพันธ์บุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นเครื่องมือสำคัญของภาครัฐกิจและพ่อค้านายทุน

4.4 เหตุผลการเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญครั้งหนึ่ง จำนวน 9 คน (ร้อยละ 50.00) มีความตั้งใจทำอาชีพนักหนังสือพิมพ์ก่อนศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีผู้ตอบจำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) ให้ข้อมูลว่าบังเอิญสอบเข้าศึกษาในคณะที่เรียนเกี่ยวกับวิชาการหนังสือพิมพ์ทำให้ต้องเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ ส่วนอีก 5 คน (ร้อยละ 27.78) เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วไม่มีงานทำจึงหันเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

จากข้อมูลดังกล่าวนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความตั้งใจทำอาชีพนักหนังสือพิมพ์มาก่อนสอบเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้วยเหตุผลส่วนตัวหลายประการซึ่งมีจุดร่วมที่คล้ายคลึงกัน คือ งานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่น่าจะทำให้เขาเหล่านั้นสามารถใช้ความรู้ ทักษะความสามารถสร้างประโยชน์แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนได้ ส่วนจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับจังหวะโอกาส แต่อย่างน้อยที่สุดก็สามารถสะท้อนความคิดที่มีต่อปัญหาสังคมผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ไปสู่ภาครัฐ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้

ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาของวัน เธอให้เหตุผลในการเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ว่า การที่เธออยู่ในสังคมชนบทสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เต็มไปด้วยธรรมชาติความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่ใน

เอง ส่วนที่หลายคนมองว่าสภาพการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่มีความเด็ดขาดในการใช้อำนาจควบคุม นักหนังสือพิมพ์หรือองค์กรหนังสือพิมพ์ที่กระทำพฤติกรรมละเมิดจริยธรรมหรือสร้างความเสื่อมเสียให้แก่เพื่อนร่วมอาชีพนั้น เขาคิดว่าเป็นเพียงการมองผิวเผิน เพราะแม้จะใช้อำนาจมากเพียงใด แต่หากผู้กระทำผิดไม่มีจิตใจที่สำนึกในการกระทำที่ดีให้เป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีแก่ตนเอง องค์กร และวงการหนังสือพิมพ์แล้วการจะมีสภาพการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหรือไม่คงเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น

สำหรับแนวโน้มอาชีพนักหนังสือพิมพ์ในอนาคต วุฒิให้ความเห็นว่าจะยังคงเป็นอาชีพที่มีอิทธิพลต่อสังคมต่อไป เนื่องจากข้อมูลข่าวสารนับวันยิ่งทวีความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมของทุกคนในสังคมไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจทั้งสิ้น ดังนั้นหนังสือพิมพ์ในฐานะสื่อมวลชนที่สามารถให้ข้อมูลได้มากและหลากหลายแง่มุมจึงยังคงมีความสำคัญ แม้จะมีสื่อประเภทอื่นเข้ามามามีอิทธิพลมากขึ้น แต่หนังสือพิมพ์ก็ยังถือว่าสำคัญ เพราะราคาถูก สะดวกในการเข้าถึง ไม่ต้องใช้ไฟฟ้า หรือพลังงานอย่างอื่น ด้วยเหตุผลดังกล่าว นักหนังสือพิมพ์ หรือผู้ที่ต้องการเข้ามาสู่วงการจึงต้องมีใจที่รักการทำงานเพื่อส่วนรวม เต็มเปี่ยมไปด้วยความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของสังคม นอกเหนือไปจากความขยัน อดทน มานะ อุสาหะเพราะไม่เช่นนั้นอาชีพนี้ก็ไม่ได้ต่างอะไรไปจากคนรับจ้างเขียนหนังสือเพื่อประชาสัมพันธ์ บุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นเครื่องมือสำคัญของภาคธุรกิจและพ่อค้านายทุน

4.4 เหตุผลการเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญครั้งหนึ่ง จำนวน 9 คน (ร้อยละ 50.00) มีความตั้งใจทำอาชีพนักหนังสือพิมพ์ก่อนศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีผู้ตอบจำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) ให้ข้อมูลว่าบังเอิญสอบเข้าศึกษาในคณะที่เรียนเกี่ยวกับวิชาการหนังสือพิมพ์ทำให้ต้องเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ ส่วนอีก 5 คน (ร้อยละ 27.78) เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วไม่มีงานทำจึงหัน เข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

จากข้อมูลดังกล่าวนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีความตั้งใจทำอาชีพนักหนังสือพิมพ์มาก่อนสอบเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้วยเหตุผลส่วนตัวหลายประการซึ่งมีจุดร่วมที่คล้ายคลึงกัน คือ งานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่น่าจะทำให้เขาเหล่านั้นสามารถใช้ความรู้ ทักษะความสามารถสร้างประโยชน์แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนได้ ส่วนจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับจังหวะโอกาส แต่อย่างน้อยที่สุดก็สามารถสะท้อนความคิดที่มีต่อปัญหาสังคมผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ไปสู่ภาครัฐ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้

ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาของวัน เธอให้เหตุผลในการเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ว่า การที่เธออยู่ในสังคมชนบทสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เต็มไปด้วยธรรมชาติความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่ใน

ขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเธอก็ยังมีอุปสรรคเช่นการกดขี่ข่มเหงของผู้มีอิทธิพลภายในหมู่บ้าน การเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อสินค้าเกษตรจากครอบครัวและคนที่เธอรู้จัก ด้วยเหตุนี้เมื่อเธอมีโอกาสดึงสนใจเลือกเรียนสาขาวิชาที่สามารถช่วยเหลือสังคมได้ และคิดว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียกร้องความเป็นธรรมแก่สังคมชนบท

นอกจากเหตุผลในกลุ่มแรกที่มีความตั้งใจทำอาชีพนักหนังสือพิมพ์ก่อนศึกษาต่อระดับปริญญาตรีแล้วยังมีอีก 2 กลุ่มที่ดูจะมีเหตุผลในการทำงานหนังสือพิมพ์ที่คล้ายคลึงกัน แต่หากพิจารณาต่อไปจะพบว่าแตกต่างกัน โดยเหตุผลแรก คือ การเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ด้วยความบังเอิญสอบเข้าศึกษาต่อในคณะที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาการหนังสือพิมพ์ได้ โดยที่ตนไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการหนังสือพิมพ์มาก่อน หรืออาจมีบ้างก็เป็นเพียงความรู้เล็กน้อย ๆ เช่นเคยอ่านหนังสือพิมพ์รายวันมาบ้างแต่ไม่ได้ให้ความสำคัญในการพิจารณาบทบาทมากนัก ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบ 4 คน (ร้อยละ 22.22) อย่างไรก็ตามเมื่อบุคคลเหล่านี้เข้ามาเรียนในคณะวิชานิติศาสตร์หรือวารสารศาสตร์แล้วทุกคนจะเลือกเรียนสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ เพราะมองเห็นบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ที่สามารถสร้างประโยชน์แก่สังคมได้อย่างมหาศาล ทำให้รู้สึกชอบและรักจะทำงานอาชีพนี้เมื่อจบการศึกษาออกไปแล้ว

ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาของวิรุณที่เริ่มต้นจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เป็นนิสิตคณะนิติศาสตร์ ซึ่งขณะนั้นทราบเพียงว่าเป็นคณะที่เรียนเกี่ยวกับสื่อมวลชน เพราะความต้องการที่แท้จริงตั้งใจสอบเข้าคณะรัฐศาสตร์แต่คะแนนไม่ถึงจึงทำให้ต้องเรียนคณะดังกล่าว แต่เมื่อเรียนและได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ร่วมกับนิสิตร่วมมหาวิทยาลัยทำหนังสือพิมพ์มหาวิทยาลัย จึงพบว่างานหนังสือพิมพ์เป็นงานอิสระในการแสดงความคิดเห็น และสามารถช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนในบางเหตุการณ์ได้ทำให้เข้าเริ่มชอบ และมุ่งมั่นในการทำงานอาชีพนี้เมื่อจบการศึกษา

เหตุผลประการต่อมา คือ การเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ เพราะไม่มีงานอื่นทำ ซึ่งมีผู้ตอบ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.78) ทั้งนี้บุคคลในกลุ่มดังกล่าวเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์เนื่องจากไม่มีงานอื่นที่ตรงตามสาขาวิชาการที่จบการศึกษาทำ แตกต่างจากกลุ่มที่เข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ด้วยเหตุผลที่บังเอิญสอบเข้าศึกษาในคณะที่เรียนเกี่ยวกับวิชาการหนังสือพิมพ์ได้ ตรงที่คนในกลุ่มนี้จบการศึกษาในสาขาวิชาอื่นที่มีใช้นิติศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์ การเข้าสู่อาชีพของคนกลุ่มนี้อาจมาด้วยการได้รับคำแนะนำจากเพื่อนฝูงหรือบุคคลที่รู้จัก หรือการเข้ามาด้วยวิธีการสมัครงานตามประกาศที่หนังสือพิมพ์แจ้งผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

กรณีตัวอย่างของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มนี้ ได้แก่ วุฒิ ซึ่งให้ข้อมูลว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาเขาเริ่มมองหางานทำและด้วยความเป็นนักกิจกรรมด้วยจึงเป็นที่รู้จักของเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัยทั้งรุ่นพี่รุ่นน้องทำให้ได้รับการชักชวนจากรุ่นพี่คนหนึ่งให้ไปสมัครงานกับ

หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษฉบับหนึ่งซึ่งเขาก็ไปตามคำชักชวน แต่อาจเป็นความโชคอีกที่มีหนังสือพิมพ์รายวันแนวประชานิยมกำลังเปิดรับสมัครผู้สื่อข่าวจึงไปเขียนไปสมัครทิ้งไว้ ต่อมาปรากฏว่าได้รับการนัดสอบข้อเขียน และสัมภาษณ์ผ่านเข้าไปฝึกงานจากจำนวนผู้เข้าสอบ 300 คน คัดเหลือ 10 คนซึ่งเขาคือหนึ่งในจำนวนนั้น

อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) เชื่อว่าเหตุผลในการเข้าสู่อาชีพมิใช่สาเหตุสำคัญที่ทำให้พวกเขาก้าวสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ หากอยู่ที่ความพยายาม และความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุดเป็นสำคัญ

ตารางที่ 4.2 แสดงเหตุผลการเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

เหตุผล	จำนวน (N=18)	ร้อยละ
- มีความตั้งใจทำอาชีพนักหนังสือพิมพ์ก่อนศึกษาระดับปริญญาตรี	9	50.00
- บังเอิญสอบเข้าศึกษาในคณะที่เรียนเกี่ยวกับวิชาการหนังสือพิมพ์	4	22.22
- ไม่มีงานอื่นทำ	5	27.78

4.5 ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์

4.5.1 ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มีทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน จำนวน 11 คน (ร้อยละ 61.11) และมีทักษะว่าหนังสือพิมพ์มีบทบาทเสมือนสื่อมวลชนทั่วไปที่มุ่งนำเสนอข่าวสารให้คนในสังคมรับรู้ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 38.89) โดยไม่ปรากฏว่าผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญคนใดมีทักษะว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มักแสดงบทบาทเป็นกระบอกเสียงของรัฐ หรือดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของผู้มีอำนาจในรัฐบาล

ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อนการเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์อาจกล่าวว่ามีสำคัญต่อการประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์ของผู้ที่คิดก้าวเข้ามาสู่อาชีพนี้มากพอสมควร เนื่องจากการเก็บข้อมูลพบว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมากกว่าครึ่ง จำนวน 11 คน (ร้อยละ 61.11) มีทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ในแง่ที่ค่อนข้างเป็นบวกก่อนเข้าศึกษาคณะระดับปริญญาตรี หรือก่อนเข้าสู่อาชีพว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน ซึ่งจากทักษะดังกล่าวน่าจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เขาเหล่านั้นสนใจเข้ามาประกอบอาชีพนี้เพื่อหวังนำความรู้ ความคิด ทักษะความสามารถของตนเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสร้งงานหนังสือพิมพ์ให้

ปฏิบัติงานเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าการเข้ามาแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นแนวทางการทำงานจึงออกมาในทิศทางที่สังคมพึงประสงค์ เช่น มีการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวอย่างรอบด้าน มีการนำเสนอข่าวสารสองด้านทั้งบวกและลบ ไม่เรียกรับอำิสสินจ้างเพื่อประโยชน์ของตนเอง เป็นต้น

วันอาจเป็นกรณีตัวอย่างได้ในประเด็นนี้ โดยก่อนสอบเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีเธอมีความคิดว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียกร้องความเป็นธรรมแก่สังคมชนบท ในทัศนะของเธอหนังสือพิมพ์เป็นปากเสียงให้กับประชาชนได้ดีมาก ดังนั้นเธอจึงให้ความสนใจติดตามทุกฉบับหากมีเวลา เพราะทำให้เธอได้รับรู้ความคิด และความเคลื่อนไหวของสังคมอย่างกว้างขวาง และต่อมาทำให้เธอตัดสินใจสอบเข้าเรียนในคณะวารสารศาสตร์เพื่อต้องการจบออกไปทำงานอาชีพนักหนังสือพิมพ์ที่ยืนอยู่ข้างผลประโยชน์ของประชาชนและสังคมส่วนรวม

สำหรับในกลุ่มนักหนังสือพิมพ์ที่มีทัศนะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ว่าหนังสือพิมพ์มีบทบาทเสมือนสื่อมวลชนทั่วไป จำนวน 7 คน (ร้อยละ 38.99) นั้น เกิดจากการมีประสบการณ์กับหนังสือพิมพ์น้อย เช่น อ่านหนังสือพิมพ์น้อย เพราะต้องอ่านตำราเรียนเพื่อมุ่งสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ แม้บางคนจะเคยได้ยินได้ฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ในแง่ลบ เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์มาบ้าง แต่ก็ไม่ได้ทำให้เชื่อว่าจะเป็นจริงไปเสียทั้งหมด แม้จะมีประสบการณ์กับหนังสือพิมพ์น้อยแต่ก็ยังเห็นว่าหนังสือพิมพ์ยังต้องทำงานตามหน้าที่ที่ถูกประชาชนคนอ่านเป็นผู้คอยจับตามองตลอดเวลา ดังนั้นจึงคิดว่าหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยยังคงทำหน้าที่ตามที่สังคมคาดหวังได้เหมือนสื่อมวลชนอื่นทั่วไป และเมื่อได้เข้ามาทำงานหนังสือพิมพ์จึงรู้ว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเพียงการมองของคนที่ไม่รู้จักจริง

ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาที่ วิรุณ อธิบายว่า แม้หนังสือพิมพ์ที่เขาเข้าไปร่วมจะเป็นเพียงหนังสือพิมพ์ภายในที่จัดทำโดยกลุ่มนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ แต่ทว่าเป็นการทำงานที่สนุกมีคุณค่าสอนให้เขามีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์มากขึ้น เพราะเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ขณะนั้นมีได้เน้นเฉพาะข่าวสารในรั้วมหาวิทยาลัยเหมือนในปัจจุบัน แต่มีเนื้อหาความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาอื่นด้วย ซึ่งจุดนี้ได้ทำให้เขาเรียนรู้การทำงานหนังสือพิมพ์ในเบื้องต้นว่าเป็นงานที่ลำบาก อาศัยความอดทนสูง แต่ทว่าไม่สามารถทำให้เขาย่อท้อได้เลย

นอกจากนั้นยังทำให้ความคิดที่บุคคลอื่นมักพูดให้ฟังเสมอนักหนังสือพิมพ์เป็นพวกชอบรีดไถ ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นก็เป็นพวกไล่แห้งหมดไป เพราะเมื่อเข้ามาทำงาน ได้เรียนรู้ว่าหากเราไม่มีใจที่จะไปกระทำการเช่นนั้นสถานการณ์ดังกล่าวก็ไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าอาชีพนี้ไม่สามารถทำให้ร่ำรวยแต่ก็มีความสุขที่เขาได้ทำ

จากที่กล่าวมาข้างต้นระบุได้ว่านักหนังสือพิมพ์จะประสบความสำเร็จในอาชีพได้ต้องมีทักษะในเชิงบวกต่ออาชีพและวงการวิชาชีพ โดยมองภาพรวมของสิ่งเหล่านั้นในแง่ที่ค่อนข้างดี ซึ่งจะเป็นการง่ายต่อการเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับการทำงาน เช่น การมีทักษะที่ดีต่อวงการหนังสือพิมพ์ทำให้มีความสนใจเข้าเรียนเพื่อออกมาประกอบอาชีพ และเมื่อได้เริ่มต้นประกอบอาชีพซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างชีวิตที่เพิ่งผ่านวัยเรียนไปสู่วัยทำงานก็จะทำให้ง่ายที่จะเปิดใจรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่จะต้องพบเจอซึ่งแตกต่างกับสิ่งที่ได้ร่ำเรียนมาจากรั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อมีใจพร้อมแล้วการทำงานก็จะดำเนินไปในทิศทางที่ดีแม้จะต้องพบอุปสรรคก็ไม่ทำให้ย่อท้อได้ง่าย ๆ จนเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จในท้ายที่สุด

ตารางที่ 4.3 แสดงทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

ทักษะ	จำนวน (N=18)	ร้อยละ
- หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน	11	61.11
- หนังสือพิมพ์มีบทบาทเสมือนสื่อมวลชนทั่วไป	7	38.99

4.5.2 ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน

ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) ระบุว่าหนังสือพิมพ์มีพัฒนาการในการแสดงบทบาทหน้าที่เพื่อสังคมมากขึ้นกว่าในอดีต ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 66.67) แสดงทัศนะว่าการที่หนังสือพิมพ์ได้รวมตัวกันจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทำให้การแสดงบทบาทหน้าที่ที่มีความอิสระจากการควบคุมโดยกฎหมายของรัฐ และทำให้การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ขององค์กรหนังสือพิมพ์มีความเข้มแข็งขึ้น แต่ทว่าผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 6 คน มีความคิดเห็นว่า แม้หนังสือพิมพ์จะรวมตัวกันจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นกระบอกเสียง และควบคุมการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง แต่ปรากฏว่าระบบการตรวจสอบการทำงานของหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ และจริยธรรมยังคงทำได้ไม่ดีตามที่สังคมคาดหวัง เพราะสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรกลางที่หนังสือพิมพ์จัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุมเรื่องดังกล่าวยังไม่มีอำนาจในการควบคุมที่เด็ดขาด จึงยังคงทำให้หนังสือพิมพ์บางฉบับหรือนักหนังสือพิมพ์ที่ไม่ดีบางคนยังคงแสวงหาผลประโยชน์จากวงการนี้เข้าสู่ตนเองและพวกพ้องอยู่ต่อไป

เป็นที่น่าพิจารณาว่าเมื่อนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมดจะคิดเห็นเหมือนกันว่าวงการหนังสือพิมพ์ปัจจุบันมีพัฒนาการในการแสดงบทบาทเพื่อสังคมได้ดีกว่าเมื่ออดีตก็ตาม โดยเฉพาะการจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นมาเป็นองค์กรกลางในการป้องกันการแทรกแซงจากอำนาจรัฐและควบคุมหนังสือพิมพ์ให้ปฏิบัติหน้าที่ไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม แต่ทว่าความคิดเห็นก็ยังคงแตกออกเป็น 2 ส่วนอย่างชัดเจน คือ ส่วนหนึ่งจำนวนมากถึง 12 คน (ร้อยละ 66.67) เห็นว่าสภาการหนังสือพิมพ์ฯ ทำหน้าที่ในการควบคุมจริยธรรม คุณธรรม และให้การปกป้องหนังสือพิมพ์จากการแทรกแซงของอำนาจรัฐได้ดีแล้ว เพราะการจะบังคับหนังสือพิมพ์ฉบับใดให้กระทำการเช่นนั้นเช่นนี้คงเป็นเรื่องลำบาก เนื่องจากปัจจุบันหนังสือพิมพ์ดำเนินการในรูปแบบขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ ดังนั้นสิ่งที่สภาการหนังสือพิมพ์ฯ กระทำได้ คือ การออกแถลงการประณามการกระทำที่ไม่ดีของหนังสือพิมพ์นั้น ๆ เช่น ประณามการตีพิมพ์ภาพการร่วมร่ำกระหว่างชายกับหญิงบนหน้าหนังสือพิมพ์เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินว่าจะให้การอุดหนุนหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ต่อไปหรือไม่ อย่างไร

ในทางกลับกันนักหนังสือพิมพ์อีกส่วนหนึ่ง จำนวน 6 คน (ร้อยละ 33.33) มีความเห็นว่าสภาการหนังสือพิมพ์ฯ ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ดีตามที่สังคมคาดหวัง คือ ไม่มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินลงโทษหนังสือพิมพ์ที่กระทำการละเมิดมติ หรือจริยธรรมหนังสือพิมพ์ ซึ่งนักหนังสือพิมพ์กลุ่มนี้เปรียบสภาการหนังสือพิมพ์ฯ เสมือนเสือกระดาษ หรือสภาสากเบือที่ไม่มีอำนาจเด็ดขาดในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อวงการหนังสือพิมพ์

จากความคิดเห็นใน 2 ขั้วดังกล่าวเป็นที่น่าจับตามองว่าความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในวงการหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการทำหน้าที่ของสภาการหนังสือพิมพ์ฯ นี้จะนำไปสู่ประเด็นการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานในแนวทางใหม่ ๆ ของสภาการหนังสือพิมพ์ฯ หรือไม่ เนื่องจากสภาพปัจจุบันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหนังสือพิมพ์ที่ขาดคุณธรรม จริยธรรมในการทำงานจะทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ

ตารางที่ 4.4 แสดงทัศนคติต่อวงการหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน

ทัศนคติต่อวงการหนังสือพิมพ์	จำนวน* (N=18)	ร้อยละ
- หนังสือพิมพ์มีพัฒนาการในการแสดงบทบาทเพื่อสังคมมากขึ้น	18	100.00
- การรวมตัวของหนังสือพิมพ์จัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทำให้การแสดงบทบาทมีความอิสระจากการควบคุมโดยกฎหมาย และทำให้การเคลื่อนไหวของหนังสือพิมพ์เป็นไปอย่างเข้มแข็ง	12	66.67
- ระบบการตรวจสอบการทำงานของหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ และจริยธรรมยังคงทำได้ไม่ดีตามที่สังคมคาดหวัง เพราะสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรกลางที่หนังสือพิมพ์จัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุมเรื่องดังกล่าวยังไม่มีอำนาจในการควบคุมที่เด็ดขาด	6	33.33

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.5.3 แนวโน้มการประกอบอาชีพ

แนวโน้มการประกอบอาชีพผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 77.78) ตั้งใจจะทำงานอาชีพนักหนังสือพิมพ์ต่อไป เนื่องจากเป็นอาชีพที่ชอบ มีความเป็นอิสระ ทำตามความสามารถ และรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้ทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนและสังคม ส่วนที่เหลืออีก 4 คน (ร้อยละ 22.22) คาดว่าจะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น เพราะคิดว่าได้ใช้ความรู้ความสามารถในการเป็นนักหนังสือพิมพ์ในระดับที่เพียงพอแล้ว และคิดว่าอาชีพที่จะเข้าไปเริ่มต้นใหม่นั้นสามารถสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการเป็นนักหนังสือพิมพ์ อีกทั้งยังสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้โดยตรงด้วย

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.78) มีความตั้งใจก้าวบนเส้นทางนี้ต่อไป เพื่อใช้ความรู้ ความสามารถสร้างสรรค์งานข่าวที่มีประสิทธิภาพให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ขณะที่จำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) มีความคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพ ชื่อน่าสังเกตจึงอยู่ที่นักหนังสือพิมพ์กลุ่มน้อยนี้ถึงเหตุผลที่ต้องเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นทั้งที่ตนเองก็ได้รับการยอมรับจากองค์กรต้นสังกัด และวงการวิชาชีพว่าประสบความสำเร็จในผลงานออกมาเป็นที่ยอมรับและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ทั้งนี้เหตุผลดังกล่าวอาจมาจากความคิดที่ว่าการทำงานในอาชีพอื่นสามารถสร้างประโยชน์ได้มากกว่าการเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่เมื่อมองเห็นปัญหา ก็กระทำได้เพียงการนำเสนอข่าวหรือวิพากษ์วิจารณ์ แม้หลายครั้งประสบความสำเร็จในการทำให้ปัญหานั้นคลี่คลาย แต่ก็มีหลายครั้งที่ได้รับการวางเฉยจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนั้นการเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นจึงน่าจะมีประโยชน์มากกว่า เช่น อาชีพนักการเมืองในตำแหน่งวุฒิสมาชิก (ส.ว.) ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ดังนั้นจึงเป็นที่น่าพิจารณาว่าในอนาคตจะมีนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจำนวนเท่าใดที่มีความคิดเช่นนี้ เพราะนั่นย่อมกระทบต่อวงการหนังสือพิมพ์ถึงแนวโน้มที่จะทำให้ขาดคนข่าวที่มีประสิทธิภาพด้านการทำงาน และคุณธรรม จริยธรรมไป และจะอย่างไรในการผลิตคนข่าวหรือนักหนังสือพิมพ์รุ่นใหม่เข้ามาทดแทนบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อให้เข้ามาช่วยกันพัฒนางานวงการหนังสือพิมพ์ไทยให้เต็มไปด้วยข่าวสารที่มีคุณภาพ ถูกต้อง ชัดเจน น่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลต่อสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งเหตุผลและการเรียนรู้ที่ถูกต้องอย่างสมบูรณ์แบบตามเป้าหมายของชาติที่ทุกคนร่วมกันกำหนดไว้

ตารางที่ 4.5 แสดงแนวโน้มการประกอบอาชีพ

แนวโน้มอาชีพ	จำนวน (N=18)	ร้อยละ
- มุ่งทำงานอาชีพนักหนังสือพิมพ์ต่อไป	14	77.78
- อาจเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น	4	22.22

4.6 วิธีการคิดในการทำงานหนังสือพิมพ์

4.6.1 วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม

สำหรับวิธีการคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 18 คน (ร้อยละ 100.00) คิดว่าการนำเสนอความจริงมีความสำคัญมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีกับแหล่งข่าว หรือบุคคลใกล้ชิด แต่ในขณะเดียวกันก็มีผู้ให้ข้อมูลจำนวนไม่น้อย จำนวน 7 คน (ร้อยละ 38.89) มีความคิดว่าความอยู่รอดขององค์กรหนังสือพิมพ์มีความสำคัญมากกว่าการนำเสนอความจริง เพราะหากองค์กรหนังสือพิมพ์ในฐานะองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่งไม่สามารถอยู่รอดได้ พวกเขาในฐานะผู้ปฏิบัติงานในองค์กรก็ไม่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนได้เช่นกัน ดังนั้นการนำเสนอความจริงใดที่คาดว่าจะส่งผลเสีย เช่น อาจถูกฟ้องร้อง สั่งปิดโรงพิมพ์ หรือสูญเสียรายได้จากการโฆษณาต้องถูกระงับไว้ก่อนหรือนำเสนออย่างนุ่มนวล หลีกเลี่ยงการใช้คำพาดหัวที่รุนแรง

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) มีความคิดว่าการนำเสนอความจริงอย่างตรงไปตรงมาบางครั้งอาจนำตนเองและครอบครัวไปสู่อันตราย ส่วนที่เหลืออีก 14 คน (ร้อยละ 77.78) ไม่เคยให้ความสำคัญว่าการนำเสนอความจริงจะนำตนเองและครอบครัวไปสู่อันตราย เพราะได้รับความเข้าใจจากครอบครัว และสิ่งที่กระทำหรือคิดจะกระทำลงไปเป็นหน้าที่ และไม่คิดว่าการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องจะทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรง เปรียบเสมือนศาลที่พิพากษาประหารชีวิตผู้ต้องหา ๆ ก็หาได้ถือโทษโกรธผู้พิพากษาไม่ เพราะเป็นการกระทำตามบทบาทหน้าที่ซึ่งไม่ต่างจากนักหนังสือพิมพ์

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.78) มีความคิดว่าอิทธิพลของนายทุนส่งผลกระทบต่อ การนำเสนอความจริงอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากเป็นนโยบายที่ต้องทำข่าวไม่รุนแรงหรือโจมตีผู้หนึ่งผู้ใดมากเกินไป แม้จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นมีความผิดจริง เพื่อหลีกเลี่ยงการฟ้องร้องให้แก่ นายทุนผู้เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญอีก 13 คน (ร้อยละ 72.22) ตอบว่าตนสามารถกระทำงานได้อย่างตรงไปตรงมา มีความเป็นอิสระจากนายทุน หรือการครอบงำของฝ่ายธุรกิจ ด้วยเหตุผลที่นายทุน หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์เป็นนักหนังสือพิมพ์อาชีพก่อนมาลงทุนดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้เข้าใจรูปแบบ วิธีการทำงานของพวกเขาดี จนทำให้รู้สึกสบายใจในการทำงาน และทำงานได้อย่างเต็มที่

จากข้อมูลข้างต้นเป็นที่น่าสังเกตว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทุกคน (ร้อยละ 100.00) ต่างไม่ยอมให้ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแหล่งข่าวเข้ามาทำให้การทำงานเพื่อสร้างความถูกต้องยุติธรรมแก่สังคมลดน้อยลง แม้แหล่งข่าวนั้นจะมีความคุ้นเคยกันมากเพียงใดก็ตาม แต่ขณะเดียวกันพวกเขาก็ต้องคำนึงถึงความอยู่รอดขององค์กรหนังสือพิมพ์ในฐานะองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่งด้วย เพราะแม้ความจริงที่นำเสนอออกไปมีความถูกต้องช่วยสร้างความยุติธรรมแก่สังคมแต่หากต้องทำให้องค์กรหนังสือพิมพ์ตกอยู่ในฐานะลำบาก เช่น ผู้ที่ตกเป็นข่าวมีอำนาจในการสั่งปิดโรงพิมพ์ นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จก็เห็นว่าไม่สู้เป็นการคุ้มค่าเท่าใดนัก เนื่องจากเขาก็เป็นหนึ่งในสมาชิกหากองค์กรมีอันต้องปิดกิจการเขาก็ต้องหยุดการปฏิบัติงานในฐานะนักหนังสือพิมพ์ไปด้วย

อีกประเด็นที่ควรแก่การพิจารณาคือ อิทธิพลของนายทุน หรือเจ้าขององค์กรหนังสือพิมพ์ที่เข้ามามีบทบาทต่อการนำเสนอความจริงอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากมีนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ 5 คน (ร้อยละ 27.78) ระบุว่าได้รับการร้องขอจากนายทุนในการนำเสนอข่าวให้มีลักษณะไม่รุนแรงมากนัก ซึ่งในประเด็นนี้น่าสังเกตว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จดังกล่าวสังกัดอยู่ในหนังสือพิมพ์ประเภทที่นายทุนหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์มิใช่ นักหนังสือพิมพ์อาชีพ หรือจะเป็นก็เพียงนักธุรกิจหนังสือพิมพ์ที่ไม่ค่อยชอบขึ้นโรงขึ้นศาลแม้ นักหนังสือพิมพ์ผู้อยู่

ได้บังคับบัญชาได้ทำในสิ่งที่ถูกต้องไปแล้วก็ตามแตกต่างจากนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่เหลือนับจนถึง 13 คน (ร้อยละ 72.22) ที่ให้ข้อมูลว่าไม่รู้ลึกซึ้งต่ออิทธิพลของนายทุนหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ เพราะเขาเหล่านั้นต่างเป็นนักหนังสือพิมพ์อาชีพที่เข้าใจการทำงานที่ตรงไปตรงมาของพวกเขาดี

ดังนั้นอาจกล่าวได้หรือไม่ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ปรารถนาจะประสบความสำเร็จควรเข้าไปอยู่ในสังกัดที่นายทุนหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์มีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นนักหนังสือพิมพ์มืออาชีพเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงอิทธิพลในการเข้ามาแทรกแซงการทำงานข่าวที่ต้องการความถูกต้องตรงไปตรงมา

ตารางที่ 4.6 แสดงวิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม

วิธีคิด	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- การนำเสนอความจริงมีความสำคัญมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีกับแหล่งข่าว หรือบุคคลใกล้ชิด	18	100.00
- ความยู่รอดขององค์กรมีความสำคัญมากกว่าการนำเสนอความจริง	7	38.89
- การนำเสนอความจริงอย่างตรงไปตรงมาอาจนำตนเองและครอบครัวไปสู่อันตราย	4	22.22
- อิทธิพลของนายทุนส่งผลกระทบต่อ การนำเสนอความจริงอย่างตรงไปตรงมา	5	27.78

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.6.2 วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม

ด้านวิธีการคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 17 คน (ร้อยละ 94.44) มีความคิดว่าอาชีพนักหนังสือพิมพ์มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องมาก จำนวน 18 คน (ร้อยละ 100.00) มีความคิดว่าการเล็งเห็นประโยชน์ที่สังคมได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดกำลังใจในการทำงาน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 88.89) มีความคิดว่าการรับของขวัญของกำนัลจากแหล่งข่าวสามารถทำได้ โดยพิจารณาจากเจนาของผู้ให้ และมูลค่าเป็นสำคัญ เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพนับถืออาวุโสจึงไม่เหมาะสมนักที่จะปฏิเสธผู้ให้ซึ่งส่วนใหญ่มีอาวุโสมาก จำนวน 2 คน (ร้อยละ 11.11) มีความคิดว่าการรับของขวัญของกำนัลจากแหล่งข่าวไม่ควรกระทำ แม้จะมีมูลค่าเพียงใด เพราะอย่างไรก็ตามย่อมส่งผลต่อจิตใจ และจริยธรรม

การทำงานอย่างตรงไปตรงมาให้โน้มน้าวเข้าหาผู้ให้สิ่งของดังกล่าวไม่มากนักน้อย และอีกจำนวน 2 คน (ร้อยละ 11.11) มีความคิดว่าอาชีพนักหนังสือพิมพ์สามารถนำไปสู่ความมีชื่อเสียง และอำนาจทางสังคมได้ในอนาคต เพราะผลงานทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่า ทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) ไม่เคยคิดว่าการประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์จะนำพาไปสู่ความมีชื่อเสียง ความมั่งคั่งร่ำรวย หรือก้าวไปสู่อาชีพอื่น แต่ในจำนวนนี้มี 2 คน (ร้อยละ 11.11) ระบุว่าเมื่อทำงานหนังสือพิมพ์ไปแล้วคาดหวังได้ว่าการก้าวไปสู่อาชีพอื่นเช่นนักการเมืองสามารถทำได้ง่ายขึ้น เพราะการทำงานหนังสือพิมพ์ทำให้ประชาชนรู้จักตนเองผ่านผลงานเขียนในรูปแบบของบทความมากขึ้น ซึ่งถือเป็นต้นทุนทางสังคมในการลงสมัครรับเลือกตั้งที่เหนือกว่าคู่แข่ง แต่ทั้งนี้ก็ไม่เคยคิดนำความมีชื่อเสียงดังกล่าวเข้าไปประกอบโอกาสผลประโยชน์แก่ตนเอง

ข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมีความคิดไปในทิศทางเดียวกันว่าอาชีพนี้มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องมาก แต่ก็ไม่คิดว่าจะนำไปสู่ความมั่งคั่ง ร่ำรวย หรือมีชื่อเสียงทางสังคม นอกจากนั้นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) มีความคิดเห็นเหมือนกันว่าการเล็งเห็นประโยชน์ที่สังคมได้รับจากการปฏิบัติงานข่าวของตนเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดกำลังใจในการทำงานอย่างดีที่สุด

แต่ขณะเดียวกันเป็นที่น่าสังเกตว่าความคิดเกี่ยวกับการรับของขวัญ ของกำนัลจากแหล่งข่าวนั้นแตกออกเป็น 2 ฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายแรกนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 16 คน (ร้อยละ 88.89) เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งพึงกระทำได้ แต่ต้องขึ้นอยู่กับกาลเทศะ มูลค่า และเจตนาของผู้ให้และผู้รับ นอกจากนั้นยังเห็นว่าเป็นเรื่องปกติในสังคมไทยที่เมื่อผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีฐานะทางสังคมสูงกว่า เช่น นักการเมือง นักบริหาร ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ให้สิ่งของแก่ผู้น้อยการปฏิเสธเป็นสิ่งที่กระทำได้ลำบากเสมือนไม่ให้ความเคารพนับถือ ดังนั้นการรับของขวัญของกำนัลจากแหล่งข่าวจึงทำได้ตามสมควร โดยไม่ทำให้กระทบต่อการงานที่ยึดถือความเที่ยงตรงเป็นธรรม ในขณะที่มีนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจำนวน 2 คน (ร้อยละ 11.11) มีความคิดว่า การกระทำดังกล่าวไม่ควรกระทำเลยแม้สิ่งของจะมีมูลค่าไม่มาก และการให้จะเป็นการให้โดยเสน่หา เพราะย่อมเป็นปกติที่ผู้ให้ย่อมต้องการผลตอบแทนการให้จากผู้รับเสมอ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จกลุ่มนี้จึงระบุว่านักหนังสือพิมพ์ที่ดีไม่ควรสร้างเงื่อนไขให้กับตนเอง เพราะเมื่อรับสิ่งของเขามาแล้วสักวันย่อมต้องเกรงใจอันนำไปสู่การทำงานที่ขาดความเที่ยงตรงเป็นธรรมมองข้ามผลประโยชน์ส่วนรวมไป ซึ่งในประเด็นนี้แม้จะมีความคิดที่คัดค้านเพียง 2 คน แต่ก็ยังเป็นประเด็นที่น่าสนใจและวงการหนังสือพิมพ์ควรนำมาขบคิดเพื่อหาวิธีการสร้างแนวทางการเดินบนถนนอาชีพสายนี้แก่นักหนังสือพิมพ์ที่ดีต่อไป

ตารางที่ 4.7 วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม

วิธีคิด	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- อาชีพนักหนังสือพิมพ์มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องมาก	17	94.44
- อาชีพนักหนังสือพิมพ์สามารถนำไปสู่ความมั่นคง ความมีชื่อเสียง และอำนาจทางสังคม	2	11.11
- การรับของขวัญ ของกำนัลจากแหล่งข่าวสามารถทำได้ โดยพิจารณาจากเจตนาของผู้ให้ และมูลค่า	16	88.89
- การรับของขวัญ ของกำนัลจากแหล่งข่าวไม่ควรกระทำ แม้มูลค่าจะน้อยเพียงใดก็ตาม	2	11.11
- การเล็งเห็นประโยชน์ที่สังคมได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดกำลังใจทำงาน	18	100.00

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.6.3 วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)

วิธีการคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) เห็นว่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าวมีความสำคัญน้อยกว่าสิทธิการได้รับรู้ข่าวสารความจริงของประชาชน นอกจากนั้นยังมีความคิดว่าการนำเสนอข่าวที่ได้จากแหล่งข่าวปกปิดสามารถกระทำได้ แต่ต้องตรวจสอบความน่าเชื่อถืออย่างถี่ถ้วน โดยการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของข่าวสารนั้นควรกระทำมากกว่า 2 แหล่ง และระบุว่าเอกสารราชการเป็นหลักฐานยืนยันที่ดีที่สุดในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข่าวและแหล่งข่าว ทั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวนเพียง 4 คน (ร้อยละ 22.22) เท่านั้นที่เห็นว่าปัญหาการฟ้องร้องทางกฎหมายมีความสำคัญมากต่อการนำเสนอข่าวที่อาจสร้างความเสียหายให้แก่บุคคลผู้ตกเป็นข่าวจนบางครั้งทำให้การเสนอข่าวสารที่มาจากแหล่งข่าวปกปิด หรือคาดได้ว่าจะสร้างความเสียหายแก่ผู้ตกเป็นข่าว หรือองค์กรหนังสือพิมพ์ถูกระงับการเผยแพร่ไป

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทุกคน (ร้อยละ 100.00) มีหลักความคิดที่คำนึงถึงสิทธิการได้รับรู้ข่าวสารความจริงของประชาชนมากกว่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าว ได้แก่ ผู้ตกเป็นข่าว รวมถึงการนำเสนอข่าวที่ได้จากแหล่งข่าวปกปิดสามารถกระทำได้ แต่ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือก่อนอย่างน้อย 2 ครั้งเพื่อ

ให้เกิดความมั่นใจว่าเมื่อนำเสนอข่าวสารออกไปแล้วไม่สร้างผลกระทบแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าวโดยรู้เหตุผลที่ถูกต้อง ทั้งนี้หมคต่งมีความคิดเห็นว่เอกสารราชการถือเป้นหลักฐานที่ดีในการสร้าง ความมั่นใจดังกล่าว เพราะออกโดยหน่วยงานราชการซึ่งมีน้ำหนักในการอ้างทางกฎหมาย ส่วนปัญหาการฟ้องร้องมีความสำคัญก็ต่อเมื่อนักหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 22.22) คาดว่ข่าวที่ นำเสนอออกไปสร้างผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าว

เป็นที่น่าสังเกตว่การที่นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จสามารถสร้างสรรค์ผลงาน ข่าวออกมาเป็นที่ยอมรับของสังคมว่มีประโยชน์นั้นเกิดจากความคิดที่คำนึงถึงสิทธิรับรู้ของ ประชาชนมากกว่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ตกเป็นข่าว แต่ก่อนที่จะเปิดเผยข้อมูลนักหนังสือ พิมพ์เหล่านี้มักจะพยายามหาพยานหลักฐาน โดยเฉพาะที่เป็นเอกสารราชการมายืนยันความถูกต้อง ของข้อมูลเสมอซึ่งอย่างน้อยมาจาก 2 แหล่งเพื่อถ่วงน้ำหนักความน่าเชื่อถือในแง่มุมต่าง ๆ ให้ ประชาชนผู้อ่านตัดสินใจเชื่อในสิ่งที่นำเสนอว่จริงหรือเท็จอย่างไร แต่ขณะเดียวกันในการทำข่าว ที่บางครั้งอาจขาดหลักฐานยืนยันความชัดเจนของเนื้อหาที่ดีพอ นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จก็ย้งต้องคำนึงถึงผลการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายของผู้ตกเป็นข่าวที่จะตามมาด้วย เพราะมี ผลถึงตัวนักหนังสือพิมพ์ผู้นั้นและความอยู่รอดขององค์กรหนังสือพิมพ์โดยตรง

อย่างไรก็ตามความคิดที่คำนึงถึงสิทธิการรับรู้ของประชาชนหากอยู่ในระดับที่เหมาะสม พอดีก็จะทำให้นักหนังสือพิมพ์ทำงานไปได้อย่างราบรื่น แต่หากมากเกินไปบางครั้งอาจทำให้การ ทำงานของหนังสือพิมพ์เข้าข่ายการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว ซึ่งถือเป็นอันตรายต่อ สังคมในเวลาเดียวกัน เช่น การนำภาพถ่ายของกลุ่มชายหญิงที่กำลังมีเพศสัมพันธ์กันมาตีพิมพ์ บนหน้าหนึ่ง ดังนั้นจึงเป็นที่น่าพิจารณาต่อไปว่วงการหนังสือพิมพ์จะมีการดำเนินการต่อประเด็น ปัญหาในลักษณะนี้อย่างไรเพื่อให้เกิดมาตรฐานทางความคิดว่สิ่งใดควรเรียกว่าการละเมิดสิทธิ และเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว และสิ่งใดคือขอบเขตของสิทธิการรับรู้ที่ประชาชนควรได้ รับให้แก่ักหนังสือพิมพ์รุ่นต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 4.8 แสดงวิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)

วิธีคิด	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นของผู้เกี่ยวข้องกับข่าวสำคัญกว่าสิทธิการได้รับรู้ข่าวสารของประชาชน	-	-
- การนำเสนอข่าวที่ได้จากแหล่งข่าวปกปิดสามารถกระทำได้ แต่ต้องตรวจสอบความน่าเชื่อถืออย่างถี่ถ้วน	18	100.00
- การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ หรือแหล่งที่มาของข่าวควรกระทำมากกว่า 2 ครั้ง	18	100.00
- เอกสารราชการถือเป็นหลักฐานที่ดีในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข่าวและแหล่งข่าว	18	100.00
- ปัญหาการฟ้องร้องทางกฎหมายมีความสำคัญมากต่อการนำเสนอข่าวที่อาจสร้างความเสียหายแก่บุคคลผู้ตกเป็นข่าว	4	22.22

หมายเหตุ : * คอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีคิด นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ตอบว่าความคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม และหลักประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่มีผลทำให้พวกเขาได้รับการประสบความสำเร็จในอาชีพมากที่สุด เนื่องจากการมีความคิดที่ยึดถือความถูกต้องเป็นธรรม และถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งทำให้เกิดมุมมองต่อประเด็นปัญหาได้หลากหลาย และกล้าที่จะสืบค้นแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับมูลเหตุ ปัจจัยแวดล้อม และอุปสรรคของปัญหานั้นมาเสนอต่อสังคมอย่างไม่ย่อท้อ แม้ว่าการปฏิบัติงานดังกล่าวจะมีความลำบากเพียงใดก็ตาม

ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่าการที่ไม่สามารถแยกระหว่างวิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม และวิธีคิดที่ยึดประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันแล้วจัดลำดับความสำคัญว่าสิ่งใดสำคัญที่สุดได้นั้น เนื่องจากความคิดทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น เกิดขึ้นและดำรงอยู่ควบคู่กันไป การยึดหลักความถูกต้องยุติธรรมโดยปราศจากการคำนึงถึงประโยชน์ที่สังคมส่วนรวมจะได้รับจึงเป็นสิ่งที่กระทำมิได้ในทางปฏิบัติ

ตารางที่ 4.9 แสดงวิธีคิดที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด

วิธีคิดที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- ความคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม และความคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	18	100.00

4.7 วิธีการปฏิบัติในการทำงานหนังสือพิมพ์

4.7.1 รูปแบบการทำงานในระยะเริ่มต้นอาชีพนักหนังสือพิมพ์

เมื่อเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์แล้วด้านวิธีการทำงานในระยะเริ่มต้นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) ต่างทำงานโดยการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานข่าวด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ตั้งแต่การติดต่อเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับแหล่งข่าว การคิดประเด็น การเขียนข่าว แต่ทั้งนี้เมื่อพบปัญหาหรือความไม่เข้าใจในขั้นตอน หรือวิธีการทำงานก็จะสอบถาม หรือขอคำแนะนำจากหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทุกคนกล่าวในทิศทางเดียวกันว่า การทำงานหนังสือพิมพ์มีลักษณะเฉพาะ คือ มักไม่มีพี่เลี้ยงเพื่อคอยชี้แนะวิธีการทำงานให้แก่สมาชิกใหม่ อันเนื่องมาจากลักษณะงานที่ค่อนข้างมีเวลาจำกัด ไม่มีรูปแบบ วิธีการแน่นอนตายตัว ทำให้สมาชิกใหม่หรือผู้สื่อข่าวมือใหม่ต้องค้นคว้าคิดสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง หัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานจะเป็นได้เพียงผู้คอยแนะนำช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยเมื่อผู้สื่อข่าวมือใหม่ประสบปัญหาเท่านั้น

ดังนั้นสรุปได้ว่าก้าวแรกบนเส้นทางชีวิตนักหนังสือพิมพ์จะมั่นคงยืนยาวจนไปถึงจุดที่ประสบความสำเร็จได้มากเพียงใดตัวของนักหนังสือพิมพ์ผู้นั้นเองจะเป็นผู้ตัดสิน เพราะการทำงานต้องริเริ่มด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ตั้งแต่การแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในเหตุการณ์หรือภาระงานที่รับผิดชอบไปจนถึงการกำหนดรูปแบบวิธีการทำงานตามที่ตนเองถนัด เช่น ควรวางตัวอย่างไรในการขอเข้าพบแหล่งข่าวที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานระดับสูง โดยที่เพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาเป็นได้เพียงผู้สนับสนุนเมื่อยามเกิดข้อข้องใจ หรือพบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง

ตารางที่ 4.10 แสดงรูปแบบการทำงานในระยะเริ่มต้นอาชีพนักหนังสือพิมพ์

รูปแบบการทำงาน	จำนวน (N=18)	ร้อยละ
- ทำงานโดยการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานข่าวด้วยตนเองเป็นส่วน ใหญ่ และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	18	100.00

4.7.2 จำนวนเวลาการทำงานในรอบวัน

สำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่นักหนังสือพิมพ์ของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญนั้นด้านเวลาในการทำงานในรอบวันพบว่าจำนวน 8 คน (ร้อยละ 44.44) ใช้เวลาทำงานวันละ 12 ชั่วโมง จำนวน 7 คน (ร้อยละ 38.89) ใช้เวลาทำงานวันละ 10 ชั่วโมง และจำนวน 3 คน (ร้อยละ 16.67) ใช้เวลาการทำงานวันละ 8 ชั่วโมง

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ จำนวนถึง 15 คน (ร้อยละ 83.33) ใช้เวลาในการทำงานแต่ละวันไม่ต่ำกว่า 10 ชั่วโมง โดยมีจำนวนถึง 8 คน (ร้อยละ 44.44) ทำงานถึงวันละ 12 ชั่วโมง ส่วนอีก 7 คน (ร้อยละ 38.89) ทำงานวันละ 10 ชั่วโมง ซึ่งนอกจากแสดงให้เห็นว่างานหนังสือพิมพ์เป็นงานหนัก ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่หมกหมุ่นอยู่กับข้อมูลจำนวนมากแล้ว หากนำจำนวนอายุการทำงานที่ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญระบุไว้ในข้อมูลพื้นฐานซึ่งไม่ต่ำกว่าคนละ 11 ปีมาประกอบการพิจารณาพร้อมกับจำนวนเวลาการทำงานในรอบวันแล้วยังชี้ชัดว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จในงานหนังสือพิมพ์ต่างมุ่งมั่นทุ่มเทแรงกาย สติปัญญา และเวลาส่วนตัวให้กับสิ่งที่พวกเขารับผิดชอบมาเป็นระยะเวลายาวนานโดยไม่ย่อท้อซึ่งนับเป็นอีกบทพิสูจน์หนึ่งที่ยืนยันได้ถึงความสำเร็จในอาชีพดังเช่นทุกวันนี้

สรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จต้องใช้เวลาประมาณวันละ 10 - 12 ชั่วโมง ในการรับผิดชอบงานให้ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมถูกต้องตามหลักการ และนโยบาย การรายงานข่าวอย่างละเอียดรอบคอบจนผลงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนเวลาการทำงานในรอบวัน

จำนวนเวลาทำงานในรอบวัน	จำนวน (N=18)	ร้อยละ
8 ชั่วโมง	3	16.67
10 ชั่วโมง	7	38.89
12 ชั่วโมง	8	44.44

4.7.3 การคัดเลือกประเด็นข่าว

เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มีตำแหน่งนักหนังสือพิมพ์ระดับบริหารงานข่าว ดังนั้นขั้นตอนการปฏิบัติงานจึงมักเน้นไปที่การคัดเลือกประเด็นข่าว ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) คัดเลือกประเด็นข่าวจากการประชุมปรึกษากับทีมงานโต๊ะข่าวต่าง ๆ ในกองบรรณาธิการซึ่งมีการประชุมช่วงเช้าเป็นประจำทุกวัน

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 17 คน (ร้อยละ 94.44) ตอบว่าคัดเลือกประเด็นข่าวโดยพิจารณาจากเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจขณะนั้น จำนวน 6 คน (ร้อยละ 33.33) พิจารณาคัดเลือกประเด็นปัญหาที่ได้รับการแนะนำจากผู้อ่าน หรือประชาชนซึ่งเขียนจดหมาย โทรศัพท์ เข้าพบมาเป็นประเด็นข่าว และจำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.78) พิจารณาคัดเลือกเหตุการณ์ที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันหรือข้อมูลที่แฝงเร้นอยู่ในเหตุการณ์ปกติ ซึ่งคาดหมายว่าเหตุการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อสังคมในอนาคตมาเป็นประเด็นข่าว

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้ประเด็นข่าวจากทีมงานโต๊ะข่าวต่าง ๆ ในกองบรรณาธิการยังเป็นสิ่งสำคัญของนักหนังสือพิมพ์ทุกคน แต่ทว่าการจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จได้ต้องมีความคิดในการคัดเลือกประเด็นข่าวที่มีความโดดเด่นแตกต่างไปจากความคิดเห็นของทีมงานในกองบรรณาธิการโดยรวม ดังเห็นได้จากมีนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จถึง 6 คน (ร้อยละ 33.33) ที่นอกจากจะนำประเด็นข่าวมาจากการประชุมโต๊ะข่าวแล้วยังนำประเด็นปัญหาที่ได้รับการแนะนำจากผู้อ่าน / ประชาชนมาเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตผลงานข่าว และมีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.78) คัดเลือกประเด็นข่าวจากการคาดหมายเหตุการณ์ที่พิจารณาแล้วว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคมในอนาคตเริ่มต้นค้นหาข้อมูลและเมื่อพบประเด็นที่สำคัญจึงนำเสนอต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะดังกล่าวถือเป็นความแตกต่างไปจากนักหนังสือพิมพ์ธรรมดาที่มักรายงานข่าวไปวัน ๆ รายงานข่าวตามกระแสแหล่งข่าวพูดอย่างไรมาก็รายงานไปเช่นนั้นโดยไม่ได้อธิบายถึงผลกระทบที่จะมีต่อประชาชนในอนาคต และด้วยความแตกต่างตรงนี้เองจึงจะทำให้ผลงานข่าวของเขาเหล่านั้นได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมอาชีพ และประชาชนทั่วไปว่ามีคุณค่า และสร้างประโยชน์ต่อสังคมจนนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

สรุปได้ว่าการคัดเลือกประเด็นข่าวที่จะทำให้ นักหนังสือพิมพ์ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากจะได้มาจากการประชุมโต๊ะข่าวแล้ว นักหนังสือพิมพ์ต้องเลือกเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจขณะนั้น รวมถึงต้องไม่ละเลยพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่ประชาชนแนะนำ และพยายามมองเหตุการณ์ในหลายมุมมองซึ่งจะทำให้พบประเด็นข่าวสำคัญจนต้องมีการนำเสนอและได้รับการ

ยอมรับจากสังคมว่าสร้างประโยชน์ซึ่งนำไปสู่การได้รับรางวัล คำชื่นชมว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จในวงการวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ตารางที่ 4.12 แสดงการคัดเลือกประเด็นข่าว

วิธีการ	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- ประชุมปรึกษาจากทีมงานโต๊ะข่าวต่าง ๆ ในกองบรรณาธิการ	18	100.00
- เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจในขณะนั้น	17	94.44
- เป็นประเด็นปัญหาที่ได้รับการแนะนำจากผู้อ่าน / ประชาชน	6	33.33
- เป็นเหตุการณ์ที่คาดหมายว่าอาจส่งผลกระทบต่อสังคมในอนาคต	5	27.78

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.7.4 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวรายวันทั่วไป

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวรายวันทั่วไป ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้ง 18 คน (ร้อยละ 100.00) ใช้วิธีสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ตรวจสอบ เนื่องจากเห็นว่าเป็นข่าวที่ต้องแข่งขันกับเวลาและเป็นข่าวเปิดเผยที่หนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนทุกฉบับรับรู้

จากข้อมูลดังกล่าวด้วยเหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทุกคนซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมีตำแหน่งในระดับผู้บริหารทีมงานข่าวทำให้การตรวจสอบต้องกระทำผ่านผู้ได้บังคับ ซึ่งก็คือผู้สื่อข่าวภาคสนาม และจากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าในกรณีที่ข่าวสารเป็นข่าวรายวันทั่วไปมิใช่ข่าวเดี่ยว หรือข่าวที่ไม่เป็นที่เปิดเผยแก่หนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจะตรวจสอบโดยการสอบถามกับผู้สื่อข่าวภาคสนามที่คลุกคลีหรือทำข่าวนั้นโดยตรงเพื่อขอทราบแหล่งที่มาของข่าวแล้วจึงนำมาประเมินความน่าเชื่อถือก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลที่ข่าวดังกล่าวเป็นข่าวที่รับรู้โดยเปิดเผยของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับทำให้การได้มาซึ่งข้อมูลน่าจะเชื่อถือได้ในระดับหนึ่ง เช่นเป็นข่าวที่ได้มาจากการแถลงข่าวของคณะรัฐมนตรีผ่านโฆษกรัฐบาล ข่าวการประกาศตัวเลขเศรษฐกิจรายเดือนของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ประการต่อมาอาจเป็นด้วยเหตุผลในข้อจำกัดของเวลาที่ต้องรีบปิดต้นฉบับเพื่อส่งตีพิมพ์ให้ทันออกจำหน่าย ดังนั้นจึงเป็นการยากที่บุคคลระดับผู้บริหารทีมงานข่าวซึ่งมีข่าวจำนวนมากผ่านเข้ามาให้พิจารณาจะสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ด้วยตนเองทั้งหมด

สรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมักไม่ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวประเภทข่าวรายวันที่เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปมากนัก เพราะ

เห็นว่าทำให้สิ้นเปลืองเวลา เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นข่าวที่แหล่งข่าวเผยแพร่เนื้อหาแก่สื่อมวลชนทุกแขนง ดังนั้นการตรวจสอบจึงทำเพียงการสอบถามจากผู้สื่อข่าวภาคสนามเสียเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4.13 แสดงการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวรายวันทั่วไป

วิธีการ	จำนวน (N=18)	ร้อยละ
- การตรวจสอบโดยสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาตรวจสอบ	18	100.00

4.7.5 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวประเภทสืบสวนสอบสวน หรือ ข่าวเจาะ

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวประเภทสืบสวนสอบสวน หรือ ข่าวเจาะ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 83.33) ใช้วิธีการตรวจสอบด้วยตนเองควบคู่ไปกับการใช้วิธีสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ตรวจสอบอีกทอดหนึ่ง เนื่องจากข่าวเจาะเป็นข่าวที่มุ่งเจาะลึกข้อมูลเฉพาะเรื่อง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงต้องอยู่ในระดับที่สูง การตรวจสอบจึงกระทำด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ แม้ผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สื่อข่าวภาคสนามจะได้ตรวจสอบข้อมูลมาแล้วขั้นหนึ่งแต่เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจะตรวจสอบด้วยตนเองอีกครั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามแหล่งข่าว นักวิชาการ ผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ หรือตรวจสอบจากหน่วยราชการต้นสังกัดที่ออกเอกสาร หลักฐานโดยตรง (ในกรณีแหล่งข้อมูลเป็นเอกสารราชการ) ส่วนอีก 3 คน (ร้อยละ 16.67) ใช้วิธีสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ตรวจสอบ เพราะมีตำแหน่งบรรณาธิการบทความ 1 คน บรรณาธิการอาวุโสดูแลข่าวต่างประเทศ และเขียนบทนำ 1 คน และหัวหน้าศูนย์ข้อมูลข่าว 1 คน ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้ใช้การตรวจสอบความถูกต้องจากผู้สื่อข่าวก็ถือว่าเพียงพอในด้านข้อมูล

สรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ จำนวนถึง 15 คน (ร้อยละ 83.33) ต่างให้ความสำคัญกับการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าว กรณีที่ต้องทำข่าวเจาะมาก ซึ่งอาจเกิดจากพิจารณาว่าข่าวประเภทนี้เป็นข่าวที่มุ่งเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกเพื่อหวังสร้างผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงตลอดจนนำไปสู่การริเริ่มแก้ปัญหาของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเมื่อเนื้อหาข่าวได้ดีพิมพ์ออกขาย แต่ขณะเดียวกันหากการตรวจสอบเป็นไปอย่างไม่ดีพออาศัยเพียงคำบอกเล่าของผู้สื่อข่าวภาคสนามซึ่งบางครั้งอาจมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับแหล่งข่าวมากจนมองข้ามข้อเท็จจริงบางอย่างไปข่าวเจาะนั้นอาจกลับมาสร้างปัญหาให้แก่ตัวนักหนังสือพิมพ์ผู้เป็นหัวหน้า และองค์กรหนังสือพิมพ์ให้เกิดการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง และทางอาญาได้

ดังนั้นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่มักทำงานอย่างละเอียดรอบคอบ ไม่ละเลยที่จะตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของข่าวด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ข้อมูลที่ได้มานำเสนอออกไปอย่างถูกต้องไม่ลำเอียงสร้างประโยชน์หรือผลเสียให้แก่บุคคลใด บุคคลหนึ่งโดยไม่บริสุทธิ์

ตารางที่ 4.14 แสดงการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวประเภทสืบสวน สอบสวน หรือข่าวเจาะ

วิธีการ	จำนวน (N=18)	ร้อยละ
- การตรวจสอบโดยสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาตรวจสอบ	3	16.67
- การตรวจสอบด้วยตนเองควบคู่กับการสั่งการให้ผู้ได้ บังคับบัญชาตรวจสอบ	15	83.33

4.7.6 การเขียนข่าว บทความ สารคดี

การเขียนข่าว บทความ สารคดี ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) ยึดหลักความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล โดยมุ่งสื่อความหมายของข่าวด้วยภาษาที่กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย และความเป็นอิสระของความคิดเป็นสำคัญ แม้จะคำนึงถึงนโยบาย / ทิศทางการนำเสนอข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์บ้างแต่ก็ไม่เน้นหนักมากนัก

ทั้งนี้มีเพียง 8 คน (ร้อยละ 44.44) ที่มักต้องคำนึงถึงนโยบาย และทิศทางการนำเสนอข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์ เนื่องจากมีข้อจำกัดที่นายทุนเข้ามามีอิทธิพลกับการปฏิบัติงาน จำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.78) ส่วนที่เหลืออีก 3 คน รับหน้าที่ปฏิบัติงานข่าวเฉพาะที่ต้องดำเนินงานตามแผนรวมถึงงานเขียนที่ต้องเป็นไปตามทิศทางการนำเสนอที่ถูกกำหนดโดยทีมงานข่าวเฉพาะที่สังกัด

สรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จต้องยึดหลักความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูลเป็นสำคัญ แม้จะมีการเข้ามาเกี่ยวข้องของนายทุนบ้างในการทำงานแต่ก็ไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่จะทำให้เกิดการบิดเบือนของข้อมูล ส่วนในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้อ่านก็ไม่ได้มุ่งไปที่การใช้คำหรือสำนวนที่ช่วยสร้างภูมิรู้ แต่เน้นที่ความกระชับ ชัดเจนให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย เป็นสำคัญ

ตารางที่ 4.15 แสดงการเขียนข่าว บทความ สารคดี

วิธีการ	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- คำนึงถึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล	18	100.00
- มุ่งสื่อความหมายด้วยภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย	18	100.00
- คำนึงถึงนโยบาย / ทิศทางข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์	8	44.44

4.7.7 การรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว

การรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) พร้อมทั้งจะตีพิมพ์ประกาศโฆษณาคำขอโทษแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายบนหน้าหนังสือพิมพ์เมื่อเกิดคดีความฟ้องร้องและศาลมีคำสั่งพิพากษาถึงที่สุดว่าหนังสือพิมพ์มีความผิด แต่กระนั้นหากรับรู้ว่าการนำเสนอออกไปมีความผิดอันเนื่องมาจากการความบกพร่องของตนเองและทีมงานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) ก็พร้อมกล่าวขอโทษ หรือแก้ไขในรูปแบบของข้อความ หรือการแก้ไขเนื้อหาหากข่าวนั้นยังคงมีการนำเสนอต่อเนื่อง

จากข้อมูลข้างต้นเป็นที่น่าสังเกตว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจะมีความเชื่อมั่นในความถูกต้องของผลงานที่นำเสนอออกไปอย่างมาก แม้จะมีการฟ้องร้องดำเนินคดีจากผู้ที่ตกเป็นข่าวตามมาแต่ตราบดีหากศาลยังไม่คำตัดสินเป็นที่สุดเขาเหล่านั้นก็จะยังคงนิ่งเฉยไม่มีการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของโจทก์ผู้ฟ้องร้อง

กระนั้นก็ตามหากทราบว่าข้อมูลที่นำเสนอออกไปเกิดความผิดพลาดบกพร่อง เขาเหล่านั้นก็ยินดีที่จะแก้ไขให้โดยไม่รีรอ อันแสดงว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทุกคนต่างมีความรับผิดชอบในผลงานอยู่ภายใต้จิตสำนึกไม่จำเป็นต้องให้มีการร้องขอจากผู้หนึ่งผู้ใดพวกเขาก็ยินดีที่กระทำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว

สรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมีความรับผิดชอบในการทำงานสูง หากทราบว่าความบกพร่องของงานเกิดจากการกระทำของตนเองก็จะแสดงความรับผิดชอบออกมาในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่ต้องให้มีผู้ท้วงติง เช่น การเสนอข่าวให้ถูกต้อง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจถูกต้องต่อเนื้อหาและผู้ตกเป็นข่าว แต่หากมั่นใจว่าผลงานที่นำเสนอออกไปมีความถูกต้อง นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจะยืนยันในความถูกต้องของตนเองอย่างหนักแน่น

ตารางที่ 4.15 แสดงการเขียนข่าว บทความ สารคดี

วิธีการ	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- คำนึงถึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล	18	100.00
- มุ่งสื่อความหมายด้วยภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย	18	100.00
- คำนึงถึงนโยบาย / ทิศทางข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์	8	44.44

4.7.7 การรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว

การรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) พร้อมทั้งตีพิมพ์ประกาศโฆษณาคำขอโทษแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายบนหน้าหนังสือพิมพ์เมื่อเกิดคดีความฟ้องร้องและศาลมีคำสั่งพิพากษาถึงที่สุดว่าหนังสือพิมพ์มีความผิด แต่กระนั้นหากรับรู้ว่าการนำเสนอออกไปมีความผิดอันเนื่องมาจากการความบกพร่องของตนเองและทีมงานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) ก็พร้อมกล่าวขอโทษ หรือแก้ไขในรูปแบบของข้อความ หรือการแก้ไขเนื้อหาหากข่าวนั้นยังคงมีการนำเสนอต่อเนื่อง

จากข้อมูลข้างต้นเป็นที่น่าสังเกตว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจะมีความเชื่อมั่นในความถูกต้องของผลงานที่นำเสนอออกไปอย่างมาก แม้จะมีการฟ้องร้องดำเนินคดีจากผู้ที่ตกเป็นข่าวตามมาแต่ตราบใดหากศาลยังไม่คำตัดสินเป็นที่สุดเขาเหล่านั้นก็จะยังคงนิ่งเฉยไม่มีการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของโจทก์ผู้ฟ้องร้อง

กระนั้นก็ตามหากทราบว่าข้อมูลที่นำเสนอออกไปเกิดความผิดพลาดบกพร่อง เขาเหล่านั้นก็ยินดีที่จะแก้ไขให้โดยไม่รีรอ อันแสดงว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทุกคนต่างมีความรับผิดชอบในผลงานอยู่ภายใต้จิตสำนึกไม่จำเป็นต้องให้มีการร้องขอจากผู้หนึ่งผู้ใดพวกเขาก็ยินดีที่กระทำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว

สรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมีความรับผิดชอบในการทำงานสูง หากทราบว่าความบกพร่องของงานเกิดจากการกระทำของตนเองก็จะแสดงความรับผิดชอบออกมาในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่ต้องให้มีผู้ท้วงติง เช่น การเสนอข่าวให้ถูกต้อง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจถูกต้องต่อเนื้อหาและผู้ตกเป็นข่าว แต่หากมั่นใจว่าผลงานที่นำเสนอออกไปมีความถูกต้อง นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจะยืนยันในความถูกต้องของตนเองอย่างหนักแน่น

ตารางที่ 4.16 แสดงการรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว

วิธีการ	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- การตีพิมพ์ประกาศโฆษณาคำขอโทษผู้ที่ได้รับความเสียหายเมื่อคำพิพากษาถึงที่สุด	18	100.00
- การกล่าวขอโทษหากผลงานที่นำเสนอออกไปกระทบกับบุคคลอื่นให้ได้รับความเสียหายในรูปแบบของข้อความหรือการแก้ไขเนื้อหาหากข่าวนั้นยังคงมีการนำเสนอต่อเนื่อง	18	100.00

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.8 การพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

4.8.1 การพัฒนาตนเองด้านร่างกาย

การพัฒนาตนเองด้านร่างกายเพื่อให้พร้อมทำงานหนักของนักหนังสือพิมพ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้ง 18 คน (ร้อยละ 100.00) ไม่มีการจัดเวลาการทำงาน และการพักผ่อนที่ชัดเจน มีเพียง 8 คน (ร้อยละ 44.44) เท่านั้นที่มีการพัฒนาร่างกายด้วยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ส่วนที่เหลือ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 55.56) มักจะพักผ่อนนอนหลับให้เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย โดยผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมดให้เหตุผลว่าการที่ไม่ได้จัดเวลาการทำงาน และพักผ่อนนั้น เนื่องจากรูปแบบการทำงานมีความไม่แน่นอน และจำนวนเวลาการทำงานต่อวันส่วนใหญ่หมดไปกับการปฏิบัติงานข่าวจึงทำให้เวลาในการคิดเรื่องดังกล่าวมีน้อยมาก

เป็นที่น่าสังเกตว่าการทุ่มเทร่างกาย ความคิด ทักษะความสามารถให้กับการสร้างสรรค์งานข่าวที่มีประสิทธิภาพของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จถือเป็นสิ่งที่ดีและควรยกย่อง แต่ขณะเดียวกันการกระทำดังกล่าวก็อาจกลับมาสร้างผลเสียให้แก่สุขภาพร่างกายซึ่งอาจอ่อนแอลงได้ในอนาคตโดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ด้วยเหตุผลที่เวลาส่วนใหญ่ของวันหมดไปกับการทำงานจึงทำให้นักหนังสือพิมพ์เหล่านี้ไม่มีการจัดเวลาพักผ่อนหรือออกกำลังกายเพื่อพัฒนาความแข็งแรงให้เหมาะสมกับการทำงานหนัก จะมีเพียง 8 คน (ร้อยละ 44.44) เท่านั้นที่ยังพอมีเวลาในการออกกำลังกาย ขณะที่อีก 10 คน (ร้อยละ 55.56) ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่หมดไปกับการนอนหลับเพื่อพักผ่อนหลังจากที่ต้องทำงานหนักมาทั้งสัปดาห์ จึงน่าเป็นห่วงว่าเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุนักหนังสือพิมพ์เหล่านี้จะต้องเผชิญกับโรคร้ายต่าง ๆ ได้ง่ายซึ่งจะสร้างความทรมานให้แก่ตัวเองและเป็นภาระแก่ครอบครัว ญาติพี่น้อง และสังคมในการรักษาดูแลสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นดัง

กล่าว ด้วยเหตุนี้ นักหนังสือพิมพ์ที่ต้องการประสบความสำเร็จจึงควรพยายามจัดเวลาในการพักผ่อนและออกกำลังกายให้เพียงพอเพื่อให้การประสบความสำเร็จนั้นอยู่คู่กับสุขภาพที่แข็งแรงอันจะทำให้สามารถนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไปสร้างประโยชน์แก่สังคมได้ยาวนานต่อไป

ตารางที่ 4.17 แสดงการพัฒนาตนเองด้านร่างกาย

วิธีการ	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- ไม่มีการจัดเวลาการทำงาน และพักผ่อน	18	100.00
- ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง	8	44.44
- พักผ่อน นอนหลับ	10	55.56

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.8.2 การพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะความสามารถ

การพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะความสามารถพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) ใช้วิธีการอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเข้าพบปะพูดคุยกับนักวิชาการ หรือผู้มีความรู้ในเรื่องราวที่สนใจเป็นพิเศษ นอกจากนั้นมีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) ที่พัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถด้วยการเข้าร่วมในงานอบรมสัมมนาที่จัดโดยองค์กรความรู้และวิชาชีพต่าง ๆ นอกเหนือไปการอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเข้าพบปะพูดคุยกับนักวิชาการ หรือผู้มีความรู้ในเรื่องราวที่สนใจเป็นพิเศษ โดยจะเข้าร่วมเฉพาะการอบรมสัมมนาที่ให้ความรู้ในเรื่องที่สนใจจริง ๆ เท่านั้น เพราะติดขัดข้อจำกัดของเวลาในการทำงาน และภาระงานที่ต้องรับผิดชอบซึ่งมีอยู่จำนวนมาก

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) พัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถที่เป็นประโยชน์ในการทำงานจากการเริ่มต้นที่ตนเองเป็นสำคัญ โดยวิธีการอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเรื่องที่ต้องการรู้ และหากไม่มีความรู้ในเรื่องราว เหตุการณ์ที่ต้องรับผิดชอบเพียงพอเขาเหล่านั้นก็จะใช้วิธีการเข้าพบปะพูดคุย หรือด้วยวิธีการสื่อสารอื่นในการขอความรู้ ความคิดเห็นจากนักวิชาการ หรือผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

ตัวอย่างเช่น วิรุณจะทำการศึกษาข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข่าวที่รับผิดชอบ โดยการอ่านหนังสือ ตำรากฎหมายเพิ่มเติมความรู้เดิมที่มีอยู่ หากปรากฏข้อกฎหมายใดลำบากในการทำความเข้าใจด้วยตนเองเขาก็จะติดต่อเข้าพบหรือโทรศัพท์สอบถามจากผู้มีความรู้ในกฎหมายข้อนั้นโดยตรง เช่น อัยการ ทนายความ นักวิชาการด้านกฎหมายประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อให้งานข่าวที่ออกมาถูกต้องตามหลักการของกฎหมาย เนื่องจากข่าวเกี่ยวกับ

การทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการมีความซับซ้อนเกี่ยวกับข้อกฎหมายมากการนำเสนอจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

หลังจากที่ได้ศึกษาข้อกฎหมาย และบทบัญญัติต่าง ๆ แล้ว ก็จะนำมาใช้พิจารณาประกอบกับข้อมูลที่ได้รับจากทีมงานและผู้สื่อข่าว จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายและกฎระเบียบทางราชการ เพื่อให้ทราบว่าการทำงานขั้นตอนใดของผู้มีอำนาจรัฐเป็นสิ่งที่ผิดไปจากกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเป็นการง่ายในการนำเสนอในรูปแบบของข้อเขียนเพื่อให้ประชาชนทำความเข้าใจ

ตารางที่ 4.18 แสดงการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะความสามารถ

วิธีการ	จำนวน*(N=18)	ร้อยละ
- การอ่านหนังสือ	18	100.00
- การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	18	100.00
- การเข้าร่วมอบรมสัมมนา	4	22.22
- การพบปะพูดคุยกับนักวิชาการ ผู้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจ	18	100.00

4.8.3 กิจกรรมที่กระทำเมื่อว่างเว้นจากการทำงาน

การใช้เวลาว่างจากการทำงาน ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 83.33) มักใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการอยู่กับครอบครัว เนื่องจากเวลาในรอบวันหมดไปกับการทำงานข่าว ทำให้เมื่อว่างเว้นจากการทำงานต้องการใช้เวลาให้มีความสุขกับครอบครัวมากที่สุดเท่าที่ทำได้ เพราะครอบครัวถือเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่ทำให้การทำงานมีความสุขจนนำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้จำนวน 8 คน (ร้อยละ 44.44) มักใช้เวลาว่างออกกำลังกาย และจำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) พบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง หรือแหล่งข่าว

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่สมรสแล้วทั้งหมดให้ความสำคัญกับครอบครัวมากที่สุด เมื่อพวกเขามีเวลาว่างเว้นจากการทำงานจึงหันมาใช้เวลาที่เหลือกับครอบครัว ซึ่งน่าสังเกตว่าการได้รับความรักความเข้าใจจากครอบครัวในเรื่องการทำงานได้เป็นแรงสนับสนุนให้นักหนังสือพิมพ์เหล่านี้ตั้งใจทำงานโดยมีต้องหวังว่าจะทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ดังนั้นเมื่อมีเวลาว่างเขาจึงตอบแทนด้วยการใช้เวลาทั้งหมดกับครอบครัวเพื่อชดเชยกันและกัน

ในขณะเดียวกันก็มีนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จอีก 8 คน (ร้อยละ 44.44) ใช้เวลาว่างไปออกกำลังกายนอกเหนือไปจากอยู่กับครอบครัว อาจเพราะต้องรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์

แข็งแรงไม่ให้เป็นการระแคะระคว้าและสังคม ขณะที่นักหนังสือพิมพ์ 4 คน (ร้อยละ 22.22) ใช้เวลาว่างพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง หรือแหล่งข่าวที่สนิทสนมคุ้นเคยเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่น การนั่งดื่มสุราเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดในประเด็นสังคมด้านต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นที่น่าสังเกต คือ การใช้เวลาในลักษณะนี้มีนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ 3 คน มีสถานภาพโสด

ตารางที่ 4.19 แสดงกิจกรรมที่กระทำเมื่อว่างเว้นจากการทำงาน

กิจกรรม	จำนวน* (N=18)	ร้อยละ
- ออกกำลังกาย	8	44.44
- ทำกิจกรรมกับครอบครัว	15	83.33
- พบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง หรือ แหล่งข่าว	4	22.22

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.8.4 กิจกรรมที่ชอบกระทำเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 18 คน (ร้อยละ 100.00) ชอบอ่านหนังสือ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะความสามารถในการทำงาน รองลงมา จำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.78) ใช้วิธีฟังวิทยุ / รับชมโทรทัศน์ / สืบค้นอินเทอร์เน็ต และมีเพียง 4 คน (ร้อยละ 22.22) ที่เข้าร่วมงานอบรม สัมมนาให้ความรู้

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) มักใช้วิธีการอ่านหนังสือเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถในการทำงาน โดยมีการเปิดรับฟังวิทยุ / ชมโทรทัศน์ / สืบค้นอินเทอร์เน็ต เพียง 5 คน (ร้อยละ 27.78) นอกจากนั้นยังมีการเข้าร่วมอบรมสัมมนาอีก 4 คน (ร้อยละ 22.22) เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนนักหนังสือพิมพ์ที่สนใจเปิดรับฟังวิทยุ / ชมโทรทัศน์ / สืบค้นอินเทอร์เน็ต และเข้าร่วมอบรมสัมมนา มีไม่ถึงครึ่งหนึ่งของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญซึ่งอาจเกิดจากเหตุผลที่เวลาในการทำงานมีจำกัดขณะที่ปริมาณงานหรือข่าวสารที่ได้รับจากผู้สื่อข่าวภาคสนามมีมาก การจะมานั่งเปิดรับฟังวิทยุ / ชมโทรทัศน์ / สืบค้นอินเทอร์เน็ต จึงกระทำได้ไม่ถี่ยัก และหากเป็นการเข้าร่วมการอบรมสัมมนาที่ต้องใช้เวลาจำนวนมากบางครั้งเป็นวันยิ่งน่าจะเป็นไปได้ลำบาก

ดังนั้นการอ่านหนังสือจึงน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทุกคนมีตำแหน่งระดับหัวหน้าทีมงานข่าวมีงานให้รับผิดชอบ ควบคุม สั่งการ

ในแต่ละวันจำนวนมาก การอ่านหนังสือจึงไม่ต้องทิ้งงานออกไปนอกสถานที่ อีกทั้งยังสามารถดูผลงานข่าวได้ในเวลาเดียวกันด้วย

ตารางที่ 4.20 แสดงกิจกรรมที่ขอกระทำเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ

กิจกรรม	จำนวน* (N=18)	ร้อยละ
- อ่านหนังสือ	18	100.00
- ฟังวิทยุ / รับชมโทรทัศน์ / สืบค้นอินเทอร์เน็ต	5	27.78
- เข้าร่วมงานอบรม สัมมนาให้ความรู้	4	22.22

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.8.5 ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน

ประเภทหนังสือที่ชอบอ่านผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) อ่านหนังสือพิมพ์ และนิตยสารข่าวภายในประเทศมากที่สุด เนื่องจากทำให้ทราบแง่มุมความคิดและความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นการช่วยให้ตนเองมีความคิด และแง่มุมในการมองประเด็นปัญหาของเหตุการณ์ได้มากขึ้น จำนวน 6 คน (ร้อยละ 33.33) อ่านนิตยสารข่าวต่างประเทศ และจำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) อ่านหนังสือประวัติศาสตร์

สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ และนิตยสารข่าวภายในประเทศเป็นหนังสือที่นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จให้ความสนใจอ่านมากที่สุด รองลงมา คือ นิตยสารข่าวต่างประเทศ และหนังสือประวัติศาสตร์ ซึ่งอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่าการที่จะเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จได้ นอกจากจะมีพื้นฐานเป็นนักอ่านแล้วประเภทของหนังสือที่อ่านก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์และนิตยสารข่าวภายในประเทศถือเป็นหนังสือที่นักหนังสือพิมพ์ทุกคนต้องอ่านเพื่อให้ทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวของข่าวภายในประเทศในแง่มุมต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็เป็นการเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวในแง่มุมต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารที่วางจำหน่ายอยู่ในประเทศอันจะเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานข่าวของนักหนังสือพิมพ์เอง

ส่วนนิตยสารข่าวต่างประเทศนอกจากจะให้ความรู้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบโลกแล้วยังน่าจะเป็นประโยชน์ในแง่ที่ทำให้นักหนังสือพิมพ์ได้มองเห็นรูปแบบการนำเสนอข่าวสารที่แตกต่างไปจากสื่อมวลชนภายในประเทศ เช่น รูปแบบการจัดหน้า การลำดับความสำคัญสำคัญของเนื้อหาข่าว การถ่ายภาพให้มีลักษณะน่าสนใจ ซึ่งจะช่วยให้นำมาปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรหนังสือพิมพ์และทีมข่าวให้ทำงานดีขึ้นได้ ขณะที่หนังสือประวัติศาสตร์เป็นแหล่ง

ข้อมูลในการบอกเล่าความเป็นมาของเหตุการณ์ในอดีตที่เกี่ยวข้องส่งผลมาถึงเหตุการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จให้ความสนใจ อาจเนื่องมาจากตนเองไม่ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องรู้เห็นในเหตุการณ์นั้นโดยตรง การอ่านตำราประวัติศาสตร์จึงน่าจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการทำความเข้าใจต้นสายปลายเหตุว่าเพราะอะไรทำให้เหตุการณ์ปัจจุบันเกิดขึ้น นอกจากนั้นยังอาจทำให้วิเคราะห์แนวโน้มของเหตุการณ์ในอนาคตได้ดียิ่งขึ้นด้วย

ตารางที่ 4.21 แสดงประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน

ประเภทหนังสือพิมพ์	จำนวน* (N=18)	ร้อยละ
- หนังสือพิมพ์	18	100.00
- หนังสือประวัติศาสตร์	4	22.22
- นิตยสารข่าวภายในประเทศ	18	100.00
- นิตยสารข่าวต่างประเทศ	6	33.33

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.8.6 วิธีการแก้ไขปัญหามือเกิดความเครียด

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญถึงวิธีการแก้ไขปัญหามือเกิดความเครียดพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 18 คน (ร้อยละ 100.00) มักจะพยายามหาเวลาว่างเพื่ออยู่ตามลำพังคนเดียว เพื่อสงบสติอารมณ์ นอกจากนั้นยังเป็นการป้องกันไม่ให้ความเครียดแสดงออกเป็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ต่อบุคคลอื่น โดยเฉพาะเพื่อนร่วมงาน แต่อย่างไรก็ตามยังมีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 27.78) ใช้วิธีการทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ เช่น การออกกำลังกาย การชมภาพยนตร์ ฟังเพลง เพื่อผ่อนคลายความเครียด นอกเหนือไปจากการหาเวลาอยู่ตามลำพังเพื่อสงบสติอารมณ์ ส่วนที่ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่เหลืออีก 13 คน (ร้อยละ 72.22) ทำได้เพียงการหาเวลาอยู่ตามลำพัง เพราะเวลาในการทำงานมีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาไปกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองชอบเพื่อผ่อนคลายความเครียด แต่ทั้งนี้ความเครียดดังกล่าวมักบรรเทาลงเมื่อภารกิจงานสิ้นสุดลง

เป็นที่น่าสังเกตว่าการที่นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ใช้วิธีการหาเวลาอยู่ตามลำพังเพื่อสงบสติอารมณ์เมื่อเกิดความเครียด อาจเกิดจากเหตุผลที่นักหนังสือพิมพ์เหล่านี้มีตำแหน่งระดับหัวหน้าทีมงานข่าว หรือระดับบริหารงานข่าวซึ่งมีผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนมาก หากระบายความเครียดออกไปด้วยวิธีการอื่น เช่น ใช้อาณาที่ไม่สุภาพในการดำเนินการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาขณะที่กำลังเครียด อาจทำให้ความเคารพนับถือที่

ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีต่อคนลดลงและยังแสดงถึงการขาดภาวะผู้นำที่ดี เพราะทำให้ขาดเหตุผลในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการทำงานต่าง ๆ ดังนั้นการหาเวลาอยู่ตามลำพังจึงน่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะด้วยอุปสรรคการทำงานที่ต้องแข่งขันกับเวลาอันจำกัดทำให้นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.22) ไม่สามารถลดความเครียดได้ด้วยวิธีการอื่นจะมีเพียง 5 คน (ร้อยละ 27.78) เท่านั้นที่พยายามหาเวลาว่างไปผ่อนคลายความเครียดด้วยการทำกิจกรรมที่ชอบ เช่น การออกกำลังกาย ชมภาพยนตร์ ฟังเพลง

ตารางที่ 4.22 แสดงวิธีการแก้ไขปัญหามือเกิดความเครียด

วิธีการ	จำนวน* (N=18)	ร้อยละ
- หาเวลาอยู่ตามลำพัง เพื่อสงบสติอารมณ์	18	100.00
- กระทำกิจกรรมที่ชอบ เพื่อผ่อนคลายความเครียด (ออกกำลังกาย ชมภาพยนตร์ ฟังเพลง)	5	27.78

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

4.8.7 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด

สำหรับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 10 คน (ร้อยละ 55.56) ไม่สูบบุหรี่ และไม่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ส่วนที่เหลือมีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 22.22) ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 16.67) มีพฤติกรรมสืบทอดบุหรี่ยา และการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ โดยมีเพียง 1 คน (ร้อยละ 5.56) ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่เพียงอย่างเดียว

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ชัดเจนว่านักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.56) มีพฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด จะมีก็เพียงส่วนน้อยที่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 22.22) และสูบบุหรี่ และดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 16.67)

ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจะมีเวลาในการพักผ่อนและคลายความเครียดน้อยจนไม่สามารถจัดเวลาดังกล่าวให้มีความสม่ำเสมอแน่นอนได้ แต่ก็มิได้ทำให้พวกเขาหันไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดเพื่อแก้ปัญหาความเครียด นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะเล็งเห็นว่าการที่ต้องทำงานหนักเป็นทุนเดิมอยู่แล้วหากเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดอีกจะยิ่งเป็นการบั่นทอนสุขภาพกายให้อ่อนแอลงไป

ดังตัวอย่างกรณีศึกษาของวันทีนนอกจากงานประจำวันที่ต้องแข่งขั้วอยู่กับข้อมูลจำนวนมาก โดยเฉพาะสัปดาห์ที่มีวันหยุดหลายวันเธอต้องทำงานติดต่อกันเป็นเวลาเกือบ 12 ชั่วโมง เธอจึงไม่

ลิมที่จะหาเวลาในวันปกติที่มักจะเลิกงานประมาณ 18.30 น. ไปออกกำลังกายโดยการเดินแอโรบิก ที่สนามกีฬาใกล้ ๆ สำนักงาน เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง สมองปลอดโปร่ง และยังช่วยลดความตึงเครียดอันเนื่องมาจากการทำงานให้บรรเทาลง อีกทั้งยังทำให้จิตใจแจ่มใสสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีในทางหนึ่งด้วย

ตารางที่ 4.23 แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด

พฤติกรรม	จำนวน* (N=18)	ร้อยละ
- การสูบบุหรี่	1	5.56
- การดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	4	22.22
- การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	3	16.67
- ไม่สูบบุหรี่ และไม่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	10	55.56

หมายเหตุ : * ตอบได้เกินกว่า 1 คำตอบ

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ สรุปได้ว่า

- แนวทางการพัฒนาด้านร่างกาย ที่ส่งผลให้มีสุขภาพแข็งแรงพร้อมสู้กับงานหนักจนนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์นั้น อันดับหนึ่ง คือ การพักผ่อนให้เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย รองลงมา คือ การไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดต่าง ๆ อันได้แก่การไม่สูบบุหรี่ และไม่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

- แนวทางการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะความสามารถ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเหตุการณ์อย่างรอบด้านที่สำคัญที่สุด คือ การอ่านหนังสือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการพบปะพูดคุยกับนักวิชาการ หรือผู้รู้ในเรื่องราวที่สนใจโดยตรง

โดยประเภทหนังสือที่นักหนังสือพิมพ์อ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้จนส่งผลให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารข่าวภายในประเทศ รองลงมา คือ นิตยสารข่าวต่างประเทศ และหนังสือประวัติศาสตร์

- แนวทางการพัฒนาด้านอารมณ์ เพื่อให้มีจิตใจที่แจ่มใส สามารถเผชิญกับปัญหาหรือแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จนเกิดกำลังใจ ความมุ่งมั่นในการทำงานอันนำไปสู่การประสบความสำเร็จ วิธีการที่มีผลต่อการเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ การใช้เวลาว่างทั้งหมดกับครอบครัวเพื่อให้ได้รับความรัก ความเข้าใจและการสนับสนุนต่อรูปแบบการทำงานที่แตกต่างไปจากอาชีพอื่น

ส่วนวิธีการแก้ปัญหาคือความเครียดเพื่อให้สามารถฝ่าอุปสรรคจนผลิตผลงานออกมาเป็นที่ยอมรับและประสบความสำเร็จที่นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จใช้มากที่สุด คือ การหาเวลาอยู่ลำพัง เพื่อสงบสติอารมณ์

นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์ยังพบว่าเหตุผลที่ทำให้นักหนังสือพิมพ์ประสบความสำเร็จประกอบไปด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ ปัจจัยส่วนตัว และปัจจัยสนับสนุน

สำหรับปัจจัยส่วนตัว เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวของนักหนังสือพิมพ์เอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคลิกภาพ ได้แก่ นิยัรักการอ่านหนังสือ ชอบใฝ่หาความรู้ เป็นคนช่างคิด สงสัย สังเกต ซักถามในสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว การเป็นคนมีความมานะบากบั่นต่อสู้กับงานหนัก และมีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อาวุโส หรือผู้ที่เข้าไปขอความช่วยเหลือ

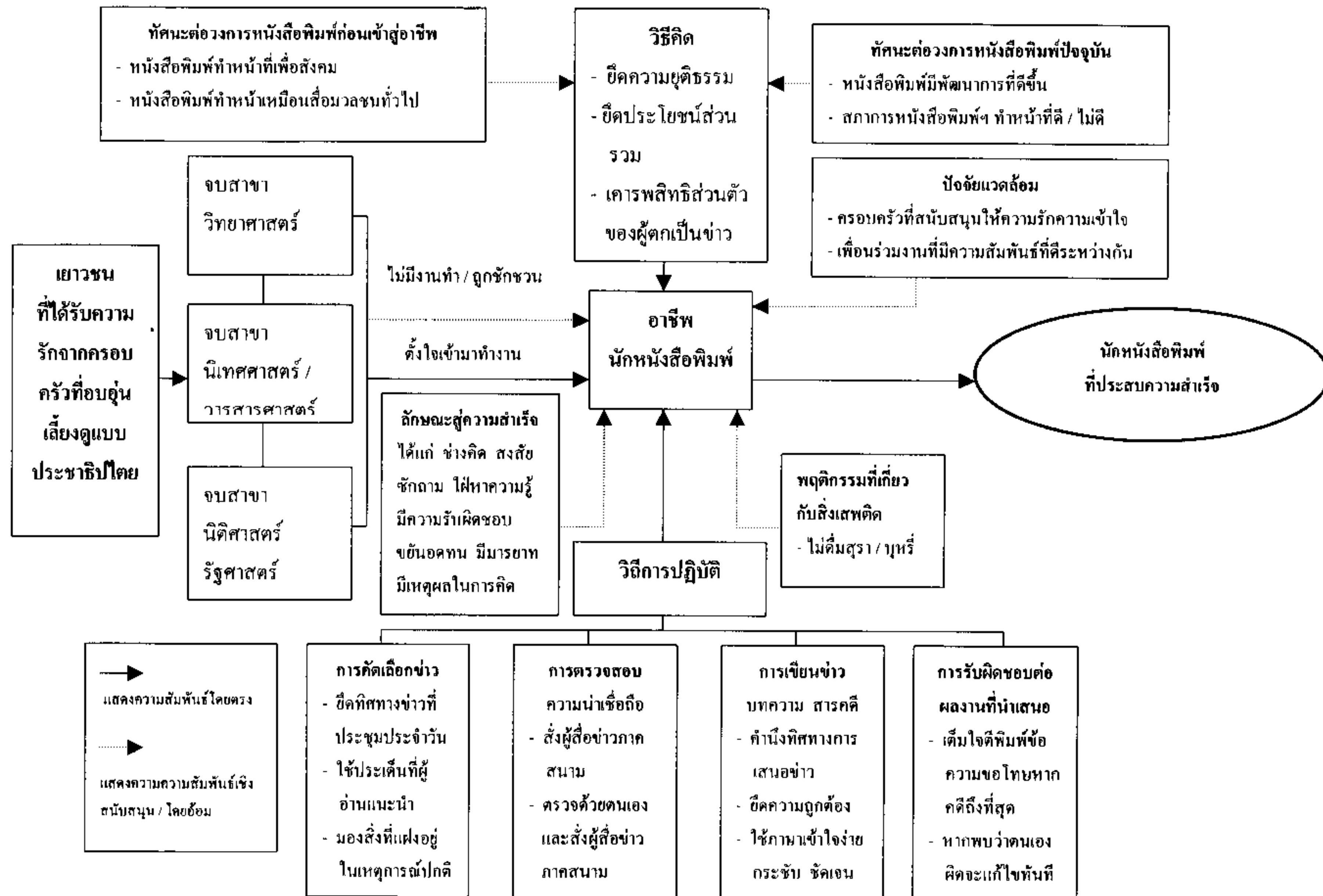
ส่วนปัจจัยสนับสนุน เป็นปัจจัยที่มาจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน กล่าวคือ การมีครอบครัวที่อบอุ่นมีความเข้าใจในลักษณะงานหนังสือพิมพ์จนทำให้นักหนังสือพิมพ์เกิดความสบายใจในการทำงานได้อย่างมีความสุข และการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับ ทำให้ได้รับความร่วมมือในการทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเต็มกำลังความสามารถจนสามารถผลิตผลงานออกมาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว จนได้รับการยอมรับจากสังคม

ตารางที่ 4.24 สรุปแนวทางการพัฒนาตนเองที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จมากที่สุด

การพัฒนาตนเอง	แนวทางพัฒนาที่นำไปสู่ความสำเร็จมากที่สุด
ด้านร่างกาย	- พักผ่อนให้เพียงพอ - ไม่สูบบุหรี่ และไม่ดื่มสุรา
ด้านความรู้ ทักษะความสามารถ	- อ่านหนังสือ - ค้นคว้าด้วยตนเอง - พบปะพูดคุยกับผู้รู้ในเรื่องที่สนใจโดยตรง
ด้านอารมณ์	- พยายามใช้เวลาว่างทั้งหมดกับการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว - เมื่อเกิดความเครียดต้องหาเวลาอยู่ลำพังเพื่อสงบสติอารมณ์

ตารางที่ 4.25 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จของนักหนังสือพิมพ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จของนักหนังสือพิมพ์	
ปัจจัยส่วนตัว	ปัจจัยสนับสนุน
- นิยัรักการอ่าน รักการเรียนรู้ - การเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต ช่างซักถาม - ในเหตุการณ์รอบ ๆ ตัว - มีความมานะบากบั่น อดทนต่องานหนัก - และยากลำบาก - มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อาวุโส หรือ - ผู้ที่เข้าไปขอความช่วยเหลือ	- การมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความรัก ความ - เข้าใจในลักษณะงานที่ทำ - การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน / - ผู้ได้บังคับบัญชา

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงวิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจากการสัมภาษณ์เจาะลึก

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษา เรื่องวิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาวิถีชีวิตนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ และศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองที่นำไปสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนักหนังสือพิมพ์ที่ทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งองค์กรต้นสังกัดระบุว่าประสบความสำเร็จ จำนวน 18 คน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า ผลการศึกษาค้นคว้าที่พบ คือ

1. นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่พบส่วนใหญ่ (จำนวน 17 คน) เป็นเพศชาย มีเพียง 1 คนที่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 30 – 40 ปี (มากถึง 8 คน) และมีคู่สมรส (15 คน) ผู้ที่สมรสแล้วจำนวนเกือบทั้งหมดคู่สมรสประกอบอาชีพแม่บ้าน สำหรับด้านการศึกษาล้วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท (17 คน) มีเพียง 1 คนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขาวิชาที่จบมากที่สุด คือ นิเทศศาสตร์ / วารสารศาสตร์ รองลงมา คือ พัฒนาสังคม ด้านอายุการทำงานทั้งหมดมีประสบการณ์มาไม่ต่ำกว่า 11 ปี โดยมีอายุการทำงานอยู่ระหว่าง 16 – 20 ปี มากที่สุด สำหรับตำแหน่งงานปัจจุบันนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าข่าวมากที่สุด (10 คน) รองลงมา คือ บรรณาธิการข่าว บรรณาธิการบทความ และหัวหน้าศูนย์ข้อมูลข่าว โดยที่ไม่ปรากฏว่ามีนักหนังสือพิมพ์คนใดอยู่ในตำแหน่งผู้สื่อข่าวเลย

ทั้งนี้ ลักษณะที่นำไปสู่ความสำเร็จในอาชีพของนักหนังสือพิมพ์ พบว่า นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพได้จำเป็นที่ต้องมีลักษณะหรือบุคลิกภาพพื้นฐาน คือ เป็นผู้ช่างคิด ช่างสงสัย ช่างถาม ใฝ่หาความรู้ มีเหตุผลคิดเป็นระบบ มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มีความอดทน และมีมารยาทสุภาพอ่อนน้อม

2. การเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีความตั้งใจเข้ามาประกอบอาชีพนี้ แม้จะมีบางส่วนที่เข้ามาด้วยเหตุบังเอิญที่สอบเข้าเรียนมหาวิทยาลัยในคณะที่มีการเรียนการสอนวิชาการหนังสือพิมพ์ หรือไม่มีงานทำจึงหันมาหาอาชีพนี้ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ทำให้การพัฒนาศักยภาพของตนเองในการทำงานย่อหย่อนไปจากกลุ่มแรก ซึ่งอาจเป็นเพราะส่วนใหญ่มีทัศนคติต้องการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพที่ค่อนข้างไปในแง่บวกว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน หรือแม้อย่างน้อยคนที่ไม่ค่อยได้มีประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์มาก่อนก็ยังมองว่าหนังสือพิมพ์มีบทบาทเหมือนสื่อมวลชนทั่วไปที่มุ่งให้ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงแก่สังคม มิใช่เป็นกระบอกเสียงในการโฆษณาชวนเชื่อของรัฐหรือธุรกิจเอกชนที่คอยแสวงหาประโยชน์จากความทุกข์ยากของประชาชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวผนวกกับเมื่อได้เข้ามาเรียนและทำงานในอาชีพจึงเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น

3. วิถีชีวิตของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

3.1 วิธีการคิด

- วิธีการคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทุกคนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ต้องนำเสนอมากที่สุด แม้ความจริงนั้นจะทำให้แหล่งข่าวที่คุ้นเคย หรือบุคคลใกล้ชิดสนิทสนมต้องตกเป็นข่าว แต่หากกล่าวถึงสังคมจะเป็นประโยชน์จากการนำเสนอความจริงนั้นเขาก็พร้อมที่จะกระทำโดยไม่ลังเล

- วิธีการคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมดตระหนักรู้ว่าการเล็งเห็นประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ของพวกเขาเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดกำลังใจทำงาน โดยคิดว่าอาชีพที่พวกเขากระทำอยู่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องมากมายจริง แต่การรับของขวัญ ของกำนัลจากแหล่งข่าวก็สามารถทำได้ โดยพิจารณาจากเจตนาของผู้ให้ และมูลค่าของสิ่งเหล่านั้น อีกทั้งยังเป็นวัฒนธรรมไทยที่ยากที่ผู้น้อยจะปฏิเสธการรับของจากผู้ใหญ่ แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้นำการให้/รับดังกล่าวมารวมอยู่ในการทำงานที่ยึดหลักความถูกต้อง

- วิธีการคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับข่าว (แหล่งข่าว ผู้ตกเป็นข่าว) นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมดคิดว่าสิทธิการได้รับรู้ข่าวสารของประชาชนสำคัญกว่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้องกับข่าวโดยตรง การนำเสนอข่าวที่ได้มาจากแหล่งข่าวปกปิดจึงสามารถทำได้ แต่ต้องตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือเสียก่อนอย่างน้อยจาก 2 แหล่งข้อมูล โดยที่เอกสารทางราชการเป็นแหล่งในการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ดีที่สุด

ทั้งนี้วิธีการคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม และหลักการยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จของนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด

3.2 วิธีการปฏิบัติ

- นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาการทำงานวันละ 12 ชั่วโมง ในการประชุมโต๊ะข่าวเพื่อกำหนดประเด็น ทิศทางการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ประจำวัน คัดเลือก ตรวจสอบ รวมถึงการประสานงานกับผู้สื่อข่าวภาคสนามเพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวที่มีความถูกต้อง ตรงไปตรงมาก่อนนำตีพิมพ์เผยแพร่แก่สาธารณชน

- การคัดเลือกประเด็นข่าวนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จมักจะใช้ข้อสรุปที่ได้จากการประชุมโต๊ะข่าวประจำวันเป็นหลัก แต่ก็มีในบางครั้งที่นำข้อเสนอแนะที่ได้มาจากคำบอกเล่าของผู้อ่านทางบ้านมาเป็นประเด็นในการปฏิบัติงานข่าวชุดคู่ความจริง นอกจากนั้นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จยังพยายามมองหาประเด็นสำคัญที่แฝงอยู่ในเหตุการณ์ปกติเพื่อนำมาเสนอเป็นข่าวด้วย ซึ่งในจุดนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ข่าวเหล่านั้นมีความแตกต่างไปจากข่าวที่นำเสนอโดยหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นจนทำให้ประชาชนสนใจวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง แต่ทั้งนี้พวกเขาก็ไม่ลืมที่จะตรวจสอบความถูกต้องให้ชัดเจน ครบถ้วนรอบด้านก่อนเสนอเพื่อไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มผลประโยชน์ได้ จากการกระทำดังกล่าวจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้พวกเขาได้รับการประสบความสำเร็จในอาชีพ

- การตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวรายวันทั่วไปนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมดยังคงใช้การสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ตรวจสอบ เพราะเห็นว่าเป็นข่าวที่เปิดเผยแก่สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ รับรู้ การตรวจสอบในตัวเองของแหล่งข่าวจึงมีอยู่แล้ว เช่น ข่าวแถลงผลการดำเนินงานของรัฐบาลในรอบ 3 เดือน โดยโฆษก-รัฐบาล เป็นต้น อีกทั้งงานในความรับผิดชอบที่มีจำนวนมากทำให้ไม่สามารถตรวจสอบข่าวด้วยตนเองได้ทุกข่าว

- การตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าว กรณีข่าวประเภทสืบสวนสอบสวน หรือข่าวเจาะ นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะตรวจสอบด้วยตนเองควบคู่ไปกับการสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูล เพราะข่าวเจาะเป็นข่าวเดียวของหนังสือพิมพ์เพียงฉบับเดียวที่มุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่ละเอียด ถูกต้อง แม่นยำ อีกทั้งยังป้องกันอคติที่ผู้ได้บังคับบัญชาซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักข่าวภาคสนามมีต่อการนำเสนอข่าวด้วย

อย่างไรก็ตามการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข่าวไม่ว่าจะเป็นกรณีข่าวรายวันทั่วไป หรือข่าวเจาะนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จจะให้ความสำคัญ

ในการตรวจสอบจากแหล่งข่าวจำนวนตั้งแต่ 2 แหล่งขึ้นไป หรือมากเท่าที่สามารถทำได้ เพื่อลดความผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนของข้อมูลให้น้อยลง

- การเขียนข่าว บทความ สารคดี นกหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมดยึดความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูลเป็นสำคัญ โดยถ่ายทอดผ่านภาษาเขียนที่เข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามความหมายที่ต้องการสื่อ อย่างไรก็ตามยังคำนึงถึงนโยบายหรือทิศทางการนำเสนอข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์ประกอบด้วยแต่ก็ไม่มากนัก ด้วยเหตุที่งานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่แสดงถึงเสรีภาพทางความคิดที่ไม่ไปกระทบหรือสร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่น

- การรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนไปแล้ว นกหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมดจะรับผิดชอบต่อผลงานอย่างดีที่สุด และยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน พร้อมปรับปรุงสิ่งผิดนั้นให้ถูกต้อง เว้นแต่ในกรณีที่ตนเชื่อมั่นว่าตนเองถูกต้องแต่ศาลมีคำสั่งให้แก้ไขปรับปรุงผลงาน เขาเหล่านั้นก็จำเป็นต้องแก้ไข แต่ก็ยังมั่นใจในสิ่งที่กระทำลงไปว่าทำไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ

4. การพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นนกหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

4.1 การพัฒนาตนเองด้านร่างกาย นกหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมดไม่มีการจัดเวลาการทำงาน และพักผ่อน เนื่องจากเวลาการทำงานมีความไม่แน่นอน และต้องแข่งขันกับเวลาทำงานเสร็จตามกำหนดเพื่อไม่ให้พลาดการตีพิมพ์ มีเพียง 8 คน ที่พยายามออกกำลังกายเพื่อรักษาสุขภาพให้แข็งแรงเอาไว้ต่อสู้กับงานหนัก ดังนั้นจึงน่าเป็นห่วงถึงสภาพร่างกายของนกหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จในอนาคต เนื่องจากส่วนใหญ่ทำงานวันละไม่ต่ำกว่า 10 - 12 ชั่วโมงว่าอาจอ่อนแอ และเสื่อมถอยเร็วกว่าบุคคลในสายอาชีพอื่น

4.2 การพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะความสามารถ ทั้งหมดใช้วิธีการอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้า และพบปะพูดคุยกับนักวิชาการหรือผู้รู้ในเรื่องที่สนใจด้วยตนเองเป็นหลัก เนื่องจากเวลาว่างในรอบวันมีน้อย อีกทั้งการอ่านหนังสือ และพูดคุยกับผู้รู้หรือนักวิชาการที่คลุกคลีกับเรื่องนั้น ๆ โดยตรงเพื่อให้ช่วยอธิบายในสิ่งที่ต้องการรู้ยังทำให้ง่ายในการทำความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้นอีกด้วย

4.3 กิจกรรมที่กระทำเมื่อว่างเว้นจากการทำงาน นกหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่สมรสแล้วทุกคนจะใช้เวลาที่ว่างเว้นจากการทำงานทั้งหมดไปกับการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เพื่อสร้างความอบอุ่น และเติมเต็มในช่วงเวลาปกติที่ในบางครั้งเขาไม่อาจให้แก่ครอบครัวได้ เช่น การพาครอบครัวไปชมภาพยนตร์ การรับประทานอาหารนอกบ้าน เป็นต้น ทั้งนี้สำหรับกลุ่มที่ยังโสดทั้งหมดจะใช้เวลาในการพบปะสังสรรค์ เช่น ร่วมวงดื่มสุรากับเพื่อนฝูง

หรือแหล่งข่าวที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน แต่ก็มีคนโสดบางคนที่ยังหาเวลาออกกำลังกายในประเภทกีฬาที่ชอบ

4.4 กิจกรรมที่ชอบกระทำเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมด มักอ่านหนังสือเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ นอกจากนั้นยังมีการฟังวิทยุ รับชมโทรทัศน์ และสืบค้นอินเทอร์เน็ต แต่ในส่วนของการเข้าร่วมอบรมสัมมนาให้ความรู้ นั้นยังคงเป็นส่วนน้อย เนื่องจากการอ่านหนังสือ การฟังวิทยุ รับชมโทรทัศน์ และสืบค้นอินเทอร์เน็ต สามารถกระทำได้ง่าย มีความรู้หลากหลาย และไม่ต้องเสียเวลา ingsงานที่รับผิดชอบให้เป็นภาระของบุคคลอื่นอีกด้วย

4.5 ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมด เลือกอ่านหนังสือพิมพ์ และนิตยสารข่าวภายในประเทศมากที่สุด เพราะทำให้ทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์จากมุมมองและการนำเสนอที่รอบด้านจากสื่อมวลชนฉบับต่าง ๆ รวมทั้งยังเป็นการเปรียบเทียบผลงานระหว่างตนเองกับหนังสือพิมพ์ที่เป็นคู่แข่ง ซึ่งหากพบข้อบกพร่องก็นำมาปรับปรุงให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นยังอ่านนิตยสารข่าวต่างประเทศ เพื่อให้รู้เหตุการณ์ต่าง ๆ รอบโลกซึ่งบางครั้งอาจมีผลกระทบมาถึงเหตุการณ์ภายใน และยังทำให้ได้เรียนรู้รูปแบบการนำเสนอข่าว การจัดวางรูปแบบของสื่อต่างประเทศด้วย

นอกจากหนังสือประเภทต่าง ๆ ข้างต้นแล้วหนังสือประวัติศาสตร์ยังเป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมโปรดปรานจากนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จอีกประเภทหนึ่ง เนื่องจากทำให้ทราบความเป็นมาของเหตุการณ์ในอดีตที่เชื่อมโยงมาถึงปัจจุบัน และการอ่านหนังสือประเภทนี้มากยังทำให้ง่ายในการวิเคราะห์แนวโน้มของเหตุการณ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในอนาคตได้อีกด้วย

4.6 วิธีการแก้ปัญหาเมื่อเกิดความเครียด นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จทั้งหมดมักหาเวลาอยู่ตามลำพังเพื่อสงบสติอารมณ์ เพื่อไม่ให้แสดงกิริยาอันไม่พึงประสงค์ออกไปสู่สายตาของบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะอาจทำให้ความเคารพนับถือที่เขาเหล่านั้นมีต่อตนเสื่อมถอยจนอาจส่งผลให้การทำงานเป็นทีมด้อยประสิทธิภาพลง

4.7 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะไม่บั่นทอนร่างกายให้อ่อนแอเร็วมากขึ้น เนื่องจากทั้งหมดขาดการจัดเวลาการทำงานและพักผ่อนที่เพียงพอ เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว หากยังไปมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดอีกจะยิ่งทำให้สภาพความแข็งแรงของร่างกายลดลงอย่างรวดเร็วซึ่งจะส่งผลต่อตนเอง การทำงาน ครอบครัว ญาติพี่น้อง ในการรักษาพยาบาลจนเป็นภาระแก่สังคมในอนาคตได้

4.8 แนวโน้มการประกอบอาชีพ นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ มีความมุ่งมั่นประกอบอาชีพนี้ต่อไป แม้รับรู้ว่าได้สร้างความมั่งคั่ง ร่ำรวยให้แก่ตนเองและครอบครัว แต่ก็หวังใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ในการนำเสนอข่าวสาร ความคิดวิพากษ์วิจารณ์ ปัญหาสังคมในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชนส่วนรวม ขณะที่มือนักหนังสือพิมพ์เพียง 4 คน ที่คาดว่าตนเองจะออกไปประกอบอาชีพอื่นที่สามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมได้โดยตรง เช่น สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จซึ่งมีความคิดคล้ายคลึงกัน จะมีแนวโน้มการออกจากอาชีพนี้น้อยยิ่งใด เพราะนั่นย่อมกระทบต่อคุณภาพของวงการหนังสือพิมพ์โดยรวมแน่นอน

โดยสรุปแนวทางการพัฒนาตนเองด้านร่างกายที่ส่งผลต่อการได้รับความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือ การพักผ่อนให้เพียงพอ และการไม่สูบบุหรี่ และไม่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ต่าง ๆ

แนวทางการพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะความสามารถ ที่ส่งผลต่อการได้รับความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือ การอ่านหนังสือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการพบปะนักวิชาการ หรือผู้รู้ในเรื่องที่สนใจโดยตรง

แนวทางการพัฒนาตนเองด้านอารมณ์ เพื่อให้มีจิตใจที่แจ่มใส สามารถเผชิญกับปัญหาหรือแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จนเกิดกำลังใจ ความมุ่งมั่นในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการได้รับความสำเร็จในอาชีพนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือ การใช้เวลาว่างทั้งหมดกับครอบครัวเพื่อให้ได้รับความรัก ความเข้าใจและการสนับสนุนต่อรูปแบบการทำงานที่แตกต่างไปจากอาชีพอื่น

ส่วนวิธีการแก้ปัญหาความเครียดเพื่อให้สามารถฝ่าอุปสรรคจนผลิตผลงานออกมาเป็นที่ยอมรับและประสบความสำเร็จที่นักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จใช้มากที่สุด คือ การหาเวลาอยู่ลำพัง เพื่อสงบสติอารมณ์

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย / ในทางปฏิบัติ

- สถาบันทางวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ควรร่วมมือกันสร้างความสามัคคีให้มากขึ้น ในหมู่ของนักหนังสือพิมพ์ด้วยกัน โดยพยายามให้ความรู้ สร้างความเข้าใจถึงบทบาทของทั้ง

2 หน่วยงานในฐานะที่เป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม และเป็นเวทีในการตรวจสอบพิจารณา ดัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นกับวงการหนังสือพิมพ์ให้ทั่วถึง

ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเข้าใจที่อาจจะไม่ตรงกันระหว่างความคิดที่เห็นว่าสถานการณ์หนังสือพิมพ์ฯ ดำเนินการตามบทบาทได้เหมาะสม กับความคิดตรงกันข้ามที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งจนนำไปสู่การฝ่าฝืน หรือละเมิดกฎเกณฑ์ที่วงการหนังสือพิมพ์ตั้งไว้ อันจะส่งผลให้เกิดการละเมิดจรรยาบรรณอย่างกว้างขวางในหมู่นักหนังสือพิมพ์ จนกระทบไปถึงชื่อเสียงเกียรติยศของผู้ตกเป็นข่าว และวงการหนังสือพิมพ์ในอนาคต

นอกจากนี้ควรมีการดำเนินการวางแผนเพื่อธำรงรักษานักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จให้ทำงานอยู่ในวิชาชีพนี้ต่อไป เพื่อให้ใช้ความรู้ ทักษะความสามารถที่พวกเขาเหล่านั้นมีอยู่ไปในการสร้างประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

เพราะจากผลการศึกษาพบนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ จำนวนถึง 4 คน มีแนวโน้มเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นทำให้เป็นที่น่าสนใจถึงการปรับตัวของสถาบันทางวิชาชีพว่าถึงเวลาหรือยังที่จะต้องหันกลับมามองกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในมุมมองที่ต่างไปจากอดีต เช่น การจัดกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องให้รางวัล ตลอดจนการวางแผนสร้างนักหนังสือพิมพ์ที่มีศักยภาพจะประสบความสำเร็จรุ่นใหม่ให้เกิดขึ้นในวงการทดแทนนักหนังสือพิมพ์ที่หมุนเวียนออกไปเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการเข้ามาสอดแทรกของกลุ่มคนที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบจากวงการหนังสือพิมพ์ซึ่งไม่ต่างไปจากกาฝากที่คอยเกาะลำต้นของไม้ใหญ่ซึ่งหากปล่อยให้แพร่พันธุ์มากขึ้นก็ยิ่งทำให้ต้นไม้ต้นนั้นทรุดโทรมและแห้งตายในที่สุด

- องค์กรหนังสือพิมพ์ ในฐานะที่เป็นต้นสังกัด ดำเนินกิจการในรูปแบบธุรกิจที่แสวงหากำไร แต่ขณะเดียวกันก็มุ่งหวังผลิตผลงานข่าวที่มีคุณภาพให้ได้รับการยอมรับจากสังคมไปพร้อมกันด้วยนั้น เป้าหมายทั้ง 2 ดังกล่าวอาจไม่สำเร็จได้หากขาดซึ่งนักหนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพ

ดังนั้นควรมีการจัดตั้งอำนวยการพัฒนาตนเองให้แก่สมาชิก เช่น จัดห้องสมุด จัดฐานข้อมูลระดับสูงที่รวบรวมข้อมูลหลายประเภททั้งวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และข่าวสารต่าง ๆ ไว้บนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในองค์กร เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้นจากโต๊ะทำงานของสมาชิก อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมการพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพ เนื่องจากงานหนังสือพิมพ์มีลักษณะความไม่แน่นอนของเวลาสูง และต้องอาศัยความรู้ วิทยาการสมัยใหม่ตลอดเวลา หากผู้ปฏิบัติงานสามารถกระทำการสืบค้นความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่การทำงานของพวกเขาได้ที่โต๊ะทำงานก็จะทำให้ลดเวลาที่สิ้นเปลืองออกไป ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ควรจัดสถานที่ออกกำลังกายที่เป็นสัดส่วน และอยู่ภายในบริเวณสำนักงาน เช่น ห้องออกกำลังกายประเภทฟิตเนส (Fitness room) โดยอาจดำเนินการในรูปแบบของ สวัสดิการให้เปล่า หรือเรียกเก็บค่าสมาชิกในอัตราที่ต่ำเพื่อวัตถุประสงค์ในการบำรุงอุปกรณ์ต่าง ๆ เท่านั้น ซึ่งจะเป็นการช่วยสมาชิกในการพัฒนาความแข็งแรงของร่างกายให้พร้อมกับการทำงานหนัก อีกทั้งยังช่วยป้องกันปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นอันเป็นการประหยัดงบประมาณขององค์กรในการดูแลรักษา ตลอดจนไม่กระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมขององค์กรด้วย

- นักหนังสือพิมพ์ การจะประสบความสำเร็จบนเส้นทางอาชีพนักหนังสือพิมพ์ได้ควรเริ่มต้นจากภายใน หมายความว่า ต้องถามความต้องการของตนเองก่อนว่าต้องการเข้ามาทำงานในอาชีพนี้ด้วยวัตถุประสงค์ใด เพราะหากมีความหวังว่าอาชีพนี้จะนำไปสู่ความก้าวหน้าในอาชีพอื่น หรือความร่ำรวย มีชื่อเสียงก็มิควรเดินเข้ามา

เนื่องจากไม่มีนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จคนใดเลยที่มีความคิดเช่นนั้น พวกเขาส่วนใหญ่เข้ามาทำงานหนังสือพิมพ์ด้วยความหวังที่จะใช้ความรู้ ทักษะความสามารถที่มีอยู่ในตนเองไปสร้างประโยชน์แก่สังคม ในการคิดวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสังคม สืบค้น ขุดคุ้ย ต้นสายปลายเหตุและคาดการณ์แนวโน้มเพื่อให้เกิดการร่วมกันคิด ร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมจากคนในสังคมทั้งหมด

ดังนั้นนักหนังสือพิมพ์ที่ปรารถนาความประสบความสำเร็จจึงควรประกอบไปด้วย จิตใจที่รักในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความรู้ในวิชาการหลากหลายแขนง มีความสามารถในการจดจำ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินแนวโน้มของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ มีจิตใจที่เปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองตลอดเวลา ต้องอดทนในการทำงานหนัก ไม่มีเวลาเป็นของตนเอง ซึ่งในประเด็นนี้ครอบครัวจะเป็นปัจจัยสำคัญ จึงต้องมีการสร้างความเข้าใจกับครอบครัว หรือคู่สมรสก่อนว่าสามารถใช้ชีวิตแบบนี้ได้หรือไม่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาครอบครัว หรือปัญหาที่กระทบต่อการทำงานในอนาคต

นอกเหนือไปจากที่กล่าวข้างต้นนักหนังสือพิมพ์ที่ปรารถนาจะประสบความสำเร็จไม่ควรมัวติดติดอยู่กับสิ่งเสพติด โดยที่ควรมีการจัดเวลาการพักผ่อน หรือออกกำลังกายในประเภทกีฬาที่ชอบให้เหมาะสม เพื่อสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยให้สมบูรณ์แข็งแรง พร้อมต่อสู้กับงานหนัก และยังช่วยลดความเครียดที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้ด้วยในทางหนึ่ง

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

- การเก็บรวบรวมข้อมูลควรมุ่งความสนใจในประเด็นเกี่ยวกับภูมิหลังในวัยเยาว์ และความสัมพันธ์ของครอบครัวเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาบุคลิกลักษณะด้านการทำงานของนักหนังสือพิมพ์จึงไม่ได้เน้นหนักประเด็นดังกล่าวนัก ซึ่งคาดว่าหากเพิ่มความสนใจศึกษาถึงประเด็นดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดบุคลิกภาพที่ดีในด้านการทำงาน โดยเฉพาะบุคลิกภาพที่ดีต่องานหนังสือพิมพ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงบุคลิกภาพในอาชีพอื่นๆ ด้วย ซึ่งหากมีข้อมูลดังกล่าวมากขึ้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศไทยต่อไป

- ควรมีการศึกษานักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่สังกัดอยู่ในองค์กรหนังสือพิมพ์ประเภทเฉพาะกลุ่ม เช่น หนังสือพิมพ์ธุรกิจ หนังสือพิมพ์บันเทิง หนังสือพิมพ์กีฬา

- ควรมีการศึกษานักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติงาน เช่น ผู้สื่อข่าวภาคสนาม

- ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่มีตำแหน่งระดับบริหารทีมงานข่าว เช่น บรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว และนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติงาน เช่น ผู้สื่อข่าวภาคสนาม

- ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิถีชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จที่สังกัดในองค์กรหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ

บรรณานุกรม

- กรกช สุรกุล. 2540. การเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมือง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤติยา รุจิโชค. 2539. ปัญหาของการรายงานข่าวสืบสวน : กรณีศึกษาข่าวผู้ค้ายาเสพติด.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติมา อมรทัต. แปลและเรียบเรียง. ม.ป.ป. พัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
นุชา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2537. คนแถวหน้า : ลักษณะชีวิต กุญแจสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ :
บริษัท ชัคเชส มีเดีย จำกัด.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. 2507. การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันในกรุงเทพฯ 14 ฉบับ.
พระนคร : แผนกวารสารศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. 2513. ทฤษฎีสื่อสารมวลชน. โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. 2522. “หนังสือพิมพ์กับรัฐบาล” วารสารที่ระลึกในงานฉลอง 25 ปี.
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- งามพิศ สัตย์สงวน. 2543. หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : รามการพิมพ์.
- จรัสพิมพ์ อรรถนันทพร. 2539. ความรู้และความตระหนักของสื่อมวลชนในการเสนอข่าว
เกี่ยวกับอาชญากรรมและงานกระบวนการยุติธรรม : ศึกษากรณีผู้สื่อข่าว
หนังสือพิมพ์สายอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิตติมา นิยมสรวญ. 2537. ความตระหนักของบรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับ
การเสนอข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสือพิมพ์รายวัน
ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตนา ตันสุวรรณนนท์. 2541. ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรม
ของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมองของนักหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชมพภา ณ สงขลา. 2540. **จินตภาพและสัมพันธภาพระหว่างนักข่าวกับนักประชาสัมพันธ์**

**ในฐานะแหล่งข่าว ในการรายงานข่าวด้านเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

ชัยนต์ วรรณะภูติ. 2529. **ข้อสังเกตในการศึกษาวัฒนธรรม. จดหมายข่าวด้านนาคศึกษา.**

1 (มีนาคม) : 10 - 16.

ไชยวัฒน์ (นามแฝง). 2506. **จดหมายแห่งชีวิต. พระนคร : โรงพิมพ์ประเสริฐอักษร.**

ณรงค์ เส็งประชา. 2539. **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.**

ฉราภรณ์ อรรถ. 2534. **คิดอย่างมหาเศรษฐี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สาส์นสาร.**

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2544. **ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม การวิจัยบุคคลและการพัฒนาบุคคล.**

กรุงเทพฯ : สำนักกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

ถาวร บุญปวัฒน์. 2535. **หลักการหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : สำนักเทคโนโลยีนิเทศศาสตร์สากล.**

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. 2535. **ภาษากับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.**

เทวินทร์ ประทุมวงษ์. 2541. **ความตระหนักของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ต่อจรรยาบรรณในการนำ**

**เสนอข่าว : ศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย. ภาคนิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**

นันทวัน สุชาโต. 2529. **พฤติกรรมศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**

นิเวศน์ เหมวชิรวรากร. เรียบเรียง. 2542. **คิดใหญ่ไม่คิดเล็ก. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด**

(มหาชน).

บุญทัน ดอกไธสง. 2538. **พฤติกรรมสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.**

ป. มหาจันทร์. 2534. **คู่มือการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.**

ปรมะ สตะเวทิน. 2533. **หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

ประชัน วัลลิโก. 2536. **ข่าว. กรุงเทพฯ : บริษัท ประชาชน จำกัด.**

_____. **การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. 2537. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**

ประพัฒน์ กุสุมานนท์. 2534. **วิธีชีวิตและภูมิปัญญาของชุมชนชาวแพในอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์.**

วิทยาลัยครูอุดรดิศดล สหวิทยาลัยล้านนา.

ประภัศร จันทรพิทักษ์ และคณะ. 2541. **ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงาน
ของพนักงานระดับปฏิบัติการและระดับช่วยบริหารของธนาคารแห่งประเทศไทย.**

รายงานวิจัย สัมมนาเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการจัดการภาครัฐและเอกชน

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ประยูทธ สิทธิพันธ์. 2527. การหนังสือพิมพ์ และ นักหนังสือพิมพ์, **ฐานันครณี
ชีวิตนักหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- ปราชญา กล้าผจญ. 2544. **มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ : บริษัท เยลโล่การพิมพ์(1988) จำกัด.
- ปริญญา ดันสกุล. 2543. **ศาสตร์แห่งผู้นำ**. กรุงเทพฯ : บริษัท จูนพลับลิชชิง จำกัด.
- พจน์ เพชรบุรณิน. 2528. **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตนเอง**. เสนอต่อคณะกรรมการ
ส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. เอกสารโรเนียว.
- พยอม วงศ์สารศรี. 2537. **องค์การและการจัดการ**. ม.ป.พ.
- พรชัย ปุณณวัฒนาพร. 2543. **บทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการควบคุมจริยธรรม
หนังสือพิมพ์และผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์**. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พวงเพชร วัชรอยู่. 2537. **แรงจูงใจกับการทำงาน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พิชัย รัตนประทีป. 2517. **อุศโลบายในการครองชีพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พีระ จิรโสภณ. 2538. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช.
- พิศิษฐ์ ขวาลาวัช. 2538. **กฎหมายสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- พิศิษฐ์ ขวาลาวัช และคณะ. 2540. **การรายงานข่าวชั้นสูง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- พิสิทธิ์ สารวิจิตร และประพันธ์ ปลิดปลอดภัย. 2529. **รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตนเอง
เพื่อความพึงพอใจในชีวิต และการงาน**. เอกสารเข้บเล่ม.
_____ . ม.ป.ป. **คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์ และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน**.
เอกสารประกอบคำบรรยายลำดับที่ 7 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภณิกา อุตกุล. 2528. **จริยศึกษา**. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภารดี มหาจันทร์. 2532. **พื้นฐานอารยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ภิญโญ สาร. 2514. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ม. พุ่มสุวรรณ. แปลและเรียบเรียง. 2541. **สร้างทางชีวิต ลิขิตชะตาตนเอง**. กรุงเทพฯ :
บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- มธุริน ศิริทัฬ. 2545. **การพัฒนาตนเองของบุคลากรสถานีวิทย์โทรทัศน์แห่งประเทศไทยแห่งหนึ่ง
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. 2522. **วารสารที่ระลึกในงานฉลอง 25 ปี.**
- มานิจ สุขสมจิตร. 2541. **สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (The Press Council of Thailand).**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท สยาม สปอร์ต ซินดิเคท จำกัด (มหาชน).
- มาลี บุญศิริพันธ์. 2537. **หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพริก.
- ยศ สันตสมบัติ. 2532. **บุคลิกภาพและวัฒนธรรมไทย.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ยุวดี มณีกุล. 2539. **วัฒนธรรมองค์การสื่อสารสิ่งพิมพ์กับขีดความสามารถในการขยายธุรกิจข้ามสื่อของบริษัท เนชั่นพับลิชชิงกรุ๊ป จำกัด (มหาชน).** วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รวิพิมพ์ กิ่งวัฒนานันท์. 2544. **การพัฒนาทางวิชาชีพกับบทบาทการรายงานข่าวของนักข่าวหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- รสนันท์ สรรเสอาด. 2541. **กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหาด้้นมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชนก สมศักดิ์. 2543. **วัฒนธรรมการทำข่าว เปรียบเทียบระหว่างนักข่าวรุ่นใหม่ รุ่นกลาง และรุ่นอาวุโส.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ นุ่มไพศาล. 2522. **การสื่อสารมวลชน.** เอกสารประกอบการสัมมนาบทบาทของการประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาความมั่นคงของประเทศ ณ ตึกสันติไมตรี
ทำเนียบรัฐบาล สมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย.
- รัตนกรณ ศรีอำพันธ์. 2539. **ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวสายการเมืองศึกษาเปรียบเทียบสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2531. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. 2544. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน.** เอกสารเขียนเล่ม.
- รววิทย์ ฤทธิพิศ. 2538. **สื่อมวลชน กับความรับผิดชอบทางกฎหมาย.** กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์
วิญญูชน จำกัด.

- วราภรณ์ เจริญพานิช. 2544. **ทักษะและพฤติกรรมการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในการเลือกตั้ง**
สส.2544 : กรณีการหาเสียงในระบบห้วคะแนน. ภาคนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วัฒน์ ภูวทิศ. 2538. **การวิเคราะห์บทบาทหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย. วิทยานิพนธ์**
ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา พุทธางกูรานนท์, 2524. **สื่อสารมวลชนกับสังคม. กรุงเทพฯ : หจก.วิคตอรี การพิมพ์.**
- วัฒนา พัฒนพงศ์และคณะ. 2529. **รายงานการวิจัยเรื่อง สื่อมวลชนกับบทบาทด้านจริยธรรม.**
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วิจิตรวาทการ, พลตรี หลวง. 2541. **วิธีการทำงานและสร้างอนาคต. กรุงเทพฯ : บริษัท สร้างสรรค์**
บุ๊คส์ จำกัด.
- วินิจ อุทัยรัตน์. 2544. **วิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้าน. ภาคนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต**
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิไลลักษณ์ แสงสุขเจริญ. 2539. **การศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้คติน้ำที่ของหนังสือพิมพ์**
และสัมพันธภาพที่มีต่อกันระหว่างนักการเมืองกับนักข่าว. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรนาถ มานะกิจ. 2533. **พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย**
รามคำแหง.
- ศรีลักษณ์ ศิลปี. 2538. **ปัญหาทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท สมัครการ. 2542. **การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม กับการพัฒนาการของสังคม. กรุงเทพฯ :**
ไสวกราฟฟิค.
- สมพงษ์ เกษมสิน. 2523. **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.**
- สมยศ สิงห์คำ. 2532. **สู่โฉมหน้าใหม่ของวัฒนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์นิตติ้งกรุ๊ป.**
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. 2541. **พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์.**
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. 2542.
แผนพัฒนาสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคม
เพื่อการพัฒนาคนและสังคม (พ.ศ. 2542 – 2551). กรุงเทพฯ :
หจก.เม็ดทรายพริ้นติ้ง.

- สิทธิชัย ชันสุวรรณ. 2536. เอกสารประกอบการสอนการหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- _____. 2537. งานวารสารศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- _____. 2539. การบริหารงานหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขงพลเทรดดิ้ง.
- สุภา ศิริमानนท์. 2536. นักหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : บริษัท ที.ที.พรินท์ จำกัด.
- _____. 2528. จริยธรรมคนทำหนังสือพิมพ์, วารสารสื่อมวลชนปริทัศน์. 1 (กุมภาพันธ์) :
20 – 21.
- สมิตรา หาญปัญญาพิชิต. 2542. จรรยาบรรณของนักข่าวในทัศนะของนักสื่อสารมวลชน.
ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุเมธ แสงนิ่วนวล. 2541. พัฒนาชีวิตอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
บุ๊กแบงก์.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2541. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพรรณ มูลจันทร์. 2536. การนำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี. 2535. การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- อุบล สาริตกร. 2527. ผลของการเข้ากลุ่มจัดสัมพันธ คือ ความเจริญส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์ และคณะ. 2539. บทบาทของรัฐในทางด้านสื่อสารมวลชน : ข้อเสนอร่าง
พ.ร.บ. วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
นิติธรรม.
- อุราเพ็ญ ศรีขันธ์กุล. 2535. จริยธรรมของผู้ผลิตข่าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์ต่อการเสนอข่าว
ความรุนแรง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอ็ด สาระภูมิ. 2529. พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รัชดา 84
แมนเนจเม้นท์.
- Christians, Clifford G., Rotzoll Kim B. and Fackler Mark. 1983. **Media Ethics Cases and
Moral Reasoning.** New York : Longman.
- Hohenberg, John. 1973. **The Professional Journalist : A Guide to the Practices and Principles
of the News Media.** New York : Holt, Rienhart and Winston.

- Harriss, Julian., Leiter, Kelly. and Johnson, Stanley. 1977. **Fundamentals of News Gathering, Writing and Editing.** New York : Macmillan Publishing.
- McConnell, James V. 1974. **Understanding Human Behavior.** Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Paletz, David L. and Entman, Robert M. 1981. **Media Power Politics.** New York : Macmillan.
- Rosman, Abraham and Rubel, Paula G. 1981. **The Tapestry of Culture.** Illinois : Scott, Foresman and Company.
- Rucher, Frank W. 1968. **Newspaper Organization and Management.** Iowa : Iowa State University Press.
- Saccuzzo, Dennis P. 1987. **Psychology from Research to Applications.** Massachusetts : Allyn and Bacon.
- Wilbur, Schramm. 1972. **Communication and Change in the Developing Countries.** Honolulu : The University Press of Hawaii.

ภาคผนวก ก

แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

- อายุ
- ศาสนา
- ระดับการศึกษาสูงสุด
- สาขาที่จบการศึกษา
- สถาบันที่จบการศึกษา
- ภูมิลำเนา
- สถานภาพสมรส
- จำนวนบุตร
- ความสัมพันธ์ในครอบครัว
- อาชีพบิดา มารดา ภรรยา /สามี
- อาชีพหลัก / อาชีพเสริม
- ประสบการณ์การทำงาน / อาชีพงาน

2. วิธีชีวิตนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จ

2.1 วิธีความคิด

- ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์
- ทักษะต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ / นักหนังสือพิมพ์ ก่อนเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์
- ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์หลังเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ระยะ 1 - 2 ปี
- ทักษะต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ / นักหนังสือพิมพ์ หลังเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ระยะ 1 - 2 ปี
- ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ การแสดงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน
- ทักษะต่อการปฏิบัติหน้าที่ในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ครั้งแรก

- ความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ครั้งแรก

1) วิธีการคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม

- การคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง องค์กรหนังสือพิมพ์ กับ แหล่งข่าว (ระดับ / รูปแบบ / ความเหมาะสม)
- ความสำคัญระหว่างความจริงที่เกิดขึ้นกับความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์
- ความสำคัญระหว่างการนำเสนอ วิพากษ์ วิจารณ์ เหตุการณ์อย่างตรงไปตรงมา กับ อันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเอง และครอบครัว
- ความสำคัญระหว่างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแหล่งข่าว (เช่น แหล่งข่าวเป็น พ่อ แม่ พี่ น้องญาติสนิท หรือ เพื่อนสนิท) กับ การนำเสนอความถูกต้องที่สังคมควรรับรู้
- ความเกี่ยวข้องกับนายทุน (เช่น เจ้าของ หรือ ผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์) กับ การปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่อาจทำให้เกิดปัญหาในการแสดงบทบาทหน้าที่สื่อมวลชน และปัญหาส่วนตัวตามมา

2) วิธีการคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม

- อาชีพนักหนังสือพิมพ์มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องมากมาย
- อาชีพนักหนังสือพิมพ์สามารถนำไปสู่ความมั่งคั่ง ความมีชื่อเสียง และอำนาจทางสังคมอื่น ๆ
- การรับของขวัญ ของกำนัล จากแหล่งข่าวเนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ กับ การแสดงบทบาทหน้าที่ และปัญหาทางจรรยาบรรณที่อาจเกิดขึ้น (สำนึกการรับรู้)
- ทักษะต่อมูลค่าของกำนัลที่ได้รับจากแหล่งข่าว (ระดับมูลค่าที่ถือ / ไม่ถือ เป็นความผิดทางจรรยาบรรณ)
- ความสำคัญระหว่างคำตอบแทนกับหลักจรรยาบรรณที่ต้องนำเสนอความจริงต่อสาธารณชน

3) วิธีการคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพ

ของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (เช่น ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว เป็นต้น)

- ความสำคัญระหว่างสิทธิการรับรู้ของประชาชนกับสิทธิส่วนตัวของผู้ตกเป็นข่าว

- ทักษะต่อการทำข่าวที่ผู้ตกเป็นข่าว หรือ แหล่งข่าวไม่ต้องการเปิดเผย ข้อมูลสู่สาธารณชน (ความเหมาะสมที่จะกระทำงานนั้น ควรทำ / ไม่ควรทำ)
- ทักษะต่อการอ้างอิงแหล่งข่าวปกปิด หรือคลุมเครือในการรายงานข่าว (ทำได้ / ทำไม่ได้ / เหตุผล)
- ทักษะเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสำคัญที่สาธารณชนควรรับรู้กับผลกระทบ ในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งข่าว

2.2 วิธีการปฏิบัติ

1) ขั้นตอนการเตรียมตัวก่อนออกปฏิบัติงาน (ทำข่าว สารคดี บทความ บทวิจารณ์)

1.1) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของตนเอง

- การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย (วิธีการ / ระยะเวลา)
- การเตรียมความพร้อมด้านข้อมูล (วิธีการ / ระยะเวลา)
- การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ (วิธีการ / ระยะเวลา)
- การเตรียมความพร้อมด้านทักษะ ความชำนาญ ในกรณีปฏิบัติงานพิเศษ (วิธีการ / ระยะเวลา)

1.2) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของทีมงาน

- การเลือกทีมงาน (หลักเกณฑ์ / วิธีการที่ใช้ / ผู้คัดเลือก)
- การประชุมทีมงาน (หลักเกณฑ์ / วิธีการที่ใช้ / ผู้ดำเนินการ / ระยะเวลา / เนื้อหา)
- การจัดหน่วย / บุคลากรเพื่อประสานงานต่าง ๆ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)
- การจัดแบ่งความรับผิดชอบ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)

1.3) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์

- การตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำงาน เช่น เครื่องพิมพ์ คอมพิวเตอร์กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / ผู้ดำเนินการ)
- การแก้ไขปัญหากรณีอุปกรณ์ไม่สามารถใช้งานได้ทันที (วิธีการ / ผู้ดำเนินการ)

1.4) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมของข้อมูล /

เนื้อหา ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าว

- การจัดเก็บข้อมูลของเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / ผู้ดำเนินการ)
- การสืบค้น รวบรวมข้อมูล (วิธีการ)
- การสืบค้นข้อมูล กรณีที่เป็นข้อมูลเก่า แต่เวลาปฏิบัติงานมีอยู่อย่างจำกัด (วิธีการ / ผู้ดำเนินการ / แหล่งข้อมูล / ระยะเวลา)
- การวิเคราะห์ความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ของข้อมูล (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / ผู้ดำเนินการ / ระยะเวลา)
- การวางแผนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เช่น ประกอบการสัมภาษณ์ (วิธีการ)

2) ขั้นตอนการคัดเลือกประเด็นข่าว

2.1) กิจกรรมการศึกษาข้อมูลภูมิหลังของ

สถานการณ์

- วิธีการศึกษาข้อมูลภูมิหลังของสถานการณ์
- หลักการ / วิธีการเชื่อมโยงข้อมูลภูมิหลัง กับ สถานการณ์ปัจจุบัน และคาดการณ์ผลที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

2.2) การปรึกษาทีมงาน หรือ กองบรรณาธิการ

- การปรึกษาหัวหน้าข่าว หรือ บรรณาธิการข่าว (วิธีการ)
- การปรึกษาทีมงาน หรือ กองบรรณาธิการ กรณีปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกสถานที่ และมีเวลาที่จำกัด (หลักเกณฑ์ / วิธีการ รูปแบบการนำเสนอ / ระยะเวลา)
- วิธีการแก้ไขปัญหากรณีที่ต้องคัดเลือกประเด็นข่าว แต่ไม่สามารถติดต่อ หรือมีข้อจำกัดในการติดต่อกับหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการ

3) ขั้นตอนการเขียนข่าว บทความ สารคดี บทวิเคราะห์

3.1) กิจกรรมการพิจารณารูปแบบการเขียนของ

องค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

- นโยบาย / หลักเกณฑ์ / รูปแบบการเขียนขององค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

- การเลือกระหว่างรูปแบบการเขียนที่ถูกต้องตามหลักการเขียน กับ รูปแบบการเขียนที่องค์กรหนังสือพิมพ์กำหนด ในกรณีนี้อาจทำให้เกิดปัญหาต่อตนเอง และจริยธรรมนักหนังสือพิมพ์ (หลักเกณฑ์ / วิธีการตัดสินใจเลือก)
- วิธีการ / รูปแบบการเขียนที่คุ้นเคย หรือใช้ประจำจนถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

4) ขั้นตอนการนำเสนอผลงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น

4.1) กิจกรรมการคำนึงถึงข้อจำกัดด้านเวลา และ

การปรึกษาหัวหน้าข่าว / ทีมงาน

- รูปแบบ / วิธีการ การนำเสนอประเด็นข่าวต่อหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการเพื่อให้เห็นความสำคัญจนสามารถตีพิมพ์ในหน้าหนึ่ง หรือ เป็นข่าวนำของหน้าหนังสือพิมพ์ที่รับผิดชอบ
- ลักษณะอุปสรรคด้านเวลาต่อการนำเสนอประเด็นข่าวต่อหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการเพื่อให้ได้พาดหัวหน้าหนึ่ง หรือ เป็นข่าวนำของหน้าหนังสือพิมพ์ที่รับผิดชอบ
- วิธีการแก้ไขอุปสรรคด้านเวลาต่อการนำเสนอประเด็นข่าวต่อหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการ
- วิธีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากบุคคล (เช่น การขัดแย้งกันของความคิด) ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอประเด็นข่าวต่อหัวหน้าข่าว หรือ กองบรรณาธิการ กรณีข่าว หรือ เหตุการณ์นั้นสามารถเป็นข่าวเด่นได้

5) ขั้นตอนการรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอต่อ

สาธารณชนไปแล้ว

5.1) กิจกรรมการติดตามข่าวที่เสนอออกไปทั้งใน

หนังสือพิมพ์ของตนเอง และหนังสือพิมพ์

ในสังกัดอื่น

- การติดตามข่าวที่ตนเองทำในหนังสือพิมพ์ของตนเอง และ หนังสือพิมพ์อื่น (วิธีการ / รูปแบบ / ระยะเวลา / ช่องทาง)
- รูปแบบข้อผิดพลาดหรือปัญหาที่เกิดขึ้น (ปัญหาการสะกดอักษร / การดกหล่นของประโยค / การอ้างอิงแหล่งข่าว)
- วิธีการแก้ไขปัญหากรณีตกข่าว (โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสำคัญที่สังคมให้ความสนใจ)

- วิธีการ / รูปแบบการแก้ไขข้อผิดพลาดกรณีเกิดปัญหาหรือผลกระทบที่รุนแรงต่อแหล่งข่าว หรือ ผู้ตกเป็นข่าว (การสืบค้นข้อมูลลึกลงไปกว่าเดิม / การลงข่าวแก้ไขข้อผิดพลาด / การลงประกาศขอโทษ)

3. แนวทางการพัฒนาตนเอง / เสริมสร้างตนเอง

3.1 การพัฒนาด้านร่างกาย

- การจัดเวลาในการทำงาน และ พักผ่อน (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / ผู้จัด)
- การบริโภค (หลักเกณฑ์ / วิธีการเลือกอาหาร / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การออกกำลังกาย (การจัดเวลา / ประเภทกีฬา / ระยะเวลา / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การแก้ไขปัญหากรณีมีเวลาพักผ่อน หรือ ออกกำลังกายจำกัด (วิธีการ / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)

3.2 การพัฒนาจิตใจให้พร้อมในการเกิดสัมพันธภาพที่ดี

- การตั้งเป้าหมายความสำเร็จในการประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ / เป้าหมาย)
- การมองสถานการณ์ และปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน (ลักษณะ / หลักเกณฑ์ / วิธีการ)
- การผ่อนคลายความเครียดอันเนื่องมาจากการทำงาน (วิธีการ / รูปแบบ / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การฝึกฝนจิตใจ หรือ การฝึกฝนสมาธิให้มั่นคงเมื่อพบสถานการณ์เฉพาะหน้า และปัญหาต่าง ๆ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)
- การควบคุมอารมณ์เมื่อเกิดความขัดแย้ง หรือ ต้องได้แย้งประเด็นการทำงานกับทีมงาน หัวหน้างาน (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)
- การเปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากทีมงาน หัวหน้างาน (หลักเกณฑ์ / วิธีการ)

3.3 การพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ

- การสำรวจ ปรับปรุง ฝึกฝนตนเองให้มีความกระตือรือร้น ขยัน อดทน ช่างสังเกต กล้าวิพากษ์วิจารณ์ (หลักเกณฑ์ / วิธีการ รูปแบบ)
- การสร้างความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวิทยาการต่าง ๆ (วิธีการ)

- การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนข่าว บทวิเคราะห์ – วิจารณ์
สารคดี รายงานพิเศษ (วิธีการ / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การอ่านหนังสือ ตำรา ประเภทต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (ประเภท
หนังสือ / การจัดหา / ระยะเวลา)
- การดู และฟังรายการวิทยุ โทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์เพื่อเสริมให้ความรู้
(การเลือกคลื่น สถานีส่ง / รายการ)
- การพบปะพูดคุยกับนักวิชาการ นักวิชาชีพในวงการต่าง ๆ (ช่องทาง /
วิธีการ / หลักการ)
- การสืบค้นหาข้อมูล เพิ่มพูนความรู้จากเทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอที)
(ช่องทาง / วิธีการ / หลักการ / ผู้จัด ผู้สนับสนุน)
- การอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการเพิ่มทักษะในการทำงาน เช่น การเขียนข่าว
บทความ สารคดี หรือสื่อบุคคล (วิธีการเข้าร่วม / ผู้จัด ผู้สนับสนุน /
ประโยชน์ที่ได้รับ)
- การศึกษาต่อ คุงาน อบรมสัมมนาเพิ่มเติมยังสำนักข่าวในต่างประเทศ
(วิธีการเข้าร่วม / ผู้จัด ผู้สนับสนุน / ประโยชน์ที่ได้รับ)

4. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเองสู่การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ประสบ ความสำเร็จ

- ข้อเสนอแนะต่อนักหนังสือพิมพ์
- ข้อเสนอแนะต่อผู้สนใจก้าวเข้ามาสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์

ภาคผนวก ข

ตาราง ข – 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ชื่อ	เพศ	อายุ	ศาสนา	การศึกษา	สาขาที่จบ	ภูมิลำเนา	อาชีพบิดา / มารดา	อาชีพ คู่สมรส	อายุการทำงาน(ปี)	ตำแหน่งงาน	เวลาทำงานต่อวัน
สมพล	ชาย	53	พุทธ	ม.6	-	ภาคใต้	ค้าขาย	แม่บ้าน	30	บรรณาธิการบทความ	8
สมวิทย์	ชาย	40	พุทธ	ป.ตรี	วารสารฯ	ภาคกลาง	ค้าขาย	แม่บ้าน	20	หัวหน้าข่าว	12
ปาน	ชาย	40	พุทธ	ป.โท	พัฒนาสังคม	ภาคกลาง	ค้าขาย	-	20	หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง	12
กาน	ชาย	52	พุทธ	ป.ตรี	รัฐศาสตร์	ภาคกลาง	รับราชการ	แม่บ้าน	30	หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง	12
วิทย์	ชาย	40	พุทธ	ป.โท	พัฒนาสังคม	ภาคกลาง	รับราชการ	แม่บ้าน	15	หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง	12
สมจิต	ชาย	64	พุทธ	ป.ตรี	นิติศาสตร์	ภาคเหนือ	รับราชการ	ข้าราชการ	44	บรรณาธิการอาวุโส	8
เต็ม	ชาย	63	พุทธ	ป.ตรี	รัฐศาสตร์	ภาคอีสาน	เกษตรกร	แม่บ้าน	31	บรรณาธิการอาวุโส	8
พิภพ	ชาย	53	พุทธ	ป.โท	พัฒนาสังคม	ภาคใต้	รับราชการ	แม่บ้าน	29	หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง	10
วุฒิ	ชาย	38	พุทธ	ป.โท	วารสารฯ	ภาคกลาง	ธุรกิจเอกชน	แม่บ้าน	16	หัวหน้าศูนย์ข้อมูล	12
ใหญ่	ชาย	48	พุทธ	ป.โท	พัฒนาสังคม	ภาคกลาง	รับราชการ	แม่บ้าน	25	บรรณาธิการอาวุโส	10
สุวิทย์	ชาย	49	พุทธ	ป.โท	วารสารฯ	ภาคกลาง	ค้าขาย	แม่บ้าน	30	บรรณาธิการ	10
วิรุณ	ชาย	42	พุทธ	ป.ตรี	นิเทศฯ	ภาคกลาง	ค้าขาย	แม่บ้าน	20	รองบรรณาธิการ	10
ทูน	ชาย	38	พุทธ	ป.ตรี	วารสารฯ	ภาคเหนือ	ค้าขาย	แม่บ้าน	11	หัวหน้าข่าว	12
จอม	ชาย	40	พุทธ	ป.ตรี	วิทยาการศาสตร์	ภาคใต้	ค้าขาย	-	22	หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง	12
ศักดิ์	ชาย	40	พุทธ	ป.โท	พัฒนาสังคม	ภาคกลาง	ค้าขาย	-	18	บรรณาธิการข่าว	10
สมปอง	ชาย	45	พุทธ	ป.ตรี	ศึกษาศาสตร์	ภาคใต้	ทำสวน	แม่บ้าน	15	หัวหน้าข่าว	12
วัน	หญิง	42	พุทธ	ป.ตรี	วารสารฯ	ภาคอีสาน	เกษตรกร	ธุรกิจเอกชน	18	หัวหน้าข่าว	10
นิน	ชาย	36	พุทธ	ป.โท	วารสารฯ	ภาคเหนือ	ค้าขาย	ธุรกิจเอกชน	13	หัวหน้าข่าว	10

ตาราง ข-2 ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์

ชื่อ	เหตุผลการเข้าสู่อาชีพ	ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ ก่อนเข้าสู่อาชีพ	ทักษะต่อวงการหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน
สมพล	ตั้งใจ เพราะชอบการเขียน แสดงความคิดเห็น	หนังสือพิมพ์เป็นสะท้อนภาพสังคมได้ดีในระดับหนึ่ง แม้จะมีการแทรกแซงของอำนาจรัฐขณะนั้นบ้างก็ตาม	หนังสือพิมพ์มีพัฒนาการที่ดีมาก เพราะเสรีขึ้น ประกอบกับ มีการรวมพลังกันตั้งสภาการหนังสือพิมพ์ ทำให้การแทรกแซงของอำนาจรัฐทำได้ยาก
สมวิทย์	ตั้งใจหลังจากเห็นพ่อเพื่อทำงานด้านสื่อมวลชน จึงอยากทำเพราะอิสระได้ท่องเที่ยวไปยังที่ต่าง ๆ ทำให้มุ่งมั่นสอบเข้าเรียนคณะวารสารศาสตร์	หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่อิสระทางความคิด คิดอะไรก็สามารถแสดงออกมาได้ทางข้อเขียน	หนังสือพิมพ์มีการปรับเปลี่ยนที่ดี อำนาจรัฐเข้ามาครอบงำการทำงานน้อยลง แต่มองสภาการหนังสือพิมพ์ฯ ว่ายังอ่อนแอไม่เด็ดขาด เหมือนสภาสากลเพื่อทำให้สมาชิกไม่เกรงกลัวและละเมิดจรรยาบรรณเสมอ
ปาน	บังเอิญสอบเข้าได้คณะวารสารศาสตร์ เคยท้อแท้เพราะไม่มีความรู้ในวิชาการแนวนี้ แต่เมื่อเรียนก็รู้สึกชอบเนื่องจากทำง่าย และมีความเป็นอิสระ	เมื่อได้เข้ามาเรียนก็เห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีบทบาททำประโยชน์แก่สังคมได้มากกว่าสื่ออื่น เช่น วิทยุโทรทัศน์ ที่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล	พัฒนาการแสดงบทบาทดีขึ้น รัฐเข้ามาเกี่ยวข้องน้อยมาก สภาหนังสือพิมพ์ฯ เป็นการรวมตัวที่ดี แต่ยังไม่มีการคัดค้านที่ดีเพียงพอที่สมาชิกจะให้การเคารพการตรวจสอบตนเอง จึงทำได้ไม่ดี
กาน	ตั้งใจทำหนังสือพิมพ์เพราะนอกจากจะมีความอิสระแล้วยังเห็นว่าท้าทายความสามารถ ได้เปิดโลกทัศน์และเป็นงานที่สนุก ผจญภัย	หนังสือพิมพ์เป็นกระบอกเสียงที่ดีของประชาชนในการสะท้อนปัญหาที่ตนเองเป็นอยู่ไปให้แก่รัฐบาลรับรู้ ส่วนจะได้รับการแก้ไขหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่งของภาครัฐ	หนังสือพิมพ์มีพัฒนาการที่ดี พิจารณาจากการแทรกแซงของรัฐบาลต่อหนังสือพิมพ์น้อยลง หรือหากจะมีก็ได้รับการต่อต้านจากสมาคมวิชาชีพ โดยเฉพาะสภาการหนังสือพิมพ์ฯ ที่แสดงบทบาทหน้าที่ได้เหมาะสม
วิทย์	ไม่มีงานทำเห็นมีการเปิดสมัครนักหนังสือพิมพ์จึงสนใจเข้ามาสอบและได้รับคัดเลือก	หนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้ ข่าวสาร ความบันเทิงแก่ประชาชนไม่แตกต่างไปจากสื่อมวลชนทั่วไป	หนังสือพิมพ์มีแนวโน้มดำเนินการไปในทิศทางที่ดีทำงานเพื่อสังคมมากขึ้น การรวมตัวขององค์กรหนังสือพิมพ์ก็ทำได้ดีสามารถป้องกันการแทรกแซงของอำนาจรัฐได้ในระดับที่น่าพอใจ
สมจิต	ตั้งใจทำงานหนังสือพิมพ์ เพราะคิดว่าจะได้ใช้ความรู้ทางกฎหมายที่เรียนมาช่วยเหลือสังคมส่วนรวมได้ดีกว่าอาชีพอื่น	หนังสือพิมพ์มีการเคลื่อนไหวต่อต้านอำนาจเผด็จการได้ดี เพราะประชาชนให้ความเชื่อถือ และยอมรับเนื้อหาที่น่าเสนอจนนำไปสู่การรวมตัวกันโค่นล้มได้	หนังสือพิมพ์มีคณิศเข้ามาทำงานมากขึ้น แต่ที่ไม่ดีก็มี ซึ่งก็มี การควบคุมโดยสภาการหนังสือพิมพ์ฯ ที่เห็นว่าแสดงบทบาทวินัยความคิดด้านจรรยาบรรณได้ดี

ตาราง ข - 2 (ต่อ)

ชื่อ	เหตุการณ์เข้าสู่อาชีพ	ทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ ก่อนเข้าสู่อาชีพ	ทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน
เดิม	ตั้งใจ เพราะชอบการอ่านหนังสือ และการเขียนแสดง ความคิดเห็น และเห็นว่าป็นงานอิสระกว่างานราช การที่เคยทำ	หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการสร้างความตื่นตัวแก่ ประชาชนมากกว่าวิทยุ โทรทัศน์	หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพมากขึ้น การแทรกแซงของภาครัฐ น้อยลง หรืออาจทำไม่ได้เลย สถานการณ์หนังสือพิมพ์ฯ เป็น กำแพงในการป้องกันที่ดี
พิภพ	ตั้งใจทำงานหนังสือพิมพ์มาตั้งแต่เรียนมัธยม เพราะ ชอบการเขียน การวิพากษ์วิจารณ์สังคม แม้จะไม่ได้ เรียนด้านนี้ในระดับปริญญาตรี	เห็นว่าเป็นสื่อมวลชนที่แสดงบทบาทในการเป็นเครื่อง มือต่อสู้ของประชาชนได้ดีกว่าสื่ออื่น	หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทได้ดีขึ้น ภาครัฐ / เอกชนเข้า มาสร้างอิทธิพลเหนือหนังสือพิมพ์ได้มากขึ้น เกิดจากตัว ธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และการมีสถานการณ์หนังสือพิมพ์ฯ เป็นตัวแทนในการแสดงบทบาทในทางการเมืองทำให้ อำนาจต่าง ๆ ไม่สามารถเข้ามาได้
วุฒิ	ได้รับคำชักชวนจากเพื่อนรุ่นพี่หลังจากจบปริญญาตรี	เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่แสดงบทบาทในการให้ ข่าวสาร ความรู้ วิพากษ์วิจารณ์ และให้ความบันเทิง แก่สังคม	หนังสือพิมพ์มีความเคลื่อนไหวด้านกิจกรรมสังคมที่ดีกว่า อดีตมีการรวมตัวเพื่อตรวจสอบกันเองมากขึ้น แม้จะไม่ได้ แต่ต้องยอมรับว่าองค์กรวิชาชีพไม่ได้มีอำนาจเด็ดขาดที่จะ ไปตัดสินให้หนังสือพิมพ์จับผิดปฏิบัติในแนวทางที่ กำหนดได้ทุกประการ
ใหญ่	บังเอิญสอบเข้าเรียนคณะนิเทศศาสตร์ได้	เมื่อได้เรียนแล้วรู้สึกชอบบทบาทที่มีความเป็นอิสระ ในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาสังคมของหนังสือพิมพ์	หนังสือพิมพ์มีการปรับตัวที่ดีขึ้นมีเสรีภาพมากขึ้น แต่ยัง คงมีปัญหาคณะเบ็ดเสร็จวิทยุวิทยุอยู่เสมอ แม้การตั้ง สถานการณ์หนังสือพิมพ์ฯ จะเป็นนิมิตรหมายอันดีแต่ก็ยังมอง ว่าบทบาทยังไม่เด็ดขาดชัดเจนเท่าใดนัก
สุวิทย์	บังเอิญสอบเข้าเรียนคณะนิเทศศาสตร์ได้	หนังสือพิมพ์มีบทบาทเหมือนสื่อมวลชนอื่น ๆ	ทิศทางหนังสือพิมพ์น่าจะเสริมมากขึ้น การรวมตัวกันทำให้ ปัญหาด้านจริยธรรมบรรเทาเบาบางลง และคิดว่าควรให้ เวลากับสถานการณ์หนังสือพิมพ์ฯ ทำงานให้มากขึ้น

ตาราง ข - 2 (ต่อ)

ชื่อ	เหตุการณ์เข้าสู่อาชีพ	ทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ ก่อนเข้าสู่อาชีพ	ทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน
วิรุณ	บังเอิญสอบเข้าเรียนคณะนิเทศศาสตร์ได้	หนังสือพิมพ์มีลักษณะไม่ต่างไปจากสื่อมวลชนอื่นที่ น่าจะดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนในการ รับรู้ข่าวสารบ้านเมือง	หนังสือพิมพ์มีพัฒนาการที่ดี ปัญหาละเมิดจริยธรรม การ เรียกรับสินบนหนังสือพิมพ์มีน้อยลง การรวมตัวกันตั้ง สมาคมนักข่าวฯ สภาการหนังสือพิมพ์ฯ ถือเป็นเรื่องดี เพราะมีองค์กรกลางในกรณีขัดแย้งว่าสิ่งใดคนในอาชีพนี้ไม่ ควรกระทำซึ่งที่ผ่านมาทำได้ในระดับที่เหมาะสม
ทูน	ตั้งใจทำงานหนังสือพิมพ์เพราะคิดว่าอิสระ ทำตาม ความสามารถจึงเลือกเรียนวารสารศาสตร์	หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของประชาชน ได้ดี เพราะปัญหาที่ถูกหนังสือพิมพ์นำเสนอวิพากษ์ วิจารณ์มักได้รับการแก้ไขจากภาครัฐ	หนังสือพิมพ์ความก้าวหน้าในการแสดงบทบาทที่ยังจะมีเสรี ภาพมากขึ้น ส่วนสภาการหนังสือพิมพ์ฯ และการรวมตัว กันในรูปแบบอื่น เช่น สมาคมฯ ทำให้วงการมีการตรวจ สอบกันเองมากขึ้น
จอม	ตั้งใจทำงานหนังสือพิมพ์ เพราะชอบการเขียน และ อ่านหนังสือมาก จึงอยากจะทำอาชีพที่เกี่ยวกับการ เขียนโดยมองงานหนังสือพิมพ์เป็นงานแรก	หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชนได้ดี เมื่อเปรียบเทียบกับวิทยุ ส่วนโทรทัศน์ไม่ค่อยมีบท บาทนัก เพราะสมัยก่อนประชาชนเข้าถึงยาก	หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการสร้างประโยชน์แก่สังคมมาก ขึ้นทุกขณะ ประชาชนให้ความสนใจติดตามการทำงานของ หนังสือพิมพ์มากขึ้น สภาการหนังสือพิมพ์ฯ และสมาคม นักข่าวฯ แสดงบทบาทในฐานะองค์กรวิชาชีพได้ในระดับที่ คิดว่าเหมาะสม เห็นจากการแทรกแซงของภาครัฐทำได้ยาก ขึ้น
ศักดิ์	เข้ามาทำงานหนังสือพิมพ์ เพราะขณะที่จบปริญญาตรี ธุรกิจสื่อโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์กำลังได้รับความนิยม จึงสนใจเข้ามาสมัครทำงานในอาชีพนี้	หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่เหมือนสื่อมวลชนอื่น ๆ คือ ให้ ข่าวสาร ความรู้ กีฬา บันเทิง	หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพมากขึ้นหากเปรียบเทียบกับอดีตที่ ผ่าน ๆ มา การทำงานของสมาคมนักข่าวฯ และ สภาการ หนังสือพิมพ์ฯ ดำเนินไปในทิศทางที่ดีสามารถเป็นที่พึ่งพิง ของสมาชิกหากถูกคุกคามจากอำนาจมืดทั้งหลาย หรือคัด สินกรณีมีการละเมิดจริยธรรมตามคำร้องเรียนของเพื่อนร่วม อาชีพ หรือประชาชนได้ดี

ตาราง ข – 2 (ต่อ)

ชื่อ	เหตุการณ์เข้าสู่อาชีพ	ทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ ก่อนเข้าสู่อาชีพ	ทัศนคติต่อการหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน
สมพงษ์	ไม่มีงานทำและได้รับคำแนะนำ ชักชวนจากพี่ชายที่ทำงานหนังสือพิมพ์อยู่แล้วให้มาทำงานนี้	หนังสือพิมพ์ก็เป็นสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ไม่ต่างไปจากสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ	หนังสือพิมพ์สามารถแสดงบทบาทเพื่อสังคมได้มากขึ้น อาจเพราะการรวมตัวกันตั้งองค์กรทางวิชาชีพ เช่น สมาคมนักข่าวฯ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพการหนังสือพิมพ์ฯ ที่เปรียบเสมือนองค์กรในการต่อสู้อำนาจรัฐ และเป็นเวทีในการตรวจสอบการทำงานของหนังสือพิมพ์ด้วยตนเอง
วัน	ตั้งใจทำงานหนังสือพิมพ์ทำให้เลือกเรียนวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรี	หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมากต่อการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสังคม และคิดว่าการทำงานหนังสือพิมพ์จะสามารถนำความคิดที่มีต่อปัญหาสังคม โดยเฉพาะกับผู้ด้อยโอกาส มาเสนอผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ให้ได้รับการแก้ไขได้	หนังสือพิมพ์มีการพัฒนาด้านบทบาทและการทำหน้าที่ที่ก้าวหน้ามากขึ้น มีเสรีภาพมากขึ้น แต่ก็ทำให้เกิดการละเมิดจริยธรรมในรูปแบบใหม่ๆ เพิ่มขึ้น แม้จะมีสภากาหนังสือพิมพ์ฯ ทว่ายังไม่สามารถทำการควบคุมจริยธรรมหรือตรวจสอบหนังสือพิมพ์ที่ละเมิดกฎได้มากนัก
นันท	หลังจากจบการศึกษาปริญญาตรีมีการเปิดรับสมัครนักข่าว แม้จะไม่ได้จบด้านนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์มาก็ตามแต่คิดว่าตนเองสามารถทำงานนี้ได้จึงเข้ามาสมัครทำงาน	หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ทำงานเพื่อเสนอข่าวสาร ความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ รวมถึงวิพากษ์วิจารณ์กรณีที่ประชาชนสนใจด้วย	เสรีภาพมากขึ้น การแทรกแซงจากอำนาจรัฐน้อยลง หรืออาจกล่าวว่าแทบจะไม่มีเลย เพราะมีการรวมตัวขององค์กรและนักหนังสือพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ทำการตรวจสอบการทำงานกันเองมากนัก กรณีมีปัญหาเกิดขึ้นพบว่าหนังสือพิมพ์หรือนักหนังสือพิมพ์ที่ถูกระบุว่าผิดยังคงไม่ปฏิบัติตามคำตัดสิน

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด

ข้อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
สมพล	ต้องนำเสนอข้อมูลสู่ประชาชนโดยไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นผู้ใดแม้มีอิทธิพลเพียงใดก็ตาม แต่ทว่าจะต้องเป็นการนำเสนออย่างระมัดระวัง แยกแยะ ด้วยกลวิธีต่าง ๆ ที่จะไม่ทำให้ตนเอง และองค์กรหนังสือพิมพ์เดือดร้อนจนเป็นสาเหตุให้ขาดรายได้ หรือ ต้องถูกสั่งปิด การนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงเป็นสิ่งที่เขาระลึกไว้เป็นอันดับแรกเสมอ เพื่อไม่ให้ความโลภหรือคณาที่จะแสวงหาผลประโยชน์เข้าตัวมาแทรกแซงได้	การนำเสนอข่าว บทความ หรือข้อเขียนใด ๆ ก็ตาม ลงไปในหนังสือพิมพ์นั้น สมพล กล่าวว่าประการแรกจะต้องคำนึงถึงอันตรายที่อาจจะเกิดกับตนเองเป็นพื้นฐาน จากนั้นจึงคิดถึงองค์กรหนังสือพิมพ์ เพราะหากตนเองนำเสนอข่าว หรือบทความเหล่านั้นไปแล้วและได้รับอันตรายก็ไม่มีประโยชน์ที่จะทำ เพราะจะยังผลทำให้ครอบครัว หรือคนใกล้ชิดเดือดร้อนไปด้วย ในกรณีที่ข้อมูล ข่าวสารสำคัญบางอย่างซึ่งเต็มไปด้วยความจริงและประชาชนควรรับรู้จะได้รับการร้องขอจากนายทุนผู้เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ให้นำตีพิมพ์หรือตัดทอนเนื้อหาสำคัญเหล่านั้นออกไปก็ตาม นักหนังสือพิมพ์เช่นเขาก็ต้องพยายามอธิบายถึงเหตุผลที่จะต้องนำเสนอต่อนายทุนอย่างกระฉ่งชัด เพราะความจริงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาหนังสือพิมพ์และสนับสนุนให้หนังสือพิมพ์ดำเนินกิจการมาได้จนถึงปัจจุบัน	การนำเสนอข่าวสารข้อมูลออกไปสู่ประชาชนผ่านทางข้อเขียนบนหน้าหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องพิจารณาถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ตกเป็นข่าวด้วย เพราะหากเขาได้รับความเสียหายไปแล้วก็เป็นการยากลำบากที่จะทำให้ประชาชนหันกลับมาพิจารณาว่าสิ่งที่นำเสนอออกไปนั้นผิดพลาดหรือบกพร่องตรงส่วนใด เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มักไว้นับถือเชื่อใจหนังสือพิมพ์ในเรื่องของข้อมูลว่าได้รับการตรวจสอบมาเป็นอย่างดีแล้วในระดับที่เหมาะสม ฉะนั้นการตรวจสอบข้อมูลจึงเป็นสิ่งที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำตั้งแต่วันแรกที่เริ่มงานจนถึงปัจจุบันแม้เวลาจะล่วงเลยมากกว่า 30 ปีแล้วก็ตามแต่เขาก็ยังคงปฏิบัติเช่นเดิม ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ตกเป็นข่าว ผู้ให้ข่าว และจากบุคคล ตลอดจนเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจนมั่นใจแล้วว่าได้ข้อมูลที่ถูกต้องจึงจะนำไปเขียนและตีพิมพ์ลงบนหน้าหนังสือพิมพ์

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ชื่อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
สมวิทย์	นักหนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอความจริงต่อสังคม โดยเฉพาะความจริงที่เสี่ยงว่าจะสร้างความเข้าใจอันดี หรือนำไปสู่แนวทางแก้ปัญหาของสังคม กรณีการทำงานไปกระทบกับกลุ่มผลประโยชน์และส่งผลทางลบต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กรหนังสือพิมพ์จนบางครั้งนายทุนเจ้าของหนังสือพิมพ์สั่งการให้หยุดการทำงานขึ้นนั้นเสีย เขาจำเป็นต้องทำตามคำสั่ง เพราะหากยังดื้อรั้นทำต่อไปบาทบาทการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ก็จะต้องสิ้นสุดลง แต่ทว่าต้องหาวิธีการ หรือโอกาสอื่นที่จะนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงเหล่านั้นไปสู่สังคมให้ได้แม้จะเป็นระยะเวลานานเพียงใดก็ตาม	การเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดีจะต้องเสียสละไม่หวังนำความเป็นนักหนังสือพิมพ์ไปสร้างประโยชน์ส่วนตัวทั้งทางตรง หรือทางอ้อม ต้องมีจุดยืนในการทำงานที่หนักแน่นในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม ซึ่งจุดยืนนี้จะต้องเปิดเผยต่อบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะกับแหล่งข่าวซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักการเมือง	การตรวจสอบทำจากหลายวิธี ได้แก่ การสืบค้นข้อมูล เอกสารทางราชการ สื่อมวลชน ข้อมูลบุคคล ซึ่งไม่ว่าจะข่าวใหญ่หรือเล็กต้องทำการตรวจสอบซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกว่าจะแน่ใจว่าข้อมูลถูกต้อง เพราะข่าวที่เห็นว่าเล็กเมื่อตีพิมพ์ออกไปอาจเป็นประเด็นที่สังคมสนใจจนนำไปสู่การติดตาม วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางได้ นอกจากนั้นก่อนลงมือทำต้องขอความเห็นชอบจากหัวหน้าหรือกองบรรณาธิการด้วย เพราะในบางกรณีเป็นเรื่องที่เสี่ยงต่ออันตรายที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตและครอบครัว

ตารางที่ ข 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
ปาน	หากเห็นว่าข่าวใดมีความสำคัญ เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อทำให้สังคมเสียหายหรือได้รับความเดือดร้อนก็จะรายงานต่อหัวหน้างาน เพื่อให้ตรวจสอบข้อมูลความเป็นไปได้ หากปรากฏข้อมูลจริงก็จะติดตามข่าวนั้นต่อไปแล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาเสนอสู่สายตาประชาชน เพราะถือว่าการถูกตำหนิจากแหล่งข่าวเพียงเล็กน้อยไม่มีค่าเท่ากับทำให้สังคมตื่นตัวกับปัญหาที่พวกเขาจะต้องเผชิญ มีหลายครั้งที่เจ้าของหนังสือพิมพ์เสนอให้ระงับการนำเสนอข่าวด้วยเหตุผลส่วนตัวต่าง ๆ นานา ซึ่งก็ต้องปฏิบัติตาม เนื่องจากเป็นคำสั่ง โดยความคิดแล้วเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่เนื่องจากไม่อยู่ในฐานะที่จะกระทำการตัดสินใจได้เด็ดขาดจึงต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตามหากมีโอกาสก็จะกลับมาเสนอข่าวนั้นอีกครั้งในรูปแบบอื่น เช่น บทความ ภาพข่าว เพื่อย้ำความสำคัญให้ประชาชนรับรู้และตื่นตัว	การที่แหล่งข่าวหยิบยื่นสิ่งเหล่านั้นให้และผู้สื่อข่าวรับไว้ไม่ได้หมายความว่า เป็นการผิดจรรยาบรรณเสมอไป เพราะต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้ให้และผู้รับด้วยว่าบริสุทธิ์ใจเพียงใด หากให้เพื่อหวังประโยชน์ หรือรับเพราะความโลภเห็นแก่ได้เช่นนี้แค่คิดก็ถือเป็นความผิดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพแล้ว สำหรับประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวยังไม่เกิดขึ้นจนเป็นปัญหา เพราะจะพิจารณาทุกครั้งว่าผู้ให้มีความบริสุทธิ์ใจหรือไม่หากให้ด้วยความรักความเคารพนับถือกันก็รับ แต่ถ้าให้เพื่อต้องการให้ตีพิมพ์ข่าวของผู้ให้ก็จะไม่รับเพราะถือเป็นสิ่งที่ละเมิดต่อความซื่อสัตย์ของตนเองซึ่งนับเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุด	การทำงานทุกชิ้นจะคำนึงถึงการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารอย่างถี่ถ้วนทุกครั้ง และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำเสนอข่าวอย่างน้อย 2 ด้าน เช่น เสนอด้านผู้กล่าวหา ขณะเดียวกันก็ต้องติดตามผู้ถูกกล่าวหาเพื่อสอบถามข้อมูลมานำเสนอด้วย เพื่อให้เกิดความยุติธรรมไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียหาย และยังช่วยลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องทางกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีการที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีการที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีการที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
กาน	ความสนิทสนมกับแหล่งข่าวมาก โดยเฉพาะก้านักการเมือง หรือนายทหารชั้นผู้ใหญ่ทำให้เขารู้สึกอึดอัดใจในเหตุการณ์บางอย่างที่ต้องปฏิบัติงาน เช่น การนำเสนอความจริงเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงสลายการชุมนุม ซึ่งผู้สั่งการคือแหล่งข่าวที่เขาสนิทสนม และเขาค็นึกถึงเรื่องขอให้เขาย่นำเรื่องราวไปตีพิมพ์ ในจุดนี้ถ่าน จะซ่งน้ำหนักว่าควรจะทำเช่นไร แต่ทว่าก็ไม่ได้ปรึกษาทั้งหัวหน้างาน และสุดท้ายเขาต้องเลือกความจริงที่ถูกต้องนำเสนอสู่ประชาชนไปโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อแหล่งข่าว เพราะคิดว่าหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญ ในฐานะผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ก็มึหน้าที่ต้องรายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวและความจริงสู่สาธารณะ	การปฏิบัติงานบางอย่างเต็มไปด้วยอันตรายแต่ก็ต้องทำ เพราะเป็นหน้าที่ โดยหลายครั้งไม่ได้คำนึงถึงผลที่จะตามมา เช่น สิ่งที่กำลังทำอยู่นั้นสร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัวหรือไม่ จากประสบการณ์ของเขาครั้งหนึ่งเคยได้รับรายงานว่านายกรัฐมนตรีในขณะนั้นจะเดินทางหนีการปฏิบัติรัฐประหารไปต่างประเทศทันทีที่ทราบข้อมูลเขาค้นเค้นการตรวจสอบความถูกต้องและนำเชือถืออย่างรอบคอบจนมั่นใจว่าเป็นความจริง จากนั้นรีบวางแผนเตรียมทีมงานประกอบด้วยคนขับรถและช่างภาพออกไปเฝ้านายกรัฐมนตรีคนดังกล่าวที่หน้าบ้านทันที โดยไม่มีนักหนังสือพิมพ์กับอื่นมาเลยแม้สักคนเดียว จนในขณะที่กำลังรออยู่ นั้นได้มีสารวัตรทหารเดินเข้ามาจับกุมเขาและทีมงานทั้งหมดไปกักขังไว้ที่หอประชุมกองทัพบก	เมื่อได้รับโอกาสเข้าไปพูดคุยสนทนากับแหล่งข่าวโดยเฉพาะนายทหาร นักการเมือง เป็นการส่วนตัวภายในห้องทำงานเขาจะไม่ลืมสังเกตเอกสารที่วางอยู่บนโต๊ะทำงานหรือหากมีโอกาส เช่น บุคคลเหล่านั้นไปเข้าห้องน้ำ หรือมีธุระต้องออกไปจากห้องเขาก็จะรีบเปิดเอกสารนั้นอ่านอย่างรวดเร็วแล้วจำไว้ แม้จะเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำก็ตามแต่ถ่านมีความคิดเห็นว่า หากเอกสารเหล่านั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับผลประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาคิดว่าถูกต้องและประชาชนควรรับรู้เขาก็ต้องทำ แม้เป็นการผิดมารยาทก็ตาม ทั้งนี้ถ่านจะไม่เข้าไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยการเปิดอ่านเอกสารส่วนตัว เช่น จดหมาย หรือบันทึกประจำวันของบุคคลเหล่านั้นเด็ดขาด

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
วิทย์	การรับของขวัญ ของกำนัลจากแหล่งข่าวไม่ผิด แต่สิ่งของเหล่านั้นต้องมีมูลค่าไม่มากเกินไปจนเป็นของธรรมดา เช่น เสื้อเชิ้ต เสื้อยืตราตาถูก และจะไม่ทำให้มีผลต่อการนำเสนอข่าว เพราะหากเรื่องใดเป็นความจริงจะต้องส่งให้หัวหน้างานทุกครั้ง กรณีที่แหล่งข่าวไม่เข้าใจก็ใช้จะไม่มีซึ่งเขาก็ไม่ลังเลในการตัดสินใจส่งข่าวให้หัวหน้า แม้จะทำให้ความสัมพันธ์สิ้นสุดลงไปก็ตาม เพราะเห็นว่าประชาชน คือ คนที่ควรมอบความซื่อสัตย์ให้มากที่สุด ส่วนการขอให้ใดหรือระงับการรายงานข่าวเขาจะบอกให้ติดต่อกับหัวหน้าของเขาโดยตรง เนื่องจากได้ทำหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่แล้ว แต่หากเจ้าของหนังสือพิมพ์เป็นผู้ร้องขอเขาก็ต้องปฏิบัติตามเพราะอยู่ในฐานะผู้ได้งับกับบัญชา แต่ก็พยายามนำเสนอเรื่องราวในโอกาสที่เหมาะสมต่อไปในอนาคตไม่ใช่จะละทิ้งไปเลยเสียทีเดียว	เหตุการณ์ที่เสี่ยงอันตรายครั้งใหญ่ที่สุดในชีวิตการทำงานหนังสือพิมพ์ของวิทย์ คือ การติดตามทำข่าวพลตรีจำลอง ศรีเมือง เมื่อครั้งเป็นผู้นำกลุ่มชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยปี พ.ศ. 2535 หรือพฤษภาทมิฬ เพราะเหตุการณ์ครั้งนั้นเขาต้องตามติดพลตรีจำลองทุกฝีก้าว ต่อมาหัวหน้ากองบรรณาธิการได้ติดต่อผ่านทางวิทยุกระจายเสียงให้ถอนตัวออกมานี้เองจากการจะมีการใช้กำลังสลายกลุ่มผู้ชุมนุม แต่สิ่งที่วิทย์ คิดในตอนนั้นคือ ถอยไม่ได้ เพราะเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ตรงหน้ามันเป็นความจริงซึ่งเป็นความจริงที่นักหนังสือพิมพ์อย่างเขาต้องรับรู้ เพื่อเก็บรายละเอียดอารมณ์ความรู้สึกของผู้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์มานำเสนอต่อประชาชนให้ได้มากที่สุด เมื่อเป็นเช่นนั้นวิทย์จึงอยู่ในเหตุการณ์การปะทะกันมาโดยตลอดได้รับรู้ความเป็นมาและเป็นไปของเหตุการณ์ด้วยตนเองจนนำมาถ่ายทอดในรูปแบบของข่าว และบทความผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ให้ประชาชนไทยได้รับรู้ไทม์เวลาต่อมา	การนำเสนอข่าวสาร ไม่ว่าจะมีเวลาอย่างน้อยเพียงใดก็นำเสนอข้อมูลสองด้าน คือ ด้านของผู้เปิดเผยข่าวซึ่งหากไปกระทบกับบุคคลใดก็ต้องติดต่อขอข้อมูลจากบุคคลนั้นด้วยเพื่อนำมาเสนอให้ประชาชนพิจารณาเชื่อถือตามวิจารณ์อย่างส่วนบุคคลของตัวเอง เขาจะไม่ตัดสินใจว่าใครถูกใครผิด เพราะถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์ที่ดี นอกจากนั้นเขายังต้องหลีกเลี่ยง หรือระมัดระวังการใช้ถ้อยคำที่อาจไปสร้างความเสื่อมเสียให้แก่บุคคลอื่นจนจะนำมาซึ่งการฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ด้วย

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
สมจิต	ความรู้สึกแรกต้องการจะค้นหาความถูกต้องว่าสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมีเหตุมีผลเพียงใด และเมื่อพบต้นตอของปัญหาแล้วก็ดำเนินการสืบค้นต่อไป จนเ็นมาเปิดเผยให้สาธารณชนรับรู้ โดยที่ไม่ได้คิดถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเองเลย แต่เมื่อทำงานชิ้นนี้ไปได้สักระยะ ความตระหนักถึงอันตรายจึงเกิดขึ้น จึงทำให้ต้องใช้วิธีการที่แยบยล และเจียระไนที่สุดในการสืบค้นข้อมูล	คุณธรรม และการคำนึงผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ สมจิต ตระหนักรู้ และพยายามถ่ายทอดให้แก่พนักงานหนังสือพิมพ์รุ่นต่อ ๆ มา อย่างต่อเนื่องว่าควรปลูกฝังและองกงามในจิตวิญญาณของตนทำหนังสือพิมพ์ ในทัศนะของเขาการเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดีต้องไม่เห็นแก่อามิสสินจ้าง แม้จะมีมูลค่าน้อยหรือมากเพียงใดก็ตาม เพราะเมื่อรับมาแล้วก็เปรียบเสมือนตกเป็นทาสของผู้ให้ จะเสนอข่าวสารข้อมูลใดที่อาจไปกระทบกับความผาสุกของเขาก็ต้องระมัดระวัง แม้ข่าวสารข้อมูลนั้นจะเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย ซึ่งสังคมส่วนรวมควรจะต้องรับรู้ก็ตาม ก็มิอาจนำเสนอออกไปได้ หรือหากต้องนำเสนอก็เป็นการทำในแบบที่ไม่เจาะลึก ให้เพียงข้อมูลผิวเผินจนผู้อ่านไม่สนใจ และประเด็นข่าวสารข้อมูลนั้นก็ต้องจางหายไปในระยะเวลายันสั้น	ก่อนที่จะเริ่มต้นทำงานอย่างเต็มที่เขายังต้องตรวจสอบให้แน่ใจก่อนว่าประเด็นข่าวที่จะไปทำการสืบค้นนั้นมีข้อมูลข้อเท็จจริงมาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้ มิใช่การปล่อยข่าวเพื่อทำลายล้างกันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์โดยการตรวจสอบจะต้องทำให้มากเท่าที่จะทำได้อย่างน้อยตรวจสอบมากกว่า 3 ครั้ง จาก 3 แหล่งข้อมูล จนเกิดความมั่นใจจึงลงมือปฏิบัติงาน เหตุผลที่ต้องกระทำเช่นนี้ก็เพราะ เมื่อข่าวสารข้อมูลตีพิมพ์ลงบนหน้าหนังสือพิมพ์ไปแล้วเขาจะได้ตอบผู้อ่านได้ในกรณีที่มีคำถามว่าไปเอาประเด็นเนื้อหาเช่นนี้มาจากแหล่งใด อีกประการหนึ่งก็เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาทางกฎหมายที่อาจเกิดการฟ้องร้ององค์กรหนังสือพิมพ์จนนำไปสู่ความเสียหายได้ในอนาคตนั่นเอง

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ชื่อ	วิถีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิถีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิถีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
เค็ม	สำหรับการเป็นนักหนังสือพิมพ์ของเขา คือ การได้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง อันได้แก่ การนำเสนอความจริงแก่ประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้เกิดความคิด ข้อถกเถียงในประเด็นปัญหาสังคมซึ่งเขาจะมีความสุขที่สุดเมื่อความจริงที่นำเสนอไปนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์และได้ข้อสรุปจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงแก้ไข	การรับของกำนัน หรือตอบรับคำเชิญจากแหล่งข่าวเป็นสิ่งที่ทำได้โดยไม่เห็นว่าเป็นการทำให้การทำงานต้องบกพร่องไป เพราะตนเองยึดถือหลักความถูกต้องเป็นสำคัญ การตอบรับคำเชิญ เช่น การไปร่วมงานต่างประเทศ เขามักตอบรับทุกครั้งเนื่องจากเป็นโอกาสที่จะทำให้รู้จักแหล่งข่าวซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นข่าวต่าง ๆ มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามหากเห็นว่าเป็นงานเลี้ยงหรือการให้ของขวัญของกำนันที่มีเป้าหมายจะเป็นการผูกมัดให้ต้องลำบากใจ เขาก็จะหลีกเลี่ยงหากคาดการณ์ได้ดังกล่าวนั้น เค็มทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ไปประมาณ 10 ปี จึงตัดสินใจลาออกไปลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในจังหวัดบ้านเกิดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากการได้สัมผัสกับข่าวสารจำนวนมากทำให้เขาได้รับรู้ถึงกระบวนการและความเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดเวลา ประกอบกับได้นำเสนอบทความที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างต่อเนื่องทำให้ความคิดความผูกพันที่มีต่อการเมืองเหนียวแน่นมากในจิตใจของเขา และด้วยความต้องการจะนำความรู้ ความสามารถที่มีอยู่นั้นไปช่วยเหลือประชาชนในจังหวัดบ้านเกิดจึงทำให้ลงสมัคร ส.ส. ดังกล่าว	ในการเขียนบทความเป็นเพียงการเสนอความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่างประเทศเท่านั้น เขาได้นำเสนอการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองต่างประเทศในเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับระบบการปกครองเพื่อแสดงนัยให้ผู้อ่านมีความคิดต่อระบบการเมืองแบบเผด็จการประชาธิปไตยในขณะนั้นว่าเป็นสิ่งที่ควรเปลี่ยนแปลงซึ่งได้ผลลัพธ์ออกเป็นที่พอใจ เพราะผลสำรวจความสนใจประชาชนพบว่าส่วนใหญ่ชอบอ่านข่าวต่างประเทศและบทความมากกว่าข่าวภายในประเทศซึ่งมีลักษณะเป็นข่าวประชาสัมพันธ์ขององค์กรภาครัฐ ทว่าข้อเขียนของเค็มทำให้เขาได้รับการเพ่งเล็งจากรัฐบาลจนมีข่าวจกทวงในรายงานว่าจะเกิดอันตรายซึ่งทำให้เค็มต้องเปลี่ยนชื่อบทความและพยายามระวังตัวเสมอ แต่เมื่อถามถึงความรู้สึกว่าเขเกรงกลัวหรือคิดถึงอันตรายเหล่านั้นก่อนลงมือเขียนบทความหรือไม่ เค็ม กลับให้คำตอบว่าไม่เลย เพราะคิดถึงความสำคัญของบ้านเมืองเป็นสำคัญ อาจด้วยอุดมการณ์หนังสือพิมพ์ที่ได้รับมาเมื่อครั้งเรียนมหาวิทยาลัยผนวกกับสภาพชีวิตที่เห็นคนยากคนจนถูกเอารัดเอาเปรียบมาเมื่อครั้งเขาว่าวัยทำให้ความเกรงกลัวต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นหลายไปหมดสิ้น

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการการพลีชีพ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
พิภพ	การเลือกนำเสนอว่าข่าวที่มีจำนวนมากเป็นสิ่งที่ต้องรอบคอบว่าข่าวใดควรเสนอข่าวใดไม่ควรเสนอพิจารณาหลายปัจจัยประกอบกัน โดยให้ความสำคัญแก่ความจริงเป็นลำดับแรก ต่อมาจึงคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวม และองค์กรหนังสือพิมพ์ คือข่าวใดเป็นความจริง และมีผลกระทบต่อส่วนรวมมากก็ควรต้องนำเสนอลงไป แต่ทว่าจะต้องพิจารณาถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรหนังสือพิมพ์ เช่น ผู้ที่พาดพิงถึงในผู้มีอำนาจในการให้โฆษณาหรือไม่ หากพบว่ามีอำนาจมากก็ควรต้องหาวิธีการหลีกเลี่ยง ได้แก่ การไม่ระบุชื่อโดยตรง เป็นต้น แต่ก็ยังคงต้องนำเสนอข่าวสารดังกล่าวเช่นเดิม ด้านความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวการทำงานหนังสือพิมพ์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการไม่นำเสนอข่าวสารของบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ และที่สำคัญไม่ควรมองข้ามความสำคัญของบุคคลในระดับต่าง ๆ เช่น ข้าราชการชั้นผู้น้อย เพราะเขาเหล่านั้นอาจเป็นที่มาของข่าวสารอันอาจนำไปสู่ประเด็นใหญ่ในอนาคตได้	ผลที่จะตามมาเมื่อนักหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแหล่งข่าวอีกอย่างหนึ่ง คือ การหยิ่งยโสของขวัญของกำนัลเพื่อเป็นสินน้ำใจแก่นักหนังสือพิมพ์ โดยส่วนใหญ่ผู้ให้มักแสดงเหตุผลว่าให้เพราะความรักหรือเพื่อกระชับสัมพันธ์ ซึ่งหากมองในแง่ดีก็ถือว่าการรับไว้ไม่ผิดตามธรรมเนียมไทยที่คนนับถือกันจะให้เป็นการให้เฉพาะเจาะจง เช่น เสนอให้แก่นักหนังสือพิมพ์เพียงผู้เดียว ก็ไม่สมควรรับ เพราะจะทำให้เกิดความเกรงใจ ความซื่อตรงที่เคยตั้งไว้อาจจึงจางลงไปได้ แต่หากเป็นนำมาให้ในที่เปิดเผย เช่น นำมาให้ที่กองบรรณาธิการ เป็นที่รับรู้ของบุคคลในกองบรรณาธิการโดยตรงอาจเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ วันเกิดครบรอบปีก่อตั้งหนังสือพิมพ์ก็ถือว่าไม่เป็นการผิดที่นักหนังสือพิมพ์จะรับไว้	ความเสียหายต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ให้ความสำคัญไม่แพ้ความจริงที่ประชาชนควรรับรู้ เพราะหากบุคคลที่ตกเป็นข่าวได้รับความเสียหายไปโดยความบกพร่องในการทำงานของหนังสือพิมพ์ก็ถือเป็นสิ่งที่น่าละอายใจ ด้วยเหตุนี้เราจึงต้องมีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารให้รอบด้าน โดยตรวจสอบจากการสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานราชการ ผู้สื่อข่าวที่รับผิดชอบในข่าวโดยตรง ผู้สื่อข่าวที่ไม่ได้รับผิดชอบโดยตรงแต่อยู่ในสายงานเดียวกัน นอกจากนั้นยังต้องพยายามหาหลักฐานด้านเอกสาร โดยเฉพาะเอกสารทางราชการมายืนยันด้วยเพื่อให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่จะนำเสนอออกไปเป็นความจริงไม่บิดเบือนทำให้บุคคลที่ตกเป็นข่าวเสียหายทั้งในด้านชื่อเสียงเกียรติยศ และทรัพย์สินเงินทอง

ตารางที่ ข-3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ชื่อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
วุฒิ	วุฒิรับสอนวิชาที่เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนและหนังสือพิมพ์ โดยไม่ได้หวังผลตอบแทน แต่มุ่งสร้างอุดมการณ์ที่ดีแก่ผู้ที่สนใจทำงานด้านหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เพราะเขาเห็นว่าสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อความคิดของคนจำนวนมากในสังคม หากสังคมมีสื่อมวลชนที่ดีปัญหาที่เกิดขึ้นในวงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวงการราชการหรือเอกชนก็จะเบาบางลง เพราะประชาชนสามารถรับรู้และตรวจสอบได้จากสื่อมวลชน ขณะเดียวกันหากมีสื่อมวลชนที่ไม่ดีสังคมก็จะไม่ติดตามไปด้วย	การรับของจากแหล่งข่าวไม่ใช่สิ่งที่ผิด เพราะสังคมไทยนับถือกันที่อาวุโส ผู้ใหญ่ให้ของผู้น้อยด้วยความเอ็นดูรักใคร่ชอบพอกันย่อมเป็นสิ่งที่ทำได้ แต่ทว่าสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของผู้ให้และผู้รับนั้นสำคัญยิ่งกว่าสิ่งของ หากผู้ให้หวังว่าการให้นั้นจะนำไปสู่ผลประโยชน์แก่ตนเอง หรือผู้รับนำสิ่งของที่รับมาผูกพันกับหน้าที่ความรับผิดชอบทำให้ปฏิบัติงานขาดตกบกพร่องไปก็ถือว่าเป็นการทุจริตต่อวิชาชีพ แต่สำหรับวุฒิเองเขาพยายามที่จะไม่รับของจากผู้ให้ที่คาดเดาได้ว่ามีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง เพราะจะเป็นการทำลายความรู้สึกรักของตนเอง และสร้างความเสื่อมเสียแก่องค์กรหนังสือพิมพ์และวงการให้เกิดความต่างปรวญไปด้วย	การตรวจสอบข้อมูล วุฒิ ให้ความสำคัญที่ต้องตรวจสอบอย่างน้อย 2 แหล่งข้อมูล เพื่อนำมายืนยันหักล้างซึ่งกันและกัน ยึดหลักการนำเสนอความจริงสองด้าน เพื่อถ่วงดุลน้ำหนักให้สมดุลไม่ไปทำให้ผู้ที่ตกเป็นข่าวเสียหาย ทั้งยังป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการฟ้องร้องทางกฎหมายต่อองค์กรหนังสือพิมพ์ตามมาด้วย

ตารางที่ ข . 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ชื่อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
ใหญ่	หลายครั้งมีแหล่งข่าวที่สนิทกับใหญ่คิดต่อมาเพื่อขอให้รับการนำเสนอข่าวที่กระทบต่อตัวเขาซึ่งใหญ่มักให้เหตุผลว่าไม่สามารถทำได้ โดยอ้างอิงว่าเป็นข่าวที่บรรณาธิการลงมาดูแลเองบ้าง หรือนักข่าวคนอื่นส่งเข้ามาบ้าง เพื่อไม่ให้ความสูญเสียความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เหตุที่ต้องกระทำเช่นนั้นเนื่องจากเขาพิจารณาและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าข่าวสารข้อมูลเหล่านั้นมีมูลเหตุของความจริงปรากฏอยู่และมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ประชาชนควรจะได้รับรู้ ซึ่งหากไม่นำเสนอออกไปจะทำให้การทำหน้าที่สื่อมวลชนของเขาบกพร่องไปอันไม่สู้เป็นธรรมแก่สังคมเท่าใดนัก	การรับผลประโยชน์หรือของกำนัลจากผู้ที่เป็นแหล่งข่าวไม่ว่าจะมีมูลค่าเพียงใดก็ถือเป็นสิ่งไม่สมควร เพราะนักหนังสือพิมพ์ทุกคนต้องมีจุดยืนที่ต้องรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา ไม่มุงหวังเสนอข่าวเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือสิทธิพิเศษเหนือกว่าประชาชนธรรมดาที่หาเข้ากินค้าอยู่ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนเหล่านั้นเป็นผู้ที่นักหนังสือพิมพ์ต้องพึ่งพาศรัทธาที่มีต่อหนังสือพิมพ์ด้วยการซื้อหนังสือพิมพ์ ซึ่งหากนักหนังสือพิมพ์ไม่ระลึกรั้งประเด็นนี้สักวันหนึ่งหากเบาะแสของการกระทำทุจริตต่อวิชาชีพหลุดออกไปสู่ การรับผลประโยชน์หรือของกำนัลจากผู้ที่เป็นแหล่งข่าวไม่ว่าจะมีมูลค่าเพียงใดก็ถือเป็นสิ่งไม่สมควร เพราะนักหนังสือพิมพ์ทุกคนต้องมีจุดยืนที่ต้องรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา ไม่มุงหวังเสนอข่าวเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือสิทธิพิเศษเหนือกว่าประชาชนธรรมดาที่หาเข้ากินค้าอยู่ในสังคม ซึ่งหากนักหนังสือพิมพ์ไม่ระลึกรั้งประเด็นนี้สักวันหนึ่งหากเบาะแสของการกระทำทุจริตต่อวิชาชีพหลุดออกไปสู่สายตาประชาชนเมื่อนั้นศรัทธาที่สูงที่สุดที่หล่อเลี้ยงของอาชีพนักหนังสือพิมพ์ก็จะค่อย ๆ จางหายไปและเมื่อนั้นหนังสือพิมพ์ก็ไม่ว่าอะไรกับกระดานเบื่อนหมึกที่ไม่มีค่าควรแก่การหยิบยื่นมาเอ่อนอีกต่อไป	วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวเป็นสิ่งที่ใหญ่เห็นความสำคัญมาก เพราะหากทำอย่างขาดตกบกพร่องแล้วอาจส่งผลร้ายต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวให้ได้รับความเสียหายชื่อเสียงรวมไปถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ได้ ทั้งนี้ใหญ่ใช้วิธีการตรวจสอบด้วยการศึกษาข้อมูลทุกด้านของเหตุการณ์ ทั้งอดีต และปัจจุบัน ประกอบกับการสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้ในเรื่องราวของเหตุการณ์นั้น ๆ โดยตรง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด แม้จะได้มีการตรวจสอบด้วยวิธีการดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ด้วยเวลาที่จำกัดบางครั้งความผิดพลาดก็เกิดขึ้นเมื่อได้รับการตีพิมพ์ไปแล้ว ซึ่งหากเขาตรวจพบก็จะรีบแก้ไขทันที หรือหากมีผู้ที่ตกเป็นข่าวติดต่อมาเพื่อดำเนินเขาก็จะยอมรับในความผิดพร้อมทั้งพยายามอธิบายถึงเหตุผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งใหญ่เห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการทำงานข่าว เพราะหากไม่ยอมรับความผิดที่ตนเองทำขึ้นแล้วก็ไม่ควรไปเถียงไต่ถาม หรือชี้แนะให้บุคคลอื่นแก้ไขความผิดด้วยเช่นกัน

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ชื่อ	วิธีคิดที่ขัดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ขัดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ขัดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
สุวิทย์	หลายครั้งในชีวิตการทำงานของสุวิทย์ที่มีอิทธิพลเสนอผลประโยชน์ รวมถึงการข่มขู่ให้ระงับการเสนอข่าว หรือเพื่อชักจูงใจให้ไปเป็นกระบอกเสียงแก่พวกเขา ซึ่งเขามักปฏิเสธ ด้วยเหตุผลว่า องค์การหนังสือพิมพ์สามารถให้การเลี้ยงดูด้านเศรษฐกิจแก่เขาอย่างเพียงพอ แม้ผลตอบแทนจะไม่มากมายนะแต่ก็สามารถเลี้ยงชีวิตและครอบครัวได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่เขาต้องรับผลประโยชน์เหล่านั้น เพราะนอกจากจะทำให้สังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กรมองในแง่ลบแล้วยังถือเป็นการทรยศต่ออุดมคติของตนเองที่ยึดถือมาตั้งแต่คิดก้าวเข้าสู่วงการหนังสือพิมพ์ด้วย	ความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา เอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นสิ่งที่เขายึดถือมาตลอดการทำงานวงการหนังสือพิมพ์ ข่าวสารข้อมูลใดที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนต้องถูกนำเสนอ ประกอบกับที่เจ้าของหนังสือพิมพ์ที่เขาสังกัดเป็นนักหนังสือพิมพ์อาชีพมิได้สวมบทบาทนักธุรกิจนายทุนจึงทำให้เขาสบายใจไม่ลังเลที่จะสิ่งที่เห็นว่าเป็นธรรมต่อสังคม จากประสบการณ์เจ้าของหนังสือพิมพ์ไม่เคยขอร้องให้เขาต้องปิดข่าว หรือลดน้ำหนักของเนื้อหาลง จะมีก็แค่การให้คำแนะนำในด้านอันตรายที่อาจเกิดขึ้น และการระงับกัมพูทางกฎหมายที่จะตามมาหากนำเสนอด้วยวิธีการที่ผิด เช่น พาดหัวข่าวรุนแรงจนเกินไป แม้งานการทำหนังสือพิมพ์จะหนักจนเวลาส่วนตัวแทบไม่มี แต่เขาก็พยายามทุ่มเทเวลาว่างที่มีเพื่อครอบครัวมาตลอดตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตคู่ ภรรยาของเขาเคยเป็นเพื่อนเรียนนิติศาสตร์รุ่นเดียวกันจึงทำให้ช่วยต่อการปรับตัวและความคิดเข้าหากัน จึงทำให้ปัญหาขัดแย้งไม่เข้าใจกันไม่เกิดขึ้นเลย เพราะเมื่อว่างเว้นจากการทำงานเขาจะอยู่บ้านช่วยภรรยาทำงานบ้าน พาลูกสาวไปออกกำลังกายตอนเย็นบ้าง ออกไปรับประทานอาหารนอกบ้านบ้าง	การบกพร่องในการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสนอข่าวที่ไม่สามารถเปิดเผยนามผู้ให้ข้อมูลได้ จะต้องมีการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกว่าจะแน่ใจว่าเชื่อถือได้ และข้อมูลนั้นเป็นความจริง ขณะเดียวกันก็ต้องทำข่าวสองด้านไม่เสนอความจริงเพียงด้านเดียว เพราะอาจทำให้ผู้ตกเป็นข่าวได้รับผลกระทบรุนแรง เพื่อให้เขาได้แก้ข้อกล่าวหาจึงควรติดต่อเพื่อนำข้อมูลจากเขามาลงประกอบเนื้อหาข่าวด้วย

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
วิรูณ	การรับผลประโยชน์ที่แหล่งข่าวหยิบยื่นให้ของนักหนังสือพิมพ์สามารถทำได้หากผลประโยชน์เหล่านั้นเป็นสิ่งที่แหล่งข่าวให้เป็นการทั่วไปทุกคนที่ไปร่วมการแถลงข่าวได้รับและมูลค่าไม่มาก อีกทั้งยังต้องพิจารณาเจตนาและกาลเทศะประกอบด้วย แต่ต้องไม่ลืมหน้าที่ที่ต้องเสนอความจริงต่อสังคมไป	หลายครั้งที่การทำข่าวจะไปกระทบกับผู้อยู่เบื้องหลังซึ่งทำให้คนเหล่านั้นโกรธ และพยายามข่มขู่เพื่อให้ทีมงานล้มเลิกความตั้งใจนั้นเสีย ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้ขึ้นทุกคนในทีมงานจะรีบปรี่กนหาวิธีกันเพื่อวางแผนให้รัดกุม แต่จะไม่ล้มเลิกความตั้งใจที่วางไว้ เพราะทุกอย่างที่ลงมือทำไปเป็นความจริงและไม่มีเหตุผลใดที่ประชาชนไม่ควรรับรู้ ขณะเดียวกันการทำข่าวก็ต้องคำนึงถึงผลกระทบกฎหมายหรือผลกระทบทางธุรกิจ เช่น ปริมาณการได้รับรายได้ค่าโฆษณา ด้วยเช่นกัน เพราะหากเสนอข่าวสารข้อมูลออกไปแล้วส่งผลได้ว่าอาจถูกสั่งปิดหรือธุรกิจอาจต้องล้มเลิก ทีมงานต้องพิจารณาถึงปัจจัยแวดล้อมทั้งโอกาส เวลา ว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะเสนอไปในขณะนั้น เช่น เมื่อนักการเมืองคนที่พัวพันกับข่าวยังมีอำนาจมากควรรอเวลาให้เขาเริ่มอ่อนอำนาจลง ประชาชนมีพลังเสียงมากขึ้นจึงนำเสนอจะเป็นโอกาสที่ดีกว่า	การทำข่าวจะเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันเป็นงานที่ยากมาก เพราะเสี่ยงอันตราย ต้องอาศัยการวางแผนที่ดี หากไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานของราชการ ธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องก็ยากที่จะมองภาพของเหตุการณ์ที่ไม่ขอมาพาดพิงได้ ด้วยเหตุนี้เขาจึงแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอยู่เสมอ โดยเฉพาะกฎหมายซึ่งเขาไม่ค่อยมีความรู้ เนื่องจากไม่ได้รับการศึกษาในเรื่องดังกล่าวมากนัก แต่วิรูณไม่ได้ยอมแพ้พยายามแก้ปัญหาความไม่รู้ด้วยการศึกษาจากตำรากฎหมายที่วางขายตามท้องตลาด เลือกอ่านหนังสือกฎหมายตั้งแต่พื้นฐานเพื่อให้เข้าใจภาพใหญ่ จากนั้นจึงมุ่งไปสู่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังติดตามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องนำเสนอออกไปโดยไม่ไปสร้างความเสียหายแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าวโดยเขาผู้นั้นเป็นผู้บริสุทธิ์

ตารางที่ ข - 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ชื่อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
ทูน	งานบทความพิเศษเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดในเรือนจำขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ซึ่งเริ่มจากการที่เขาได้รับจดหมายเล่าเรื่องดังกล่าวจากผู้ต้องขังคนหนึ่งซึ่งเป็นอดีตคอมมิวนิสต์ผู้เคยใช้ความรุนแรงวางเพลิงสถานที่ราชการ ในเบื้องต้นเขาได้ตรวจสอบถึงต้นตอของจดหมายดังกล่าวอย่างละเอียดทั้งตัวผู้อ้างชื่อในจดหมายและข้อมูลในจดหมายที่บรรยายถึงลักษณะรูปแบบ และขบวนการค้ายาเสพติดในเรือนจำ เพื่อให้ได้รับความน่าเชื่อถือมากที่สุด ซึ่งเมื่อตรวจสอบจากหลายแหล่งข้อมูลซึ่งมีความเชื่อถือได้แล้ว ทูนได้ตัดสินใจว่าต้องนำเสนอความจริงนั้นสู่สาธารณชน โดยมีคำเน้นถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองและองค์กรหนังสือพิมพ์เลย	การหยิบบันทึกของขบวนการจากแหล่งข่าวให้แก่เขา ซึ่งหากมีมูลค่ามากทูนจะบอกปฏิเสธ เพราะถือเป็นสิ่งที่ไม่ดีแม้รับไว้เพื่อเป็นการตอบแทนน้ำใจและความหวังดีตามประเพณีไทยแต่ก็ยังเป็นสิ่งที่อาจทำให้ความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นต่อจรรยาบรรณที่ต้องนำเสนอความจริงเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนของเขาสั่นคลอน แต่หากเป็นสิ่งที่ทำให้เนื่องในโอกาสสำคัญทางประเพณี เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ ฯลฯ ซึ่งนำมาให้ที่โรงพิมพ์เขาก็จะรับไว้ก่อนนำไปแจกจ่ายเพื่อนร่วมงาน และสิ่งเหล่านี้ไม่ถือเป็นเหตุผลในการสั่นคลอนคุณธรรมจริยธรรมในการเสนอข่าวสารเนื้อหาสาระเพื่อรับใช้สังคมของเขาแม้แต่น้อย	การนำเสนอข่าวสารออกไปสู่สายตาประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวพันข้อมูลด้วยการนำเสนอของเขาจักพาความเสียหายไปสู่บุคคลเหล่านั้นหรือไม่ โดยสำนักของนักหนังสือพิมพ์ที่ดีจึงควรหาวิธีการหลีกเลี่ยง เพื่อเหตุผลประการแรก คือ ไม่ให้แหล่งข่าวได้รับอันตราย และประการที่สอง คือ ป้องกันภัยที่อาจเข้ามาสู่ชีวิตของตนเอง อย่างไรก็ตาม ทูน กล่าวว่า เขาไม่เคยคิดกลัวภัยอันตรายใด ๆ เลยหากมั่นใจว่าสิ่งที่ทำลงไปนั้นถูกต้องและเป็นธรรมต่อสังคมส่วนรวม และจะเสียใจที่สุดหากไม่ได้นำเสนอสิ่งเหล่านั้นแก่ออกไปทั้ง ๆ ที่สามารถทำได้

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
จอม	ความคิดแรกที่ได้รับเบาะแสของข่าวของจอม คือ บูลเหตุความจริงมีมาน้อยเพียงใด แม้ผู้ให้ข่าวจะถือได้ว่าเป็นเพื่อนสนิทสนมคุ้นเคยกันมากแต่เขายังไม่มั่นใจว่าสิ่งที่ได้รับมาเป็นเรื่องจริง เพราะการให้ข่าวดังกล่าวอาจมาจากความไม่พอใจของผู้ให้ข่าวที่เกิดขึ้นกับเพื่อนร่วมงานหรือองค์กรวัตถุประสงค์ในการนำความลับออกมาเปิดเผยจึงอาจเป็นการบ่อนทำลายบุคคลอื่นได้ และคงไม่เป็นการดีที่จะนำเสนอสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นโดยปราศจากการตรวจสอบ	การนำเสนอข่าวออกไปอาจสร้างความเสียหายแก่ผู้ตกเป็นข่าวได้ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารที่มาจากแหล่งใดก็ตามเขาจะพยายามตรวจสอบทุกครั้งอย่างน้อยจาก 2 แหล่งข้อมูลเพื่อนำมายืนยันความถูกต้องซึ่งกันและกัน เพราะต้องยอมรับว่าการทำงานข่าวบางครั้งต้องแข่งขันกับเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดการตรวจสอบอาจทำได้ไม่เต็มที่ แต่ทว่าต้องตั้งใจทำให้ดีที่สุดหากพิจารณาแล้วว่ามีความสำคัญที่ประชาชนหรือสังคมควรรับรู้แล้วก็ต้องนำเสนอ	จอมให้ทัศนะต่อความเสียหายของผู้ตกเป็นข่าวว่า เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เพราะหากทำให้เกิดความเสียหายแก่เขาเหล่านั้นไปแล้วยากที่จะนำกลับมาอีกครั้ง ดังนั้นเขาจึงพยายามให้ผู้สื่อข่าวตรวจสอบข่าวอย่างถี่ถ้วนทุกครั้งด้วยการหาหลักฐานโดยเฉพาะเอกสารทางราชการยืนยันคำพูดหรือคำให้สัมภาษณ์ทุกครั้ง แม้เวลาจะมีอยู่อย่างจำกัดก็ควรต้องหาได้ ผู้สื่อข่าวจะนำมาเป็นข้ออ้างเพื่อปิดความรับผิดชอบไม่ได้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ทราบคืออยู่แล้วการทำงานอยู่ภายใต้ขอบเขตเวลาที่มีอยู่จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งข่าวที่ปกปิด ไม่สามารถเปิดเผยชื่อบนหน้าหนังสือพิมพ์ได้ เขาในฐานะหัวหน้าข่าวจะตั้งคำถามกลับไปยังผู้สื่อข่าวที่รับผิดชอบข่าวดังกล่าวว่า แหล่งข่าวปกปิดคนนั้นคือใคร มีตำแหน่งหน้าที่การงานอะไร และสำคัญเพียงใดที่จะต้องนำข้อมูลดังกล่าวเสนอสู่สังคมส่วนรวม หากผู้สื่อข่าวไม่สามารถเปิดเผยชื่อแหล่งข่าวแก่เขาได้เขาก็จะตัดสินใจไม่นำข่าวสารดังกล่าวตีพิมพ์ลงบนหน้าหนังสือพิมพ์ เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวต้องเปิดเผยแก่หัวหน้าทุกครั้ง เนื่องจากผลเสียที่อาจเกิดขึ้น

ตารางที่ ข-3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีการที่ขัดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีการที่ขัดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีการที่ขัดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
ศักดิ์	การทำงานต้องระวังในสิ่งที่แสดงออกไปทุกครั้ง ความคิดแรกที่พบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ คือ ต้องนำเสนอความจริงแก่ประชาชนผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมา พยายามคิดว่าผู้อ่านจะได้รับคุณประโยชน์อะไรบ้าง จากข่าวที่นำเสนอออกไปหากพิจารณาได้ว่าข่าวดังกล่าวไม่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนหรือเป็นเพียงข่าวโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือสืบทอดเขาก็จะไม่ให้ความสำคัญมากนัก	ศักดิ์ มีความคิดเห็นต่อการรับของขวัญของกำนันจากแหล่งข่าวว่าเป็นสิ่งที่ไม่ผิดหากของเหล่านั้นมีมูลค่าไม่มาก และเป็นของที่ผู้สื่อข่าวทุกคนได้รับ นอกจากนั้นการไปร่วมงานสังสรรค์ที่แหล่งข่าวจัดเพื่อเป็นการพบปะกับผู้สื่อข่าวก็ไม่ใช่ว่าผิด แต่ต้องไม่ไปเพื่อหวังจะได้ของรางวัลจากการจับสลาก หรือคาดเดาได้ว่าจะมีการแจกสิ่งของที่มีมูลค่า เพราะเขามักแสดงถึงเจตนาที่ไม่สุจริตขัดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างชัดเจน เนื่องจากบางครั้งแหล่งข่าวอาจมาขอให้ลงข่าวหรือปิดข่าวซึ่งจะทำให้เกรงใจ แต่จากประสบการณ์ของเขาๆ ไม่เคยกระทำตามคำขอร้องเช่นนั้น ยกเว้นกรณีที่หัวหน้าหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ร้องขอ เนื่องจากเป็นเงื่อนไขที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ เพราะอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติงานเมื่อรับเงินเดือนจากเขาก็ควรทำตามนั้น ขณะเดียวกันก็อธิบายความจำเป็นที่ต้องเสนอข่าวดังกล่าวให้มากที่สุดว่าเป็นความจริงที่ประชาชนคนอ่านควรรับรู้ ซึ่งหากไม่ตีพิมพ์ลงไปอาจทำให้ตกข่าว และผู้อ่านเสื่อมศรัทธาหนังสือพิมพ์ได้	หลักการทำข่าวที่เขาเล่นไม่ได้คือ การตรวจสอบความถูกต้องทุกครั้ง โดยตรวจสอบจากหลายแหล่งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน ป้องกันความเข้าใจที่อาจผิดพลาด หรือตกเป็นเครื่องมือในการสร้างข่าวลือของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะข่าวที่ไม่สามารถเปิดเผยชื่อแหล่งข้อมูลได้เขาจะทำการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนเพื่อให้มั่นใจถึงความถูกต้อง เพราะหากตีพิมพ์แล้วไปกระทบต่อความเสียหายของบุคคลที่ตกเป็นข่าวองค์กรหนังสือพิมพ์ต้องได้รับความเดือดร้อน ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีซึ่งอาจสร้างความไม่มั่นคงให้แก่ชีวิตการทำงานของเขาได้

ตารางที่ ข - 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ชื่อ	วิธีการที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีการที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีการที่ยึดหลักการการปฏิบัติ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
สมปอง	มีหลายครั้งที่การทำงานประเภทนี้ต้องเสี่ยงอันตราย แต่หากถามว่าเขาคำนึงถึงเพียงใดนั้นคงตอบได้ว่าไม่มาก เพราะถ้าเป็นสิ่งที่สมควรทำเพื่อให้สังคมส่วนรวมได้รับรู้ว่ามีปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทยเขาก็จะทำ แต่การเสี่ยงครั้งนั้นจะคุ้มค่าหรือไม่ ต้องขึ้นอยู่กับข้อมูลว่ามีกระบวนการได้มาอย่างไร จากแหล่งที่เชื่อถือได้หรือไม่ ซึ่งประเด็นนี้ต้องมีการตรวจสอบนานพอสมควรเพื่อให้ชัดเจน เพราะได้เรียนรู้จากคำบอกกล่าวของเพื่อนร่วมงานและหัวหน้าว่าการตรวจสอบที่ไม่ดีพอจะนำมาซึ่งความหายนะของหนังสือพิมพ์ ซึ่งเขาได้ระลึกไว้ในใจเสมอ	มีหลายครั้งบุคคลเหล่านี้ได้เฝ้าของขวัญของก้านมาให้ ซึ่งสมปองมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่รับไว้ได้ ไม่ผิดอะไร หากเป็นสิ่งที่มูลค่าไม่มากจนเกินไป สมปองขยายความคำว่ามูลค่าว่า ไม่ควรมีราคาเกินกว่าหนึ่งพันบาท เพราะตามวัฒนธรรมไทยผู้ใหญ่ให้ของผู้น้อยด้อยอาวุโสกว่าก็ควรต้องรับเพื่อไม่ให้เสียมารยาท แต่หากสิ่งของนั้นมีมูลค่ามากจนเกินไปก็สามารถบอกปฏิเสธได้ และเพื่อไม่ให้เสียความสัมพันธ์ที่ดีควรอธิบายด้วยว่าไม่สามารถรับไว้ได้ อันเนื่องมาจากจริยธรรมทางวิชาชีพและการมองจากสังคมภายนอกที่อาจไม่เข้าใจลึกซึ้ง	เมื่อได้เข้ามาบริหารข่าวการเมืองมีหลายครั้งที่เขาทำงานบกพร่อง เพราะต้องแข่งขันกับเวลาที่ต้องปิดต้นฉบับตามที่กำหนดไว้เพื่อไม่ให้หนังสือพิมพ์ตกแผงจนบางครั้งขาดการตรวจสอบเนื้อหาข่าวของข่าว เช่น คำที่ใช้พาดหัว การสะกดคำ ชื่อ - นามสกุลบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นความผิดที่ไม่ควรเกิดขึ้น แต่เมื่อได้รับรู้ตนจะรีบแก้ไขทันที เช่น การสะกดชื่อหรือนามสกุลของบุคคลในข่าวใหม่ในกรณีที่ข่าวนั้นยังนำเสนอต่อเนื่อง แม้บางครั้งยังมีที่ต้องตีพิมพ์ข้อความรอบกรอบโดยมีเนื้อหาข้อเท็จจริงที่ตกเป็นข่าวก่อนที่จะมีการร้องเรียนด้วยสมปองเห็นว่าเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นควรรีบดำเนินการแก้ไขและไม่เป็นสิ่งที่น่าละอาย แต่การรอให้มีผู้ท้วงติง หรือตำหนิก่อนนั้นเป็นสิ่งที่น่าละอายมากกว่า

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ชื่อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
วัน	ภายหลังจากจบการศึกษาวันเริ่มทำงานเป็นผู้สื่อข่าวที่หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ฉบับหนึ่ง โดยรับผิดชอบการรายงานข่าวธุรกิจการตลาด ซึ่งเธอให้ความเห็นว่าไม่ค่อยตรงตามความสนใจของเธอนัก แต่ก็พยายามทำได้ดีที่สุด เพราะถือว่าเป็นข่าวไม่ว่าจะเป็นสายใดประชาชนก็ควรได้รับรู้อย่างถูกต้อง	มีหลายครั้งที่มึนนักธุรกิจหยิบยื่นผลประโยชน์ให้ เช่น การขายหุ้นบริษัทให้ในราคาต่ำกว่าราคาซื้อขายของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งเธอก็ได้บอกปฏิเสธไป เพราะหากรับไว้จะทำให้เกิดความเกรงใจ และทำหน้าที่ยในการรายงานข่าวเกี่ยวกับบริษัทดังกล่าวได้ไม่เต็มที่ หากข่าวที่ต้องนำเสนอเป็นข่าวในเชิงลบ อย่างไรก็ตามการรับสิ่งของที่เป็นอภินันทนาการ เช่น การรับกระเช้าของขวัญปีใหม่ ขวดยพรวันครบรอบวันเกิด หนังสือพิมพ์ การรับของขวัญในงานแถลงข่าวที่ผู้ไปร่วมงานทุกคนได้รับถือว่าไม่ทำให้ผิดจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แต่กระนั้นต้องพิจารณาถึงเจตนาของผู้ให้ด้วยว่ามีสิ่งใดอยู่เบื้องหลังหรือมีมูลค่ามากเกินไปจนเกินสมควรหรือไม่	แม้แหล่งข่าวบางคนที่เคยคุ้นเคยและเห็นว่าน่าเชื่อถือก็ต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดไม่ยิ่งหย่อนไปจากแหล่งข่าวทั่วไป เพราะไม่อาจทราบได้เขาเหล่านั้นมีวัตถุประสงค์ซ่อนเร้นเพื่อกล่าวหาว่าร้ายบุคคลใดหรือไม่ หากนำเสนอและได้รับการตีพิมพ์สู่สายตาประชาชนแล้วก็ยากที่จะแก้ไขสิ่งที่บุคคลที่ตกเป็นข่าวได้รับให้กลับคืนมาดั้งเดิม จะทำได้ดีที่สุดคือ การลงประกาศขอโทษ ซึ่งมักไม่ได้รับความสนใจอ่าน ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุด คือ ต้องรับผิดชอบต่อการตรวจสอบข่าวสารข้อมูล และแหล่งที่มาอย่าให้ขาดตกบกพร่อง

ตารางที่ ข – 3 แสดงวิธีการคิด (ต่อ)

ข้อ	วิธีคิดที่ยึดหลักความถูกต้องยุติธรรม	วิธีคิดที่ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม	วิธีคิดที่ยึดหลักการเคารพสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับข่าว (ผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว)
นิม	นิม หุ่นเทแรงกายแรงใจอย่างเต็มที่ให้กับการตรวจสอบข้อมูลข่าว คิดประเด็นข่าว อ่านข่าว อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านตำรา เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมให้มากที่สุด และมองหางานข่าวที่เขามุ่งมั่นจะทำให้เป็นหลักในการปฏิบัติงานเพื่อหวังจะสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม สุดท้ายนินตัดสินใจมุ่งการทำข่าวเกี่ยวกับการเกิดโศกนาฏกรรมการคอร์รัปชันนอกเหนือไปจากงานข่าวเศรษฐกิจรายวัน เนื่องจากเห็นว่า เป็นสิ่งที่ประชาชนควรได้รับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของกลุ่มคนเพียงบางกลุ่ม ซึ่งนอกจากพฤติกรรมเหล่านั้นจะไม่เป็นที่พึงประสงค์แล้วยังสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนในวงกว้างด้วย	ความคิดแรกที่พุ่งออกมาเมื่อคิดจะทำข่าวคอร์รัปชันที่เขายอมรับว่าอันตรายและชุกชุมมากนั้น คือ เขาต้องนำความชั่วร้ายที่แฝงเร้นอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในองค์กรของรัฐ และเอกชนออกมานำเสนอแก่ประชาชนส่วนรวมให้ได้ ไม่ว่าจะองค์กรหรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นจะมีอิทธิพลในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเพียงใดก็ตาม ซึ่งการที่ทำให้คิดเช่นนั้นส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนอย่างเต็มที่ขององค์กรหนังสือพิมพ์ เพราะเจ้าของหนังสือพิมพ์ก็คือนักหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเห็นหนังสือพิมพ์เป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพมีใช้กระดากเกือบหมึกที่ตีพิมพ์ข่าวประชาสัมพันธ์ให้กับองค์กรภาครัฐ และเอกชนไปวัน ๆ อันถือเป็นสิ่งที่บุคลากรทุกคนรวมทั้งตัวเขาเองรับรู้และระลึกถึงเสมอซึ่งก็ทำให้ไม่เกิดความลังเลในการตัดสินใจทำงาน	การตรวจสอบข้อมูลเป็นสิ่งที่เขาพยายามทำให้ได้มากที่สุด แม้จะมีเวลาที่ต้องส่งต้นฉบับจำกัดเขาก็จะต้องตรวจสอบให้ได้ครบถ้วนถูกต้องจนมั่นใจแล้วว่าข้อมูลนั้นน่าเชื่อถือจึงจะส่ง เพราะไม่ควรรออย่างที่จะนำข้ออ้างด้านเวลาที่จำกัดมาเป็นเหตุให้ขาดการตรวจสอบ เนื่องจากหากข้อมูลที่นำเสนอบนหน้าหนังสือพิมพ์เป็นข้อมูลเท็จ ขาดน้ำหนักความน่าเชื่อถือ หรือไปสร้างผลเสียให้กับบุคคลอื่น ข่าวสารนั้นก็ไร้ประโยชน์คาบที่ไปสร้างภาคผลให้แก่สังคมในการรับรู้สิ่งที่ผิด ซึ่งเขาถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำอย่างยิ่ง ปกติในการทำงานของเขาแม้แหล่งข่าวจะมีความน่าเชื่อถือเพียงใด แต่เพื่อให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้นเขาจะต้องสามารถสืบค้นพยานหลักฐานทางเอกสารราชการเพื่อนำมายืนยันความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวให้ได้ นอกจากจะสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเองแล้ว ยังสามารถนำไปแสดงให้ประชาชนเห็นด้วยว่าสิ่งที่นำเสนอ นั้นเป็นความจริงมิใช่การกุหรือสร้างข่าวขึ้นมโน

ตารางที่ ข – 4 แสดงวิธีการปฏิบัติของนักหนังสือพิมพ์

ชื่อ	รูปแบบการทำงานเมื่อเริ่มต้นอาชีพ	การคัดเลือกประเด็นข่าว	การตรวจสอบข่าว	การเขียนข่าว บทความ สารคดี	การรับผิดชอบผลงานที่น่าเสนอ
สมพล	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กร	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นต่อทนายความ ศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
สมวิทย์	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ, นำมาจากคำแนะนำของผู้่านหรือประชาชน	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กร	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นต่อทนายความ ศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
ปาน	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กร	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นต่อทนายความ ศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
กาน	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ, เหตุการณ์ปกติที่คาดหมายว่าอาจเกิดปัญหาต่อสังคมในอนาคต	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กร	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นต่อทนายความ ศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
วิทย์	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กร	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นต่อทนายความ ศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด

ตารางที่ ข 4 (ต่อ)

ชื่อ	รูปแบบการทำงานเมื่อเริ่มต้นอาชีพ	การคัดเลือกประเด็นข่าว	การตรวจสอบข่าว	การเขียนข่าว บทความ สารคดี	การรับผิดชอบผลงานที่น่าสนใจ
สมจิต	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ , เป็นประเด็นที่ได้รับการแนะนำจากผู้อ่าน เช่น จดหมายถึงบรรณาธิการ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กรบ้างแต่ไม่เน้นหนักมาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นคำขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
เค็ม	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กรบ้างแต่ไม่เน้นหนักมาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นคำขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
พิภพ	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กรบ้างแต่ไม่เน้นหนักมาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นคำขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
วุฒิ	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	คำนึงความถูกต้องตรงไปตรงมาของข้อมูล ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย คำนึงนโยบายข่าวขององค์กรบ้างแต่ไม่เน้นหนักมาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นคำขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด

ตารางที่ ข - 4 (ต่อ)

ชื่อ	รูปแบบการทำงานเมื่อเริ่มต้นอาชีพ	การคัดเลือกประเด็นข่าว	การตรวจสอบข่าว	การเขียนข่าว บทความ สารคดี	การรับผิดชอบผลงานที่น่าสนใจ
ใหญ่	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมได้ข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ, คำแนะนำจากผู้อ่านที่ส่งเข้ามายังกองบรรณาธิการ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ข้อมูลถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่ายนโยบายข่าวมีผลไม่มาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยินดีขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
สุวิทย์	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมได้ข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ข้อมูลถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่ายนโยบายข่าวมีผลไม่มาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยินดีขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
วิรุณ	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมได้ข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ, เหตุการณ์ทั่วไปที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคม, คำแนะนำจากผู้อ่านที่ส่งเข้ามายังกองบรรณาธิการ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ข้อมูลถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่ายนโยบายข่าวมีผลไม่มาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยินดีขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
ทูน	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมได้ข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ, คำแนะนำจากผู้อ่านที่ส่งเข้ามายังกองบรรณาธิการ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ข้อมูลถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่ายนโยบายข่าวมีผลไม่มาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยินดีขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
จอม	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมได้ข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ, เหตุการณ์ทั่วไปที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคม, คำแนะนำจากผู้อ่านที่ส่งเข้ามายังกองบรรณาธิการ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ข้อมูลถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่ายนโยบายข่าวมีผลไม่มาก	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยินดีขอโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด

ตารางที่ ข – 4 (ต่อ)

ชื่อ	รูปแบบการทำงานเมื่อเริ่มต้นอาชีพ	การคัดเลือกประเด็นข่าว	การตรวจสอบข่าว	การเขียนข่าว บทความ สารคดี	การรับผิดชอบผลงานที่นำเสนอ
ศักดิ์	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ยึดหลักข้อมูลที่ถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย, นโยบายข่าวมีผลต่อการนำเสนอที่ต้องปฏิบัติตาม	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นข้อโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
สมปอง	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ยึดหลักข้อมูลที่ถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย, นโยบายข่าวมีผลต่อการนำเสนอที่ต้องปฏิบัติตาม	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นข้อโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
วัน	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ, เหตุการณ์ทั่วไปที่คาดว่าจะมีสิ่งซ่อนเร้นที่สังคมควรรับรู้	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ยึดหลักข้อมูลที่ถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย, นโยบายข่าวมีผลต่อการนำเสนอที่ต้องปฏิบัติตาม	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นข้อโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด
นิม	ริเริ่มด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานเมื่อพบปัญหา	ผลประชุมโต๊ะข่าว, เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจ, เหตุการณ์ทั่วไปที่คาดว่าจะมีสิ่งซ่อนเร้นที่สังคมควรรับรู้	อย่างน้อยตรวจสอบจาก 2 แหล่ง	ยึดหลักข้อมูลที่ถูกต้องตรงไปตรงมา ใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย	ถ้ามีกรณีฟ้องร้องยื่นข้อโทษ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุด, ถ้าพบตนเองผิดจะรีบแก้ไขให้โดยเร็วที่สุด

ตารางที่ ข – 5 แสดงแนวทางการพัฒนาตนเองของนักหนังสือพิมพ์

ชื่อ	การจัดเวลาทำงาน / พักผ่อน	การใช้เวลา เมื่อว่างจากงาน	วิธีการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ	กิจกรรมพัฒนา ความรู้ ^๑ ที่ชอบกระทำ	ประเภทหนังสือ ที่ชอบอ่าน	พฤติกรรม เกี่ยวกับสิ่งเสพติด	แนวโน้มอาชีพ
สมพล	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว , ออกกำลังกายในกีฬาที่ชอบ	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	สูบบุหรี่	ตั้งใจทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ต่อไป
สมวิทย์	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว, ออกกำลังกาย	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ, ฟังวิทยุ, โทรทัศน์, สื่อผ่านอินเทอร์เน็ต	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ และ ดื่มเครื่องดื่มมึนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ต่อไป
ปาน	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	-	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	สูบบุหรี่ และดื่มเครื่องดื่มมึนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ต่อไป
กาน	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ, ฟังวิทยุ, โทรทัศน์, สื่อผ่านอินเทอร์เน็ต	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ, ประวัติศาสตร์	ไม่สูบบุหรี่ แต่ดื่มเครื่องดื่มมึนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ต่อไป
วิทย์	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้, เข้าอบรมสัมมนาเมื่อมีโอกาส	อ่านหนังสือ , เข้าอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องที่สนใจ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ และ ดื่มเครื่องดื่มมึนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนักหนังสือพิมพ์ต่อไป

ตารางที่ ข – 5 (ต่อ)

ชื่อ	การจัดเวลาทำงาน / พักผ่อน	การใช้เวลา เมื่อว่างจากงาน	วิธีการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ	กิจกรรมพัฒนา ความรู้ ที่ชอบกระทำ	ประเภทหนังสือ ที่ชอบอ่าน	พฤติกรรม เกี่ยวกับสิ่งเสพติด	แนวโน้มอาชีพ
สมจิต	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว, ออกกำลังกาย	อ่านหนังสือ, ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ, พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ และดื่ม เครื่องดื่มมึนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป
เดิม	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว	อ่านหนังสือ, ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ, พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าว, นิตยสารข่าว ต่างประเทศ	สูบบุหรี่ และดื่มเครื่องดื่ม มึนเมา	อาจเปลี่ยนไปทำงานใน อาชีพอื่นเพราะคิดว่าทำ มานานมากแล้ว
พิภพ	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว	อ่านหนังสือ, ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ, พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ แต่ดื่ม เครื่องดื่มมึนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป
บุติ	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว	อ่านหนังสือ, ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ, พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ, ฟังวิทยุ, โทรทัศน์, สืบค้น อินเทอร์เน็ต	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ, นิตยสารข่าวต่างประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ และดื่ม เครื่องดื่มมึนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไปอีก สักระยะแต่ก็มองอาชีพ อื่นไว้เพื่อนาคต

ตารางที่ ข – 5 (ต่อ)

ชื่อ	การจัดเวลาทำงาน / พักผ่อน	การใช้เวลา เมื่อว่างจากงาน	วิธีการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ	กิจกรรมพัฒนา ความรู้ฯ ที่ชอบกระทำ	ประเภทหนังสือ ที่ชอบอ่าน	พฤติกรรม เกี่ยวกับสิ่งเสพติด	แนวโน้มอาชีพ
ใหญ่	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ , ฟังวิทยุ, โทรทัศน์ , สื่อ คั่น อินเทอร์เน็ต	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวใน ประเท ศ, นิตยสาร ข่าวต่าง ประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ และ ดื่ม เครื่องดื่มมีนเมา	อาจเปลี่ยนไปทำอาชีพ อื่นที่ได้ช่วยประชาชน โดยตรงมากกว่า หนังสือพิมพ์
สุวิทย์	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว, ออกกำลังกาย	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวใน ประเท ศ, นิตยสาร ข่าวต่าง ประเทศ, ประวัติศาสตร์	ไม่สูบบุหรี่ และ ดื่ม เครื่องดื่มมีนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป
วิรุณ	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว, ออกกำลังกาย	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ, ฟังวิทยุ, โทรทัศน์ , สื่อ คั่น อินเทอร์เน็ต	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวใน ประเท ศ, นิตยสาร ข่าวต่าง ประเทศ, ประวัติศาสตร์	ไม่สูบบุหรี่ และ ดื่ม เครื่องดื่มมีนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป
พูน	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว, ออกกำลังกาย	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้, อบรมสัมมนา	อ่านหนังสือ, เข้าอบรม สัมมนาให้ความรู้เรื่อง ที่สนใจ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ และ ดื่ม เครื่องดื่มมีนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป
จอม	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	พบปะสังสรรค์เพื่อนฝูง หรือแหล่งข่าวที่สนิท สนม	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , พบปะพูดคุยกับผู้รู้, อบรมสัมมนา	อ่านหนังสือ, เข้าอบรม สัมมนาให้ความรู้เรื่อง ที่สนใจ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	สูบบุหรี่ และ ดื่มเครื่องดื่มมีนเมา	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป

ตารางที่ ข 5 (ต่อ)

ชื่อ	การจัดเวลาทำงาน / พักผ่อน	การใช้เวลา เมื่อว่างจากงาน	วิธีการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ	กิจกรรมพัฒนา ความรู้ ที่ชอบกระทำ	ประเภทหนังสือ ที่ชอบอ่าน	พฤติกรรม เกี่ยวกับสิ่งเสพติด	แนวโน้มอาชีพ
ศักดิ์	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	พบปะสังสรรค์เพื่อน / แหล่งข่าวที่สนิทคุ้นเคย, ออกกำลังกาย	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , หาปะพูดคุยกับผู้รู้, เข้า ร่วมอบรมสัมมนาให้ ความรู้	อ่านหนังสือ, เข้าร่วม อบรมสัมมนาให้ความรู้	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ แต่ดื่มเครื่อง ดื่มมีน้ำตาล	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป
สมปอง	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , หาปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ, ประวัติ ศาสตร์	ไม่สูบบุหรี่ แต่ดื่มเครื่อง ดื่มมีน้ำตาล	อาจเปลี่ยนไปทำอาชีพ อื่นที่เห็นว่าน่าจะเป็น ประโยชน์ต่อสังคมโดย ตรง
วัน	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว, ออกกำลังกาย	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , หาปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ และ ดื่ม เครื่องดื่มมีน้ำตาล	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป
นิน	ไม่ได้จัดเวลาทำงาน / พักผ่อน เพราะเวลาทำงานไม่แน่นอน	ทำกิจกรรมกับครอบครัว	อ่านหนังสือ , ศึกษาด้วย ตนเองในเรื่องที่สนใจ , หาปะพูดคุยกับผู้รู้	อ่านหนังสือ	หนังสือพิมพ์, นิตยสาร ข่าวในประเทศ, นิตยสารข่าวต่างประเทศ	ไม่สูบบุหรี่ และ ดื่ม เครื่องดื่มมีน้ำตาล	ตั้งใจทำงานในอาชีพนัก หนังสือพิมพ์ต่อไป

ภาคผนวก ค

ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541

โดยที่เจ้าของ ผู้ประกอบการ บรรณาธิการ และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งหลายได้พร้อมใจกันสถาปนาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมตนเอง เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ เพื่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งยึดถือความยุติธรรมและความเที่ยงธรรมเป็นหลักในการประกอบวิชาชีพ อาศัยความตามข้อ 5 (1) และข้อ 14 (4) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

หมวด 1

หมวดทั่วไป

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

"ข่าว" หมายถึง เนื้อข่าว ความนำหรือตัวโปรย พาดหัวข่าว ภาพข่าว และคำบรรยายภาพข่าว

"หนังสือพิมพ์" หมายถึง หนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

พ.ศ. 2540 ข้อ 3

"ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์" หมายถึงผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ข้อ 3

หมวด 2

จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

ข้อ 4 หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำและความครบถ้วน

ข้อ 5 หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ

ข้อ 6 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายาม ในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ 7 หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าว จนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 8 หนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 9 หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว

ข้อ 10 เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น

ข้อ 11 การเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ 12 ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาด ดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

ข้อ 13 หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ 14 หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็นความลับ

ข้อ 15 ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ข้อ 16 การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์ ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ข้อ 17 หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ่วง

ข้อ 18 ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ

ข้อ 19 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณา ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

หมวด 3

จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 20 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่อคติหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 22 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

หมวด 4

แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 23 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการรับอภิสินหรือตำแหน่ง เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ 24 การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชนและไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ 25 การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

ข้อ 26 ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใดนอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ 27 หนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการลัทธิลัทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 28 หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

ข้อ 29 หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่มลาย

ข้อ 30 ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

ประกาศ ณ วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2541

นายมานิจ สุขสมจิตร

ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ – นามสกุล
การศึกษา

นายโอภาส เพ็ชรสูงเนิน
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) นิเทศศาสตร์
สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วุฒิปดฺตร หลักศูตร ความรู้ทางการเมืองการปกครอง
ในระบบอบประชาธิปไตย สำหรับวิทยาการอาสาศมัครรัฐสภา
สถาบันพระปกเกล้า

ที่อยู่ปัจจุบัน

52/17 หมู่ 6 ตำบลอรุณญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000